

T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI
ÖZEL HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**YETKİSİZ TEMSİLCİNİN KAMBİYO TAAHHÜDÜNDE
BULUNMASINDAN DOĞAN HUKUKİ SORUMLULUK**

Yüksek Lisans Tezi

Halime ÖNSOY

Ankara-2023

T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI
ÖZEL HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YETKİSİZ TEMSİLCİNİN KAMBIYO TAAHHÜDÜNDE
BULUNMASINDAN DOĞAN HUKUKİ SORUMLULUK

Yüksek Lisans Tezi

Halime ÖNSOY

Tez Danışmanı
Prof. Dr. O. Celal GÖLE

Ankara-2023

KABUL VE ONAY

Halime ÖNSOY tarafından hazırlanan “Yetkisiz Temsilcinin Kambyo Taahhüdünde Bulunmasından Doğan Hukuki Sorumluluk” başlıklı bu çalışma, 16/12/2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Özel Hukuk Programında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. O. Celal GÖLE (Başkan-Danışman)

Prof. Dr. Ahmet M. KILIçOğLU (Üye)

Prof. Dr. Mehmet ÖZDAMAR (Üye)

Doç. Dr. şule TUZLUKAYA

Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasını;

- Akademik ve etik kurallar çerçevesinde hazırladığımı,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir,

Aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

16/12/2022

Halime ÖNSOY

ÖZ

ÖNSOY, Halime. Yetkisiz Temsilcinin Kambiyo Taahhüdünde Bulunmasından Doğan Hukuki Sorumluluk, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2022.

Modern insan, zamanı, bilgiyi, parayı ve emeği verimli kullanılmasını bilen insandır. Bu nedenle kimi zaman kendi iradesiyle, kimi zaman yasanın kendisine bu hususta koruyucu hükümleri sayesinde; bazı hukuki vasıtalar kullanmak suretiyle bu unsurları kendisi için daha verimli hale getirebilmektedir. Bu hukuki vasıtalarından biri de “temsil”dir. Temsilen işlem yapılması, oldukça sık kullanılan bir yöntem olmakla beraber temsilen, her zaman yetkiye dayanması söz konusu olmayabilir. Kanun koyucu işlem güvenliğini koruma gayesiyle Borçlar Kanunu’ndaki genel hükümler ile yetkisiz temsilcinin sorumluluğunu düzenlemiş olmasının yanı sıra bir takım özel kanun hükümleriyle, genel kuraldan farklı sonuçlar da öngörmüştür. Bunlardan biri Ticaret Kanunu m.678 hükmüdür. Kanun koyucu, kambiyo senetlerinin tedavül kabiliyetini korumak maksadıyla temsil yetkisi olmaksızın kambiyo taahhüdünde bulunan kişiyi senetten şahsen sorumlu tutmuştur. Bununla birlikte kanunun ikinci cümlesi ile yetkisini aşan temsilcinin sorumluluğu, hiç yetkisi olmaksızın kambiyo taahhüdünde bulunan temsilcinin sorumluluğu ile aynı yaptırıma bağlanmış olduğunu çağrıştıran şekilde ifade edilmiştir. Dolayısıyla ifadenin yorumu doktrinde farklı görüşleri de beraberinde getirmiştir. Konuya ilişkin görüşler; çalışmamızın ilk bölümünde öncelikle temsilen tanımı, çeşitleri, sınırları ve yetkisiz temsilen ne olduğu; ikinci bölümünde genel hatlarıyla kambiyo senetleri ve bu senetlerde taahhütte bulunmanın ne surette gerçekleştirilebileceği ortaya konulmak suretiyle üçüncü bölümde genel hükümlerle karşılaştırmalı bir biçimde ele alınarak doktrin ve yargı kararları çerçevesinde tartışılmıştır. Bu tartışmalar neticesinde, Ticaret kanunu m.678’in hiç yetkisi olmayan temsilci için öngördüğü sorumluluğun kambiyo hukukuna uygun olduğu görülmüş; fakat temsil yetkisini aşarak kambiyo taahhüdünde bulunan yetkisiz temsilcinin sorumluluğu tespit edilirken dürüstlük ve ölçülülük ilkelerinin de nazara alınarak bir sonuca ulaşılması gerektiği bu sebeple de yetkisiz temsilcinin sadece yetkili olmadığı kısımdan sorumlu tutulmasının hakkaniyete uygun bir çözüm olacağı kanaatine varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yetkisiz Temsil, Kambiyo Taahhüdü, Yetkisiz İmza, Temsil Yetkisi, Temsil Yetkisinin Aşılması.

ABSTRACT

ÖNSOY, Halime. Legal Liability Resulting from the Unauthorized Representative's Commitment to Foreign Exchange, Post Graduate Thesis, Ankara, 2022.

Modern human is an individual who knows how to use time, knowledge, money and labor efficiently. Therefore, sometimes by his/her own will, sometimes by the protective provisions of the law; it can make these elements more efficient for himself/herself by using some legal instruments. One of these legal instruments is “representation”.

Although making transactions by representation is a method that is used quite frequently, representation may not always be based on authority. In order to protect transaction security, the legislator has regulated the responsibility of the unauthorized representative with the general provisions in the Code of Obligations, as well as stipulated different results from the general rule with some special law provisions. One of them is Article 678 of the Commercial Code. The legislator has held the person who commits foreign exchange without representation authority personally responsible for the bill in order to protect the circulation ability of the bills of exchange. In the meantime, in the second sentence of the provision, the responsibility of the representative who exceeds his/her authority is expressed in a way that suggests that it is bound to the same sanction as the responsibility of the representative who makes a foreign exchange commitment without any authority. Thus, the interpretation of the expression brought different views in the doctrine.

Opinions on the subject; in the first part of our study, first of all, the definition, types, limits of representation and what is unauthorized representation; in the second part, bills of exchange in general terms and how to make a commitment in these bills and finally in the third part its comparison with the general provisions are discussed within the framework of doctrine and judicial decisions. As a result of these discussions, it was concluded that the liability stipulated by article 678 of the Commercial Code for the representative who has no authority is in accordance with the foreign exchange law; however, when determining the responsibility of the unauthorized representative, who has made a commitment to foreign exchange by exceeding the authority of representation, it is necessary to reach a result by taking

into account the principles of honesty and proportionality and therefore, it was concluded that it would be a fair solution to hold the unauthorized representative responsible only for the part for which she/he is not authorized.

Key words: Representation without the Authorization, The Commitment Regarding Foreign Exchange, Signature Without the Authorization, Power of Representation, Exceeding the Power of Representation.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın hazırlanması sırasında değerli vakitlerini esirgemeyerek çalışmanın erevesi ve içeriğine ilişkin bilgi ve görüşlerini benimle paylaşan, beni yreklendiren ve öğrencileri olmaktan her zaman gurur duyacağım saygıdeğer hocalarım Sayın Prof. Dr. Ahmet M. KILIçOğLU ve Sayın Prof. Dr. O. Celal GÖLE'ye, öğrenim hayatımı őekillendiren tüm öğretmenlerime, her zaman yanımda olduklarını hissettiren anneme ve babama sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR DİZİNİ	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: TEMSİL VE YETKİSİZ TEMSİL KAVRAMLARI	2
1.1 Temsil	2
1.2 Temsil Çeşitleri	3
1.2.1 İradi temsil-kanuni temsil.....	4
1.2.2 Doğrudan temsil- dolaylı temsil.....	4
1.3 Açıklama İlkesi ve İstisnaları	6
1.4 Temsilin Benzer Durumlarla Farkları	8
1.4.1 Temsilci ile habercinin farkları	8
1.4.2 Temsil yetkisi ile vekalet farkı	9
1.4.3 Temsilci ile acente farkı	10
1.4.4 Temsilci ile organ farkı	11
1.5 Temsil Yetkisinin Verilmesi	13
1.5.1 Temsil yetkisinin varlığının kabul edildiği durumlar.....	14
1.6 Temsil Yetkisinin Kapsamı	16
1.7 Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması	18
1.7.1 Zaman bakımından	18
1.7.2 Konu bakımından	19
1.7.3 Kişi bakımından	20
1.8 Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	23
1.8.1 Temsil yetkisinin geri alınması	24
1.8.2 İstifa.....	26
1.8.3 Ölüm veya gaiplik	27
1.8.4 Fiil ehliyetinin kaybı	27
1.8.5 İflas	28
1.8.6 Tüzel kişiliğin son bulması.....	29
1.9 Temsil Yetkisinin Son Bulmasının Sonuçları	29
1.10 Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması	30

1.11 Yetkisiz Temsil.....	32
1.11.1. Yetkisiz temsilin benzerlerinden farkları	33
1.11.2. Yetkisiz temsille yapılan sözleşmenin durumu ve onama.....	35
BÖLÜM 2: KAMBIYO SENEDİ KAVRAMI VE KAMBIYO SENETLERİNDE	
TEMSİL	38
2.1 Kambiyo Senetleri	38
2.1.1 Poliçe	39
2.1.2 Bono	40
2.1.3 Çek.....	40
2.2 Kambiyo Taahhüdü Kavramı ve Kambiyo Taahhütleri	43
2.2.1 Kambiyo taahhüdü kavramı	43
2.2.2 Kambiyo taahhütleri	43
2.3 Kambiyo Taahhüdünde Bulunabilecek Kişiler ve Temsilci	
Aracılıyla Kambiyo Taahhüdünde Bulunulması	52
2.3.1 Kambiyo taahhüdünde bulunma ehliyeti.....	55
2.3.2 Kambiyo taahhüdünde imza	64
2.3.3 Kambiyo taahhüdünde bulunabilmeleri bakımından ticari	
temsilci ve ticari vekil kavramları	72
2.4 Çek Taahhüdünde Temsile İlişkin Özel Durumlar	85
BÖLÜM 3: YETKİSİZ TEMSİLDE SORUMLULUK.....	89
3.1 Yetkisiz Temsilde Genel Hükümlere Göre Sorumluluk	89
3.1.1 “Askıda Hükümsüz” durumda olan sözleşmede üçüncü kişinin	
sorumluluğu.....	89
3.1.2 Temsil olunanın sorumluluğu.....	89
3.1.3 Yetkisiz temsilcinin sorumluluğu.....	94
3.2 Yetkisiz Temsilcinin Sözleşmenin Tarafı Olmasını Düzenleyen	
Özel Hükümler ve Kambiyo Senetlerinde Yetkisiz Temsile İlişkin	
Düzenleme	97
3.2.1 Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsilcinin sorumluluğu	98
SONUÇ.....	115
KAYNAKÇA	116
TURNİTİN RAPORU.....	124
ÖZGEÇMİŞ.....	129

KISALTMALAR DİZİNİ

BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
Bkz	: Bakınız
C	: Cilt
Dn	: Dipnot
Çev	: Çeviren
E	: Esas Numarası
ET	: Erişim Tarihi
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
K	: Karar Numarası
KT	: Kabul Tarihi
m	: Madde
S	: Sayı
T	: Tarih
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
Vd	: Ve devamı
Y	: Yargıtay
YİBBGK	: Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu
YRG	: Yayımlandığı Resmî Gazete

GİRİŞ

Modern toplumla beraber işlem hayatında sürat ve uzmanlığın önemi artmıştır. Bu sebeple, bir hukuki işleme katılacak taraflar çoğunlukla bir temsilci aracılığıyla işlem yapmaya yönelmişlerdir.

Temsil, Türk Borçlar Kanunu ile genel olarak düzenlenmiştir. Borçlar Kanunu temsili düzenledikten sonra, yetkisiz temsili ve sonuçlarını da ifade etmiştir. Borçlar Kanunu'na göre yetkisiz temsille yapılan işlem, adına işlem yapılanın onamına muhtaçtır. İşlem, sözde temsil olunanın bu işleme onam verip vermemesini bildirmesine kadar askıda, onam vermemesi halinde herkes için hükümsüz durumdadır.

Borçlar Kanunu, yetkisiz temsille yapılan bir işlemin hükümsüz hale gelmesi halinde, işlemin karşı tarafının bu hükümsüzlük sebebiyle uğradığı zararı tazmin noktasında yetkisiz temsilciyi sorumlu tutmuştur.

Ticaret Kanunu m.678'de, Borçlar Kanunu'ndan farklı bir sonuç öngörülmüş ve yetkisiz olarak kambiyo taahhüdünde bulunan kişi, temsil olunanın işleme onam vermemesi halinde taahhüdünden bizzat sorumlu tutulmuştur. Maddenin ikinci cümlesi *yetkisini aşan temsilci için de durumun böyle olduğunu* ifade ederek, doktrinde tartışmalara yol açmıştır. Zira “yetkisini aşan” kişinin sorumluluğunun taahhüdün hangi kısmına ilişkin olduğu açık bir şekilde ifade edilmemiştir. Nihayetinde yetkisini aşan temsilcinin yetkisi dahilinde olan bir kısım için de taahhütte bulunduğu tartışmasızdır.

Çalışmamızda, öncelikle temsilin tanımı, kaynağı, çeşitleri incelenerek, yetkisiz temsilin ne olduğu ifade edilmeye çalışılacaktır. İkinci bölümde kambiyo taahhüdü kavramı, kimlerin hangi surette kambiyo taahhüdünde bulunabileceği; üçüncü bölümde ise ilk iki bölüm de dikkate alınmak suretiyle kanun koyucunun kambiyo senetlerinde yetkisiz temsile ilişkin getirdiği düzenlemede ifade etmeye çalıştığı hüküm hakkında hakkaniyete ve hukuka uygun bir sonuca ulaşılmaya çalışılacaktır.

BÖLÜM 1: TEMSİL VE YETKİSİZ TEMSİL KAVRAMLARI

1.1 Temsil

Bir hukuki işlem, kural olarak o işlemi yapan kişi üzerinde hüküm ve sonuç doğurmaktaysa da modern hayatta gereksinim duyulan işlem yapmada hız ve profesyonellik gerektiren durumlar ile gizli kalma yahut fazla masraftan kaçınma amaçlarıyla, kişilerin kendi yapacakları iş ve işlemleri bir başkasına bırakmaları sıklıkla görülmektedir. Böyle bir durumda yetkilendirilen bir kişinin, işlemi esas yapması gerekenin hak ve borç sahibi olacağı şekilde işlem yapması temsil olarak adlandırılmaktadır¹.

Temsil, Borçlar Kanunu²'nin 40 ila 48. maddeleri arasında genel olarak düzenlenmiştir. Temsile konu işlemin özel bir kanunla düzenlenmemiş olması durumunda Türk Medeni Kanunu³'nin 5. maddesi atfı gereği Borçlar Kanunu uygulama alanı bulur.

---

¹ Serdar Acar, “Kambiyo Senetlerinde Temsil Yetkisindeki Sakatlıklar ve Sonuçları,” *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.1, S.2 (Ekim 2006), 27; Şener Akyol, *Türk Medeni Hukukunda Temsil* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2009), 3; Gökhan Antalya, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2 Cilt* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), 1:579, 580; Mehmet Erdem Aybay, *İsviçre-Türk Borçlar Hukukunda Yetkisiz Temsil ve Hukuki Sonuçları* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2022), 1; M. Resit Belgesay, *Hukuki Muamelelerde Temsil* (İstanbul: Rıza Koşkun Matbaası, 1941), 7, 8; Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2017), 444; Fikret Eren ve Ünsal Dönmez, *Eren Borçlar Hukuku Şerhi* (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2022), 938; Turhan Esener, *Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk-İsviçre Borçlar Hukuku Bakımından Salahiyete Müstenit Temsil* (Ankara: Ajans Türk Matbaası, 1969), 1, 2; Turhan Esener, *Borçlar Hukuku Cilt I Akitlerin Kuruluşu ve Geçerliliği* (Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1969), 227; Turhan Esener ve Fatih Gündoğdu, *Borçlar Hukuku (Sözleşmelerin Kuruluşu ve Geçerliliği)*, (İstanbul: Vedat Kitapçılık 2017), 257; Ali Naim İnan ve Özge Yücel, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2014), 334; Ahmet M. Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2022), 301; Necip Kocayusufpaşaoğlu, *Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, Borçlar Hukuku Genel Bölüm* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2014), 621; M. Kemal Oğuzman ve Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2 Cilt* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2016), 1:211; Hasan Pulaşlı, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2021), 123; Safa Reisoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (İstanbul: Beta Yayınları, 2013), 148; Andreas B. Schwarz, *Borçlar Hukuku Dersleri*, çev. Bülent Davran, 2 Cilt (İstanbul: Kardeşler Basımevi, 1948), 1:379; Andreas von Tuhr, *Borçlar Hukuku 1-2*, çev. Cevat Edege (Ankara: Olgaç Matbaası, 1983), 314.

² 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu, KT. 11.01.2011, YRG. 04.02.2011, S.27836.

³ 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, KT. 22.11.2001, YRG.08.12.2001, S.24607.

Temsil, sözleşmelerde, tek taraflı hukuki işlemlerde, hukuki işlem benzeri fiillerde ve tasarruf işlemlerinde uygulama alanı bulur⁴. Buna karşın maddi fiillerde temsilci değil ancak bir yardımcı kişi kullanılabilir⁵.

Şahsa sıkı sıkıya bağlı olan hakların bir temsilci aracılığıyla kullanılabilmesi ya da haksız fiilin temsilci aracılığıyla gerçekleşmesi mümkün değildir⁶. Bununla beraber şahsa sıkı sıkıya bağlı hukuki işlemlerin uygulanması noktasında, örneğin boşanma davası açmak için vekil tayin edilmesi gibi belli durumlarda temsilci tayin edilebilir⁷.

Temsilde; temsil yetkisi veren (temsil olunan), temsil yetkisini kullanarak temsil eden (temsilci) ve temsile konu işlemin karşı tarafı olan üçüncü kişi olmak üzere üç kişi yer almaktadır⁸.

1.2 Temsil Çeşitleri

Temsil, kendisini meydana getiren irade ve yapılan işlemin hukuki sonuçlarının üzerinde doğduğu kişiler göz önüne alınarak, iradi temsil-kanuni temsil ve doğrudan temsil- dolaylı temsil ayrımlarına tabi tutulmuştur.

⁴ Temsil olunanın fiil ehliyetine sahip olması şarttır. Tasarruf işlemlerinde temsilci aracılığıyla işlem yapılabilmesi için de tasarruf ehliyetine sahip olması şarttır. [Akyol, *Temsil*, 51, 153; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:584; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 5; Belgesay, *Temsil*, 31; Eren, *Borçlar Hukuku*, 445; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 940; Esener, *Temsil*, 70; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 267; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 337; Murat İnceoğlu, *Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil* (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2010), 133; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:214; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 318].

⁵ Akyol, *Temsil*, 202; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:584, dn.10, 590; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 5, 6; Eren, *Borçlar Hukuku*, 445; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 940; Esener, *Temsil*, 70, 71; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:211, dn. 605; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 318, 319.

⁶ Akyol, *Temsil*, 202; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:584; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 5; Belgesay, *Temsil*, 31; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 940; Esener, *Temsil*, 71, 72 İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 337; Murat İnceoğlu “Temsil,” *Prof. Dr. İsmet Sungurbey’e Armağan-Borçlar Kanunu Genel Hükümler Konferansları* içinde, der. Herdem Belen ve İsmail Altay (İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 2012), 148; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 155; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 306; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 622; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 149; Selahattin Sulhi Tekinay, Sermet Akman, Haluk Burcuoğlu ve Atilla Altop, *Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 1993), 169; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 319.

⁷ İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 155; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 214.

⁸ Alman doktrininde Ernst Zitelmann bu üçlüyü “özel hukukun trigonometrisi” olarak nitelendirmiştir [Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1: 379, dn. 2].

1.2.1 İradî temsil-kanunî temsil

Temsil ilişkisi; taraflar arası bir hukukî işleme dayanmakta ise iradî temsil, kanun hükmüne dayanmakta ise kanunî temsil söz konusu olmaktadır. Borçlar Kanunu'nun temsil yetkisinin içeriği ve derecesini düzenleyen 41. maddesinde de bu ayırım gözetilmiştir. Temsili düzenleyen hükümler, özel olarak iradî temsili "*bir hukukî işleme dayanan temsil*" şeklinde ifade etmiş ve iradî temsili temel alarak hüküm getirmiştir.

Kanunî temsilin en belirgin örnekleri Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenmiş bulunan velayet, vesayet ve kayımlıktır. Velayete dayalı temsil kanun gereği kendiliğinden meydana gelmekte iken diğer birçok kanunî temsil ilişkileri bir kanun hükmünün resmi makam kararına bağlanması ile doğmaktadır⁹.

İradî temsil yetkisi verenin, temsile konu hukukî işlemi bizzat yapabilme imkânı her zaman mevcut olup kanunî temsil ilişkisi söz konusuysa temsil olunanın bu işlemi yapabilme yetkisi kısıtlanmış ve hatta çoğu zaman tamamen ortadan kalkmış durumdadır¹⁰. Öte yandan iradî temsile ilişkin düzenlemeler, söz konusu olaya ilişkin bir hüküm bulunmaması halinde niteliğine uyduğu ölçüde kanunî temsile de uygulanır¹¹. Zira kanunî temsilde de yapılan işlemin hak ve borçları, iradî temsilde olduğu gibi temsil olunan üzerinde doğmaktadır¹².

1.2.2 Doğrudan temsil-dolaylı temsil

Temsil, başkası hesabına ancak kendi adına yapıldığı takdirde dolaylı temsil¹³; başkası ad ve hesabına yapıldığı zaman doğrudan temsil olarak karşımıza

⁹ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 19; Eren, *Borçlar Hukuku*, 445; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 943; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 339; Bülent Karasu, *Karşılaştırmalı Hukuk Işığında Türk Hukukunda Doğrudan ve Dolaylı Temsil* (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2018), 50; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:218.

¹⁰ Akyol, *Temsil*, 211; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:582; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 21, 22; İnceoğlu, "Temsil," 147; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 42; Karasu, *Doğrudan ve Dolaylı Temsil*, 50; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 637; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 345.

¹¹ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:582; Belgesay, *Temsil*, 5; Esener, *Temsil*, 14; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 340; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 40; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 628; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 169; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 342.

¹² Esener, *Temsil*, 12.

¹³ Dolaylı temsil hakkında geniş bilgi için Bkz: Cevdet Yavuz, *Türk-İsviçre ve Fransız Medeni Hukuklarında Dolaylı Temsil*, (İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1983).

çıkılmaktadır¹⁴. Bu halde temsil ilişkisinin varlığı için her iki durumda da işlemin temsil olunan hesabına yapılması ve temsilcinin temsil yetkisine sahip olması şarttır¹⁵.

Doğrudan temsil ilişkisinde işlemi yapan taraflar temsilci ile üçüncü kişi olmasına rağmen işlemin hüküm ve sonuçları temsil olunan ve üçüncü kişi üzerinde doğmaktadır. Borçlar Kanunu temsile ilişkin hükümlerle esas olarak doğrudan temsili düzenlemiştir. Zira m.40/1'e göre "başkası ad ve hesabına" yapılan işlemin sonuçlarının doğrudan temsil olunanı bağlayacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla kanun sistematüğinde temsil, doğrudan temsili esas almıştır. Bu doğrultuda çalışmamızda da doğrudan temsil esasına dayanılarak açıklamalar yapılacaktır.

Dolaylı temsilde yapılan hukuki işlemin sonuçları doğrudan temsilden farklı olarak dolaylı temsilci üzerinde doğmakta ve sonrasında temsil olunan ile yapılacak ikinci bir işlemle temsil olunana aktarılmaktadır¹⁶. Dolaylı temsil, bu yönüyle temsil olunanın özellikle gizlilik ihtiyacını en iyi şekilde karşılayan temsil türüdür¹⁷. Dolaylı temsil ilişkisinde temsilci, kendi üzerinde doğan hak ve borçları Borçlar Kanunu m. 40/3'te ifade edildiği üzere, alacağın devri ve borcun üstlenilmesine ilişkin hükümler uyarınca temsil olunana devretmek ve buna karşılık temsil olunanın da bu hak ve borçları devralmak yükümlülüğü bulunmaktadır¹⁸. Ayrıca bu devir yükümlülüğünde Borçlar Kanunu m.508 de kıyasen uygulama alanı bulabilir¹⁹.

Dolaylı temsil ilişkisi genellikle bir temel ilişkiye dayalı verilmektedir²⁰. Borçlar Kanunu'nda yer bulan komisyon sözleşmesi ve adi ortaklık sözleşmesinde dolaylı temsile ilişkin düzenlemelere rastlanılmaktadır.

¹⁴ Başkası adına hareket etmek, bünyesinde başkası hesabına hareket etmeyi de taşır [Esener, *Temsil*, 96].

¹⁵ *Yavuz*' a göre ifadenin "başkası hesabına" şeklinde kullanılması yerine "başkasına etkili" şeklinde kullanılması daha doğrudur [Yavuz, *Dolaylı Temsil*, 24].

¹⁶ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:589; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 26; Belgesay, *Temsil*, 9; Esener, *Borçlar Hukuku*, 233; Esener, *Temsil*, 13; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 43; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 304.

¹⁷ İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 341; İnceoğlu, "Temsil," 148.

¹⁸ Akyol, *Temsil*, 60; Eren, *Borçlar Hukuku*, 449; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 959; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 337; İnceoğlu, "Temsil," 148; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 305; Yavuz, *Dolaylı Temsil*, 167.

¹⁹ "Vekilin vekillik veren hesabına üçüncü kişiden kazandığı taşınmazın mülkiyetini, vekillik verene geçirmek yolunda yasadan doğan, başka deyişle yasal borcu vardır." (Y.13.H.D., 10.12.1981, E.1981/6331, K.1981/8106), [Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 167, dn.1b]; Yavuz, *Dolaylı Temsil*, 166; Karasu, *Doğrudan ve Dolaylı Temsil*, 120.

²⁰ Esener, *Temsil*, 13; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 263; Yavuz, *Dolaylı Temsil*, 30; Antalya'nın ifadesiyle dolaylı temsilde temsil olunan tarafından temsilciye dış ilişkide temsil etme yetkisi verilmemiştir. Bu temsil türü iç ilişkiye dayanan bir temsil türüdür [Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:589]; Dolaylı temsilin gerçek anlamda temsil ilişkisi olmadığı da doktrinde ifade edilmektedir [Onur Güneri, "Adi Ortaklıkta Temsil," *Terazi Hukuk Dergisi*, C.13, S.146 (Ekim 2018), 101].

Doğrudan temsil ile yapılan işlemin hüküm ve sonuçlarının temsil olunan üzerinde doğması sebebiyle temsilcinin yalnız ayırt etme gücü gerekli ve yeterli olduğu halde dolaylı temsilde işlemin hüküm ve sonuçlarının öncelikle temsilci üzerinde doğması sebebiyle temsilcinin fiil ehliyetine sahip olması gereklidir²¹.

1.3 Açıklama İlkesi ve İstisnaları

Hukuki bir işlem yapan kişinin yaptığı işlemi kendi ad ve hesabına yapmış olduğu kabul edilir²². Doğrudan temsilin öncelikli şartı temsilcinin bu sıfatını açıklamasıdır ki buna “açıklama ilkesi” adı verilir²³. Temsilci, bir temsil yetkisinin varlığına ve başkası hesabına işlem yapmasına rağmen bu durumu açıklamamış ise temsil teorisi uyarınca yapılan işlem ancak dolaylı temsil olur²⁴.

Borçlar Kanunu m.40/2 hükmü, açıklama ilkesine yer vermiştir. Kanun metni de dikkate alındığında temsil olunanın en geç işlemi yaparken adını açıklamış olması doğrudan temsil ile dolaylı temsil ayrımının yapılabilmesi için önemli bir dayanak noktasıdır²⁵. Bununla beraber kendi adına işlem yapan bir kimsenin bu işlemi başkası hesabına yapıyor olması tek başına bu ilişkinin dolaylı temsil ilişkisi olduğunu göstermeye yetmez. Temsilcinin kimin hesabına işlem yaptığı, işlemi yaptığı an için belirlenecek *güven teorisi* esasına göre belirlenir²⁶. Güven teorisine göre yapılan araştırmada, temsilcinin öncelikle başkası hesabına işlem yapma iradesine sahip olup olmadığı, ticari teamüller, işlemin yapıldığı yer, zaman ve işlemin niteliği de dikkate alınmalıdır²⁷.

Borçlar Kanunu m.40/2, açıklama ilkesinin hemen ardından bu ilkenin istisnai durumlarına yer vermiştir. Buna göre yapılan işlemin temsilci ya da temsil olunan ile

²¹ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 37; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 296; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 306, 308; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 654; Doktrinde Eren ve Dönmez’ e göre temsilci fiil ehliyetine sahip olmalıdır [Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 954]; Aynı Yönde: Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:604.

²² Akyol, *Temsil*, 46; Esener, *Temsil*, 115; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 50; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 674.

²³ Akyol, *Temsil*, 155; Detaylı bilgi için bkz: Teoman Akünel, *Türk-İsviçre Borçlar Kanunu’nda İlgili İçin İşlem Teorisi* (İstanbul: Sulhi Garan Matbaası, 1975), 7 vd.

²⁴ Akyol, *Temsil*, 200; Bahadır Demir, “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Kapsamında Doğrudan Temsil Müessesesi,” *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C.6, S.1 (2015), 255, 257; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:384.

²⁵ Karasu, *Doğrudan ve Dolaylı Temsil*, 55; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 185; Detaylı bilgi için bkz: Esener, *Temsil*, 100 vd.

²⁶ Akyol, *Temsil*, 48; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:595; Eren, *Borçlar Hukuku*, 453; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 19; Karasu, *Doğrudan ve Dolaylı Temsil*, 119; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 654; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:215.

²⁷ Karasu, *Doğrudan ve Dolaylı Temsil*, 149, 151, 152; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 216.

yapılmasının önem arz etmediği yahut işlemin niteliğinden bir temsil ilişkisinin varlığının anlaşıldığı durumlarda doğrudan temsil ilişkisi meydana gelir²⁸.

Temsil olunanın kim olduğu belli olan ancak henüz ismi açıklanmayan kişi için işlem yapılması durumunda “*ilgili için açık işlem*”; temsilcinin henüz belirlenmemiş ve kimliğini uygun bir süre sonra açıklayacağı bir temsil olunan için işlem yapması yahut kimin için işlem yaptığının önemsiz olması durumunda ise “*ilgili için örtülü işlem*” söz konusudur²⁹. Bu gibi durumlar “*kime ait olacağı onun adına yapılan işlemler*” olarak genel bir başlıkta toplanmaktadır³⁰. İlgili için açık işlem söz konusu olduğunda temsil olunan belirlenene dek sözleşme kurulmuş sayılmaz, buna karşın ilgili için örtülü işlem çoğunlukla edimlerin derhal ifa edildiği peşin satış gibi işlemlerde gündeme gelebildiği için sözleşme kurularak hüküm ve sonuçlarını derhal doğurmaktadır³¹. Kime ait olacağı onun adına yapılan işlemler, Ticaret Kanunu³² m.1454 ile sigorta sözleşmelerinde de kanunen kabul edilmiş ve özel olarak düzenlenmiştir. Buna göre üçüncü bir kişi, sigortalı olacak kişinin ismini belirterek yahut belirtmeyerek onun adına ve hesabına, yani temsilcisi olarak sigorta sözleşmesi yapılabilir.

Şekil şartına tabi bir hukuki işlemde açıklama ilkesinin istisnasının yer bulması söz konusu değildir³³. Zira bu noktada Borçlar Kanunu m.14 hükmü yazılı şekilde yapılması gereken sözleşmelerde borç altına girenlerin imzasının bulunmasını zorunlu kılmıştır.

²⁸ Akünal, *İlgili İçin İşlem Teorisi*, 54; Yavuz’ a göre burada da işlemi yapanın iradesinin dolaylı temsil iradesi mi doğrudan temsil iradesi mi olduğu araştırılmalıdır [Yavuz, *Dolaylı Temsil*, 89]; Esener ise yerinde olarak mülkiyetin nakli hususunda bir işlem söz konusu olduğunda sebebe bağlılık ilkesi gereğince mülkiyetin temsil olunana geçemeyeceğini ifade etmektedir. Dolayısıyla hüküm yalnız soyut sözleşmeler için uygulama alanı bulabilir [Esener, *Temsil*, 125; Aynı yönde: Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 293 vd.].

²⁹ Akünal, *İlgili İçin İşlem Teorisi*, 44; Akyol, *Temsil*, 65; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:595; Demir, “Doğrudan Temsil,” 258, 259; Eren, *Borçlar Hukuku*, 452, 453; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 951; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 343; İnceoğlu, “Temsil,” 151; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 56 vd.; Karasu, *Doğrudan ve Dolaylı Temsil* 78, 91; Kumru Kılıçoğlu Yılmaz, “Temsil Yetkisinin Açıklanması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.70, S.2 (Haziran 2021), 385; Kocayusufoğlu, *Borçlar Hukuku*, 678 vd. Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:215; Yavuz, *Dolaylı Temsil*, 88.

³⁰ Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 947; Esener, *Borçlar Hukuku*, 260; Esener, *Temsil*, 102 vd.; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 343.

³¹ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:596, 597; Esener, *Temsil*, 131; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 291.

³² 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, KT.13.01.2011, YRG.14.02.2011, S.27846.

³³ İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 81.

1.4 Temsilin Benzer Durumlarla Farkları

Temsil ilişkisi birtakım yönleri ile vekalet, haberci, organ ve acente gibi hukuki ilişkilerle benzerlik gösterse de bunlardan farklı ve kendine özgü bir hukuki ilişkidir.

1.4.1 Temsilci ile habercinin farkları

Temsilci, üçüncü kişi ile hukuki işlem yaparken ister dolaylı temsil ilişkisi içinde ister doğrudan temsil ilişkisi içinde olsun daima kendi iradesini dışa vurur; buna karşın haberci, haberi iletilecek kişinin irade açıklamasını hiçbir surette değiştirmeksizin karşı tarafa ulaştırır³⁴.

Temsilci ile habercinin irade açıklarken kendisinin yahut başkasının iradesini açıklayacak olması bu kişilerde aranacak ehliyet konusunda da farklılığa yol açmaktadır. Zira başkasının iradesini olduğu gibi taşıyan habercinin temyiz kudretine sahip olması aranmamaktayken kendi iradesini açıklamak durumunda olan temsilcinin en azından temyiz kudretine sahip olarak irade beyanında bulunabilmesi aranmaktadır³⁵. Bu husus özellikle irade sakatlıkları ve iyi niyete sonuç bağlanan durumlarda farklılık getirmekte olduğu için önem taşımaktadır³⁶.

Temsilci ile habercinin yaptığı işlemler, yapılan işlemin hazırlar arasında yahut hazır olmayanlar arasında yapılmış bir işlem olması noktasında da ayrılmaktadır. Temsilci aracılığıyla yapılan sözleşme hazırlar arasında yapılmış bir işlem olmakta iken haberci aracılığıyla kurulan sözleşme hazır olmayanlar arası kurulmuştur³⁷.

Temsilci ile haberci arasındaki farklılıklara rağmen temsile ilişkin hükümler bünyesine uygun düştüğü ölçüde haberci için de kıyasen uygulanabilmektedir³⁸.

---

³⁴ Akyol, *Temsil*, 49; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:585; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 9; Belgesay, *Temsil*, 10; Hulki Cihan, "Temsilci Bakımından İrade Sakatlıklarının Özellikleri," *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.6, S.2 (Aralık 2016), 172; Demir, "Doğrudan Temsil," 254; Eren, *Borçlar Hukuku*, 448; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 945; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 336; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 14; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 302; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 633; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:212; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 170; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 316; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:385; Ayfer Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil* (İstanbul: Yasa Yayınları, 1988), 33.

³⁵ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:586; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 11; Eren, *Borçlar Hukuku*, 448; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 135; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1: 386; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 316, 317.

³⁶ Belgesay, *Temsil*, 12; Cihan, "İrade Sakatlıkları," 171, 172; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 623; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:386; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 171.

³⁷ Belgesay, *Temsil*, 12.

³⁸ İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 14.

1.4.2 Temsil yetkisi ile vekalet farkı

Temsil ilişkisi ile vekalet ilişkisi her ne kadar birbirine oldukça benzese de ikisi birbirinden farklıdır³⁹. Vekalet ilişkisi bir sözleşmeye dayalı iken, temsil ilişkisi varması gereken tek taraflı bir irade beyanı ile meydana gelen yenilik doğurucu bir hakkın kullanımı ile oluşmaktadır⁴⁰. Buradan da temsilcinin o işi yapma yetkisi elde etmiş olmasına karşılık vekilin o işi yapmak için bir borç altına girmiş olması sonucu çıkmaktadır⁴¹.

Temsil yetkisi ile vekalet sözleşmesi çoğu zaman bir arada bulunmaktadır. Bu durum temsil yetkisinin *soyutluğunun* bir sonucudur⁴². Temsil yetkisinin soyutluğu, temsil yetkisinin, temsilci ile temsil olunan arasındaki herhangi bir hukuki ilişki ile bağlantısı bulunmamasıdır⁴³.

³⁹ “Temsil yetkisi verilmesi ile vekâlet akdi yapılması birbirine karıştırılmamalıdır. Gerçekten çok kere temsil yetkisi ile vekâlet akdi aynı zamanda bir arada bulunursa da (BK. m.388/f.2) bunda bir zorunluluk yoktur. Vekâlet akdi dışında bir temsil yetkisi söz konusu olabileceği gibi temsil yetkisi verilmeden de bir vekâlet akdi mevcut olabilir. Vekâlet akdi yapmakla temsil yetkisi vermek birbirinden farklı şeylerdir. Bu farklılıklardan bir kısmı ifade edilecek olursa; vekâlet bir akittir ve iki tarafın irade beyanı (icap ve kabul) ile meydana gelir. Temsil yetkisi ise sadece temsil yetkisi verenin tek taraflı beyanı ile verilir. Yine, vekâlet akdi işi görecektir vekil ile işi görülecek müvekkil arasında iç ilişkiyi ilgilendirir; temsil yetkisi ise üçüncü şahıslarla ilişkiye girilmesini, dış ilişkiyi ilgilendirir (HGK'nın 22.09.2010 tarih ve 2010/13-414 E., 2010/412 K.). Diğer bir anlatımla, temsil olunan temsilciye tek yanlı bir irade açıklaması ile temsil yetkisi verebileceği gibi bu yetki aralarındaki bir vekâlet sözleşmesine de dayanabilir” (Y.HGK., E.2017/2610, K.2019/12, T.17.01.2019), <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/hukuk-genel-kurulu-e-2017-2610-k-2019-12-t-17-1-2019,E.T.05.11.2022>.

⁴⁰ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:587; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 12; Demir, “Doğrudan Temsil,” 254; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 947; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 307; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 626; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:219.

⁴¹ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:587; Eren, *Borçlar Hukuku*, 460; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 957; Esener, *Temsil*, 61; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 276; Güneri, “Adi Ortaklıkta Temsil,” 101; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 348; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 627; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 152; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:389.

⁴² Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 13; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:390; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 347; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 174; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 647; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 152; Eren, *Borçlar Hukuku*, 469; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 347; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 955; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 26.

⁴³ Akyol, *Temsil*, 36,166; Esener’ e göre temsil kavramı üzerinde önemli katkıları bulunan Laband’ ın öne sürmüş olduğu bu soyutluk kavramı yalnız dış temsil yetkisinin soyutluğunu ifade etmektedir. Soyutluk, temsilcinin işlem yapmış olduğu üçüncü şahsı temel ilişki ile ilişkilendirmekten koruyan bir müessesedir ve Türk-İsviçre Hukukunda üçüncü kişinin bu şekilde korunması gerekmemektedir. Zira dürüstlük kuralı çerçevesinde koruma da eşdeğer bir koruma sağlamaktadır [Esener, *Temsil*, 67; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 278; Esener, *Borçlar Hukuku*, 249]; İnceoğlu, “Temsil,” 149; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 347; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 311; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 324; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:220; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 152; Bazı yazarlar “soyutluk” kavramı yerine “bağımsızlık” kavramını uygun görmektedir [Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:592]; Kocayusufpaşaoğlu, temsil yetkisinin normal şartlarda mutlaka bir temel ilişkiye bağlı verilebileceği görüşündedir [Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 627, 647].

Her ne kadar çoğu zaman birlikte bulunsalar da temsil yetkisi, bir vekalet sözleşmesine dayanmaksızın verilebilir⁴⁴. Ayrıca vekalet sözleşmesi ile verilen bir temsil yetkisi söz konusu iken vekalet sözleşmesi son bulsa dahi temsil yetkisi devam edebilir⁴⁵. Bununla beraber hukuki işlem kurmaya yönelik her vekalet sözleşmesi bünyesinde temsil yetkisi barındırır⁴⁶. Öte yandan maddi fiilde temsil söz konusu olamadığından⁴⁷ özellikle maddi fiillere ilişkin olarak akdedilen vekalet sözleşmesinde temsil yetkisi bulunmamaktadır⁴⁸.

Borçlar Kanunu da vekalet ve temsili bambaşka hükümlerde düzenlemek suretiyle bu farklılığa dikkat çekmiştir. Yine de bu iki ilişkinin birbirinden tam bağımsız olduğunu söylemek güçtür. Zira temsil yetkisinin sona ermesiyle vekalet ilişkisinin de sona ermesi yahut vekalet ilişkisinin sona ermesi ile temsil yetkisinin de sona ermesi mümkündür⁴⁹.

1.4.3 Temsilci ile acente farkı

Ticaret Kanunu'nun 102. maddesinde tanımlanmış bulunan acente, maddenin ilk fıkrasından da anlaşılacağı üzere *bir ticari işletmenin bir sözleşme dahilinde, belli bölge veya yer içinde sürekli olarak sözleşme kurmasına aracılık etmeyi yahut sözleşmenin niteliğine göre o sözleşmeleri tacir adına yapmayı meslek edinen kişidir*. Sözleşme akdetme yetkisine sahip olan acente, müvekkili ad ve hesabına bu sözleşmeleri akdeder, yani müvekkilini doğrudan temsil edebilme yetkisine sahiptir⁵⁰. Tanımdan da anlaşıldığı üzere acentelik ilişkisi de tıpkı vekalet ilişkisi gibi temsilden farklı olarak bir sözleşmeye dayalı olarak kurulmaktadır.

⁴⁴ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 13; Esener, *Borçlar Hukuku*, 247; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 152; Aksi görüş için bkz: Eren, *Borçlar Hukuku*, 460; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 347; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 647; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:219; Belgesay, temsiliye yapmış olduğu iş için bir ücret verilmesi kararlaştırıldığı takdirde temsil ilişkisinin bir hizmet sözleşmesi ile birlikte kurulmuş olacağını ifade etmektedir [Belgesay, *Temsil*, 16].

⁴⁵ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 14; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 348; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 303; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:390.

⁴⁶ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:593; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 303; Haluk Tandoğan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010), 394.

⁴⁷ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:587; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 626.

⁴⁸ Belgesay, *Temsil*, 19; Eren, *Borçlar Hukuku*, 460; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 956; Esener, *Borçlar Hukuku*, 248; Esener, *Temsil*, 63; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 277; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 347; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 627; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 219; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1: 389; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 152; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 321.

⁴⁹ Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 277; İnceoğlu, "Temsil," 149.

⁵⁰ Ali Bozer ve Celal Göle, *Ticari İşletme Hukuku* (Ankara: Sözkese Matbaacılık, 2021), 134.

Kanun koyucu acentelik ilişkisinin sürekli olmasını aramıştır. Oysa temsil ilişkisinde süreklilik şart değildir.

Ticaret Kanunu m.102/2’de ifade edildiği üzere acentelik sözleşmesi hakkındaki uyuşmazlıklara uygulanacak hüküm bulunmaması halinde Borçlar Kanunu ile düzenlenen simsarlık sözleşmesine ilişkin hükümler; sözleşme yapan acenteler için komisyonculuk hükümleri ve bunların da bulunmaması halinde vekalet hükümleri uygulanır.

Acente ile temsil ilişkisinin konu bakımından da farkı bulunmaktadır. Acente, temsilciden farklı olarak, yalnız maddi bir fiil teşkil eden aracılık faaliyetini yaparak da acentelik görevini ifa edebilmektedir⁵¹.

Acente ve temsil ilişkisi sona ermeleri yönünden de farklıdır. Temsil ilişkisinin sona erdirilmesinin Borçlar Kanunu bağlamında her zaman ve her şekilde mümkün olmasına karşın; acentelik ilişkisinin son bulması Ticaret Kanunu’nun 121. maddesi ile özel koşul ve sonuçlara bağlanmıştır.

Acentenin yetkisiz olarak işlem yapması yahut temsil yetkisini aşması durumunda Ticaret Kanunu m.108 ile Borçlar Kanunu anlamında yetkisiz temsilden farklı bir sonuca gidilmiştir⁵². Buna göre acente tarafından yetkisiz yahut yetki aşımı ile yapılan bir sözleşmeyi müvekkilin onadığını bildirmemesi halinde yetkisiz acentenin sözleşmenin tarafı konuma geleceği belirtilmiştir⁵³. Borçlar hukuku bağlamında yetkisiz temsilcinin sözleşmenin tarafı olması söz konusu olmazken, yetkisiz acente için çalışmamızın konusunu teşkil eden kambiyo senetlerinde yetkisiz temsilcinin sorumluluğuna benzer bir sorumluluk öngörülmüştür.

1.4.4 Temsilci ile organ farkı

Doktrinde her ne kadar tüzel kişinin organının, kanuni temsilci olduğu görüşünü savunan yazarlar⁵⁴ bulunmaktaysa da organ, tüzel kişinin temsilcisi değil

---

⁵¹ Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 171.

⁵² Bkz: 3. Bölüm: 3.2.

⁵³ 6762 Sayılı Ticaret Kanunu’nun 122. maddesi ile, yetkisiz acentenin yapmış olduğu sözleşmede temsil olunanın yapılan bu sözleşme ile bağlı olmadığını bildirmesi aranmıştır.

⁵⁴ von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 341; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1: 382; Oruç Hami Şener, *Ticari Temsilci ve Temsil Yetkisi* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2015), 69 vd. Doktrinde bir görüşe göre organ kendine özgü bir kanuni temsilcidir [Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:582; Kocayusufoğlu, *Borçlar Hukuku*, 629].

bizzat kendisidir⁵⁵. Zira Medeni Kanun'un 50. maddesi tüzel kişiliğin iradesinin organ aracılığıyla açıklanacağını açıkça beyan etmiştir⁵⁶. Tüzel kişinin, irade açıklamasında bulunabilmek ve kendi üzerine hak ve borçlar doğuran işlemleri yapabilmek için görevlendirmiş olduğu örgüte, tüzel kişinin organı denir⁵⁷. Organın yapmış olduğu tüm işlemler doğrudan doğruya tüzel kişinin yapmış olduğu hukuki işlemidir ve burada bir temsil ilişkisinden söz edilemez.

Organ ve temsilcinin en temel farkı, temsil yetkisini aldığı kaynakta kendisini göstermektedir. Zira organın temsil yetkisi, tüzel kişinin kuruluş belgesinden yahut kanundan kaynaklanmakta iken; temsilcinin temsil yetkisi, temsil yetkisini verenin yani temsil olunanın iradesinden kaynaklanmaktadır⁵⁸. Dolayısıyla temsilcinin yetkisi her zaman temsil olunan tarafından geri alınabilir fakat organ, bu vasfını kaybetmedikçe tüzel kişiyi temsil yetkisi son bulmaz⁵⁹. Kaldı ki organın temsil yetkisi ifadesindeki “*temsil*” gerçek anlamda temsilden farklı bir anlamda, organın bu vafına dayalı yetkisi anlamında kullanılmaktadır⁶⁰. Bununla birlikte organların ve temsilcilerin sorumlulukları da farklı kanun maddelerine dayanmaktadır⁶¹.

⁵⁵ Akyol, *Temsil*, 159; Demir, “Doğrudan Temsil,” 253; Mustafa Dural ve Tufan Ögüz, *Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku*, (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2022), 257; Eren, *Borçlar Hukuku*, 449; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 946; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 302; İnceoğlu, “Temsil,” 147; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 169; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 35; Belgesay, *Temsil*, 36; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:164, dn.545; Fırat Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Ankara: Turhan Kitabevi, 1997), 403, dn.14.

⁵⁶ “Tüzel kişinin organları, tüzel kişinin düşünen kafası, işleyen eli, kolu mertebesinde olup, statü ile haiz oldukları yetkileri kullanırken, tüzel kişi adına hareket ederler. Bunlar hakkında BK 388. Maddede yazılı vekalet hükümleri değil, şirket statüsünde ve Ticaret Kanunu'nda mevcut ve organların durumlarını tespit edici hükümler uygulanır.” (Y İİD 11.07.1969, 7891/7892), [Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 123, dn.15’ ten naklen].

⁵⁷ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, *Kişiler Hukuku* (İstanbul: Beta Yayınevi, 2022), 551; Ahmet M. Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2021), 488; M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2021), 318

⁵⁸ Dural ve Ögüz, *Kişiler Hukuku*, 257; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 489.

⁵⁹ Dural ve Ögüz, *Kişiler Hukuku*, 257.

⁶⁰ Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 324; *Pulaşlı* da bu hususu şirketler hukuku bağlamında temsilin şirketin işlerini yönetim anlamına geldiği, yönetimin de iç ilişkiye dair bir husus olduğu, temsilin ise dış ilişkide kendini göstermesi şeklinde ifade etmektedir [Hasan Pulaşlı, “Şirketler Hukukundaki Temsil İle Borçlar Kanunundaki Ticari Müessil ve Ticari Vekil Ayrımı,” *Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi*, C.1, S.2 (Haziran 2014), 3, 4].

⁶¹ Organlar hakkında TMK m.50 uygulanırken, temsilci hakkında genel hükümler kapsamında TBK m.40 ila m.47 uygulanmaktadır [Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 489].

1.5 Temsil Yetkisinin Verilmesi

Temsil yetkisi, temsil olunan tarafından temsilciye varması gereken tek taraflı irade beyanı ile verilen yetkidir (*iç temsil yetkisi verilmesi*)⁶². İsviçre-Türk hukuku bakımından temsil yetkisinin verilmesi, Alman hukukundan farklı olarak yalnız temsilciye yapılacak beyanla mümkün olabilmektedir⁶³. Dolayısıyla hukuk sistemimizde, Alman hukukunda kabul gören ve “*dış temsil yetkisi verilmesi*” adı verilen, temsilciye yapılmayan fakat işlemin karşı tarafına yapılan beyanla temsil ilişkisi kurulamamaktadır⁶⁴.

Temsil yetkisinin temsilciye varması ile iç yetki verilmiş olup; temsilci böylelikle temsil yetkisine sahip olur. Bununla birlikte temsil olunan vermiş olduğu yetkiyi üçüncü şahıslara da bildirebilir. Uygulamada temsil yetkisinin varlığını ispat hususunda temsil olunan temsilcisine söz konusu yetkinin varlığını gösteren bir belge vermektedir. Üçüncü kişilere yapılan bildirim, temsilci ile işlem yapacak kimselerin güvenle işlem yapabilmesi noktasında önem arz etmektedir⁶⁵. Temsilcinin yetkisinin bildirilmediği, temsilcinin yetki belgesi de ibraz etmediği durumlarda, üçüncü şahsın temsilci ile hukuki işlem yapmaktan kaçınması söz konusu olabilmektedir⁶⁶.

⁶² Akyol, *Temsil*, 157; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:599; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 29; Belgesay, *Temsil*, 36; Eren, *Borçlar Hukuku*, 454; Esener, *Borçlar Hukuku*, 233; Esener, *Temsil*, 15, 25; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 263; İnceoğlu, “Temsil,” 151; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 19; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 307; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 635; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 151; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:391; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 321; Oğuzman ve Öz’ e göre temsil yetkisi temsil olunan tarafından temsilciye yöneltilmesi ile verilmiş olur [Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:221].

⁶³ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 30; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 638; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 151; Esener, *Borçlar Hukuku*, 233; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 263; Karşı görüşte: Akyol, *Temsil*, 169; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 173; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 347; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:605, dn.91; Belgesay, *Temsil*, 36, 49; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:222.

⁶⁴ Esener, *Temsil*, 14, 44; Kılıçoğlu Yılmaz, “Temsil Yetkisinin Açıklanması, 379, 380, 381; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 640; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 151; Eren, *Borçlar Hukuku*, 455; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 947; Bu durumda görünüşte temsil söz konusudur [Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 271].

⁶⁵ Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 173; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 640.

⁶⁶ İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 349; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 322.

Temsil yetkisi temsilciye açık ya da örtülü bir beyanla verilebilir⁶⁷. Temsil yetkisi verilmesi kural olarak hiçbir geçerlilik şekline bağlı değildir⁶⁸. Zira temsilin şekle bağlanması durumunda, geri alma beyanının da aynı şekle uygun olarak yapılmak zorunda olması, temsil yetkisinin her zaman geri alınabilirlik karakteri ile uyuşmamaktadır⁶⁹.

Temsilcinin yapması gereken işlem bir şekle bağlı iken verilecek yetkinin şekle bağlı olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır. Bu hususta iki farklı görüş bulunmaktadır. İlk gruptaki yazarlar, yapılacak işlem şekle tabi olsa dahi, temsil yetkisinin verilmesinin şekle bağlı olmayacağını savunmaktadır⁷⁰. Bizim de katıldığımız diğer gruptaki görüş ise kanunun şekil şartı koyduğu durumun özellik arz etmesi sebebiyle, böyle bir durumda temsil yetkisi verilmesinin de şekle tabi olması gerektiği yönündedir⁷¹. Aksi halde kanun koyucunun şekil şartı getirerek aradığı koruma gerçekleşmeyebilir⁷². Bununla birlikte bazı özel düzenlemelerle temsilci ile yapılacak işlem için verilecek temsil yetkisinin belli şekil şartına bağlanmış olması da söz konusu olabilmektedir⁷³.

1.5.1 Temsil yetkisinin varlığının kabul edildiği durumlar

Temsil olunanın, hukuken geçerli bir şekilde temsil yetkisi vermemiş olduğu bazı durum ve şartlarda tıpkı geçerli bir yetki vermiş gibi, temsilcinin yaptığı hukuki işlemle bağlı olduğu kabul edilmektedir. Bunlar, görünüşte temsil ve katılma temsili olarak ifade edilmektedir.

⁶⁷ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 35; Kılıçoğlu Yılmaz, “Temsil Yetkisinin Açıklanması”, 380; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 636; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 153; Eren, *Borçlar Hukuku*, 456; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:221; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:595, 600; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 322; Esener, *Temsil*, 389; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 270; Belgesay, *Temsil*, 37; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 107.

⁶⁸ Esener, *Temsil*, 35; Esener, *Borçlar Hukuku*, 238; Eren, *Borçlar Hukuku*, 457; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 348; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 309; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 952; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:224; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 667; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 321; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 153; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 139.

⁶⁹ Belgesay, *Temsil*, 37; Esener, *Borçlar Hukuku*, 239; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 303.

⁷⁰ Yazarlar, temsilcinin hukuki işlemi yaparken şekle uygun davranmasını yeterli bulmaktadır [Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 35; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 667; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 348; Eren, *Borçlar Hukuku*, 457; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 953; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 321; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 348; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:391; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 153].

⁷¹ Akyol, *Temsil*, 315; Demir, “Doğrudan Temsil,” 256; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:391; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 310; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:224; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:601; Esener, *Temsil*, 38; İnceoğlu, “Temsil,” 155; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 268; Belgesay, *Temsil*, 41; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 143.

⁷² Esener, *Temsil*, 38, 39.

⁷³ Örneğin Tapu Sicil Tüzüğü m. 18, Noterlik Kanunu m.89, TBK m.583/2.

Görünüşte temsilin söz konusu olduğu durumlar

Görünüşte temsil, esasen geçerli bir temsil yetkisi olmayan temsilcinin, işlem yapacak diğer kişiler nezdinde yetkili bir temsilci olduğu görünümüdür. Dolayısıyla bu halde hukuki işlem, tıpkı geçerli bir yetki varmışçasına temsil olunan üzerinde hak ve borçlar meydana getirmektedir. Bunu oluşturan durumlar çoğunlukla hukukumuzda esasında temsilciye geçerli bir yetki vermediği kabul edilen, yalnızca bildirici beyan olarak adlandırılan dış temsil yetkisi verilmesinde karşımıza çıkmaktadır⁷⁴. Ayrıca görünüşte temsil, temsilciye bir yetki belgesi ile yetki verilmiş olup da yetki geri alındığı halde belgenin geri alınmamış olması durumunda yahut temsil olunanın başka birine yetki vermeyi istemiş olmasına rağmen bir ilanla yetkisiz temsilcinin adını göstermiş olması durumlarında da görülmektedir⁷⁵. Görünüşte temsilin en tipik özelliği, temsil olunanın gerekli dikkat ve özeni göstermiş olması halinde bu durumu engelleme imkânının bulunmasıdır⁷⁶.

Görünüşte temsilin söz konusu olduğu hallerde açıktır ki üçüncü kişide sözleşmenin kurulduğuna dair haklı bir güven oluşur. Borçlar Kanunu bu durumlarda üçüncü kişiyi özellikle “*ahde vefa*” ilkesi gereği koruyucu hükümler öngörmüştür⁷⁷.

Üçüncü kişilerin görünüşte temsil nedeniyle korunabilmesinin ve temsil olunanın sözleşmenin tarafı olabilmesinin şartı üçüncü kişinin iyiniyetli olması, daha açık bir ifadeyle kendisinden beklenen özeni göstermiş olmasına rağmen temsil yetkisinin varlığına güvenmiş olmasıdır⁷⁸.

Katlanma temsilinin söz konusu olduğu durumlar

Temsilci, yetkisi olmadığı halde temsil olunan adına bir takım hukuki işlemler yapmakta ve temsil olunan da bu sözleşmelere tıpkı yetkili bir temsilci elinden çıkmışçasına katılmaktaysa bir süre sonra buradan yetkisiz temsile katıldığı sonucu

⁷⁴ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 41; Esener, *Borçlar Hukuku*, 242; Esener, *Temsil*, 49.

⁷⁵ Akyol, *Temsil*, 547; Esener, *Borçlar Hukuku*, 244; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 965.

⁷⁶ Akyol, *Temsil*, 235; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 123.

⁷⁷ Akyol, *Temsil*, 547; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 323.

⁷⁸ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 41; Esener, *Borçlar Hukuku*, 244; Eren, *Borçlar Hukuku*, 456; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 964; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:238; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:601; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 273; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 207; Belgesay, *Temsil*, 38.

çıkarmak ve yetki verilmiş kabul edilir⁷⁹. Temsil olunan bu şekilde davranmak suretiyle üçüncü kişide haklı bir güven oluşturur ve belli bir tekrardan sonra yetkisiz temsilcinin yapmış olduğu benzer sözleşmelere karşı çıkması hali çelişkili davranış oluşturur⁸⁰. Dolayısıyla burada temsil olunanın üçüncü kişi nezdinde kendi oluşturduğu güvenin korunması maksadıyla, işlem tıpkı yetkili bir temsilci elinden çıkmışçasına yapılan işlemin temsil olunanın hak ve borç sahibi olduğu bir işlem olduğu kabul edilmektedir⁸¹. Zira temsil olunanın bu işlemlere müdahale etme imkânı bulunmaktadır ve fakat yapılan işlemlere müdahale etmemektedir⁸². Bu durumda da temsil olunanın sözleşme ile bağlı olduğunun kabul edilebilmesi için tıpkı görünüşte temsilde olduğu gibi işlemin karşı tarafının iyi niyetli olması gerekir⁸³.

1.6 Temsil Yetkisinin Kapsamı

Temsil yetkisinin kapsamı, temsili oluşturan kaynağın beyanının yorumu ile tayin edilir. Borçlar Kanunu m.41'in, *temsil yetkisinin içeriği ve derecesi* başlığı altında düzenlediği üzere; *temsil yetkisi kanuna dayanmakta ise söz konusu kanunun, iradi bir temsil yetkisi söz konusu ise temsil olunanın iradesi göz önünde*

⁷⁹ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 39; Esener, *Temsil*, 40, 58; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 118; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 641; Akyol, *Temsil*, 548; Esener, *Oğuzman ve Öz*, "Katlanma Temsili" olarak adlandırdığımız durumu da "Görünüşte Temsil" adı altında incelemiştir [Esener, *Borçlar Hukuku*, 245; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:222]; Eren, *Borçlar Hukuku*, 457; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 965; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:601; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 322; Belgesay'a göre böyle bir durumda temsil yetkisi örtülü bir biçimde verilmiştir. [Belgesay, *Temsil*, 37].

⁸⁰ Çok belirgin ve önemli bir olay söz konusu iken bir kez katlanılmış olması da katlanma temsiline varlığını göstermeye yetebilir [Akyol, *Temsil*, 249]; Burada söz konusu olan "belli sayıda tekrar" kavramı dolayısıyla bu durum "ihmal suretiyle temsil yetkisi" olarak da adlandırılmaktadır. Bkz: Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:602; Aynı yönde: Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 642.

⁸¹ "...yetkisiz temsilcinin iki yıl boyunca aralıksız işlem yapması nedeniyle yapılan işlemlerden haberdar olunmadığı iddiasının hayatın olağan akışına uygun olmadığı, yetkisiz temsilcinin işlemlerine zimnen icazet verildiğinin kabulü gerektiği ve ilk açılan davanın davalı banka açısından kesin hüküm teşkil etmediği gerekçesiyle, davalı banka vekilinin istinaf talebinin kabulü ile, ilk derece mahkemesinde verilen kararı kaldırılarak ve yeniden hüküm kurularak, davanın reddine karar verilmiştir.

Karar, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

İlk Derece Mahkemesince verilen karara yönelik olarak yapılan istinaf başvurusu üzerine HMK'nın 355 vd. maddeleri kapsamında yöntemince yapılan inceleme sonucunda Bölge Adliye Mahkemesince esastan verilen nihai kararda, dosya kapsamına göre saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kurallarına aykırı bir yön olmadığı gibi HMK'nın 369/1. ve 371. maddelerinin uygulanmasını gerektirici nedenlerin de bulunmamasına göre usul ve yasaya uygun Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir.", Y. 11. HD. E.2018/4643, K.2019/6052, T.01.10.2019, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2018-4643-k-2019-6052-t-1-10-2019,ET.27.10.2022>.

⁸² Akyol, *Temsil*, 249; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 40.

⁸³ Esener, *Borçlar Hukuku*, 245; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 324; Esener, *Temsil*, 58; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 120.

bulundurulmalıdır. Ancak belirtmek gerekir ki bu hususta temsil olunanın gerçek iradesi araştırılmayıp, güven teorisi esasına göre verilen yetkiden, temsilcinin ne anlaması gerektiği dikkate alınmalıdır⁸⁴. Temsil yetkisinin kapsamına dair şüphe gündeme geldiğinde temsil yetkisinin bulunmadığı yahut kapsamının dar olduğu kabul edilmelidir⁸⁵.

Temsilcinin her zaman kendi iradesini beyan etmesi dolayısıyla, irade fesadı halleri konusunda kural olarak temsilcinin iradesi incelenmelidir⁸⁶. Temsilcinin irade bozukluğu söz konusu olduğu durumda, bu irade bozukluğu temsil olunana ait kabul edilmeli ve irade bozukluğu iddiası da yine temsil olunan tarafından yapılmalıdır⁸⁷. Bununla birlikte temsilcinin yapacağı işlemlerdeki tüm organizasyon ve yönlendirme temsil olunan tarafından yapılmışsa bu durumda temsil olunanın irade sakatlığı da sözleşmenin iptali için yeterli olur⁸⁸. Fakat temsil olunan, iradesi sakatlanmak suretiyle yetki verip de temsilci bu yetkiyle işlem yaparsa, bu işlemle bağlıdır⁸⁹.

Temsil olunan, kendisi de iyiniyetli olmak kaydıyla, temsilcisinin iyiniyetine dayanabilmektedir. Benzer şekilde temsilcinin kötü niyetli olması halinde de temsil olunan bu kötü niyete katlanmalıdır⁹⁰. Elbirliğiyle temsil⁹¹ durumunda ise tüm temsilcilerin iyi niyetli olması aranır⁹².

Temsil yetkisi üçüncü kişilere bildirilmiş ise iyiniyetli üçüncü kişilerin korunması bakımından, temsil yetkisinin kapsamı bu bildirim yorumu ile

⁸⁴ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 43; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 654; Eren, *Borçlar Hukuku*, 457; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 350; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 953; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:225; Esener, *Temsil*, 40, 80; İnceoğlu, “Temsil,” 155; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 189.

⁸⁵ İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 350; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 179; Esener, *Borçlar Hukuku*, 254.

⁸⁶ Akyol, *Temsil*, 59; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 306; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:239; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:591; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 351; Esener, *Temsil*, 132, 141; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:386; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 151; Belgesay, *Temsil*, 127.

⁸⁷ Akyol, *Temsil*, 59; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 317; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 955; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 20; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:240; Temsil olunan irade bozukluğu nedeniyle sahip olduğu sözleşmeyi feshetme hakkını yine temsilcisi vasıtasıyla kullanabilir [Esener, *Temsil*, 144; Belgesay, *Temsil*, 131].

⁸⁸ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 624; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 190; Esener, *Temsil*, 145.

⁸⁹ Cihan, “İrade Sakatlıkları,” 174.

⁹⁰ Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 942; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 240; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 626; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 351; Esener, *Temsil*, 150; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:386; Belgesay, *Temsil*, 34, 128; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 19.

⁹¹ Bkz: 1. Bölüm 1.7.3.

⁹² Esener, *Temsil*, 151.

belirlenir⁹³. Borçlar Kanunu m.48'e göre saklı tutulan hükümlerde, ilgili hükmün kapsamı da önem arz etmektedir. Örneğin doğrudan temsilin söz konusu olduğu en bilinen temsil türlerinden ticari temsilciliğin⁹⁴ kapsamı ve sınırları kanun tarafından belirlenmiştir⁹⁵.

1.7 Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması

Temsil yetkisi özellikle iradi temsil söz konusu olduğu takdirde farklı şekillerde sınırlandırılabilir. Bu yetki genel olarak zaman, kişi, yer ve temsilcinin yapacağı işlemlerin içeriği yani konusu bakımından olmak üzere birçok farklı nedenle sınırlandırılabilir. Temsilcinin sınırlandırılmış bir yetkinin dışına çıkması halinde ise yetkisiz temsil gündeme gelir⁹⁶.

1.7.1 Zaman bakımından

Temsil yetkisi, temsil olunan tarafından belli bir zaman dilimi için verilmiş olabilir. Hatta belli bir zaman sonrası için de verilmiş olabilir⁹⁷. Borçlar Kanunu m.43'ün ifadesinden de anlaşılacağı üzere *aksi kararlaştırılmamışsa bu yetki taraflardan birinin ölümüne kadar verilmiş sayılır*⁹⁸. Bununla birlikte aksinin kararlaştırılabilir olması dolayısıyla temsil olunan, temsilcisine kendi ölümünden sonra da temsil yetkisinin devam edeceği şekilde ya da ölümü ile başlar şekilde yetki vermiş olabilir.

Ölümden sonra geçerliliği bulunan temsil yetkisi *mandatum post mortem* temsil olarak adlandırılmakla beraber iki tür görünüme sahiptir⁹⁹. Temsil olunanın sağlığında verilir ölümünden sonra da devam edecek şekilde verilen yetki *transmortal temsil yetkisi* ve temsil olunanın kendi ölümünden sonrası için hüküm doğuracak şekilde verilen temsil yetkisi olan *postmortal temsil yetkisi* biçimindedir¹⁰⁰.

⁹³ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 640 vd.; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 350; Esener, *Borçlar Hukuku*, 254; Esener, *Temsil*, 85; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:606; Oğuzman ve Öz' e göre kanunda iyiniyet şart değildir [Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 226].

⁹⁴ Bkz: 2. Bölüm 2.3.3.

⁹⁵ Tamer Bozkurt, *Ticari İşletme Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2021), 485; Buket Aydın Çatakoğlu, "Ticari Temsilcinin Kambiyo Taahhüdünde Bulunma Yetkisinin İşletme Amacı/Konusu Kapsamında Değerlendirilmesi," *Terazi Hukuk Dergisi* Sayı:185 (Ocak 2022), 33; İsmail Kırca, *Ticari Mümessillik* (Ankara: Yetkin Yayınları, 1996), 35.

⁹⁶ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 44; Eren, *Borçlar Hukuku*, 461; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 198.

⁹⁷ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 55; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 325; Belgesay, *Temsil*, 57.

⁹⁸ Detaylı bilgi için Bkz: Oruç Hami Şener, "Postmortal Temsil Yetkileri ve Ticari Mümessillik," *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11, S.1 (Haziran 2009), 115 vd.

⁹⁹ Şener "Postmortal Temsil," 123; Şener, *Ticari Temsilci*, 358 vd.

¹⁰⁰ Şener "Postmortal Temsil," 123; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 295.

Ölümden sonra da devam eden temsil yetkisinin verilme şekli özellik arz etmemektedir. Ancak ölümden sonra hüküm ve sonuç doğuracak şekilde temsil yetkisi verilmesinin şekli doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre bu yetkinin verilmesi ölüme bağlı bir tasarruf işlemidir ve dolayısıyla temsil yetkisinin buna uygun bir şekilde verilmesi gerekir¹⁰¹. Diğer görüş, bu şekilde temsil yetkisi verilmesinin sağlararası hukuki bir işlem olduğu yönündedir¹⁰². Bu ayrımın en önemli sonucu temsil yetkisinin geri alınmasında kendini göstermektedir ki ölüme bağlı tasarruf olduğu kabulünde temsilci vasiyeti yerine getirme görevlisi kabul edilir ve buna göre temsil yetkisinin geri alınması noktasında mirasçılarının yetkisi kısıtlanmış olur; sağlararası işlem olduğu kabulünde ise temsilci mirasçılarının temsilcisi olur ve doğal olarak temsil yetkisine mirasçılar her zaman son verebilir¹⁰³.

1.7.2 Konu bakımından

Temsil yetkisi, temsile konu hukuki işlemin sınırlarını çizmek suretiyle sınırlanabilir. Temsil olunan temsilciye belli talimatlar vererek de konu bakımından sınırlama yapmış olabilir¹⁰⁴. Bu hususta talimatın niteliği de önemli bir faktördür. Zira talimat; emredici, ihtiyari ve yol gösterici olmak üzere üç şekilde verilebilir¹⁰⁵. Emredici talimat verilmesi, temsil yetkisinin sınırlandırılması anlamına gelmektedir. Örneğin belli bir bedeli aşmamak kaydı ile verilen temsil yetkisinde durum böyledir. Bununla beraber örneğin satışa konu malın rayiç fiyatını araştırmak gibi temsil yetkisini sınırlamayan talimatların emredici olmaması dolayısıyla, temsilcinin bu

¹⁰¹ Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 324; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:630; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:229, dn.669; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 692; Eren, *Borçlar Hukuku*, 470; Bu işlemin bir ölüme bağlı tasarruf olduğunu savunmakla birlikte şekil konusunda ölüme bağlı tasarruf şekline uyulması gereği olmadığını savunan bir görüş de bulunmaktadır [von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 333; Aynı yönde: Belgesay, *Temsil*, 103].

¹⁰² Esener, *Temsil*, 179; Akyol, *Temsil*, 418; Şener “Postmortal Temsil,” 119; *İnceoğlu*, sağlararası işlem şeklinde yetki verilmesine karşıt görüşlerin eleştirilerini de dikkate alarak doktrinde farklı bir görüş savunmaktadır. Yazara göre ölümden sonrası için verilen temsil yetkisi bir sağlararası işlem niteliğindedir. Bununla birlikte eğer bu temsil yetkisi, ölüme bağlı bir tasarrufun temsil yetkisi verilmesi kılıfı altında veriliyorsa o halde bir ölüme bağlı tasarruftur. [İnceoğlu, “Temsil,” 165].

¹⁰³ Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 229, dn.669.

¹⁰⁴ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 762; Eren, *Borçlar Hukuku*, 465; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 973; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:627; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 260; Talimatın temsil yetkisini sınırlamadığı görüşünde: von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 326; Belgesay, *Temsil*, 61; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 281; Esener, *Temsil*, 83; Akyol, *Temsil*, 116.

¹⁰⁵ Detaylı bilgi için bkz: Tandoğan, *Borçlar Özel*, 444 vd., Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 759 vd.

araştırmayı yapmadan hukuki işlemi yapmış olması durumunda temsil olunan işlemle bağlıdır¹⁰⁶.

Aktif temsil-pasif temsil

Temsilcinin, kendi iradesini temsil olunan adına açıklama yetkisi bulunuyorsa *aktif temsil*; yalnız temsil olunana karşı yapılan irade beyanlarını kabul yetkisi bulunuyorsa *pasif temsil* söz konusudur¹⁰⁷. Aktif temsil yetkisi, genel olarak bünyesinde pasif temsil yetkisini de barındırmaktadır¹⁰⁸.

Genel temsil- özel temsil

Temsil yetkisi; temsilciye yalnız belirli bir konuda işlem yapması için verilmişse *özel temsil yetkisi*, temsil olunanın birçok konuda hukuki işlemi yapmak için verilmişse *genel temsil yetkisi* söz konusu olmaktadır¹⁰⁹.

Temsil yetkisinin genel yetki ya da özel yetki olmasına temsil olunan karar verir. Bununla birlikte hukukumuzda birtakım hukuki işlemlerin özellikle özel yetki verilmesi durumunda temsilci aracılığıyla yapılabileceği de hükme bağlanmıştır. Bunlar Borçlar Kanunu m.504 ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu¹¹⁰ m.74'te sayılmıştır. Özel yetki gerektiren işlemlerden biri de çalışma konumuz olan kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisidir. Bu konu ikinci bölümde ayrıca ve detayları ile ifade edilmeye çalışılacaktır¹¹¹.

1.7.3 Kişi bakımından

Temsil yetkisinin kişi bakımından sınırlandırılması öncelikle işlem yapılacak üçüncü tarafın açıkça tayin edilmiş olmasında kendini gösterir. Bu durumda temsilci

¹⁰⁶ Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:227.

¹⁰⁷ Akyol, *Temsil*, 109; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 22, 342, 351; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 632; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 942; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:231; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:591; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 315; Esener, *Temsil*, 77; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 281; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 45.

¹⁰⁸ İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 342; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 943; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:231; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:591; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 327; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 45.

¹⁰⁹ Akyol, *Temsil*, 313; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 44, 45; Belgesay, *Temsil*, 60; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 655; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 351; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:226; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 326; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 200; Esener, *Temsil*, 77; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 282; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:391; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 177.

¹¹⁰ 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, KT. 12.01.2011, YRG. 04.02.2011, S.27836.

¹¹¹ Bkz: 2. Bölüm 2.3.

yalnız o kişi ile hukuki ilişi kurmaya yetkili sayılmaktadır. Bunun dışında kişi bakımından sınırlama, özellikle temsilcinin kişiliği bakımından da farklı şekillerde karşımıza çıkabilmektedir.

Temsilcinin birden çok olması

Temsil yetkisinin kişi bakımından sınırlandırılmış olması temsilcinin birden fazla kişi olmasında ortaya çıkabilmektedir. Bu durumda temsil yetkisi verilen kişilere ayrı ayrı hukuki işlem yapabilme yetkisi verilip verilmediği hususu üzerinde durulmalıdır. Eğer temsilcilere hukuki işlemi tek başına da yapabilme yetkisi tanınmış ise *müteselsil temsil*, işlemi birlikte yapmaları şartıyla yetki verilmişse *elbirliğiyle temsil* gündeme gelmektedir¹¹².

Müteselsil temsilde, temsilcilerin birinin işlemi yapmış olması ile temsile konu işlem geçerlilik kazanıp, işlemin artık diğer temsilciler açısından konusuz kalması nedeniyle, temsilcilerin her birine verilen yetki herhangi bir temsilcinin işlemi tamamlaması bozucu şartı ile verilmiş sayılmaktadır¹¹³.

Elbirliğiyle temsil yetkisi verilmiş olması durumunda müteselsil temsilin aksine, o hukuki işlemin temsil yolu ile geerleşiş temsil olunan için hüküm ve sonuç doğurabilmesi için tüm temsilciler birlikte hareket etmek zorundadır¹¹⁴. Bununla beraber elbirliğiyle temsilin geerleşişebilmesi için temsilcilerin her birinin aynı zamanda işleme iştirak etmesi şart değildir. En sonuncu temsilci de işleme katıldıktan sonra geçerli bir temsil işlemi geerleşişmiş durumdadır¹¹⁵. Pasif temsil söz konusu olduğunda temsilcilerden herhangi birine yapılan irade beyanının doğrudan temsil

¹¹² Akyol, *Temsil*, 105, 299; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 47; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 351; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 661, 662; Esener, *Borçlar Hukuku*, 250; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 316; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku şerhi*, 970; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:231; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:608; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 324, 328 vd.; Esener, *Temsil*, 73, 74; İnceoğlu, "Temsil," 159; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 280; Belgesay, *Temsil*, 58; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 185 vd.

¹¹³ Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:231; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:609.

¹¹⁴ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 662; Esener, *Borçlar Hukuku*, 250; Eren, *Borçlar Hukuku*, 463; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 351; Belgesay, *Temsil*, 58.

¹¹⁵ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 48; Esener, *Borçlar Hukuku*, 251; Eren, *Borçlar Hukuku*, 463; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku şerhi*, 970; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:232; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:609; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 339; Esener, *Temsil*, 74; Belgesay, *Temsil*, 59.

olunana yapılmış sayılması, elbirliğiyle temsildeki birlikte hareket zorunluluğunun pasif temsil için geçerli olmadığını göstermektedir¹¹⁶.

Alt temsilci atanması

Temsil yetkisi, kişi bakımından temsilciye alt temsilci atama yetkisi verilip verilmediği hususunda da kısıtlanmış olabilir. Bu yetki açıkça verilmemişse temsilci, kural olarak alt temsilci tayin edemez¹¹⁷.

Temsilcinin kişiliğinin önem arz etmediği bazı durumlarda veya zorunlu bir hal geliştiği takdirde alt temsilci atama yetkisi açıkça verilmemiş olsa da temsilcinin alt temsilci tayin etmesi mümkündür ki bu durumda Borçlar Kanunu m.506 kıyasen uygulama alanı bulur¹¹⁸. Fakat özellikle temsilcinin bilgisi, deneyimi ve kişiliğinin önemli olduğu durumlarda temsilcinin söz konusu işlemi yetkisi olmaksızın bir alt temsilci aracılığıyla yapabilmesi kabul edilmemektedir¹¹⁹.

Alt temsilci tayini, hakkın devri olmadığı için bir alt temsilci atanmış olduğu durumda asıl temsilcinin temsil yetkisi devam etmektedir¹²⁰. Şu da unutulmamalıdır ki alt temsilci, asıl temsilcinin değil; temsil olunanın temsilcisidir ve ancak asıl temsilcinin yetkisi kadar yetkisi bulunmaktadır¹²¹. Dolayısıyla temsilci ve alt temsilci arasında müteselsil temsil ilişkisi meydana gelmektedir¹²².

---

¹¹⁶ Akyol, *Temsil*, 308; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 663, 632; Eren, *Borçlar Hukuku*, 463; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:591; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 339; Belgesay, *Temsil*, 59; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 185.

¹¹⁷ Akyol, *Temsil*, 269; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 53; Esener, *Temsil*, 90; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 287, s.288; Belgesay, *Temsil*, 89.

¹¹⁸ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 664; Esener, *Borçlar Hukuku*, 257; Eren, *Borçlar Hukuku*, 464; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:232; Belgesay, *Temsil*, 89.

¹¹⁹ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 664.

¹²⁰ Akyol, *Temsil*, 106; Esener, *Borçlar Hukuku*, 258; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 337; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 244.

¹²¹ *Nemo plus juris in alium transferre potest quam ipse habet* (Kimse sahip olduğu haktan fazlasını veremez); Akyol, *Temsil*, 269; Esener, *Borçlar Hukuku*, 258; Esener, *Temsil*, 91; Kılıçoğlu'na göre alt temsilci, asıl temsilcinin ifa yardımcısı konumundadır [Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 316]; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 971; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:609, 610; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 666; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 289; Belgesay, *Temsil*, 92; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 123.

¹²² Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:232.

Temsilcinin Kendisiyle yahut Her İki Tarafın Temsilcisi Sıfatıyla İşlem Yapması

Temsilcinin kendisi ile veya her iki tarafın da temsilcisi sıfatıyla işlem yapabilme yetkisinin de tartışılması gerekmektedir¹²³. Her iki hal de temsil olunan adına tehlikelidir, zira bu gibi durumlarda menfaat çatışması gündeme gelebilmektedir¹²⁴. Temsil olunanın bu iki hal için ya açıkça izin vermiş olması yahut yapılan işlemin menfaat çatışmasına sebep olmayacak nitelikte olması gereklidir¹²⁵. Temsilci ancak bu iki istisnai durumda kendisiyle ya da her iki tarafın temsilcisi sıfatıyla hukuki işlem yapabilir¹²⁶. Aksi halde temsilcinin yapmış olduğu işlem yetkisiz temsil hükümlerine tabidir¹²⁷.

Temsilci hukuki işlemi kendisi ile yapmışsa hukuki güvenlik nedeniyle iradesini açığa vurmuş olduğu bir yazılı beyan da bulunmalıdır¹²⁸. Verilmiş bir yetkiyle kendisiyle işlem yapan temsilcinin, yaptığı hukuki işlem her zaman temsil yetkisinin kötüye kullanılması¹²⁹ denetimine de tabidir¹³⁰.

1.8 Temsil Yetkisinin Sona Ermesi

Borçlar Kanunu'nun 43. maddesi kural olarak temsil ilişkisinin sona ereceği durumları düzenlemiştir. Bunlar; ölüm, gaiplik kararı, fiil ehliyetinin kaybı ve iflaştır. Maddenin devamında tüzel kişiliğin son bulmasının da aynı sonucu doğuracağı ifade edilmektedir.

¹²³ Temsilcinin kendisiyle sözleşme yapabilmesi hususunda detaylı bilgi için bkz: Turhan Esener, "Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk- İsviçre Borçlar Hukukunda Mümessilin Kendi Kendisiyle Mukavele Yapması," *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* S.1, C.14 (Ocak 1957), 72 vd.

¹²⁴ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 669; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 180; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:229, 230; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:617; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 328, 329.

¹²⁵ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 49, 51; Temsilcinin her iki tarafın temsilcisi olarak hukuki işlem yapması, ancak her iki tarafın da rızasının varlığı halinde mümkündür [İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 220].

¹²⁶ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 670; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 179,180; Esener, *Borçlar Hukuku*, 285; Esener, *Temsil*, 167 vd., Esener, "Mümessilin Kendisiyle Mukavelesi," 107; Belgesay, *Temsil*, 79.

¹²⁷ Esener, *Temsil*, 285; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:619; "...söz konusu şirket adına işlem yapan kişinin aynı zamanda davacı şirket yetkilisi ... olduğu anlaşıldığından, ...'nun temsilcisi olduğu davalı şirket lehine, yine davacı şirketin temsilcilerinden biri olarak çifte temsil yetkisinin kötüye kullanılması sonucu yaptığı işlemin davacı şirketi bağlayan bir yönü bulunmamaktadır." Y. 19. HD. E2016/15380, K. 2018/1654, T.29.03.2018, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/19-hukuk-dairesi-e-2016-15380-k-2018-1654-t-29-3-2018,ET.27.10.2022>.

¹²⁸ İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 212.

¹²⁹ Bkz: 1. Bölüm 1.10.

¹³⁰ İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 214.

Kanunda yer almamakla beraber, temsilcinin iradesiyle (istifa)¹³¹ yahut işlemin tamamlanması, konusuz kalması, bozucu şartın gerçekleşmesi, süreli verilen yetkide sürenin dolması gibi nedenlerle de temsil yetkisi son bulur¹³².

1.8.1 Temsil yetkisinin geri alınması

Borçlar Kanunu m.42'ye göre temsil yetkisi; sonradan sınırlandırma ile kısmen, temsil olunan tarafından yetkinin geri alınması ile tamamen olmak üzere temsil olunanın iradesi ile geri alınabilir¹³³. Geri alma temsil olunanın kendisi tarafından yapılabileceği gibi, başka bir temsilcisi yahut halefleri tarafından da yapılabilir¹³⁴. Hatta geri alma, temsil olunanın temsile konu hukuki işlemi başka bir temsilciye yaptırmış olması ya da işlemin kendisi tarafından yapılması gibi hallerde¹³⁵ örtülü bir şekilde de gerçekleşmiş olabilir¹³⁶.

Kanun koyucu m.42'de temsil olunanın, temsil yetkisini geri alma hakkından önceden feragat edemeyeceğini de açıkça düzenlemiştir. Hükmün devamında, verilen yetkinin bir temel ilişki sözleşmesine bağlı olması durumu saklı tutulmuştur. Bu durumda söz gelimi temsil yetkisi sona erdiği halde temelde bulunan ilişkiyi meydana getiren sözleşme (örneğin hizmet sözleşmesi) devam edebilir. Temsilci, temel ilişkiden doğan haklara zarar gelmişse ve şartlar oluşmuşsa bu zararının giderilmesini

¹³¹ Bir görüşe göre temsil yetkisinin verilmesi, temsilcinin kabulüne bağlı olmadığından temsilcinin istifasının temsil ilişkisini sonlandırmada bir etkisinden de bahsedilemeyecektir [Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 233; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 269]; Akyol ise "istifa" terimi yerine "feragat" terimini kullanmıştır, ancak bu görüşü İnceoğlu tarafından haklı olarak eleştirilmektedir. [Akyol, *Temsil*, 426; Eleştiren görüş: İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 269].

¹³² Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 56, 57; Belgesay, *Temsil*, 93; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 636, 686; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 194; Eren, *Borçlar Hukuku*, 467; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 979; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:634; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 329.

¹³³ Yetkinin tamamen geri alınması temsilcinin azli olarak adlandırılmaktadır [Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 191; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 980]; Kılıçoğlu Yılmaz'a göre kısmi geri alma kavramı temsil yetkisinin sınırlandırılması anlamına geleceği için geri alma ancak yetkinin tamamen alınmasıyla ortaya çıkmaktadır [Kumru Kılıçoğlu Yılmaz, *Temsil Yetkisinin Geri Alınması (Temsilcinin Azli)* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2022), 35].

¹³⁴ Akyol, *Temsil*, 428; Belgesay, *Temsil*, 96; Esener, *Borçlar Hukuku*, 270.

¹³⁵ "Temsil yetkisinin kısmen veya tamamen geri alınması, temsil olunan için her zaman mümkündür. Temsil olunan bu hakkını önceden sınırlayamayacağı gibi bundan feragat da edemez. Temsil olunanın, temsilciden yetki belgesini geri alması veya başka birini temsilci ataması ya da işi bizzat görmesi örtülü geri alma niteliğinde olup özel bir şekil koşuluna tabi değildir." Y. 11.HD., E.2020/2792, K.2021/1859, T.01.03.2021, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2020-2792-k-2021-1859-t-1-3-2021>, ET.09.11.2022.

¹³⁶ Eren, *Borçlar Hukuku*, 468; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 354; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 980; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 331; Belgesay, *Temsil*, 95; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 273.

temsil olunandan isteyebilir¹³⁷. Benzer şekilde geri alma, zamansız yahut haksız olarak yapılmışsa yine temsil olunanın sorumluluğu gündeme gelir¹³⁸.

Temsil yetkisinin sınırlandırılması değiştirici; geri alınması ise bozucu yenilik doğuran bir hak olup tek taraflı, ileriye etkili bir irade beyanı ile şekle bağlı olmaksızın yapılabilir¹³⁹. Hatta temsil yetkisi verilmesi belli şekilde gerçekleşmişse dahi yetkinin geri alınması hiçbir şekle bağlı değildir¹⁴⁰.

Borçlar Kanunu m. 45'te de ifade edildiği üzere geri alma beyanı, temsilci tarafından öğrenilmediği sürece, temsilcinin yapmış olduğu işlemler yine temsil yetkisi varmışçasına temsil olunanı bağlamaktadır¹⁴¹. Bununla beraber, temsilcinin işlem yaptığı üçüncü kişi, yetkinin geri alındığını bilmekte ise temsil olunan yapılan işlemle bağlı değildir¹⁴².

Kanun koyucu, temsil yetkisinin geri alınmasını düzenlerken bu hususta önemli bir noktaya da değinerek; şayet temsil yetkisi üçüncü kişilere bildirilmiş ise yani dış temsil yetkisi mevcutsa geri almanın da bildirilmesi gerektiğini, bu bildirim yükümlülüğüne uyulmadığı takdirde temsil yetkisi sona ermiş olduğu halde iyi niyetli

¹³⁷ Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 198,199.

¹³⁸ Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 319; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:629; Bir görüşe göre temsilcinin, temsil olunana geri almayı zamansız yapmış olmasını ileri sürmesi mümkün değildir [İnceoğlu, "Temsil," 161; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 271; Akyol, *Temsil*, 435]. Biz bu görüşe dürüstlük kuralının burada da devreye girecek olması nedeniyle katılamamaktayız.

¹³⁹ Akyol, *Temsil*, 430; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 58; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 300; Kılıçoğlu Yılmaz, *Temsilcinin Azli*, 36; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 707; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 354; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 191; Esener, *Borçlar Hukuku*, 270; Eren, *Borçlar Hukuku*, 468; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 980; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:233; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:629; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 272, 273.

¹⁴⁰ Kılıçoğlu Yılmaz, *Temsilcinin Azli*, 67; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 707; Esener, *Borçlar Hukuku*, 270; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:629; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 273.

¹⁴¹ "Öyle ise, yasa koyucu tarafından gerek temsilcinin gerekse onunla işlem yapan karşı tarafın, yetkinin sona erdiğini bilmeden yaptıkları hukuki işlemlerin temsil olunan bakımından, sanki temsil yetkisi devam ediyormuş gibi sonuç doğuracağı hükme bağlanmış olup gerek temsilci gerekse karşı taraf bu yetkinin son bulduğunu biliyorlarsa, gene Kanunun açık hükmü gereği bu kural uygulanmayacaktır.

Bu durumda, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 37 ve 396.maddelerinde açıkça vurgulandığı üzere temsil yetkisinin son bulması, vekilin yetkisiz temsilci haline gelmesi ve yaptığı işlemlerin bu nedenle geçersiz sayılması için, azil keyfiyetinin temsilciye ulaştırılması gerekir. Buradan gidilerek temsilciye ya da üçüncü kişilere temsil yetkisinin geri alındığı, yöntemine uygun biçimde ulaştırılmadıkça bu yetkinin devam ettiği kabul edilir.", Y. HGK., E.2011/772, K.2012/71, T.15.02.2012, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/icitihat/yargitay/hukuk-genel-kurulu-e-2011-19-772-k-2012-71-t-15-2-2012>, ET.09.11.2022.

¹⁴² Kanun her ne kadar yalnızca "bilme" durumunu ifade etse de dürüstlük kuralı gereği "bilebilecek" durumda olan üçüncü kişi için de aynı sonuç doğacaktır [Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:637; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 190; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:236; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 640; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 323, dn.24; Esener, *Temsil*, 48].

üçüncü kişilerin yetkinin varlığı hususundaki güveninin korunacağını belirtmiştir. Üçüncü kişilerin iyi niyetinin ortadan kaldırılabilmesi için yetki hangi yolla bilgilendirilmiş ise yetkinin geri alınması da benzer yolla bildirilmelidir.¹⁴³. Dolayısıyla geri alma beyanı, karşı tarafa varması gereken bir beyan niteliğindedir¹⁴⁴.

Borçlar Kanunu m.44'te yetkinin geri alınması konusunda özel olarak yetki belgesinin geri verilmesi düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, temsil olunanın temsilcisine yetki belgesi verdiği durumda, temsil yetkisini geri alması halinde temsilci bu belgeyi geri vermek ya da hâkimin belirleyeceği yere bırakmakla yükümlü tutulmuştur. Temsil olunan ya da halefleri de bu belgenin iadesi için gerekenleri yapmalıdır. Kanun koyucu aksi halde iyiniyetli üçüncü kişinin zararını gidermeleri yükümlülüğünü öngörmüştür. Kanun maddesi, görüldüğü üzere temsil olunan yahut haleflerine yetki belgesini fiilen geri almaları şartını getirmemiş, bu hususta gerekeni yapmak için çaba göstermeleri gerektiğini öngörmüştür¹⁴⁵.

Temsil yetkisinin geri alınması durumunda iyi niyetli üçüncü kişinin korunacağı haller dış temsil yetkisinin bulunması ve temsilciye yetki belgesi verilmesi durumlarıdır. Kanun koyucu burada güven teorisi çerçevesinde düzenleme yapmıştır¹⁴⁶.

Temsil olunan veya halefleri, Borçlar Kanunu m.45 uyarınca temsilcisine, temsil yetkisinin sona erdiğini bildirmediği durumda üçüncü kişinin iyiniyetli olması halinde yapılan hukuki işlem ile bağlı tutulmuştur. Bununla beraber Borçlar Kanunu'nun 44. maddesi uyarınca temsilcinin yetkisi olmadığını bilerek işlem yaptığı durumda, yetki belgesine güvenen üçüncü kişi açısından yapılan işlem geçerli sayılmamıştır. Bu halde yetki belgesini geri almak için gereken özeni göstermeyen temsil olunan yahut halefleri, yalnız üçüncü kişinin zararının tazmini ile yükümlü tutulmuştur.

1.8.2 İstifa

Borçlar Kanunu'nda yer almamakla beraber; temsilci de bozucu yenilik doğuran bir hak kullanımı niteliğinde olan istifa iradesini bildirmekle temsil ilişkisine

---

¹⁴³ Esener, *Borçlar Hukuku*, 272; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 335; Belgesay, *Temsil*, 99.

¹⁴⁴ Kılıçoğlu Yılmaz, *Temsilcinin Azli*, 36.

¹⁴⁵ İnceoğlu, "Temsil," 171.

¹⁴⁶ Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 197.

son verebilir¹⁴⁷. Temsil olunanın temsil yetkisini zamansız geri alınmasında temsilcinin zararından sorumluluğu olduğu gibi, burada da temsilci istifasını haksız yahut zamansız yapmışsa bu hususta doğan temsil olunanın zararlarından sorumluluğu kaçınılmazdır¹⁴⁸.

1.8.3 Ölüm veya gaiplik

Temsil olunanın veya temsilcinin ölmesi yahut gaipliğine karar verilmesi durumunda kural olarak temsil ilişkisi son bulmaktadır. Borçlar Kanunu m.43 ile istisnai olarak, işin özelliği gereği temsil ilişkisinin devam etmesi gerektiği ve tarafların bu kuralın aksini kararlaştırmış olması durumlarında yetkinin kendiliğinden son bulmayacağı düzenlenmiştir. Yetkinin bu hallerde son bulmayacağına taraflarca kararlaştırılmış olması doktrinde haklı olarak eleştirilmektedir¹⁴⁹. Zira temsil yetkisi tek taraflı irade beyanı ile verilmekte iken bu husus konusunda anlaşma koşulu aranmış olması yersizdir¹⁵⁰. Dolayısıyla temsil olunan bu halde dahi temsil ilişkisinin devam edeceğini tek taraflı irade beyanıyla bildirebilir.

Kanunda öngörülen istisnaların temsil olunanın ölümüne ilişkin olması, temsilcinin ölümüne ilişkin olmasına göre daha yerinde bir düzenlemedir. Zira temsil yetkisinin verilmesi çoğu zaman (özellikle iradi temsilde) temsil olunanın temsilcisine güveninden kaynaklanmaktadır¹⁵¹. Bununla birlikte özellik arz etmeyen durumlarda aksi öngörülmemişse kanun hükmü gereği temsilcinin mirasçıları da temsil yetkisini kullanabilmektedir.

1.8.4 Fiil ehliyetinin kaybı

Fiil ehliyetinin kaybı geçici yahut sürekli olabilir. Hem temsilci hem temsil olunan açısından geçici olarak fiil ehliyetinin kaybı temsil ilişkisini sona erdirmez¹⁵².

¹⁴⁷ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 56; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 194; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 686; Eren, *Borçlar Hukuku*, 469; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 991; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:599, 634; Karşı görüşte: Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:233; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 330.

¹⁴⁸ Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 323.

¹⁴⁹ Temsil yetkisinin verilmesinin tek taraflı hukuki işlem olması dolayısıyla kanun metnindeki “aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça” ifadesinin “temsil olunan tarafından aksi ifade edilmedikçe” biçiminde anlaşılması gerekmektedir. Benzer yönde: Esener, *Temsil*, 176; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 298; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 325; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 288; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 688; Esener, *Borçlar Hukuku*, 267; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:235, dn.688; Şener “Postmortal Temsil,” 123.

¹⁵⁰ Esener, *Borçlar Hukuku*, 267.

¹⁵¹ Eren, *Borçlar Hukuku*, 468; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 334.

¹⁵² Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 695; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 313.

Fiil ehliyetinin sürekli olarak kaybedilmesi ise ya mahkemenin kısıtlama kararı ya da ayırt etme gücünün tamamen kaybedilmesi ile gerçekleşir¹⁵³.

Temsilcinin ayırt etme gücünü tamamen kaybetmesi halinde temsilcinin irade beyanının hukuken bir geçerliliği olmaması nedeniyle temsil yetkisi kendiliğinden son bulur¹⁵⁴. Temsilcinin ayırt etme gücünün bulunduğu ve fakat hakkında kısıtlama kararı verildiği durumda doktrinde iki farklı görüş bulunmaktadır. Bunlardan ilki sınırlı ehliyetsiz durumuna gelen temsilcinin, halihazırda temsil yetkisi verilmesi için yeterli koşulları taşıması nedeniyle, yetkisinin devam edeceğidir¹⁵⁵. Yetkinin devam edeceğini savunan yazarlar, temsilcinin durumu temsil olunana bildirmesi gerektiğini ve temsil olunanın dilerse geri alma hakkını kullanabileceğini ifade etmektedir¹⁵⁶. Esasında doğrudan temsil için temsilcinin tam ehliyetli olması aranmadığı halde bizim de katıldığımız ikinci görüşe göre temsil yetkisinin verilmesi sırasında bulunduğu statüyü kaybeden temsilcinin yetkisinin, temsil olunanın yetkiyi verirken onda bulduğu niteliğin artık bulunmaması sebebiyle sona ermesi gerektiğidir¹⁵⁷.

Temsil olunanın kısıtlanması ya da ayırt etme gücünü tamamen kaybetmesi halinde temsil yetkisi son bulur¹⁵⁸.

1.8.5 İflas

Borçlar Kanunu m.43'te temsil yetkisinin sona erme nedenlerinden biri olarak sayılan iflas durumu oldukça geniş bir biçimde ele alınmıştır. İflasın temsilci veya temsil olunana ilişkin olması, var olan temsil ilişkisinin sona ermesi noktasında birtakım farklılıklar meydana getirmektedir.

Temsil olunanın iflası durumunda verilen temsil yetkisi, iflas masasına dahil konular bakımından iflasın açılması ile son bulur¹⁵⁹. Temsilcinin iflas etmesi durumunda ise yetki tamamen sona ermektedir. Zira kendi malları üzerinde işlem

¹⁵³ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 695; Antalya'ya göre temsil olunanın ayırt etme gücünü kaybetmesi halinde aksi kararlaştırılmadıkça veya işin niteliğinden anlaşılmadıkça, temsil kendiliğinden son bulmaz [Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:633].

¹⁵⁴ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 700.

¹⁵⁵ Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 195; Eren, *Borçlar Hukuku*, 470; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 633.

¹⁵⁶ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:633.

¹⁵⁷ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 39; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 700; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 308; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:235; Esener, *Temsil*, 139; İncooğlu, *Doğrudan Temsil*, 314.

¹⁵⁸ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 695 vd.

¹⁵⁹ Demir, "Doğrudan Temsil," 272; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 701; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 235; Esener, *Temsil*, 30; Belgesay, *Temsil*, 105; İncooğlu, *Doğrudan Temsil*, 289.

yapma yetkisini kaybeden temsilcinin, temsil olunanın malları üzerinde de işlem yapma yetkisi bulunmamalıdır¹⁶⁰.

1.8.6 Tüzel kişiliğin son bulması

Temsil olunanın tüzel kişi olması durumunda tüzel kişiliğin sona ermesi ile, vermiş olduğu temsil yetkisinin de sona erdiği Borçlar Kanunu m. 43/2’de açıkça ifade edilmiştir. Medeni Kanun m.52’de tüzel kişiliğin sona ermesi durumunda tasfiye süreci tamamlanana dek ve yalnızca tasfiye sürecindeki işlemlerle sınırlı olarak devam ettiği belirtilmiştir. Öte yandan aynı kanunun 55. maddesi ile ticaret şirketleri ile ilgili hükümler saklı tutulmuştur. Buna göre Ticaret Kanunu m.533 ve m.534’e göre tasfiye halindeki bir şirketin temsil yetkisinin tasfiye memurlarına geçmiş olduğu açıktır¹⁶¹. Bu durumda temsil yetkisinin ancak iflas dairesinin görev ve yetkisi dışındaki hususlar için kullanılabilmesi öngörülmüştür. Bununla birlikte yetkilendirmede tasfiye sürecinde de temsil yetkisi devam edeceği düzenlenmiş ise bu yetki, tasfiye memurlarınca da her zaman kaldırılabilir¹⁶².

Temsilcinin tüzel kişi olması durumunda ise kişiliğinin son bulması ile temsil yetkisinin kullanılmasının da fiili olarak imkânsız hale gelmesi nedeniyle temsil yetkisi son bulur¹⁶³.

1.9 Temsil Yetkisinin Son Bulmasının Sonuçları

Temsil yetkisi son bulduğu takdirde, temsilcinin temsil olunan adına işlem yapması kural olarak yetkisiz temsili oluşturur. Borçlar Kanunu m. 45 uyarınca temsil yetkisinin sona erdiğini, temsilci ve işlemin karşı tarafı bilmiyorsa yapılan işlem temsil

¹⁶⁰ Esener, *Borçlar Hukuku*, 271; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 301.

¹⁶¹ “...Şirketin tasfiye halinde olduğu, bununla ilgili ortaklar kurulu kararının bulunduğu ve buna göre de tasfiye memurunun şirketi temsil edebileceği, tasfiye memurunun görevi bırakması ya da tasfiye memurunun davacı tarafın çıkarlarını koruyucu şekilde hareket etmemesi hususları şirketin tasfiyesi ile ilgili meseleler olup davacı tarafa davada taraf olma hakkını doğurmayacağı, davacının taraf sıfatının olmadığı gerekçesiyle davanın husumet yokluğundan reddine karar verilmiştir.

Kararı, davacı asil temyiz etmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davacı asilin tüm temyiz itirazları yerinde değildir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, davacı asilin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA, oybirliğiyle karar verildi.” Y. 11. HD. E.205/9882, K.2016/4433, T.20.04.2016, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2015-9882-k-2016-4433-t-20-4-2016,E.T.27.10.2022>.

¹⁶² Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 694.

¹⁶³ İncooğlu, *Doğrudan Temsil*, 315.

yetkisi devam ediyormuşçasına geçerliliğini korur ve temsil olunanı yahut haleflerini bağlar. Bununla beraber kanun koyucu bazı durumlarda da yetkisiz temsilciyle işlem yapan üçüncü kişiyi koruma maksadıyla temsil yetkisi olmamasına rağmen geçerli bir temsilin sonuçlarının doğacağı istisnai hükümlere de yer vermiştir¹⁶⁴.

1.10 Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması

Temsil yetkisi verilmesinin güvene dayalı olması sebebiyle, bu yetki temsil yetkisi verenin menfaatine ve dürüstlük kuralına uygun olarak kullanılmalıdır¹⁶⁵. Buna karşın uygulamada temsil yetkisinin, temsil olunanın menfaatine aykırı olarak kullanıldığı ve bu durumun sıklıkla mahkeme kararlarına yansıdığı görülmektedir¹⁶⁶. Böyle bir durum iki farklı biçimde gündeme gelebilir. Bunlardan ilki temsilci ile üçüncü kişinin hileli anlaşma yapmasında ikincisi ise temsil olunanın menfaatine açıkça aykırı olarak işlem yapılmasında kendisini göstermektedir¹⁶⁷.

Hileli anlaşma, temsilci ve üçüncü kişinin, temsil olunanın menfaatine aykırı şekilde hukuki işlem yapma konusunda aralarında anlaşmasıdır¹⁶⁸. Bu anlaşma sonucu genellikle üçüncü kişi ve temsilci, temsil olunanın aleyhine olmak üzere kendisine bir yarar sağlamaktadır¹⁶⁹. Doktrindeki baskın görüşe göre yapılan bu anlaşmaya dayalı kurulan hukuki işlem ahlaka aykırılık nedeniyle butlan yaptırımına tabi olmalıdır¹⁷⁰. Katıldığımız azınlık görüşe göre ise hiç yetkisi olmaksızın işlem yapan yetkisiz temsilcinin yapmış olduğu hukuki işlemin, temsil olunanın onamı ile geçerli olabilmesine karşılık; temsilci ile üçüncü kişinin aralarında yapılmış olan ahlaka aykırı anlaşmanın hükümsüzlüğünün temsile konu işleme sirayet etmesi düşünülmemeli ve yapılan sözleşme yetkisiz temsil hükümlerine tabi olmalıdır¹⁷¹. Yani yapılan sözleşme

¹⁶⁴ Bkz: 1. Bölüm, 1.5.1.

¹⁶⁵ Gülşah Sinem Aydın, "Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması," *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.148 (Haziran 2020), 238; Akyol, *Temsil*, 382; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 750; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:620; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 62; Demir, "Doğrudan Temsil," 261; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 183; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 12; Esener, *Borçlar Hukuku*, 255; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 285; İnceoğlu, "Temsil," 166; Akyol, *Temsil*, 377; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 154; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 332, 333.

¹⁶⁶ Y., HGK, 18.09.1991, E.308, K.418; Y.11.HD. 18.05.2004, E.9628, K.5571; Y.19.HD. 07.07.2020, E.124, K.1350 vb. (<https://www.lexpera-com-tr>, E.T.16.07.2022).

¹⁶⁷ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 63 vd.; Aydın, "Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması," 255, 257; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 751; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:621; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 333; Akyol, genel temsil yetkisinin aşılmasını ve talimata aykırı hareket etmeyi kötüye kullanma olarak değerlendirmektedir [Akyol, *Temsil*, 321].

¹⁶⁸ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:625; Akyol, *Temsil*, 381; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 63.

¹⁶⁹ Aydın, "Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması," 256; Akyol, *Temsil*, 385.

¹⁷⁰ Akyol, *Temsil*, 385; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 66; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 18 vd.; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:621; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 752.

¹⁷¹ Benzer yönde: İnceoğlu, "Temsil," 166; Aydın, "Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması," 257; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 336.

temsil olunanın onam vermesi halinde geçerli bir sözleşme olabilmelidir. Bununla birlikte üçüncü kişinin, hileli anlaşmanın varlığı halinde, temsil olunanın icazet vermemesi ile hükümsüz hale gelen sözleşme dolayısıyla temsilciden bir tazminat istemesi söz konusu olmamalıdır¹⁷². Hatta bu durumda, üçüncü şahsın, temsil olunanın güveni dolayısıyla bir *culpa in contrahendo*ya dayalı zararını tazmin etmesi durumu dahi gündeme gelebilmelidir¹⁷³. Zira Borçlar Kanunu m. 49/2'ye göre ahlaka aykırı bir fiil ile başkasına zarar verenin bu zararı giderme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Temsil olunanın menfaatine açıkça aykırı¹⁷⁴ işlem yapılmasının, temsil yetkisini kötüye kullanma hali teşkil edebilmesinin ise belli şartları vardır. Bu halde üçüncü kişinin kötüye kullanmaya iştirak etmesi şart değildir¹⁷⁵. Kendisine geçerli bir şekilde temsil yetkisi verilen temsilcinin davranışlarının objektif olarak kötüye kullanıldığının apaçık olması ve üçüncü kişinin iyi niyetli olmaması¹⁷⁶, yani bu durumu kasten kullanması yahut ağır ihmal dahilinde fark edememiş olması

---

¹⁷² İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 337.

¹⁷³ Akyol, *Temsil*, 398.

¹⁷⁴ Temsil olunanın menfaatine açıkça aykırılıktan, temsil olunanın yapılan işlemle bağlı olmasının beklenilemez olması anlaşılmalıdır [İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 340].

¹⁷⁵ İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 338.

¹⁷⁶ “...temsil yetkisinin kötüye kullanılması durumundan temsil yetkisinin kötüye kullanıldığını bilen ya da bilmesi gereken üçüncü kişiler temsil yetkisine dayanarak hak iddiasında bulunamazlar.” Y. 11. HD. E.2004/9628, K.2004/5571, T.18.05.2004, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2004-9628-k-2004-5571-t-18-05-2004>, E.T. 27.10.2022.

gereklidir¹⁷⁷. Bu halde temsilcinin kusuru aranmaz¹⁷⁸. Bu durumda da yapılan işlem yetkisiz temsil hükümlerine tabi olup geçerliliği ancak temsil olunanın onayına bağlıdır¹⁷⁹.

1.11 Yetkisiz Temsil

Başkası ad ve hesabına işlemde bulunanın, yapıldığı an itibari ile bu işlemi yapma yetkisinin bulunmaması durumuna yetkisiz temsil adı verilmektedir¹⁸⁰. Tanımdan da anlaşılacağı üzere yetkisiz temsil ancak ve ancak doğrudan temsil söz konusu olduğunda gündeme gelebilir¹⁸¹. Zira dolaylı temsilde işlemin hukuki

¹⁷⁷ Akyol, *Temsil*, 396; Aydın, “Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması,” 258; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 65; Esener, *Borçlar Hukuku*, 255; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 183; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 752 vd.; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:620, 624; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku*, 154; İnceoğlu’na göre üçüncü kişinin iyi niyetli olmaması, kötüye kullanmanın olmazsa olmaz bir unsuru değil ancak yan unsuru kabul edilebilir. [İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 350]. Yargıtay ihmal suretiyle de iyi niyetin ortadan kalkacağını ifade etmektedir: “...temsil yetkisinin kötüye kullanıldığını üçüncü kişinin bilmesi ya da ihmal yüzünden bilmemesi durumunda sözleşmenin geçerli olmayacağı, buna karşın üçüncü kişinin kusuru olmadan ya da hafif ihmali yüzünden bilmemesi durumunda temsil olunanın korunmaması gerektiği...” Y. 23. HD. E.2014/10780, K.2015/2181, T.02.04.2015, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/23-hukuk-dairesi-e-2014-10780-k-2015-2182-t-2-4-2015>, ET. 27.10.2022; “İşte bütün bu açıklamalar gözönünde tutularak yerel mahkemece yapılması gereken iş, ikinci vekilin, temsil yetkisini kötüye kullanması olup olmadığının, ikinci vekil Ş. E.’nin davacının çıkarlarına (Menfaatlerine) aykırı bir yolda davranıp davranmadığının ve davalının bunu bilip bilmediğinin ya da bilmesi gerekip gerekmediğinin; davalı ile ikinci vekil Ş. E.’nin davacı için zararlı sonuç doğurmak amacıyla hileli bir anlaşma yapmış olup olmadıklarının tespiti yönünden gereken soruşturmaya girişmek ve bütün kanıtları toplamak ve davalı vekilinin dosyaya sunduğu belgeler de gözönünde tutulup birlikte değerlendirilerek varılacak uygun sonuç çevresinde bir karar vermekten ibarettir. Bu nedenler, özel dairenin, Medenî Yasa madde 2 açısından kesin olarak bozma yapması doğru bulunmamış, yukarıda belirtildiği üzere eksik inceleme yönünden direnme kararının bozulması Hukuk Genel Kurulunun çoğunluk oyları ile kabul edilmiştir.” Y.HGK., E.1973/524, K.1974/103, T.13.02.1974, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/hukuk-genel-kurulu-e-1973-524-k-1974-103-t-13-02-1974>, ET.09.11.2022.

¹⁷⁸ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 752; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 344; Esener, *Temsil*, 87; Akyol, temsilcinin sadece kastının aranmayacağını ifade etmektedir [Akyol, *Temsil*, 395].

¹⁷⁹ Aydın, “Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması,” 257; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 66; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 15; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 759; Karasu, *Doğrudan ve Dolaylı Temsil* 352; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 199; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:626; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 353.

¹⁸⁰ Akyol, *Temsil*, 449; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 67; Halit Ergün, “Türk Borçlar Hukukunda Yetkisiz Temsil Halleri ve Sonuçları,” *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C.11, S.1 (Haziran 2016), 273; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 720; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 199; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 11; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:641; İnceoğlu, “Temsil,” 167; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 307; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1: 384; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 355; Adem Yelmen, “Yetkisiz Temsil,” *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı, C.1 (2015), 430.

¹⁸¹ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 68; Eren, *Borçlar Hukuku*, 473; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 1005; Serap Helvacı ve Bülent Karasu, “Yetkisiz Temsilcinin Hukuki Sorumluluğu,” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C.24, S.1 (Haziran 2018), 199; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 9; Mustafa Tiftik ve Elif Şen, “Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrahendo Sorumluluğu,” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.22, S.3 (Aralık 2016), 2647;

sonuçları öncelikle temsilci üzerinde doğduğu için “başkası ad ve hesabına” hareket etmek söz konusu değildir.

Yetkisiz temsil kural olarak temsil yetkisinin hiç verilmemiş olması durumunda, temsil yetkisinin aşılmış olması durumunda, temsil yetkisinin kötüye kullanılmasında ve temsil yetkisinin sona ermiş olması durumunda yapılan işlemlerde gündeme gelir¹⁸².

Temsil yetkisinin aşılması durumunda yetkisizlik kısmen gündeme gelmekte ve buna bağlı olarak temsil olunan üzerinde doğan hak ve yükümlülükler de sözleşmenin yalnız bir kısmına ilişkin olmaktadır. Bununla beraber Borçlar Kanunu m.27/2 uyarınca eğer sözleşmenin bir kısmının hükümsüz olması tüm sözleşmeyi etkileyecek durumda olursa sözleşmenin tamamı hükümsüz hale gelmektedir¹⁸³.

Borçlar Kanunu m. 46 uyarınca bir kimsenin temsil yetkisi olmaksızın yapmış bulunduğu işlem, ancak temsil olunan tarafından onandığı takdirde temsil olunanı bağlar. Maddenin devamı ise üçüncü kişinin dilerse temsil olunana onama için süre verebileceğini, bu sürenin sonuna kadar kendisi ile işlem yapılan üçüncü kişinin sözleşme ile bağlı kalacağını ifade etmektedir.

1.11.1. Yetkisiz temsilin benzerlerinden farkları

Vekaletsiz iş görmeden farkı

Bir kimsenin vekaleti bulunmaksızın bir başkası lehine bir iş görmesi *gerçek vekaletsiz iş görmedir*¹⁸⁴. Vekaletsiz iş görmenin bir türü olarak sayılan *gerçek olmayan vekaletsiz iş görmede* ise iş gören konumunda olan kişi, yaptığı işi kendi

---

Karşı Görüşte: Karasu, *Doğrudan ve Dolaylı Temsil*, 334; *Yavuz*’ a göre de yetkisiz dolaylı temsil mümkündür ve fakat burada temsil olunanın onaması değil bir uygun bulma beyanı ile geçerli bir temsilin hüküm ve sonuçlarını doğurur [*Yavuz, Dolaylı Temsil*, 32].

¹⁸² Akyol, *Temsil*, 450; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 70-78; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 199; Esener, *Borçlar Hukuku*, 278; Eren, *Borçlar Hukuku*, 473; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 242; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:642; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 12; Esener, *Temsil*, 276; İnceoğlu, “Temsil,” 167; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 309; *İnceoğlu, Doğrudan Temsil*, 356; Akyol, kendisine temsil yetkisi verilen kişinin bu yetkiyi kullanmamasının da bir yetkisiz temsil hali olduğunu belirtmektedir [*Akyol, Temsil*, 450]; *Belgesay* ise daha isabetli bulduğumuz şekilde, mümessilin kendisini temsil yetkisini kullanmak zorunda tutan bir anlaşma bulunmadığı sürece bu yetkiyi kullanmamasından doğacak bir sorumluluk olmadığını ifade etmektedir [*Belgesay, Temsil*, 20].

¹⁸³ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 75.

¹⁸⁴ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 79; Eren, *Borçlar Hukuku*, 876; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 29; Haluk Tandoğan, *Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk-İsviçre Hukuku Bakımından Vekaletsiz İş Görme* (İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1957), 139.

lehine yapmaktadır¹⁸⁵. *Sungurbey*, yerinde olarak gerçek olmayan vekaletsiz iş görmenin esasında gerçek vekaletsiz iş görme ile hiçbir surette ilgisi olmadığını; bu durumda iş görenin başkasının hukuksal alanına haksız şekilde bir müdahalesi olduğunu ifade etmektedir¹⁸⁶. Bu husus göz önüne alınarak açıklamalarımız yalnız gerçek vekaletsiz iş görme bakımından yapılacaktır.

Vekaletsiz iş görme ile yetkisiz temsil arasında öncelikle konu bakımından fark bulunmaktadır. Zira vekaletsiz iş görme hem hukuki işlemler hem maddi fiiller bakımından gündeme gelebilir¹⁸⁷.

Vekaletsiz iş görme yalnız bir hukuki işlemin yapılmasında söz konusu olduğunda yetkisiz temsille ayırt edilebilmesi oldukça güç hale gelmektedir. Buna dayanarak kural olarak her yetkisiz temsilcinin aynı zamanda vekaletsiz iş gören olduğunu ancak her vekaletsiz iş görenin yetkisiz temsilci olmadığını ifade edebiliriz¹⁸⁸.

Vekaletsiz iş görme ile yetkisiz temsilin bir farkı da işin kimin ad ve hesabına yapıldığı noktasında gündeme gelmektedir. İfade ettiğimiz üzere¹⁸⁹ yetkisiz temsil yalnız doğrudan temsilde söz konusu olmaktadır. Oysa işi görülenin adına değil, sadece hesabına iş yapılması durumunda vekaletsiz iş görme bulunmaktadır¹⁹⁰.

Vekaletsiz iş görme ile, yetkisiz temsilin bir diğer farkı da vekaletsiz iş görmenin, işi görülen ile iş gören arasındaki iç ilişkide görülmesi; yetkisiz temsilin ise dış ilişkide yani üçüncü kişi ile temsilcinin temasında söz konusu olmasıdır¹⁹¹.

Vekaletsiz iş görme ile yetkisiz temsilin bir diğer farkı da Borçlar Kanunu m.531’de ifade bulan; vekaletsiz işi görülenin, işi uygun bulması halinde vekalet hükümlerinin uygulanacak olmasıdır. Oysa yetkisiz temsilde *onama*¹⁹² adı verilen bu

---

¹⁸⁵ Eren, *Borçlar Hukuku*, 877.

¹⁸⁶ Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 28.

¹⁸⁷ Akyol, *Temsil*, 459; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 79; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 28; Tandoğan, *Vekaletsiz İş Görme*, 139; Yelmen, “Yetkisiz Temsil,” 431.

¹⁸⁸ Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 244; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 1021; Yetkisiz temsil başka bir sözleşmeye dayanıyorsa o sözleşmenin hükümleri uygulama alanı bulacaktır [Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 29-30]; Tandoğan’a göre bu kuralın hiçbir istisnası bulunmamaktadır [Tandoğan, *Vekaletsiz İş Görme*, 139].

¹⁸⁹ Bkz: 1. Bölüm 1.11.

¹⁹⁰ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 80; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 32.

¹⁹¹ İsmail Kırcı “Vekaletsiz İş Görmenin Temsil Hukukunda Uygulama Alanı Bulduğu Haller,” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C:44, S:1 (Mayıs 1995), 443, 444; Yelmen, “Yetkisiz Temsil,” 432.

¹⁹² Bkz: 1. Bölüm 1.11.2.

husus temsil olunanın, doğrudan sözleşmenin tarafı haline gelmesini sağlamaktadır¹⁹³. Ayrıca vekaletsiz iş görme ile yetkisiz temsilin bir arada bulunduğu hallerde işi görülenin bunlardan birine icazet vermesi, diğerine de icazet verdiği anlamına gelmemektedir¹⁹⁴.

Yetkisiz haberciden farkı

Yetkisiz haberci, kendisine yetki verilmemiş olduğu halde bir kişinin irade beyanını üçüncü bir kişiye nakleden kişidir¹⁹⁵. Haberci, hukuki olmaktan çok maddi bir eylem üstlenmektedir¹⁹⁶. Dolayısıyla kendi iradesini açıklayan yetkisiz temsilcinin, yalnız başkasının iradesini adeta bir araç gibi iletme işlevi gören yetkisiz haberciden en büyük farkı da burada bulunmaktadır.

Yetkisiz habercinin beyanının onama yoluyla geçerlilik kazanıp kazanmayacağı ve yetkisiz habercinin de yetkisiz temsilcinin sorumluluğuna tabi olup olmayacağı hususu doktrinde tartışmalıdır¹⁹⁷. Uygun bulduğumuz görüşe göre yetkisiz habercinin sorumluluğu, yetkisiz temsilcinin sorumluluğu kıyas alınarak bulunmalıdır¹⁹⁸. Zira yetkisiz temsilci ile yetkisiz habercinin üçüncü kişiye verdiği zarar tartışmasız ki büyük oranda benzerlik taşımaktadır.

1.11.2. Yetkisiz temsille yapılan sözleşmenin durumu ve onama

Yetkisiz temsille yapılan bir sözleşme, Borçlar Kanunu m.46 ve 47'den anlaşıldığı üzere, sözde temsil olunanın onayının beklendiği bir "askı" dönemindedir. Zira kanunun 46. maddesi bir kimsenin yetkisi olmadığı halde başkası adına hukuki işlem tesisinde, bu işlemin ancak temsil olunanın onayıyla kendisini bağlayacağını ifade etmektedir. Dolayısıyla, temsil olunanın sonuçlandırmasının beklendiği bu durumda sözleşme *askıda hükümsüz* durumdadır¹⁹⁹.

¹⁹³ Kırca, "Vekaletsiz," 447.

¹⁹⁴ Kırca, "Vekaletsiz," 448.

¹⁹⁵ Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 34.

¹⁹⁶ Akyol, *Temsil*, 458; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 33.

¹⁹⁷ Detaylı bilgi için bkz: Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 34 vd.

¹⁹⁸ Akyol, *Temsil*, 458; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 69; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 317; Karşı görüşte: Belgesay, *Temsil*, 141 vd.

¹⁹⁹ Akyol, *Temsil*, 464; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 44; Eren, *Borçlar Hukuku*, 474; Ergün, "Yetkisiz Temsil," 283; Helvacı ve Karasu, "Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğu," 201; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 329; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 242; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:642; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 358.

Üçüncü kişi temsil olunana belirli bir süre tayin ederek bu süre zarfında sözleşmeyi onayıp onamadığını sorma hakkına sahiptir²⁰⁰. Borçlar Kanunu m.46'da geçen bu ifade emredici olmadığından, üçüncü kişi tarafından temsil olunana bir süre verilmesi şart değildir. Temsil olunanın, kendisine süre verildiği zaman bu süre zarfında; süre verilmediği takdirde uygun bir süre zarfında sözleşmenin akıbeti hakkında üçüncü kişiyi bilgilendirmesi gereklidir²⁰¹. Uygun süre kavramı somut ilişkinin ve olayın durumuna göre ve dürüstlük kuralı çerçevesinde tayin edilmeli ve ona göre belirlenmelidir²⁰². Esasında bu süre düşünme ve cevabın iletilme süresidir²⁰³. Uygun süre, hâkim tarafından da belirlenebilir²⁰⁴.

Temsil olunan, üçüncü kişi tarafından belirlenen ya da uygun bir süre içinde sözleşmeyi onadığı takdirde sözleşme onun için baştan itibaren geçerli bir sözleşme halini alır. Dolayısıyla onama beyanı geçmişe etkili yenilik doğurucu bir hak niteliğindedir²⁰⁵. Bu husus sürelerin başlangıcı, yarar ve hasarın intikali ve benzer konularda önem taşımaktadır²⁰⁶. Bununla beraber temsilci ve işlemin karşı tarafı, işlemin onay anı ile hüküm doğurmasını da kararlaştırabilirler²⁰⁷.

Onama beyanı temsilciye ya da üçüncü kişiye açık veya örtülü şekilde, tek taraflı, şekle bağlı olmayan ve varması gereken bir beyanla bildirilebilir²⁰⁸. Asıl

---

²⁰⁰ Süre tayini, özel hükümle düzenlenmediği durumlarda asıl sözleşme şekle tabi olsa dahi hiçbir şekle tabi değildir [İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 401].

²⁰¹ Akyol, *Temsil*, 473.

²⁰² Akyol, *Temsil*, 477; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 83; Belgesay, *Temsil*, 137.

²⁰³ Esener, *Borçlar Hukuku*, 280; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 1013; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:643; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 311; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 403, Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 87.

²⁰⁴ İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 405.

²⁰⁵ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 130; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:242; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 70; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:395; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 374, 402, 419; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 201.

²⁰⁶ Akyol, *Temsil*, 507; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 95; Esener, *Borçlar Hukuku*, 280; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 420; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:241; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 201.

²⁰⁷ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 86; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:242; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 402, 421; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 73.

²⁰⁸ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 109; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 205; Eren, *Borçlar Hukuku*, 476; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 357; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:242; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 330; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 70; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 1010; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 357; Yelmen, "Yetkisiz Temsil," 434; Bir diğer görüşe göre onama beyanı üçüncü kişiye bildirilmelidir [Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:644; Belgesay, *Temsil*, 135; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 375, 378, 387; Yelmen, "Yetkisiz Temsil," 435].

işlemin şekle tabi olduğu durumda onama beyanı da şekle uygun surette verilmelidir²⁰⁹.

Onama beyanı kayıtsız şartsız olmalı ve kural olarak yapılan sözleşmeyi olduğu gibi ihtiva etmelidir. Onama, sözleşmenin tümüne ilişkin değilse yeni bir öneri olarak nitelendirilebilir.

Üçüncü kişinin temsil olunana süre vermesi durumunda yapılacak beyan, üçüncü kişiye yöneltilmelidir²¹⁰. Temsil olunanın onama beyanı yetkisiz temsilciye verilmiş bir yetki sayılmaz²¹¹. Temsil olunan sözleşmeyi onamadığı takdirde ise sözleşme en baştan itibaren herkes için geçersiz olur²¹².

Üçüncü kişinin temsil olunana sözleşmeyi onayıp onamadığını bildirmesi için süre vermediği hallerde, temsil olunanın cevap vermesi için kanunda özellikle düzenlenmiş bir zaman bulunmamaktadır. Ancak *Sungurbey*'e göre, sözleşmeye onay verme hakkını uzun süre kullanmayan temsil olunan, bu hakkını artık kullanmayacağı yönünde bir güven oluşturduktan sonra *hakkın kötüye kullanılması yasağı* da dikkate alınarak²¹³ sözleşmeyi onamamış sayılmalıdır²¹⁴. Buna karşılık susmanın dürüstlük kuralı gereği öneriyi kabul anlamına geldiği durumlarda ve somut olayın niteliğine göre, örneğin temsilcinin yetkisini önemsiz miktarda aşarak bir sözleşme yapmış olması durumunda, üçüncü kişi açıkça onamama beyanı bekleyeceği için sözleşme onanmış olarak kabul edilebilir²¹⁵. Elbette ki bu durumun söz konusu olabilmesi için temsil olunanın yapılan işlemde haberdar olması gereklidir²¹⁶.

²⁰⁹ *İnceoğlu*, eserinde onay verilmesinin, temsil yetkisi verilmesinden daha katı kurallara tabi olması gerektiğini zira temsil yetkisi her zaman geri alınabilir olduğu halde onama beyanının geri alınamaması görüşünü belirtmiştir [*İnceoğlu, Doğrudan Temsil*, 399].

²¹⁰ *Belgesay, Temsil*, 137; *İnceoğlu, Doğrudan Temsil*, 392; *Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku*, 722; *Kutlu Sungurbey, Yetkisiz Temsil*, 70; Aksi yönde: *Akyol, Temsil*, 471.

²¹¹ *Esener, Temsil*, 18 vd.; *Akyol, Temsil*, 491; *Esener*, icazetin temsil yetkisi verilmesi yerine geçeceğini ifade etmektedir [*Esener, Borçlar Hukuku*, 279]; *Belgesay* ise sonradan verilen yetkinin de sözleşmeyi geçerli hale getireceğini belirtmektedir [*Belgesay, Temsil*, 138]. Aksi yönde: *Akyol, Temsil*, 453; *Akyol*' a göre sonradan verilen yetki olsa olsa onay olarak nitelendirilebilir [*Akyol, Temsil*, 456].

²¹² *Akyol, Temsil*, 511; *Aybay, Yetkisiz Temsil*, 86; *İnceoğlu, Doğrudan Temsil*, 434.

²¹³ *Akyol, Temsil*, 486; *Kutlu Sungurbey, Yetkisiz Temsil*, 62.

²¹⁴ *Benzer yönde: Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku*, 722; *Eren, Borçlar Hukuku*, 477; *İnceoğlu, Doğrudan Temsil*, 397.

²¹⁵ *Akyol, Temsil*, 485; *Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku*, 722; *Kutlu Sungurbey, Yetkisiz Temsil*, 60; *Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, Borçlar Hukuku*, 202; *Eren ve Dönmez, Borçlar Hukuku Şerhi*, 1010; *Antalya, Borçlar Hukuku*, 1:644;

²¹⁶ *İnceoğlu, Doğrudan Temsil*, 397.

BÖLÜM 2: KAMBIYO SENEDİ KAVRAMI VE KAMBIYO SENETLERİNDE TEMSİL

2.1 Kambiyo Senetleri

Ticaret Kanunu'nun üçüncü kitabının dördüncü kısmında düzenlenen kambiyo senetleri poliçe, bono ve çekdir. Bunlar, Ticaret Kanunu m.645 ile m.653 arasında düzenlenen, kıymetli evrakın temel esasına dayalı olan kanunen emre yazılı senetlerdendir²¹⁷.

Kambiyo senetleri sıkı şekil şartlarına²¹⁸ tabidir, bu sebeple de senet metninde bulunması zorunlu olan unsurlar Ticaret Kanunu'nda açıkça gösterilmiştir²¹⁹. Ticaret Kanunu m.680, m. 686, m. 687 ve m. 110 ile de görüleceği üzere kambiyo senetlerinde şekle bağlılık esastır. Kanunun 724. maddesi; kambiyo senetlerinde düzenleyen, poliçede kabul eden, ciro eden ve avalistlerin hamile karşı müteselsil borçlu olduklarını düzenlemiştir. Ayrıca m.677 ile kambiyo senetlerindeki imzaların birbirinden bağımsız²²⁰ olduğu da hükme bağlanmıştır. Kambiyo senetlerinin, senedin konusunu oluşturan borç ilişkisinden daima soyut bir varlığı vardır²²¹. Bu senetlerin tamamen ya da kısmen ödenmemesi durumu için İcra ve İflas Kanunu'nun 167 ile

²¹⁷ TTK m.681, m.778, m.785/1.

²¹⁸ Kambiyo senedi, kendisi hakkındaki bilgiyi de üzerinde taşır [Öztañ, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 370].

²¹⁹ TTK m.671, m.776, m.780. Ayrıca çeke ilişkin özel düzenleme olan 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 2. maddesinin 7. fıkrasında da çeke ilişkin unsurlar yer almaktadır. Bununla birlikte aynı maddenin 9. fıkrası, Türk Ticaret Kanunu'nun 780. maddesindeki unsurları taşıyan bir senedin çek özelliği göstermesinin yeterli olduğunu belirtmiştir.

²²⁰ İmzaların bağımsızlığı (istiklali) ilkesi, Ticaret Kanunu m.677 ile düzenlenmiştir. Buna göre, "Bir poliçe, poliçe ile borçlanmaya ehil olmayan kişilerin imzasını, sahte imzaları, hayali kişilerin imzalarını veya imzalayan ya da adlarına imzalanmış olan kişileri herhangi bir sebeple bağlamayan imzaları içerirse, diğer imzaların geçerliliği bundan etkilenmez."

²²¹ Öztañ, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 373, 374; "Bütün mücerret alacaklarda olduğu gibi kambiyo senedi alacağı da kural olarak uygun bir asıl borç ilişkisine, bir illi ilişkiye dayanır. Bir kambiyo senedi düzenleyip veren ve bu senedi alan herkes, bütün hukuki işlemlerin yapılmasına temel teşkil eden bir gayeye ulaşmak istemektedir. İşte bu gaye bir kambiyo senedinde mündemiç hakkın doğumu ve devri açısından hukuki sebebi teşkil eder. Kambiyo senedi düzenlenmesi dolayısıyla ortaya çıkan ilişki "kambiyo ilişkisi" ismiyle anılmaktadır. Kambiyo senedi vermek suretiyle borç altına giren borçlu "kambiyo taahhüdü"nde bulunmuş olur. Kambiyo ilişkisinin altında esas itibarıyla bir asıl/temel borç ilişkisi vardır. Kambiyo senedinden kaynaklanan talebin geçerliliği, temel ilişkiden kaynaklanan temel talebin ve bununla ilgili olarak taraflar arasında varılmış amaca ilişkin mutabakatın geçerliliğinden tamamen bağımsızdır. Kambiyo senedinden doğan talep hakkına kambiyo hukuku, temel talebe ise bu talebin ait olduğu hukuk kuralları uygulanır.", Y. HGK., E.2017/821, K.2019/58, T.05.02.2019, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/hgk-e-2017-821-k-2019-58-t-5-2-2019>. ET.08.11.2022.

176'ncı maddeleri gereğince özel takip yöntemi bulunmaktadır. Ayrıca kambiyo senetleri uluslararası nitelik taşırlar.

2.1.1 Poliçe

Poliçe, Ticaret Kanunu m.671 ile m.775 arasında düzenlenen kambiyo senedir. Poliçede üç taraf bulunmaktadır. Bunlar düzenleyen, lehtar ve muhataptır. Düzenleyenin lehtara, muhatabın da düzenleyene bir borcu olduğu kabul edilir. Düzenleyen ile muhatap arasındaki ilişki karşılık (provizyon) ilişkisi, düzenleyen ile lehtar arası ilişki asıl borç (bedel) ilişkisi ve lehtar ile muhatap arasındaki ilişki havale²²² ilişkisidir²²³. Muhatap, ancak poliçeyi kabul ettikten sonra poliçenin asıl borçlusu konumuna gelir. Bu durumda düzenleyenin, muhataptaki alacağı ile lehtara borcunu ödemesi söz konusudur. Bu senetler, çifte yetki veren bir havale niteliğindedir²²⁴. Yani poliçe ile düzenleyen lehtara, muhataptan alacağı olan bedeli havale ederek onun bu bedeli tahsil etmesine yetki vermektedir.

Ticaret Kanunu m.671/f, poliçenin “*kime veya kimin emrine ödenecekse onun adını*” içermesini zorunlu kılmıştır. Bu hüküm dolayısıyla kanunen emre yazılı olan poliçenin hamiline ödenecek biçimde düzenlenmesi de mümkün olmaktan çıkmıştır. Ancak poliçe, m.681'den anlaşılacağı üzere, düzenleyen tarafından menfi emre kaydı konularak nama yazılı hale getirilebilir. “Hamiline” düzenlenen bir senet, zorunlu unsurları taşınamaması dolayısıyla poliçe hükmünde olamaz.

Poliçe, Ticaret Kanunu m.671/1-a ile belirtildiği üzere “*vade*” içeren bir ödeme aracıdır. Dolayısıyla bu durum, poliçenin iktisadi fonksiyonunun bir kredi aracı olduğunu göstermektedir²²⁵.

²²² Detaylı bilgi için bkz: Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 428-439.

²²³ TBK m.560/2: “*Çekler ve poliçe benzeri havaleler hakkındaki özel hükümler saklıdır.*”.

²²⁴ Ali Bozer ve Celal Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Ankara: Sözkese Matbaacılık, 2021), 71; Yaşar Karayalçın, *Ticaret Hukuku Dersleri II Ticari Senetler* (Ankara: Güzel İstanbul Matbaası, 1964), 80; Mehmet Özdamar, Kürşat Göktürk, Mehmet Çelebi Can ve Esra Kaşak, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), 91; Öztan, 77; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 428 vd.; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 134; Fahiman Tekil, *Kıymetli Evrak Hukuku* (İstanbul: Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, 1980), 88.

²²⁵ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 228; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 94; Fırat Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2022), 77; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 440; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 89.

2.1.2 Bono

Ticaret Kanunu m. 776 ile m. 779 arasında düzenlenen bono da kanunen emre yazılı olan kambiyo senetlerinden biridir. Bono, kanunda poliçeye nazaran daha az hükümlerle düzenlenmiş olmasına rağmen ülkemizde uygulama alanı poliçeden daha fazladır²²⁶. Ticaret Kanunu m.778’de açıkça ifade edildiği üzere, poliçeye ilişkin bazı hükümler, bünyesine uygun düştüğü surette bonoya da uygulanır.

Bononun tedavüle çıktığı anda iki tarafı bulunmaktadır. Bunlar bononun düzenleyeni (keşideci) ve ilk hamil olan lehtarındır.

Bono, bir kredi vasıtası niteliği taşır²²⁷. Zira Ticaret Kanunu m.776/1-a bononun unsurlarından biri olarak vadenin yazılmasını göstermiştir.

Bono, yine poliçe gibi hamiline düzenlenemeyen bir kambiyo senedir. Zira Ticaret Kanunu m.776/1-e, bonoda bulunması gereken zorunlu unsurlardan biri olarak lehtarın adını göstermiştir. Bununla birlikte m.778/1 atfı dolayısıyla m.681/2’den de anlaşılacağı üzere bono da *menfi emre* kaydı konulmak suretiyle nama düzenlenebilir.

2.1.3 Çek

Çek, Ticaret Kanunu m.780 ile m.823 arasında düzenlenen bir kambiyo senedir. Bununla beraber çeki ilişkin özel düzenleme olan 5941 Sayılı Çek Kanunu²²⁸ da bulunmaktadır.

Poliçede olduğu gibi çekte de düzenleyen, lehtar ve muhatap banka olmak üzere üç kişi bulunur. Çeki bu noktada farklı kılan, Ticaret Kanunu m.782 uyarınca, muhatapın yalnızca banka olabilmesidir. Bu üçlü ilişki, poliçede olduğu gibi çifte yetki barındırmaktadır. Çek, düzenleyenin muhatap bankaya ödeme, lehtara bedelin tahsili yetkisini vermesi dolayısıyla bir özel bir havale niteliğindedir²²⁹.

²²⁶ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 35; Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 185.

²²⁷ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 235; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 228; Naci Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1999),103; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 207; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 977; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 249.

²²⁸ 5941 Sayılı Çek Kanunu, KT.14.12.2009, YRG.20.12.2009, S.27438.

²²⁹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 229; Celal Göle, *Çek Hukuku* (Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1989), 17, 68; Abuzer Kendigelen ve İsmail Kırca, *Kıymetli Evrak Hukuku* (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2022), 280; Merve Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Hukuki Sorumluluğu* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 24, 26; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 204; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 259; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 230; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 1033; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 219; Reha Poroy ve Ünal Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku Esasları* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2021), 310; Pulaşlı,

Çekte vade olmaması dolayısıyla çek bir ödeme²³⁰ aracıdır²³¹. Bu sebeple çek, Ticaret Kanunu m.795/1’de ifade edildiği üzere *görülüşünde* ödenir. Çekin ödeme dışında başka bir nedenle verildiğini iddia eden, bu iddiasını *yazılı şekilde* ispatla²³² yükümlüdür²³³. Çek üzerine konulan vade kaydı ise yazılmamış sayılmaktadır. Ancak 2009 yılında 5838 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 18’inci maddesiyle 3167 Sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkındaki Kanun²³⁴’a geçici madde eklenmiştir²³⁵. Kanunda yapılan bu değişiklikle ekonomik krizin etkilerinin azaltılması maksadı ile geçici olarak vadeli çek uygulaması yoluna gidilmiştir. Buna karşın günümüzde halen yürürlükte olan bu

---

Kıymetli Evrak, 285; Seza Reisoğlu, *Çek Hukuku* (Ankara: 2011), 39, 40; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 169; Ergun Tuna, *Kıymetli Evrak* (İstanbul: Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayınları, 2000), 271; Hüseyin Ülgen, Mehmet Helvacı, Arslan Kaya ve N. Füsün Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak Hukuku* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2021), 269.

²³⁰ “Mahkemece, toplanan delillere göre, çekin bir ödeme aracı olduğu, davacının çekler karşılığında mal teslim edilmediğini, yazılı delillerle ispatlayamadığı, hatırlatılmasına rağmen davacı yanca yemin teklif hakkının da kullanılmadığı gerekçeleriyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekilince temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davacı vekilinin yerinde görülmemeyen bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA, aşağıda yazılı onama harcının temyiz edenden alınmasına, 22.01.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.”, Y. 19.HD., E.2014/18807, K.2015/814, T.22.01.2015; <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/19-hukuk-dairesi-e-2014-18807-k-2015-814-t-22-1-2015,ET.07.11.2022>.

²³¹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 324; Faruk Erem, Turgut Kalpsüz ve Gürhan Çelebicin, *İktisadi ve Hukuki Yönden Çek* (Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 1974), 48; Göle, *Çek Hukuku*, 67; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 197; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 28; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 281; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 261; Öztan, *Kıymetli Evrak* (2022), 222; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 312; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 286; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 38, 39 vd.; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 169; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 270.

²³² “Kural olarak çek ödeme vasıtası olup mevcut bir borcun ifası amacıyla verilir. Somut olayda davacı, belirtilen kuralın aksini iddia edip, davalıya kıymetli evrakla avans ödemeleri yaptığını, yapılan ödemeler karşılığında aracın teslim ve devrinin yapılmadığını ileri sürmüştür. Bu durumda davacı yan, iddiasını HUMK.nun 290.maddesi uyarınca yazılı delillerle kanıtlamakla yükümlü olup tanıkla ispat mümkün değildir. Mahkemece bu yönler gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir.”, Y. 19. HD., E.2013/8276, K.2013/11412, T.19.06.2013, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/19-hukuk-dairesi-e-2013-8276-k-2013-11412-t-19-6-2013,ET.08.11.2022>; Çekin hangi nedenle verildiğinin ispat külfetinin düzenleyene ait olduğu ve bu durumu ancak yazılı şekilde gösterebileceği hususunda ayrıca bkz: Abuzer Kendigelen, *Çek Hukuku* (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2021), 50 vd.

²³³ Göle, *Çek Hukuku*, 68; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 28; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 199; Kendigelen, *Çek*, 47; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 261, dn.7; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 312; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 270.

²³⁴ 3167 Sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun, KT.14.01.1993, YRG.26.01.1993, S.21477; 5941 Sayılı Çek Kanunu’nun 20.12.2009 tarihinde yürürlüğe girmesiyle 3167 Sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

²³⁵ Bu maddede, “31.12.2009 tarihine kadar, üzerinde yazılı keşide tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir” hükmüne yer verilmiştir (5941 Sayılı Çek Kanunu’ nun geçici 3. Maddesinin 5. Fıkrası: “31/12/2023 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir.”).

hüküm ne Ticaret Kanunu'na ne Çek Kanunu'na dahil edilmiş ne de vadeli çek uygulamasından vazgeçilmiştir. İleri tarihli düzenlenebilir olması yine de çekin ödeme vasıtası²³⁶ olma niteliğini değiştirmez²³⁷.

Çek, poliçe ve bononun aksine hamiline şeklinde düzenlenebilir. Zira Ticaret Kanunu m.785/1-c ve aynı maddenin 2. ve 3. maddeleri birlikte ele alındığında çek, “veya hamiline” şeklinde düzenlense dahi çek, hamiline yazılmış olmaktadır.

5941 sayılı Çek Kanunu m.2/5 uyarınca *çek defterleri bankalarca basılır*. Dolayısıyla çek, diğer kambiyo senetleri gibi herhangi bir kâğıt üzerine yazılmak suretiyle düzenlenemez²³⁸. Kaldı ki 6728 sayılı “Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun²³⁹” ile 6102 sayılı kanunda değişikliğe gidilerek çek yapraklarında bulunması gereken zorunlu unsurlara, bankanın önceden belirlediği seri numarası ve karekodun bulunması şartı da eklenmiştir²⁴⁰.

Çekte bulunması gerekli zorunlu unsurlar Ticaret Kanunu m.780'de belirtilmiştir. Ayrıca çekte ilişkin özel düzenleme olan 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 2. maddesinin 6,7 ve 8. fıkralarında da çekte ilişkin unsurlar yer almaktadır. Bununla birlikte aynı maddenin 9. fıkrası, Ticaret Kanunu'nun 780. maddesindeki unsurları taşıyan bir senedin, çek özelliği göstermesi için yeterli olduğunu belirtmiştir.

---

²³⁶ Çekte ibraz süresi bulunmasının da bir nevi kredi işlevi oluşturduğu yönünde: Erem, Kalpsüz ve Çelebican, *Çek*, 19.

²³⁷ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 230, 325, 328; Göle, *Çek Hukuku*, 68; Karşı görüşte: Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 281.

²³⁸ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 230; Kendigelen, *Çek*, 45.

²³⁹ 6728 Sayılı Kanun, KT.15.07.2016, YRG.09.08.2016, S.29796.

²⁴⁰ Çeki elinde bulunduran kişiler, Karekod içerisindeki bilgilere Karekod Okuma ve Bilgi Paylaşım Sistemi üzerinden akıllı cep telefonu yahut tablet bilgisayar aracılığıyla erişim sağlayabilir [Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 264, 265].

2.2 Kambiyo Taahhüdü Kavramı ve Kambiyo Taahhütleri

2.2.1 Kambiyo taahhüdü kavramı

Kambiyo taahhüdü kavramı, mevzuatımızda Borçlar Kanunu²⁴¹, Medeni Kanun²⁴² ve Ticaret Kanunu'nda²⁴³ kullanılmaktadır²⁴⁴. Kambiyo taahhüdünde bulunmak, kambiyo senedi ile borç altına girmek anlamına gelmektedir²⁴⁵.

Kambiyo taahhüdü üç aşamalı bir hukuki işlemdir²⁴⁶. Bunlardan ilki borçlu ile alacaklı arasında herhangi bir sebeple borç ilişkisi kurulması; ikincisi borçlunun anlaşma gereği kambiyo kural olarak senedi üzerinde bunu keşide ederek, ciro ederek yahut herhangi bir şekilde belirterek göstermesi ve sonuncusu ise kambiyo senedinin alacaklıya teslim edilmesidir²⁴⁷. Dolayısıyla borçlanma beyanının yalnız senet üzerinde belirtilmesi yeterli değildir. Kambiyo senedinde *hak senetten ayrı olarak devredilemez* ilkesi gereği her halde senedin zilyetliğinin hamile devri şarttır²⁴⁸.

2.2.2 Kambiyo taahhütleri

Kambiyo taahhütleri, kambiyo senetlerinde borçlandırıcı işlemler olan bir senedin düzenlenmesi (keşide edilmesi), poliçenin kabul edilmesi, kambiyo senedinin ciro yahut temlik yolu ile devredilmesi, araya girme ve kambiyo senedinde herhangi bir borçluya aval verilmesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır²⁴⁹. Bununla beraber kambiyo taahhüdünde bulunma, sırf bu işlemleri senet üzerinde gösterme değil aynı zamanda senedin tedavül sözleşmesini yapmaktır²⁵⁰.

²⁴¹ TBK m.133/2, m.504/3, m.548/1, m.551/2.

²⁴² TMK m.429/1, m.462/1.

²⁴³ TTK m. 1070, m.1105.

²⁴⁴ Bu hükümler esasen kredi aracı işlevi gören bono ve poliçeyi göstermektedir. Bununla birlikte esasen bir ödeme aracı olan çek için de kıyasen kambiyo taahhüdü adlandırılması yapılmaktadır. Bkz: Karayalçın, *Ticari Senetler*, 33.

²⁴⁵ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 33; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 130; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 377, dn.3; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 117, 118; Mehmet Emin Yıkar, *Kambiyo Senetlerine Temsil* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 59, dn.239.

²⁴⁶ Özgür Doğan, *Kambiyo Senetlerinde Geçersizlik Defileri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 33.

²⁴⁷ Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 94, 95; Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 33

²⁴⁸ Bu husus kıymetli evrakta hak ve senedin iç içe olması gereğidir. (TTK m.645) Bu hususun tek istisnasını kıymetli evrakın iptali konusunda verilen mahkeme hükmü oluşturur [Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 369; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 33, 35].

²⁴⁹ Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 70; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 130; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 60, 63.

²⁵⁰ Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 133.

Kambiyo senedi düzenlenmesi (keşide edilmesi)

Bir kambiyo senedinin düzenlenmesi, o kambiyo senedinin kanunun aradığı şekil şartlarına²⁵¹ uygun olarak yazılıp (yahut matbu bir senedin doldurulup) imzalanmasıdır²⁵². Düzenleyen ise bu işlemi yapan kişidir²⁵³. Düzenleyenin kendi imzası ile borç altına girebilmesi kural olmakla beraber, sorumluluğunun gündeme gelmesi yalnız kendi imzası ile gerçekleşmez. Temsilci sıfatıyla, ad ve hesabına imza atılması halinde de senetten sorumluluk temsil olunana ait olur²⁵⁴. Yine kural, senedi imzalayanın doldurması olduğu halde bu hususun istisnasını da Ticaret Kanunu m.680’de düzenlenen “açık poliçe”²⁵⁵ oluşturmaktadır.

Poliçede kabul

Kabul, kambiyo senetlerinden yalnız poliçe için uygun bir işlem olmakla beraber, Ticaret Kanunu m.695 ve m.698’ in ifadesi ile muhatabın poliçeyi vadesinde ödeme taahhüdünü senet üzerine yazılı olarak beyan ederek imzalamasıdır. Muhatap, ancak kabul işlemi ile senedin borçlusu konumuna gelir²⁵⁶.

Ticaret Kanunu m.696’ya göre kabul, kural olarak kayıtsız ve şartsız yapılmalıdır. Ancak bedelin tamamı ya da bir kısmı için de kabul mümkündür. Ayrıca muhatap, yalnız kabul ettiği miktardan sorumludur.

Kambiyo senedinin devri

Ticaret Kanunu m.681/1 ile poliçenin devri düzenlenmiştir. Yine kanunun 778. maddesinin 1/a hükmü bu devir şeklinin bono için de geçerli olduğunu göstermektedir.

²⁵¹ Poliçe için TTK m.671, bono için TTK m.776, çek için TTK m.780.

²⁵² Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 129.

²⁵³ Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 129; 6762 sayılı Ticaret Kanununda “keşideci” olarak anılan bu terimin 6102 sayılı Ticaret Kanunu ile “düzenleyen” şeklinde değiştirilmesi hususu doktrinde eleştirilmektedir. Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 129; Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 185, dn.1; Bu hususta ayrıca bkz: Mehmet Bahtiyar, “6102 Sayılı TTK’nın Kıymetli Evrak Kitabına İlişkin Bazı Değerlendirmeler,” *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.16, S.2 (Temmuz 2017), 70.

²⁵⁴ Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 140.

²⁵⁵ Açık poliçe, tarafların birbiriyle anlaşmaları neticesinde sonradan doldurulmak üzere keşidecinin imzası ile lehtara yahut poliçede muhatabın imzası ile keşideciye verilen; bu kambiyo senedine ilişkin hakların ileri sürülmesi anında zorunlu unsurları anlaşmaya uygun ve tam olması gereken senetlerdir [Karayalçın, *Ticari Senetler*, 91].

²⁵⁶ Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 155, 157; Poliçede, muhatabın keşideciye bir borcu olsa dahi muhatap poliçeyi kabul etmek zorunda değildir [Zerrin Akgün, *İcra-İflas ve Ticaret Kanunlarına Göre Kıymetli Evrak Hukuku* (Ankara: Güven Matbaası, 1964), 59; Halil Arslanlı, *Ticari Senetler Dersleri* (Ankara: Üniversite Kitabevi, 1954), 70].

Çeklere ilişkin olarak kanunun 788. maddesi de benzer bir düzenleme içermektedir. Buna göre bu senetler yazılı devir beyanı ve zilyetliğin devri ile başkasına devredilebilir.

Devir beyanı yapılırken tarih atılması kanunen aranan bir husus olmamakla beraber, tarih atılması hem imzayı atanın ehliyetinin tespiti hususunda hem de temsilci aracılığıyla atılan imzalarda temsilcinin o tarihteki yetkisinin tespitinde önemli rol oynamaktadır²⁵⁷. Ayrıca devir beyanında tarih bulunması, o devir beyanının hukuki niteliğinin belirlenmesi konusunda da önem taşımaktadır. Vadeden önce yapılması bu işlemin ciro, vadeden sonra yapılması ise alacağın temlik hükmünde olduğunu göstermektedir²⁵⁸. Zira Ticaret Kanunu m.690'a göre ödememe protestosundan yahut bu protestonun yapılması için belirlenmiş sürenin geçmesinden sonra yapılan cironun alacağın temlik hükmünde olduğu belirtilmiştir²⁵⁹. Bununla beraber maddenin ikinci fıkrası ile tarihsiz bir cironun bu süreden önce yapılmış olduğu karinesi düzenlenmiştir.

Ciro, poliçeden doğan hakların senedi elinde bulunduran yetkili hamil tarafından bir başkasına ödenmesine ilişkin beyanını, senet üzerine yahut bir alonja yazılı şekilde belirtip imzalaması ile devretmesidir²⁶⁰. Giro, havale benzeri bir hukuki işlemdir²⁶¹. Ticaret Kanunu m.681/2 kanunen emre yazılı olan bu senetlerin menfi emre kaydı²⁶² ile nama yazılı hale gelmesi halinde hakkın ancak *alacağın temlik* hükümlerine göre devrolabileceğini ifade etmiştir. Emre yazılı kambiyo senetlerinin de temlik yoluyla devri mümkündür²⁶³. Kural bu olmakla birlikte bazen külli halefiyet

²⁵⁷ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 103; Hayri Domaniç, *Kıymetli Evrak Hukuku* (İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1975), 376; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 141; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku* (1997), 469; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 173; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 143; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 148.

²⁵⁸ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 102; Ersin Çamoğlu, *Kıymetli Evrak Hukukunun Temel İlkeleri* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2020), 64; Oğuz İmregün, *Kara Ticareti Hukuku Dersleri (Genel Hükümler-Ortaklıklar-Kıymetli Evrak)* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2001), 551; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 101; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 180; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 142; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 146

²⁵⁹ Detaylı bilgi için bkz: Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku* (1997), 637-638.

²⁶⁰ Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 63; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 99; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 203; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 125; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 187, 190; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 172.

²⁶¹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 102; Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 63; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 24, 99; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 172.

²⁶² Menfi emre kaydı ile ancak düzenleyen poliçeyi nama yazılı hale getirebilir, cirantaların bu kaydı koymaları halinde ise poliçe nama yazılı hale gelmez; bu kaydı koyanların sadece hamile karşı müteselsil sorumlulukları ortadan kalkar bununla beraber kendi ciro yaptıkları kişilere karşı sorumlulukları devam eder [Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 107, 108].

²⁶³ Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 204; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 137; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 124; Öztan *Kıymetli Evrak* (2022), 101; Öztan, *Kıymetli Evrak*

yoluyla, ciro yahut devir beyanı olmaksızın da kambiyo senedinin devri mümkün olabilmektedir²⁶⁴. Bu gibi durumlarda, örneğin miras yolu ile kambiyo senedini devralanların kambiyo senedini bir başkasına devretmesi (eğer miras ortaklığının bir temsilcisi bulunmamakta ise) ancak hepsinin birlikte işlem yapması suretiyle mümkündür²⁶⁵.

İlk ciro, doğal olarak ancak lehtar yahut temsilcisi tarafından yapılabilir²⁶⁶. Tüzel kişilerde ise yetkili organ veya temsilci aracılığıyla ciro yapılmalıdır²⁶⁷.

Ciro, kabul işlemi gibi kayıtsız şartsız olmalıdır²⁶⁸. Kayıt ve şart yazılmışsa bu husus senedi geçersiz hale getirmeyip yalnız kayıt ve şartın yazılmamış sayılması sonucunu doğurur²⁶⁹. Ayrıca Ticaret Kanunu m.682/2 uyarınca kısmi ciro geçersizdir.

Cironun şeklini düzenleyen Ticaret Kanunu m.683/2, ciro işleminde lehine ciro yapılan kişinin isminin gösterilmesi gerekmediğini belirtmek suretiyle *beyaz ciro*²⁷⁰ tanımlamasını yapmıştır. Buna göre yine poliçenin arkasına yahut alonja, devreden kişinin yalnız imzasını koymak suretiyle senetten anlaşılmayacak yetkili bir hamile senedi teslim etmesi ile senedin devri gerçekleşmiş olur. *Tam ciro*da ise kimin lehine ciro yapıldığı yazılmalıdır²⁷¹. Tam cironun, lehine ciro yapılanı belirtmesi teşhis, hakkı

Hukuku (1997), 550; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 187; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 181.

²⁶⁴ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 101; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 99; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 138; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 124; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 101; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 139; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 176.

²⁶⁵ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 103; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 107; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 195; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 182; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 151.

²⁶⁶ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 102; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 102; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 205; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 129; Öztan *Kıymetli Evrak (2022)*, 106; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 195; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 171.

²⁶⁷ Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 107.

²⁶⁸ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 107; Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 64; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 550; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 103; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 142; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 127; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 192; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 179; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 143; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 150; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 174.

²⁶⁹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 107; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 550; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 103; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 127; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 639; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 143; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 150.

²⁷⁰ Detaylı bilgi için bkz: Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 197 vd.

²⁷¹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 104; Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 65; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 104; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 213; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 108; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 173; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 148, 153.

ciro yapılan aktarması temlik ve ciro yapılan kişiye senedi ibrazı halinde ödeme yapılması garantisini kanunen verilmiş olması dolayısıyla teminat işlevleri vardır²⁷².

Ciro, kambiyo ilişkisi dışında herhangi bir üçüncü kişiye²⁷³ yapılabileceği gibi, kambiyo ilişkisine dahil, senette önceden imzası olan herkese yapılabilir²⁷⁴. *Geriye ciro* olarak adlandırılan bu ikinci durum, Borçlar Kanunu m.135/1’de ifade bulan alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi ile borcun sona ereceği kuralının istisnasıdır. Zira kambiyo senetlerinde alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi borcu sona erdiren bir durum değildir²⁷⁵. Yalnız poliçede muhataba yapılan ciro ile hak donar²⁷⁶, düzenleyene ciro edilmesi halinde ise senet hiç tedavüle çıkmamış gibi olur²⁷⁷. Bu kişiler dilerse poliçeyi yeniden cirolayarak tedavüle çıkarabilir²⁷⁸.

Cironun yapılış amacına göre üç çeşidi bulunmaktadır. Bunlar; senetteki alacağın bir başkasına devrini konu alan olan *temlik cirosu*²⁷⁹, senetteki alacağın devrini değil de yalnız tahsilini yaptırmak maksadı ile yapılan *tahsil cirosu*²⁸⁰, kıymetli evraktaki hakkın alacaklıya teminat olarak gösterilmesi maksadı ile yapılan *rehin cirosudur*²⁸¹.

²⁷² Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 68 vd.; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 552 vd.; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 215 vd.; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 105 vd.; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 143 vd.; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 184.

²⁷³ Faktoring şirketlerine yapılan ciro hakkında detaylı bilgi için bkz: Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 189 vd.; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 145 vd.

²⁷⁴ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 105; Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 65; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 551; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 103; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 206; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 141; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 129, Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 183; 130; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 148; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 177.

²⁷⁵ Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 206; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 130.

²⁷⁶ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 106; Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 65; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 206; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 142; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 196; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 183.

²⁷⁷ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 106; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 196.

²⁷⁸ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 106; Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 65; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 148

²⁷⁹ Esasen farklı bir kayıt yazılmadığı takdirde, cirodan anlaşılacak bunun bir temlik cirosu olduğudur. Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 111-116; Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 66; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 551; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 105; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 134-140; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 111-116; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 189, 194; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 194.

²⁸⁰ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 119-121; Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 68; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 553; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 109; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 223-226; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 151-152; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 140-144; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 117-118; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 194; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 195; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 146; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 155, 162; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 183-185.

²⁸¹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 116-119; Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 66 vd.; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 553; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 226-229; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 152-153;

Tahsil cirosu esasen bir temsil yetkisi vermesi bakımından konumuz açısından önem arz etmektedir. Zira senet hamili, tahsil cirosu ile senetteki hakları başkasına devretmeyi değil yalnızca senetteki hakkın tahsilinin ciroladığı kişi tarafından yapılmasını amaçlayarak temsil yetkisi vermektedir²⁸². Kambiyo senetlerinde temsil için açıkça yapılması gereken temsil yetkisi verme işlemi, bu şekilde verilerek zaman kaybı ve masrafın da önüne geçilmektedir.

Tahsil cirosu, cironun yanına “*bedeli tahsil içindir*” yahut “*vekaleten*” gibi bir ibarenin yazılması ile *açık tahsil cirosu* şeklinde yapılabileceği gibi, herhangi bir kayıt koymaksızın yalnız iç ilişkide tahsil cirosu olarak verilmiş ancak senet metninden bir temlik cirosu gibi anlaşılan şekilde *gizli tahsil cirosu* (inançlı tahsil cirosu, örtülü tahsil cirosu) şeklinde de verilebilir²⁸³. Gizli tahsil cirosu yalnız iç ilişkide hüküm ifade ettiğinden senedi bu şekilde devralan, senedi tekrar temlik cirosu ile devrettiğinde, üçüncü kişinin iyi niyeti Ticaret Kanunu m.686/2 bağlamında korunur. Zira esasında yalnız teşhis fonksiyonu bulunan tahsil cirosu, bu halde temlik ve teminat fonksiyonlarını da içermektedir²⁸⁴.

Tahsil cirosu ile senedi devreden kişi ve bu şekilde senedin kendisine cirolandığı kişi arası ilişki, genel hükümlere tabidir²⁸⁵. Tahsil cirosuyla verilen yetkinin geri alınması, bu cironun üzerinin çizilmesiyle kolaylıkla yapılabilir²⁸⁶.

Tahsil cirosu her ne kadar bir temsil yetkisi verme işlemi olsa da Ticaret Kanunu m.688 ile özel düzenlemeye tabi tutulmuştur. Maddenin üçüncü fıkrası ile bu yetkiyi verenin ölümünün yahut medeni hakları kullanma ehliyetini kaybetmesinin tahsil cirosu ile verilen yetkinin son bulmasına neden olmayacağı düzenlenerek, tahsil cirosundaki temsilin basit temsilden farkı ortaya konmuştur.

Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 144-148; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 118-120; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 194; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 147 vd.; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 164 vd.; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 185-189.

²⁸² Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 68; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 553; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 110; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 223; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 151; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 140; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 209; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 195; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 162.

²⁸³ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 110; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 224; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 141, 142; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 209; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 197; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 146; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 163; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 185.

²⁸⁴ Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 209; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 198; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 147.

²⁸⁵ Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 118.

²⁸⁶ Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 118.

Kambiyo senedinde aval verilmesi

Ticaret Kanunu m.700'ün ifadesi ile poliçede bedelin ödenmesinin teminatı kısmen yahut tamamen aval vermekle mümkündür. Bu teminat, kambiyo senedinin tedavül kabiliyetini artırmaktadır²⁸⁷. Aval veren kişi *avalist*, lehine aval verilen kişi ise *avalat* olarak adlandırılmaktadır²⁸⁸.

Avalde borcun bir kısmına ilişkin aval verilmesi haricinde başka kayıt ve şart mümkün değildir²⁸⁹. Avalin borcun yalnız bir kısmına ilişkin olduğu dışında bir kayıt yazılmamış sayılmaktadır²⁹⁰. Kısmi avalin açıkça yapılması gereklidir zira hangi bedel için aval verildiği anlaşılamadığı takdirde; avalin, lehine aval verilene ait kambiyo borcunun tamamı için verilmiş olduğu kabul edilir²⁹¹.

Avalde tarih yazılması gerekli değildir²⁹². Bu sebeple aval, vadeden önce yahut protesto çekildikten sonra da verilebilir ancak müracaat hakkı düştükten sonra bir müracaat borçlusu için aval verilebilmesi mümkün değildir²⁹³. Zamanaşımının geçmiş olması da aval verilebilmesi için bir engel değildir²⁹⁴. Bununla beraber çalışmamızın konusunu teşkil eden temsilcinin yetkisinin belirlenmesi, temsilci sıfatıyla bir poliçede aval verenin, tarih kaydı koymasını da önemli hale getirmektedir.

Aval, Ticaret Kanunu m.701 ile düzenlendiği gibi açıkça aval olduğu belirtilen bir ifade yahut bu anlama gelen herhangi bir teminat kaydı ile de ifade edilebilir²⁹⁵. Yani senede “kefaleten” gibi bir ibare yazılması da bu taahhüdü doğrudan aval haline getirir. Bununla beraber açıkça “adi kefalet için” yazılması suretiyle senette herhangi biri lehine adi kefalet verilebilmesi de mümkündür²⁹⁶.

Aval, Borçlar Kanunu m.581'de tanımlanmış olan kefalete benzese de kefaletten farklı ve kambiyo hukukuna özgüdür²⁹⁷. Bu sebeple bazı yazarlar tarafından

²⁸⁷ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 169; Öztan *Kıymetli Evrak (2022)*, 161; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 205.

²⁸⁸ Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 228; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 205; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 139.

²⁸⁹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 175; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 193.

²⁹⁰ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 175; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 193.

²⁹¹ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 167.

²⁹² Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 165.

²⁹³ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 168; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 209; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 166.

²⁹⁴ Kınacıoğlu, zamanaşımının borçluya bir def'i hakkı tanıdığını ve dilerse bunu kullanmama hakkı olduğunu ifade etmiştir [Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 209].

²⁹⁵ Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 165.

²⁹⁶ Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 225; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 165.

²⁹⁷ Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 226; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 218; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 205, 206.

“poliçe kefaleti” olarak da adlandırılmaktadır²⁹⁸. Bununla birlikte kefalete ilişkin hükümler, kıyasen dahi aval hakkında uygulamaya konulamaz²⁹⁹. Avalin şekli ticaret kanunu m. 701 ile düzenlenmiştir. Buna göre aval ancak senet üzerine yahut alonja yazılan bir beyan ile verilebilmektedir³⁰⁰. Oysa kefalet yine yazılı şekilde yapılmakla beraber senetten ayrı bir evrak üzerine de yazılabilmektedir³⁰¹. Borçlar Kanunu m.582’ye göre kefalet sözleşmesi ancak geçerli bir borç ilişkisi için yapılabilir. Aval, tek taraflı ve asıl borçtan bağımsız bir taahhüttür³⁰². Ticaret Kanunu m.702/2 ile bu husus, imzaların istiklali ilkesi de göz önüne alınarak, avalistin lehine aval verdiği kimsenin borcu, şekil eksikliği dışında bir nedenle geçersiz olsa da avalistin taahhüdünün geçerli olacağı belirtilmiştir. Kefilin borcu kural olarak ikincildir yani alacaklı alacağını öncelikle asıl borçludan talep etmelidir ancak avalistin sorumluluğu aval verdiği kimse ile aynı derecedendir ve avalistin taahhüdü müteselsil sorumluluk doğurmaktadır³⁰³. Zira kefil müteselsil borçlu olacağını açıkça ve yazılı olarak beyan etmedikçe sorumluluğu ikincildir buna karşın Ticaret Kanunu m.7/2 ticari borçlarda teselsül ilkesine yer vermiştir. Dolayısıyla poliçenin kısmen yahut tamamen ödenmediği bir durumda düzenleyen, lehtar, cirantalar yahut avalistler gerekli şartlara uyarak kendisine başvuran hamile karşı müştereken ve müteselsilen sorumludur³⁰⁴. Ticaret Kanunu m.702/1, avalistin lehine aval verdiği kişi gibi sorumlu olduğunu belirtmiştir.

Avalde alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesi de mümkündür. Avaliste devredilen bir kambiyo senesinde durum böyledir. Bununla beraber bu durumda avalistin aval taahhüdü geçerliliğini korumaktadır³⁰⁵. Oysa Borçlar Kanunu m.135’e göre kefalette alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesi borcu sona erdirmektedir. Borçlar Kanunu m.591 uyarınca kefil, kefalet verdiği kişinin tüm def’ilerini ileri sürebilme hak

²⁹⁸ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 166; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 162.

²⁹⁹ Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 163.

³⁰⁰ Avalin poliçe sureti yahut nüsha üzerine yapılması da mümkündür. Bkz: TTK m.743/3, m.746/3.

³⁰¹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 178; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 162; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 206; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 149; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 139.

³⁰² Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 178; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 171; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 230; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 162; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 218; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 149; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 139; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 194.

³⁰³ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 178; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 210; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 162, 166; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 218; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 207; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 149; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 139; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 195.

³⁰⁴ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 176.

³⁰⁵ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 179; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 208.

ve borcuna sahipken avalist, aval verdiği kişinin kişisel def'ilerini ileri sürebilme hakkına sahip değildir³⁰⁶. Ayrıca Ticaret Kanunu m.751/1 de dikkate alındığında zamanaşımının asıl borçluya karşı kesilmesi ancak onun hakkında hüküm doğurur. Avalistin bu durumdan faydalanma imkânı bulunmamaktadır. Oysa Borçlar Kanunu m.155/2 zamanaşımının asıl borçluya karşı kesilmesi halinde kefile karşı da kesilmiş olacağını açıkça belirtmiştir.

Borçlar Kanunu m.584 hukuki olarak ayrı yaşama hakkı doğmadıkça eşlerden birinin bir başkası için kefil olabilmesinde eşin rızasını aramıştır. Buna karşın Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Kurulu, aval verecek kimsenin eşinden rıza almasını, kambiyo senetlerinin tedavül gücüne ve bu senetlerin niteliğine aykırı bularak, uygun bulmamıştır³⁰⁷.

Avalist, aval verdiği taahhüdünden dolayı ödeme yaptığı takdirde Ticaret Kanunu m.702/3 hükmü doğrultusunda poliçeden doğan hakları iktisap ederken kefil, Borçlar Kanunu m.596/1 uyarınca yaptığı ödeme ile alacaklıya halef olmaktadır³⁰⁸.

Araya girme

Poliçe hamili, poliçenin kabul edilmemesi, ödenmemesi veya muhatabın ödemeyi yapamayacak hale gelmesi halinde, vadeden önce ya da sonra, Ticaret Kanunu m.713 ile 726 arası hükümler uyarınca başvuru hakkını kullanabilir. Bu hakkın kullanılması m.725'te sayılan masrafların gündeme gelmesi sonucunu doğurmaktadır. Poliçe borçlusunun bu masraflarla karşılaşmaktan korunması ve ticari itibarının korunması nedenleri ile kanunun m.734 ile m.742 arasında düzenlenen "araya girme" işlemi yapılabilmektedir³⁰⁹. Bu işlemle borçlunun sorumluluğunu üstlenen araya giren, hamilin rücu hakkını kullanmasını engellemektedir³¹⁰.

Araya girme, ancak hamilin müracaat hakkı doğduğunda, poliçe dolayısıyla kendisine müracaat edilebilecek herhangi bir kişi yerine üçüncü kişinin bu poliçeyi

³⁰⁶ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 177, 179; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 170; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 231; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 210; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 162; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 218; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 207; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 150; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 139; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 196.

³⁰⁷ YİBBGK, E.2017/4, K.2018/5, T.20.04.2018, YRG. 16.10.2018, S.30567.

³⁰⁸ YİBBGK, E.2017/4, K.2018/5, T.20.04.2018, YRG. 16.10.2018, S.30567.

³⁰⁹ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 173; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 215; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 257; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 236; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 206.

³¹⁰ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 173, Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 257

kabul etmesi yahut ödemesidir³¹¹. Bu sebeple araya girme sureti ile kabul ve araya girme suretiyle ödeme şeklinde iki farklı durum gündeme gelmektedir.

Ticaret Kanunu m.734 araya girmenin genel hükümlerine yer vermiştir. Buna göre düzenleyen, ciranta yahut avalist gerektiği halde araya girecek kimseyi önceden gösterebilir. Araya girebilecek kişiler ise üçüncü fıkrada belirtildiği üzere poliçede kabul eden muhatap dışında poliçe borçluları yahut herhangi bir üçüncü kişi olabilir. Aynı zamanda poliçede müracaatı engellemesi sebebiyle doğal olarak kabul eden muhataba aval veren kişi lehine araya girme mümkün değildir³¹². Araya girme hususu ya poliçe üzerinde belirtilir yahut araya girecek kişi bizzat hamile bu durumu bildirebilir. Araya girme önceden gösterilecekse, bunu lehine araya girilecek kişinin göstermesi gereklidir³¹³.

Ticaret Kanunu m.734/4, araya girenin lehine araya girdiği kimseyi bu durumdan iki iş günü içinde haberdar etmesi gerektiğini belirtmiştir. Esasında bu halde bir vekaletsiz iş görme gündeme gelmektedir³¹⁴. Kanun koyucu bu iki günlük süreyi lehine araya girilen müracaat borçlusunun gereken önlemleri alabilmesi maksadı ile belirlemiştir³¹⁵. Araya giren, bu ihbarı yapmaması durumunda meydana gelecek zarardan, poliçe bedeline kadar sorumludur. Bildirim, hiçbir şekle bağlı olmamakla beraber, zamanında yapılmadığı iddiasında bulunan kişi tarafından ispat edilmelidir³¹⁶.

2.3 Kambiyo Taahhüdünde Bulunabilecek Kişiler ve Temsilci Aracılığıyla Kambiyo Taahhüdünde Bulunması

Kambiyo taahhüdünde bulunma, temsilen yapılması yasaklanan, özellikle şahsa sıkı sıkıya bağlı bir hak niteliğinde olmadığından temsilci aracılığı ile gerçekleştirilebilir³¹⁷.

---

³¹¹ Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 236.

³¹² Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 257.

³¹³ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 175.

³¹⁴ Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 236.

³¹⁵ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 176.

³¹⁶ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 176.

³¹⁷ Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 38; Karayalçın, *Ticari Senetler*, s.40; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 135; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 125; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 74; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 117; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 162; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 153.

Temsilci, kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisini doğrudan temsil yahut dolaylı temsil olmak suretiyle kullanabilir³¹⁸. Ancak dolaylı temsil suretiyle kambiyo taahhüdünde, temsil olunan ile temsilci arasında komisyonculuk hükümleri uygulama alanı bulur³¹⁹. Bu yüzden temsilin doğrudan temsil olması ayrıca temsilen taahhütte bulunulduğunun kambiyo senedinden anlaşılması, temsil hükümlerinin uygulanması bakımından önem arz etmektedir³²⁰.

Ticaret Kanunu m. 678, kambiyo senetlerinde temsile ilişkin düzenlenmiş tek hükümdür. Hükümün ifadesi açıkça göstermektedir ki poliçe (ve TTK m.778 ile TTK m. 818 atfı ile), bono ve çeklerde de yetkisiz temsilden sorumluluk m.678 bağlamında ele alınmalıdır³²¹. Aynı zamanda 678. madde ile yalnız kambiyo senetlerinde yetkisiz temsilin sonucu düzenlemiş olması dolayısıyla, temsile ilişkin diğer hususlarda genel hükümler de niteliğine uygun düştüğü ölçüde uygulama alanı bulur³²².

Temsilci olarak kambiyo taahhüdünde bulunabilmek, iradi temsilin söz konusu olduğu durumlarda kural olarak Borçlar Kanunu m.504 gereği özel ve açık³²³ yetki gerektirir³²⁴. Dolayısıyla temsilci aracılığıyla kambiyo taahhüdünde bulunulabilmesi için öncelikle, yetkili bir temsilcinin varlığı, akabinde bu temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunabilme yetkisi aranır.

³¹⁸ Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 74; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 163; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 153.

³¹⁹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 93; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 76; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 165; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 103; Karş. Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 119.

³²⁰ Akyol, *Temsil*, 155; Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 91; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 40; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 135; Şafak Narbay ve Şengül Al Kılıç, "Yargıtay 11'inci Hukuk Dairesi'nin 23.01.2017 Tarih ve 2017/444 Karar Sayılı Kararı Çerçevesinde Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu Sifatının Belirlenmesi Üzerine Düşünceler," *İstanbul Hukuk Mecmuası* (2020) 78 (1), 209; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 118; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 163; Tekinalp, 39; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 103; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 153; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 315; Temsil yetkisinin senetten anlaşılması gerekmediği yönünde: Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 74.

³²¹ Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 135; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 117.

³²² Karayalçın, *Ticari Senetler*, 40; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 135; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 74.

³²³ "Somut olayda, ibraz edilen... Noterliği'nin 21.02.2012 tarih ve 4458 yevmiye numaralı vekaletnamesinin incelenmesinde,... Diyaliz Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. yetkilileri ... ve ... tarafından... ile...'a senet düzenleme yetkisi verildiği ancak açıkça kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi verilmediği görülmüştür. Bu nedenle anılan vekaletnameye dayalı olarak tayin edilen vekil tarafından düzenlenen bonodan dolayı muteriz şirket sorumlu olmaz.", Y. 12. HD. E.2015/27401, K.2016/3869, T.15.02.2016, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/12-hukuk-dairesi-e-2015-27401-k-2016-3869-t-15-2-2016,ET.27.10.2022>.

³²⁴ Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 39; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 40; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 136; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 117.

Özellikle ticari işletmelerin temsilci aracılığıyla kambiyo taahhüdünde bulunduğu tartışmasızdır. Tacir, işletmesini işletirken kendisine bağlı olan ve olmayan yardımcıları kullanır. Tacirin bağlı yardımcılarından ticari temsilci³²⁵ ve ticari vekilin³²⁶ temsil yetkisi bulunmaktadır³²⁷. Tacirin bağımsız yardımcılarından komisyoncu ve simsarın temsil yetkisi bulunmazken, kendisine tayin edeceği bir vekil yahut acentenin temsil yetkisi yine bulunmaktadır³²⁸. Temsil yetkisi bulunmayan bağlı tacir yardımcıları, iş hukukunun ilgi alanına girmektedir³²⁹. Bu sebeple tacir yardımcısı esasen temsil yetkisinin varlığında önemli hale gelmektedir³³⁰.

Tacirin bağımlı yardımcılarından ticari temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi Borçlar Kanunu m.548'den anlaşılmaktadır. Dolayısıyla tacir, ticari temsilcisine kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi vermese de ticari temsilci bu yetkiye sahipken diğer tacir yardımcıları, genel kural gereği ancak özel yetkilendirilmiş olmaları halinde kambiyo taahhüdünde bulunabilir³³¹.

Temsil yetkisinin, temsilcinin kambiyo senedine imza attığı anda var olması şart olmayıp, ileri tarihli³³² düzenlenmiş bir çek söz konusu olsa dahi yine de temsilcinin bu senedi tedavüle (dolaşıma) çıkardığı an temsil yetkisine sahip olması gerekmektedir³³³. Üçüncü kişi, temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunduğu anda temsil yetkisini ve sınırlarını incelemeli hatta temsilciden bir yetki belgesi ibraz etmesini istemelidir³³⁴.

---

³²⁵ Bkz: 2. Bölüm 2.3.3.

³²⁶ Bkz: 2. Bölüm 2.3.3.

³²⁷ Kendigelen ve Kırcı, *Kıymetli Evrak*, 136; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 124.

³²⁸ Detaylı bilgi için Bkz: Karayalçın, Yaşar, *Ticaret Hukuku, 1. Giriş-Ticari İşletme* (Ankara: Güzel İstanbul Matbaası, 1968), 480 vd.

³²⁹ Hayri Domaniç ve Erol Ulusoy, *Ticaret Hukukunun Genel Esasları* (İstanbul: Arıkan Yayınevi, 2007), 360.

³³⁰ Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 129; Reha Poroy ve Hamdi Yasaman, *Ticari İşletme Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 280.

³³¹ Bozkurt, *Ticari İşletme*, 490; Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 133; Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 38; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 40; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 194; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 123; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 74; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 118; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 164; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 115; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 104; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 153.

³³² İleri tarihli düzenlenen çekler hakkında detaylı bilgi için bkz. Muharrem Gençtürk, "Çek Kanununda Düzenlenen Yeni Sisteme Göre İleri Tarihli Çekler Üzerine Bir Değerlendirme," *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 15, S.1-2 (Haziran 2011), 119 vd.

³³³ Kendigelen ve Kırcı, *Kıymetli Evrak*, 136.

³³⁴ Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 405; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 67.

2.3.1 Kambiyo taahhüdünde bulunma ehliyeti

Ticaret Kanunu m. 670, *sözleşme ile kendisini borç altına sokabilecek kimselerin bir kambiyo taahhüdü ile de borç altına girebileceğini* düzenlemiştir³³⁵. Madde, yalnız kambiyo senedi ile borç altına girme hususunda düzenleme içermektedir. Kambiyo senedi alacaklısı için aranacak ehliyet genel hükümlere göre tayin edilir³³⁶. Temsilci aracılığıyla kambiyo taahhüdünde bulunma durumunda kambiyo senedi dolayısıyla borçlu olacak kişi temsil olunan olduğu için, kambiyo taahhüdünde bulunma ehliyeti temsil olunan açısından aranmalıdır³³⁷.

Ehliyetin aranacağı an senedin lehtara teslim edildiği andır³³⁸. Kural olarak bu durum senedin düzenlenme tarihinden anlaşılmaktadır³³⁹. Senet, teslimle beraber tedavüle çıkmış olduğundan teslim sonrası ehliyetin kaybı senetten sorumluluğu kaldırmaz³⁴⁰. Ayrıca ehliyetin sonradan kazanılması da senetteki taahhüdü geçerli kılmaz³⁴¹. İleri tarihli düzenlenen bir çekte ise yine çekin teslim tarihinde ehliyet gerekmekte olup, daha sonrasında ehliyetinde değişiklik olduğu ispat edilmediği sürece çekin geçerliliği etkilenmemektedir³⁴². Bununla beraber ehliyetin olmadığını iddia eden, iddiasını ispat etmekle yükümlüdür³⁴³. Ehliyetin bulunmaması kambiyo taahhüdünde bulunana ait, senetteki taahhüdün hükümsüzlüğüne ilişkin ve herkese karşı ileri sürülebilen bir def'idir³⁴⁴. Ehliyeti olmayan kişinin kambiyo taahhüdünde

³³⁵ Kambiyo senetlerinde ehliyetin esasında borçlanma ehliyetine karşılık gelmesine rağmen Ticaret Kanunu ile ayrıca düzenlenmesindeki nedenin, 18. ve 19. yüzyıllarda kadınlara kambiyo taahhüdünde bulunma hakkı tanımayan İsviçre Borçlar Kanunu'nda yapılan yeniliklerden kaynaklandığı ifade edilmektedir. Detaylı bilgi için bkz: Tekil, *Kıymetli Evrak*, 72; Yabancıların kambiyo ehliyetine ilişkin bkz: TTK m.766.

³³⁶ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 90; Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 69; Göle, *Çek Hukuku*, 88; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 30; Kendigelen, *Çek*, 129; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 130; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 388, 464.

³³⁷ Arslanlı, *Ticari Senetler*, 64, 65; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 61.

³³⁸ Akgün, *Kıymetli Evrak*, 27; Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 70; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 37; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 39, Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 132; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 100; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 73; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 393; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 341; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 294; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 61.

³³⁹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 90; Narbay ve Al Kılıç, "Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu," 205.

³⁴⁰ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 90; Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 70; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 39; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 73.

³⁴¹ Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 61.

³⁴² Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 39; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 1356.

³⁴³ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 39; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 100; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 393.

³⁴⁴ Karamanlıoğlu, Argun, "Kambiyo Senetlerinde Düzenleyenin İmzası ve Bulunmamasının Sonuçları," *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:1, Sayı: 2 (Aralık 2013), 112;

bulunmuş olmasının ispatı halinde ehliyetsiz kişinin sorumluluğu ortadan kalkar ancak *imzaların istiklali ilkesi* gereği kambiyo senedinin diğer borçlularının sorumluluğu devam eder³⁴⁵.

Gerçek Kişilerde Kambiyo Taahhüdünde Bulunma Ehliyeti

Borçlanma ehliyeti, gerçek kişiler için Medeni Kanun m.9 bağlamında fiil ehliyetine karşılık gelmektedir. *Fiil ehliyeti*, bir gerçek kişinin özel hukuk kaynaklı haklarını bizzat kullanarak kendi eylem ve işlemleri ile kendi üzerinde hüküm ve sonuç doğurur şekilde bu hak ve borçları oluşturma gücüdür³⁴⁶. Fiil ehliyeti kapsamına, hukuki işlem ehliyeti, tasarruf ehliyeti, haksız fiillerden sorumlu olma ehliyeti ve dava ehliyeti girmektedir³⁴⁷.

Medeni Kanun'un 10. maddesi uyarınca fiil ehliyeti için kural olarak iki olumlu ve bir olumsuz şartın birlikte bulunması yani kişinin ayırt etme gücüne sahip ve ergin olması ile kısıtlanmış olmaması gerekmektedir. Ayırt etme gücü de Medeni Kanun'da tanımlanmış bulunmaktadır³⁴⁸. Bu tanımda ayırt etme gücü, *akla uygun davranma* şeklinde ele alınmıştır. Kanun, ayırt etme gücünü tanımlarken bu gücü ortadan kaldıran hallerin bulunmamasını baz alarak açıklama yapmıştır. Buna göre yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ve benzeri diğer sebeplerin bulunması durumunda ayırt etme gücünün ortadan kalkmış olduğu karinedir³⁴⁹.

Erginlik, Medeni Kanun'un 10. ve 11. maddelerinde ifade edilmektedir. Bu hükümler uyarınca on sekiz yaşını doldurmakla ve evlenmekle ergin olunmaktadır. Ayrıca on beş yaşını doldurmuş bir kişi de henüz on sekiz yaşını doldurmamış olduğu halde velisinin rızası dahilinde mahkemeden ergin kılınmasını talep edebilmektedir. Rıza ile ergin olunabilmesi için, küçüğün menfaatinin ergin kılınmasını gerektirmesi;

Karayalçın, *Ticari Senetler*, 39; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 132; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 100; Narbay ve Al Kılıç, "Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu," 210; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 388, 394; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 144; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 122; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 73; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 110.

³⁴⁵ Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 132; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 100; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 122; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 73.

³⁴⁶ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 284; Dural ve Ögüz, *Kişiler Hukuku*, 47; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 216; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 51.

³⁴⁷ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 285-287; Dural ve Ögüz, *Kişiler Hukuku*, 50-52; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 230-231; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 52- 55.

³⁴⁸ Bkz. TMK m.13.

³⁴⁹ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 295; Dural ve Ögüz, *Kişiler Hukuku*, 61; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 219; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 66.

şayet küçük vesayet altında ise vesayet dairelerinin (vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi ile denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesinin) izni gerekmektedir³⁵⁰.

Son olarak kanunun aradığı olumsuz şart olan kısıtlı olmamak durumu ise Medeni Kanun'un "Vesayet" başlıklı üçüncü kısmının B bölümünde m.405 ila 408'deki nedenlerle mahkemece fiil ehliyetinin kısmen ya da tamamen kaldırılmamış olması halini ifade etmektedir. Buna göre kişinin akıl hastalığına, akıl zayıflığına, savurganlık haline, kötü yönetim tarzına, uyuşturucu madde bağımlılığına, kötü yaşama tarzına sahip olması; bir yıl ya da daha uzun özgürlüğü bağlayıcı ceza alması yahut kendi işlerini yönetememesi nedeniyle ya da kendisi tarafından talep edilmesi halinde, şartları da gerçekleşmişse mahkemece kişinin kısıtlanma kararı verilmektedir.

Mahkeme, kısıtlama kararı vermesi halinde Medeni Kanun m.413 bağlamında bir vasiyi kısıtlanan kimsenin işlemlerini yapmak üzere atar.

Kambiyo Taahhüdünde Bulunma Ehliyeti Bakımından Kişi Grupları

Gerçek kişiler, fiil ehliyetlerinin unsurlarının varlığına yahut bunların eksikliklerine göre farklı kategorilere ayrılmaktadır³⁵¹.

Tam ehliyetliler

Medeni Kanun' un 10. maddesi ile de ifade edildiği üzere ayırt etme gücüne sahip ve ergin olan ayrıca kısıtlı olmayan herkesin fiil ehliyeti vardır. Bu halde fiil ehliyeti için aranan tüm unsurların tam olduğu görülmekte olduğundan bu kimseler tam ehliyetli olarak adlandırılmaktadır. Ticaret Kanunu m.670 bağlamında aranan şart

³⁵⁰ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 301; Gökhan Antalya, *Medeni Hukuk*, 2 Cilt (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 1:213; Dural ve Ögüz, *Kişiler Hukuku*, 56; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 226, 227; "TMK.nun 448.maddesi gereğince, vesayet dairelerinin yetkilerine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla vasi, vesayet altındaki kişiyi bütün hukuki işlemlerinde temsil eder. Aynı kanunun 451. maddesine göre ise, ayırt etme gücüne sahip olan vesayet altındaki kişi, vasinin açık veya örtülü izni veya sonraki onamasıyla yükümlülük altına girebilir. Aynı Kanun'un 462/5. maddesi gereğince de kambiyo taahhüdü altına girme, ayrıca vesayet makamının iznini gerektirmektedir. O halde, mahkemece, Türk Medeni Kanunu'nun 16, 406, 451 ve 462/5. maddeleri de göz önünde tutularak kısıtlı tarafından vesayet kararının verildiği tarihten sonra düzenlenen bonoya dayalı takibe yönelik itirazın kabulü ile takibin durdurulmasına karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle istemin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.", Y. 12. HD., E.2012/11712, K.2012/29214, T.12.10.2012, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/12-hukuk-dairesi-e-2012-11712-k-2012-29214-t-12-10-2012,ET.08.11.2022>.

³⁵¹ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 303; Antalya, *Medeni Hukuk*, 1:211; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 232; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 84.

da gerçekleşmiş olması dolayısıyla bu kişiler kendi adlarına kambiyo taahhüdü altına girebilmektedir.

Sınırlı ehliyetliler

Sınırlı ehliyetlileri³⁵² genel bir tanım altına almak oldukça zor olmasına karşılık esasında tam ehliyetli olduğu halde birtakım özel nedenler dolayısıyla bir başkasının rızasına yahut olumlu görüşüne ihtiyaç duyan kişiler olarak adlandırmak mümkündür³⁵³. Bu kişiler özellikle kanunda “diğer eşin rızası” aranan hallerin varlığı nedeniyle evli kişiler ve Medeni Kanun m.429 bağlamında kendilerine yasal danışman atanan kişilerdir³⁵⁴.

Borçlar Kanunu'nun 584. maddesi evli kişilerin kefalet sözleşmesi altına girmesi halinde diğer eşin yazılı rızası şartını arayarak bu kişilerin bu hususta işlem ehliyetini sınırlamıştır. Bununla birlikte kambiyo hukuku bağlamında ifade ettiğimiz üzere, kefaletle çok benzeyen aval verme işleminde ticaret hayatının gereği olarak eşin rızası aranmamaktadır³⁵⁵.

Yasal danışmanlık oy danışmanı ve yönetim danışmanı olmak üzere iki türdür. Oy danışmanı işlemi bizzat yapamamakla beraber sınırlı ehliyetlinin yapacağı işleme olumlu oy verme hakkına sahiptir³⁵⁶. Yönetim danışmanı ise bu

³⁵² Doktrinde “sınırlı ehliyetli” adı altında bir ehliyet gruplandırılması yapılmasına gerek olmadığına dair görüş bulunmaktadır. Bu görüşteki yazarlar ve bu konudaki tartışmalar hakkında detaylı bilgi için Bkz: Dural ve Öğüz, *Kişiler Hukuku*, 65; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 262 vd.

³⁵³ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 336; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 114.

³⁵⁴ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 336.

³⁵⁵ “Bu noktada önemle vurgulamak gerekir ki, avalde eş rızasının aranması kambiyo senetlerinin tedavül kabiliyeti ile örtüşmemektedir. Tek bir senedin tedavül etmesi ile avalistin evli olup olmadığına, evli ise eşinin avale rıza gösterdiğine ilişkin diğer kayıt ve belgelerin eklenmesi ile kambiyo senedinin hacmen çok büyüyeceği tartışmasızdır. Nitekim 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun eşin rızası ile ilgili getirdiği 584. maddesi hükmü, Kanun'un yürürlüğe girdiği 01/07/2012 tarihinden itibaren iş hayatını yavaşlattığı yönünde ağır eleştirilere maruz kalması nedeniyle ticari hayatın doğal akışını kolaylaştırma gerekçesiyle 28/03/2013 tarihinde 6455 sayılı Kanun'un 77. maddesiyle TBK'nun 584'üncü maddesine kefalette eş rızasının aranmayacağı ve ağırlıkla ticari hayatı ilgilendiren hâller bir istisna hükmü olarak üçüncü fıkra eklenmiştir. Kanun koyucunun bu istisnalar arasında avali de göstermemesi, aslında en başından beri avalde eş rızasının aranmadığına işaret etmesi bakımından önemlidir...Yukarıdan beri açıklanan yasal düzenlemeler, yargısal ve bilimsel içtihatlarla bu çerçevede yapılan değerlendirmeler sonucunda “kefalette eşin rızasına ilişkin Türk Borçlar Kanunu'nun 584'üncü maddesindeki düzenlemenin aynı Kanununun 603'üncü maddesi uyarınca ‘aval’de uygulanmasının gerekmediği” yönünde 20.04.2018 günü oy çokluğu ile üçüncü görüşmede karar verildi.” Y.İBBGK, E.2017/4, K.2018/5, T.20.04.2018, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/e-2017-4-k-2018-5-t-20-04-2018, ET.16.11.2022>.

³⁵⁶ Antalya, *Medeni Hukuk*, 1:216; Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 73; Dural ve Öğüz, *Kişiler Hukuku*, 67; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 114.

işlemleri sınırlı ehliyetli adına da yapabilme yetkisi olması bakımından farklılık arz etmektedir³⁵⁷. Dolayısıyla oy danışmanı temsilci değildir³⁵⁸. Kendisine oy danışmanı atanan kimseler Medeni Kanun m.429'da sayılan işlemler bakımından yasal danışmanın olumlu görüşüne ihtiyaç duymaktadır. Burada sayılan işlemlerden biri de kambiyo taahhüdü altına girme işlemidir. Dolayısıyla kendilerine yasal danışman atanan sınırlı ehliyetliler ancak yasal danışmanın olumlu oyu ile kambiyo taahhüdü altına girme ehliyetine sahiptir. Buna karşın kanunda ifade edildiği üzere, bu kişinin fiil ehliyetinin kısıtlanması, gelirlerinde tasarruf haklı saklı tutularak yapılmış ise kambiyo taahhüdünde bulunmak için yasal danışmanın olumlu oyuna da ihtiyacı bulunmamaktadır³⁵⁹. Zira bu kişilere atanan danışman, gerektiğinde sınırlı ehliyetliyi temsil edebilen yönetim danışmanıdır³⁶⁰.

Yasal danışmanın oyunu gerektiren işlemlerde, yasal danışman olumlu oy verene değin sözleşme sınırlı ehliyetli açısından askıda hükümsüz olmakla beraber bu kişilerin kambiyo taahhüdünde bulunması halinde taahhütleri, imzaların istiklali prensibi geçerliliğini korumaktadır³⁶¹. Sınırlı ehliyetlilerin bir başkası adına doğrudan temsille kambiyo taahhüdünde bulunmasında ise bir engel bulunmamaktadır³⁶².

Sınırlı ehliyetsizler

Medeni Kanun'un 16. maddesinde sayılan kişiler, hukukumuzda sınırlı ehliyetsiz kabul edilmektedir³⁶³. Madde metninden de anlaşıldığı üzere bu kategoriye ayırt etme gücüne sahip olmak kaydıyla küçükler ve kısıtlılar girmektedir. Bu kişiler, kendilerine karşılıksız kazandırma sağlayan işlemleri, Medeni Kanun m.357 ila m.359 ve m. 453 bağlamında kendi malları ile ilgili yapacağı işlemleri kendi adlarına yapma hakkına sahiptir. Ayrıca Medeni Kanun m.344'ten de anlaşıldığı üzere başkasının temsilcisi olarak da işlem yapma hakkına sahiptir³⁶⁴. Son olarak şahsa sıkı sıkıya bağlı

³⁵⁷ Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 73; Dural ve Ögüz, *Kişiler Hukuku*, 67; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 81; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 114.

³⁵⁸ Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 73; Dural ve Ögüz, *Kişiler Hukuku*, 67; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 81; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 114.

³⁵⁹ Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 73; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 115.

³⁶⁰ Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 81.

³⁶¹ Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 115.

³⁶² Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 394.

³⁶³ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 322; Dural ve Ögüz, *Kişiler Hukuku*, 84; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 241; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 97.

³⁶⁴ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 326; Antalya, *Medeni Hukuk*, 1:218.

işlemleri de kendileri adına yapma hakları, Medeni Kanun'un 16. maddesinde görüldüğü üzere vardır.

Sınırlı ehliyetsizlerin bazı işlemleri de ya yasal temsilcileri tarafından yahut onların rızası ile kendileri tarafından yapılabilmektedir. Bunlar, Medeni Kanun m.16'da ifade edildiği üzere kendilerini borç altına sokan işlemlerdir³⁶⁵. Dolayısıyla kambiyo taahhütleri de ancak yasal temsilcinin onayı ve vesayet durumu bulunması halinde Medeni Kanun m.462/5 uyarınca vesayet makamının izni ile geçerli olabilmektedir³⁶⁶. Velayet altındaki küçük adına kambiyo taahhüdünde bulunan velinin ise izne ihtiyacı yoktur³⁶⁷.

Medeni Kanun m.449, "Yasak İşlemler" başlığı altında, sınırlı ehliyetsizler adına kefil olmak, vakıf kurmak ve önemli bağışlarda bulunmanın mümkün olmadığını kesin bir dille ifade etmiştir. Dolayısıyla bu işlemler ne yasal temsilci aracılığıyla ne de onun rızası ile kendisi tarafından yapılabilecek işlemlerdir³⁶⁸.

Esasen kambiyo taahhüdünde bulunmaları belirli şartlara bağlı sınırlı ehliyetsizler, şayet kendilerini ehliyetli göstererek kambiyo taahhüdünde bulunurlarsa Medeni Kanun m. 452/2 gereği, meydana gelen zararı tazmin etme sorumlulukları bulunmaktadır³⁶⁹. Bu kişilerin sözleşme öncesi sorumluluk esasınca culpa in contrahendo sorumluluğu da bulunmaktadır³⁷⁰. Ayrıca bu kişilerin bu eylemleri dolayısıyla dolandırıcılık suçu hükümlerine göre sorumlu tutulması da gündeme

³⁶⁵ Detaylı bilgi için bkz: Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 328-332; Dural ve Ögüz, *Kişiler Hukuku*, 85- 86; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 243-252.

³⁶⁶ Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 74; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 135; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 74; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 402; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 13; Ünal Tekinalp, "Kambiyo Senetlerinde Temsile İlişkin Bazı Sorunlar," *Temsil ve Vekaletle İlişkin Sorunlar Sempozyumu Sempozyum 14-16 Haziran 1976* içinde (İstanbul: Sulhi Garan Matbaası, 1977), 38; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 113.

³⁶⁷ Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 391, 402; Tekinalp, "Temsil," 38; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 113; "Davacı, kambiyo senetlerinin tanzim tarihinde velayet altında olduğunu, annesinin velayeten kendi kendini vekil tayin ederek kambiyo senedi düzenlemesinin TMK'nın 345. maddesinde yer alan kayyım atama ve hakim onayı şartına bağlı olduğunu, bu şartın gerçekleşmemesi nedeniyle sözleşmenin geçersiz olduğunu beyan ederek kambiyo taahhüdünden sorumlu olmayacağını iddia etmekte ise de, annenin kendi kendini vekil tayin etmemesi halinde bile velayeten senet tanzim etmesi mümkündür.," Y. 11. HD., E.2020/4987, K.2021/2902, T.25.03.2021, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2020-4987-k-2021-2902-t-25-3-2021>, ET.06.11.2022.

³⁶⁸ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 334; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 257; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 113.

³⁶⁹ Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 258; Kinacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 100; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 106; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 73.

³⁷⁰ Yasemin Durak, "Güven Sorumluluğu ve Culpa in Contrahendo," *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C.25, S.1 (2017), 244; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 114

gelebilir³⁷¹. Sınırlı ehliyetlilerin doğrudan temsille, temsilci olarak kambiyo taahhüdünde bulunması önünde ise hiçbir engel bulunmamaktadır³⁷².

Tam ehliyetliler

Hukukumuzda, fiil ehliyetinin yokluğu, ayırt etme gücü kıstasına göre belirlenmektedir³⁷³. Özellikle kambiyo taahhüdü altına girme işleminin bir irade açıklaması niteliğinde olması dolayısıyla ve bu kişilerin hukuken geçerli sayılan bir irade açıklamaları bulunmadığından³⁷⁴ bu kişilerin yasal temsilcileri aracılığı dışında kambiyo taahhüdü altına girebilmeleri mümkün değildir³⁷⁵. Zira Medeni Kanun'un 15. maddesi tam ehliyetlilerin fiillerinin kural olarak hiçbir hukuki sorumluluk doğurmayacağını belirtmiştir. Dolayısıyla Ticaret Kanunu m.670 bağlamında kambiyo taahhüdü altına girmeleri de mümkün değildir.

Tam ehliyetliler adına yasal temsilci işlem yapabilir kuralı yine Medeni Kanun m.449 bağlamında sınırlanmıştır. Buna göre bu kişiler adına yasal temsilcisi vakıf kuramaz, önemli bağışta bulunamaz ve kefalet sözleşmesi yapamaz.

Tüzel Kişilerde Kambiyo Taahhüdünde Bulunma Ehliyeti

Borçlanma ehliyeti, tüzel kişiler için Medeni Kanun'un 49. maddesi ile gösterilmiştir. Buna göre tüzel kişiler kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olduğu anda fiil ehliyeti kazanmaktadır.

Zorunlu organlar kurulduğu anda tüzel kişi fiil ehliyetine sahip olmaktadır³⁷⁶. Tüzel kişinin geçici olarak organsız kalması ise tüzel kişiliği sona erdirmemekte ancak bu süre zarfında tüzel kişi fiil ehliyetinden mahrum kalmaktadır³⁷⁷.

³⁷¹ Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 73; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 73.

³⁷² Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 394.

³⁷³ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 305; Dural ve Öğüz, *Kişiler Hukuku*, 69; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 234.

³⁷⁴ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 306; Antalya, *Medeni Hukuk*, 1:214; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 235.

³⁷⁵ Dural ve Öğüz, *Kişiler Hukuku*, 78; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 31; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 391.

³⁷⁶ Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 317.

³⁷⁷ Bu gibi bir durumda tüzel kişiliğin malvarlığının idare edilmesi hususunda sulh hukuk mahkemesince TMK m.427 uyarınca bir kayyım atanabilir [Dural ve Öğüz, *Kişiler Hukuku*, 256; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 488; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 317].

Tüzel kişilerin organları her ne kadar içte yönetim dışta temsil görevi ifa etse de tüzel kişinin temsilcisi değil³⁷⁸, bizzat kendisidir³⁷⁹. Yine de organın temsil yetkisine ilişkin olarak niteliğine uygun düştüğü surette temsil ve vekalet hükümleri uygulanabilir³⁸⁰. Tüzel kişi, organları aracılığıyla hak ve borç edinebildiğine göre kambiyo taahhüdü altına da girebilmektedir³⁸¹. Ayrıca tüzel kişi dilerse kendisine yönetim organı aracılığıyla bir temsilci tayin edebilir³⁸².

Ticaret Kanunu m.365'ten anlaşılacağı üzere anonim şirketin kambiyo taahhüdünde bulunması yönetim kurulu aracılığıyla gerçekleşir. Kanunun 370/1'inci maddesi, esas sözleşmede farklı düzenleme olmaması durumunda, bu yetkiyi kullanan yönetim kurulunu çift imza ile sınırlamıştır. Bu şekilde bir sınırlama söz konusu iken imzayı tek başına atan temsilci, kambiyo senedindeki taahhüdünden şahsen sorumlu hale gelir³⁸³. Bununla beraber çift imza sınırlamasına rağmen kambiyo senedine imza atmamış temsilci yapılan işleme icazet gösterip, yapılan işlemi yetkisiz temsil işlemi olmaktan kurtarabilmektedir³⁸⁴. Yargıtay da uygulamada tekrar eden bir halde tek imzaya verilen icazet için bu yönde kararlar vermiştir³⁸⁵.

³⁷⁸ Bkz: 1. Bölüm 1.4.4.

³⁷⁹ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Kişiler Hukuku*, 552; Akyol, *Temsil*, 159; Eren, *Borçlar Hukuku*, 449; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 946; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 302; İnceoğlu, "Temsil," 147; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 169; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 35; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 403; Belgesay, *Temsil*, 36; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 2:164, dn.545.; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 316, 320; Karşı görüşte: von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 341; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:382; Şener, *Ticari Temsilci*, 69 vd. Doktrinde bir görüşe göre organ kendine özgü bir kanuni temsilcidir: Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 124; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:582; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 629.

³⁸⁰ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 69; Dural ve Öğüz, *Kişiler Hukuku*, 257; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 494; Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 79; Acar'a göre organın işletme konusu dışında yapmış olduğu işlemler yetkisiz temsil değil, ehliyetsizlik durumunu oluşturur [Acar, "Temsil Yetkisi", 31].

³⁸¹ Göle, *Çek Hukuku*, 89; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 136; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 403.

³⁸² Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 489; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 403.

³⁸³ Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 403.

³⁸⁴ Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 80; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 154.

³⁸⁵ "Dava, bonodan kaynaklanan alacak istemine ilişkin olup, mahkemece yukarıda yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmiştir. Ancak Dairemiz bozma ilamından sonra yapılan tahkikat neticesinde dosyaya aktarılan bilgi ve belgeler uyarınca, davalı şirketin iki yetkilinin imzası ile kambiyo senedi tanzim etme yetkisi bulunduğu halde, davalı şirket temsilcisinin tek imza ile borçlandırıcı işlemlerde bulunduğu, davalı şirketin ve diğer temsil yetkisine ait ortağın bu duruma rıza gösterip icazet verdiği ve bunun mutad bir uygulamaya dönüştüğü anlaşılmış ve ceza mahkemesince de bu konuda maddi olay tespiti yapılmış olup mahkemece davanın kabulü gerekirken, yapılan tahkikat sonuçlarına aykırı olacak biçimde davalı şirket kayıtları üzerindeki sınırlı incelemeye dayanarak davanın reddine karar verilmesi doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmektedir." (Y. 11. HD. E.2016/729, K.2016/8239, T.18.10.2016) [62](https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2016-729-k-2016-8239-t-18-10-2016, E.T. 22.10.2022; Aynı yönde: Y. 11.HD., E.2017/4404, K. 2019/112, T.13.02.2019; Doğan, <i>Geçersizlik Defileri</i>, 80, dn.94.</p></div><div data-bbox=)

Ticaret Kanunu m.371, anonim şirketlerde temsil yetkisinin kapsam ve sınırı hakkında hükümler içermektedir. Bu hükme göre temsile yetkili olanlar şirketin amacına giren konulardaki işlemleri şirket adına yapabilir. Şirket konusu dışında yapılan işlemler ise karşı tarafın bu hususu bildiği ya da bilebilecek durumda olduğu hallerde olduğu ispat edilmesi suretiyle geçerlidir. Ayrıca şirketi yönetme hakkına sahip olanların bu hakları ancak merkez veya şube işleri yahut birlikte imza yetkisi ile sınırlandırılabilir.

Ticaret Kanunu m.623, limited şirketler için temsil yetkisinin müdürlere ait olduğunu ifade etmiştir. Kanunun 629. maddesi ise bu yetkinin kapsamı, sınırları, imzaya yetkili olanların belirlenmesi ve şekline ilişkin olarak anonim şirketlerle ilgili düzenlemelere yollama yapmıştır. Dolayısıyla 371. maddede sayılan sınırlandırmalar da ancak aynı koşullarda limited şirket hakkında hüküm ifade eder.

Ticaret Kanunu m.213, kollektif şirket sözleşmesine yazılması gerekli hususları belirlemiştir. Burada konumuz açısından birinci fıkranın b bendi önem arz etmektedir. Zira buna göre kollektif şirketi temsil yetkisine sahip olanlar sözleşmede gösterilmeli ayrıca bu kişilerin şirketi ne şekilde temsil edeceği de belirtilmelidir.

Komandit şirketler, Ticaret Kanunu m.318’de ifade edildiği üzere komandite ortak tarafından temsil edilebilir. Bununla birlikte ikinci fıkra, komanditer ortağın ancak ticari mümessil, ticari vekil veya seyyar tacir memuru olarak, yani gerçek anlamda temsilci sıfatı ile şirketi temsil edebileceğini belirtmiştir.

Kooperatiflerin temsili ise Kooperatifler Kanunu m.55’e göre yönetim kurulu eliyle gerçekleştirilebilir³⁸⁶. Bu kanunun 98. maddesi uyarınca hüküm olmayan hallerde anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulama alanı bulur.

Tüzel kişiliği bulunmayan ortaklıklarda ortaklar, ortaklığı temsilen içlerinden birine yahut dışardan bir temsilciye kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi verebilirler³⁸⁷. Henüz tescil edilmemiş bir ortaklık için kambiyo taahhüdünde bulunulması halinde ise imza atan, şahsen sorumludur³⁸⁸.

³⁸⁶ 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu, KT.24.04.1969, YRG.10.05.1969, S.13195.

³⁸⁷ Güneri, “Adi Ortaklıkta Temsil,” 103; Karamanlıoğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 108; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 48; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 124.

³⁸⁸ Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 403.

2.3.2 Kambiyo taahhüdünde imza

Bir sözleşme ile borçlananın bu beyanı, sözleşme altına atılan imza ile kendini göstermektedir³⁸⁹. İmzanın nasıl atılacağına ilişkin hukukumuzda yalnız Soyadı Kanunu³⁹⁰'nun ikinci maddesi, “Söyleyişte, yazışta, imzada öz ad önde, soy adı sonda kullanılır.” şeklinde hüküm kurmakla imzanın sırasıyla ad ve soy ad belirtir biçimde yazılmak suretiyle atılabileceğini ifade etmektedir. Bu hükmün emredici olmaması dolayısıyla uygulamada farklı şekil ve semboller³⁹¹ kullanılarak imza atılmaktadır³⁹². Buna bağlı olarak imzanın takma ad ya da ad ve soy addan birini de içermesi de mümkündür³⁹³.

Ticaret Kanunu'nun 756. maddesi, poliçe üzerindeki imzanın mutlaka el yazısı ile atılması gerektiğini, yani “ıslak imza” gerektiğini, bunun dışında bir araçla poliçeye imza atılmasının mümkün olmadığını belirtmiştir. Bu hüküm Ticaret Kanunu m.778/1-i ve m.818/1-r atfı ile bono ve çek hakkında da uygulama alanı bulmaktadır. İmzanın kambiyo senedi için zorunlu şekil şartı olması dolayısıyla düzenleyenin imzasının olmadığı bir kambiyo senedi geçersizdir³⁹⁴. Düzenleyenin imzasını ihtiva etmeyen bir kambiyo senedi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m.202 uyarınca bir *delil başlangıcı* sayılabilir³⁹⁵.

İmza atması gereken kişiler birden fazla iken bu kişilerin imzalarını aynı anda atmaları şart değildir³⁹⁶. Birden fazla düzenleyen bulunması halinde de bunlardan herhangi birinin imzasının ıslak imzasının bulunması kambiyo senedinin geçerli olması için yeterlidir³⁹⁷. Bununla beraber birden fazla düzenleyenin, “düzenleyen”

³⁸⁹ Eren, *Borçlar Hukuku*, 289; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 190; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 216; Karamanlıoğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 91; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 179; Kinacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 110; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 279; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 464; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 234.

³⁹⁰ 2525 Sayılı Soyadı Kanunu, KT.21.06.1934, YRG. 02.07.1934, S.2741.

³⁹¹ Göle'ye göre bu şekilde imza atılmasının nedeni, taklit imzadan korunma amacıdır [Göle, *Çek Hukuku*, 24].

³⁹² Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 89; Kendigelen, *Çek*, 129; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 191; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 281; Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 200.

³⁹³ Eren, *Borçlar Hukuku*, 289; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 191; Karamanlıoğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 99; Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 200; Karşı Görüşte: Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 464.

³⁹⁴ Kendigelen, *Çek*, 130, dn.307; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 152.

³⁹⁵ Kendigelen, *Çek*, 130.

³⁹⁶ Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:145; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 236, dn.60.

³⁹⁷ Erdoğan Moroğlu, “Bonoda İmza,” *Batider*, Y.1968, C. 4 (Temmuz 1968), 716; Kendigelen, *Çek*, 141; Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 202; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 153.

sıfatını belirtmeksizin imza atması halinde biri düzenleyen diğerleri avalist olarak değerlendirilmektedir³⁹⁸.

İmza, borçlanmaya ilişkin irade beyanı olması sebebiyle tüm metni (borcu) kapsar biçimde ve metnin altına atılmalıdır³⁹⁹. Ayrıca imza atıldıktan sonra senet metninde değişiklik yapılırsa bu kısmın da ayrıca imzalanması gereklidir⁴⁰⁰.

Tüzel kişiler, bir kambiyo senedi üzerine yetkili organ aracılığıyla imza attıkları takdirde bu imza, temsil ilişkisi çerçevesinde atılmamış, tüzel kişinin bizzat kendisi tarafından atılmıştır⁴⁰¹. Bununla beraber, tüzel kişi de kendisine kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisine sahip bir temsilci tayin edebilir. Tüzel kişi adına atılan imza Ticaret Kanunu m.372 uyarınca, imza atma yetkisine sahip kişilerce ve şirket unvanı altına atılmalıdır. Bu hüküm uyarınca imzaya yetkili olanlar kaşe veya başka surette yazılmış ticaret unvanının üzerine yahut altına imza atmalıdır⁴⁰². Bu unvandan uzaklaştıkları durumda imza tüzel kişiye ait sayılmaz ve şahsi imzaları kabul edilir⁴⁰³. İmza yetkisine sahip olan organ, kambiyo senedi üzerinde bunu *açıklama teorisi* gereği açıklamakla yükümlüdür⁴⁰⁴. Aksi halde kambiyo senedine atmış olduğu imzadan şahsen sorumluluğu gündeme gelmektedir⁴⁰⁵. Dolayısıyla organ üyelerinin de yetkisiz yahut temsil yetkisini aşarak kambiyo taahhüdünde bulunması halinde Ticaret Kanunu m. 678 bağlamında sorumluluğu gündeme gelir⁴⁰⁶.

³⁹⁸ Arslanlı, *Ticari Senetler*, 64; Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 202; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 82.

³⁹⁹ Arslanlı, *Ticari Senetler*, 64; Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 269; Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 51; Eren, *Borçlar Hukuku*, 297; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 191; Göle, *Çek Hukuku*, 23; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 217; Erem, Kalpsüz ve Çelebican, *Çek*, 66; Kendigelen, *Çek*, 129, 130; Karamanlioğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 92; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 110; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 280; Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 201; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:149; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 162; Tuna’ ya göre tüm metni kapsadığı açıkça belirtmek suretiyle senedin herhangi bir yerine de imza atılabilir [Tuna, *Kıymetli Evrak*, 101]; Öztan da imzanın senet metnini kapsadığı surette senedin neresine atıldığına önemi olmadığını belirtmektedir [Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 463].

⁴⁰⁰ Eren, *Borçlar Hukuku*, 297; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 280.

⁴⁰¹ Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 203.

⁴⁰² Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 74; Kendigelen, *Çek*, 130; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 320; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 293.

⁴⁰³ Karayalçın, *Ticari Senetler*, 40; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 162.

⁴⁰⁴ Bkz: 1. Bölüm 1.3.

⁴⁰⁵ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 91; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 40; Kılıçoğlu, *Medeni Hukuk*, 494.

⁴⁰⁶ Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 79; Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 206.

İmza atabilen görme engellilerin durumu

Görme engelli kişi kendi el yazısı ile imza atabiliyorsa Borçlar Kanunu m. 15 hükümleri bağlamında kendi imzasını kendisi atabilir. Maddenin üçüncü fıkrası ile bu kişilerin dilerse imzaları için şahit aranabileceği hükme bağlanmıştır⁴⁰⁷. Kendi imzasını atabilen görme engellinin şahit talebi olmadığında imzası geçerli kabul edilmektedir⁴⁰⁸. Bu sebeple kendi imzalarını atabilme kabiliyetine sahip görme engelliler, kendi talepleri halinde şahsen bir kambiyo taahhüdünde bulunabilir⁴⁰⁹

İmza atamayanların durumu ve ıslak imza dışında imza

Borçlar Kanunu m.15, sözleşmelere atılacak imzanın el yazısı ile atılması gerektiğini, güvenli elektronik imzanın da el yazısı ile atılmış imza yerine geçeceğini belirtmiştir. Kanunda ifade edilen “el” kelimesi geniş yorumlanarak, imzanın atan kişiden sadır olması yeterli görülmektedir⁴¹⁰. Bu durumda ellerini kullanamayan birinin başka bir uzvu ile imza artabilmesi mümkündür⁴¹¹.

Görme engelli olsun ya da olmasın, bir kişinin okuma yazma bilmemesi yahut imza atabilecek bir uzva sahip olmaması halinde Borçlar Kanunu’nun 16. maddesi uyarınca *usulüne göre onaylanmış olmak koşuluyla, parmak izi, el ile yapılmış bir işaret ya da mühür kullanabilmektedir.*

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu⁴¹² m.5/1, elektronik imzanın elle atılan imzanın hüküm ve sonuçlarını doğurduğunu ifade etmiş, ikinci fıkrasında ise kanunların resmi şekle yahut özel bir merasime tabi tuttuğu işlemlerde ve teminat sözleşmelerinde elektronik imza atılamayacağını belirtmiştir. Ticaret Kanunu m.1526/1 hükmü ile kambiyo senetlerinin güvenli elektronik imza ile atılamayacağı hükmü sabittir. Dolayısıyla bu husus tartışmaya kapalıdır.

Borçlar Kanunu’nun ikinci fıkrası el yazısı dışında bir imzanın ancak örf ve adetçe kabul edilen haller ile çok sayıda çıkarılan kıymetli evrakın imzalanmasında kabul edileceğini düzenlemiştir. Ayrıca kambiyo senetlerinde karbon kâğıdı ile imza

---

⁴⁰⁷ Görme engellilerin imzası hususunda tarihi süreç hakkında detaylı bilgi için bkz: Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 184-190.

⁴⁰⁸ Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 190.

⁴⁰⁹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 90.

⁴¹⁰ Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 180.

⁴¹¹ Karamanlioğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 98, 104; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 180.

⁴¹² 5070 Sayılı Elektronik İmza Kanunu, KT. 15.01.2004, YRG.23.01.2004, S.25355.

atılması, imzanın orijinal belgede bulunmama ihtimalini gündeme getireceği gerekçesiyle kabul edilmemektedir⁴¹³.

Kambiyo senetlerinde imzanın özel öneme sahip olması sebebiyle Borçlar Kanunu m.16, kambiyo senetlerine ilişkin hükümleri saklı tutmuştur. Dolayısıyla el ile imza dışında bir şekilde kambiyo taahhüdünde bulunulması, noterce tasdik edilse dahi mümkün değildir⁴¹⁴. İmza atmaları mümkün olmayan kişiler ancak şartları mevcutsa temsilcileri aracılığıyla kambiyo taahhüdünde bulunabilme imkanına sahiptir⁴¹⁵.

İmza yerine paraf atılıp atılamayacağı sorunu

Çoğunlukla atanın isminin baş harflerinden oluşan sembol olarak da adlandırılan paraf, imza olarak kabul edilmemelidir⁴¹⁶. Buna karşın doktrinde bazı yazarlar önemli olan imzayı atan kişinin kimliğini tespit edebilmek olduğu için bunu gösterecek parafları yahut “eşin, kardeşin” gibi ibareleri imza olarak kabul etmektedir⁴¹⁷. Hatta yazarlara göre imzanın okunabilir nitelikte yahut sabit ve her zaman aynı surette atılması da şart değildir⁴¹⁸. Kanımızca imza ve parafın farklı olması dolayısıyla, “ıslak imzası” senette bulunan kişinin, sadece senet üzerinde yaptığı değişikliklere ilişkin, kimlik tespiti şüpheye yer verilmeyecek şekilde attığı paraflar kabul edilmeli; kambiyo taahhüdünde bulunabilme açısından kabul edilmemelidir⁴¹⁹.

⁴¹³ Karamanlioğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 97; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 162.

⁴¹⁴ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 89; Göle, *Çek Hukuku*, 23; Öztan, bu hususu görme engellilerin hiç görmedikleri bir kambiyo senedine imza atabildiği halde okuma yazması olmayan birinin kambiyo taahhüdüne girme hakkının engellenmesini eleştirmektedir [Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 395]; *Yargıtay*, bir kararında eli desteklenmek suretiyle ve fakat kendi iradesi ile kambiyo senedine imza atanın taahhüdünü geçerli kabul etmiştir: Y. 11. HD. E.1985/2582, K.1985/2731, T.26.03.1985 (Karamanlioğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 109, dn.116’dan naklen); Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 200; Kendigelen, *Çek*, 133.

⁴¹⁵ Akgün, *Kıymetli Evrak*, 28; Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 89; Karamanlioğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 103; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 43; Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 200; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 73; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 396; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 135; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 102

⁴¹⁶ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 90; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 191; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 217.

⁴¹⁷ Eren, *Borçlar Hukuku*, 289; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 110; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 465; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 320; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 72; Kocayusufpaşaoğlu’na göre adın baş harfini dahi içermeyen paraf, kimliğin teşhisinde belirleyici ise imza yerine geçebilmektedir. [Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 281]; *Kendigelen*’e göre kişinin imza atma iradesi esastır [Kendigelen, *Çek*, 140].

⁴¹⁸ Eren, *Borçlar Hukuku*, 289; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 281.

⁴¹⁹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 90, 271; Moroğlu, “Bonoda İmza,” 715; Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 201 “...senet üzerinde yapılan değişikliklerin, geçerli olabilmesi için, düzenleyen tarafından imza veya paraf edilmek

Bununla birlikte senet metninde yapılan değişikliği, birden fazla kişinin yapması gerekli ise hepsinin bu değişikliğe ilişkin olarak parafı bulunmalıdır⁴²⁰.

Temsilcinin imzası ve imza atma şekli

Temsilcinin imzası kambiyo senedi üzerinde dört farklı şekilde tezahür edebilir. Zira kanunda temsilcinin imzayı nasıl atması gerektiğine dair bir hüküm bulunmamaktadır.

Temsilcinin kendi imzasını, temsil yetkisini de belirtmek suretiyle atması, temsilcinin imza atma şekillerinden biridir. Esasında doğrudan temsilde, temsilcinin atması gereken en doğru imza şekli budur⁴²¹. Bununla beraber temsil olunanın da senetten anlaşılması gerekir⁴²². Birden fazla temsilcinin birlikte imza atması gerekiyorsa temsilcilerin hepsi bu şekilde imza atmalıdır⁴²³.

Temsilci, ikinci olarak temsil ilişkisini belirtmeksizin, temsil olunanın adı altında kendi imzasını atmış olabilir. Bu durumda da kambiyo senetlerinde temsilin kural olarak özel yetki gerektirmesi nedeniyle, zaten yetkili olan temsilcinin attığı imza ile senetteki hak ve yükümlülükler doğrudan temsil olunana ait olur⁴²⁴. Tüzel kişilerde de bu durum, tüzel kişinin unvanının altına temsilcinin yalnız imzasının atılması ile

---

suretiyle onaylanması gerekir. Bu şekilde yapılan imzaya veya paraf imzasına itiraz halinde, mahkemece, yöntemince imza incelemesi yapılmalıdır. Düzeltmenin onaylı olmaması veya imzanın keşideciye ait olmadığına anlaşılması halinde, düzeltme yok hükmünde olup, senedin düzeltme öncesi durumuna göre değerlendirme yapılır., Y. 12. HD. E.2014/9790, K.2014/12605, T. 29.04.2014, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/12-hukuk-dairesi-e-2014-9790-k-2014-12605-t-29-4-2014>, ET.27.10.2022.

⁴²⁰ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 271.

⁴²¹ Akgün, *Kıymetli Evrak*, 27; Arslanlı, *Ticari Senetler*, 67; Eren, *Borçlar Hukuku*, 291; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 191; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 218; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 40; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 280; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:147; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 75; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 404; Poroy/ Tekinalp, s.163; Tekinalp, "Temsil," 40; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 103; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 153; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 352; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 65.

⁴²² Arslanlı'ya göre temsil olunanın senetten anlaşılması şarttır [Arslanlı, *Ticari Senetler*, 65].

⁴²³ Karamanlıoğlu, "Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması," 101; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 163.

⁴²⁴ Çatakoğlu Aydın, "Ticari Temsilcinin Kambiyo Taahhüdü," 40; Karamanlıoğlu, "Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması," 109; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 75; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 404; Tekinalp, "Temsil," 41; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 103; "Bononun "vekaleten" imzalandığı yazılmasa dahi, yukarıda açıklanan kurallara göre vekalet veren, vekil tarafından imzalanan bonodan dolayı sorumludur.", Y. 13. HD. E.2016/30463, K.2019/12492, T.12.12.2019, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/13-hukuk-dairesi-e-2016-30463-k-2019-12492-t-12-12-2019>, ET.27.10.2022; Benzer şekilde: "Bononun "vekaleten" imzalandığı yazılmasa dahi, yukarıda açıklanan kurallara göre vekalet veren, vekil tarafından imzalanan çekten dolayı sorumludur.", Y. 12.HD. E.2015/27401, K.2016/3869, T.15.02.2016, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/12-hukuk-dairesi-e-2015-27401-k-2016-3869-t-15-2-2016>, ET.27.10.2022; Karşı görüşte: Arslanlı, *Ticari Senetler*, 67.

gündeme gelir⁴²⁵. Bu halde temsil olunan tarafından imzaya itiraz söz konusu olursa ve eğer geçerli bir temsil ilişkisi varsa, temsil olunanın hakkını kötüye kullanması söz konusudur⁴²⁶. Yargıtay imzaya itiraz olması durumunda temsil yetkisi kanıtlanırsa, temsilcinin imzasının incelenmesi gerektiği görüşündedir⁴²⁷.

Temsilci, üçüncü olarak yalnız kendi adı ve imzası ile kambiyo senedine imza atabilir. Bu durum esasında dolaylı temsil ile kambiyo taahhüdünde bulunmak demektir ki bu halde kambiyo senedinde temsil hükümleri değil komisyonculuk hükümleri uygulama alanı bulur⁴²⁸.

Temsilci son olarak imza atarken senet üzerine temsil olunanın adını yazıp onun imzasının taklidini atabilir. Bu halde esasında sahte imza söz konusudur⁴²⁹. Sahte imza iki halde karşımıza çıkabilir. Bunlardan ilki temsil olunan kişinin, yapılan işlemde hiç haberinin olmaması⁴³⁰, ikincisi temsil olunanın vermiş olduğu yetki dahilinde onun imzasının taklit edilmesidir⁴³¹. İki durumda da temsil olunan bu işleme icazet edebilir⁴³². Bununla beraber ilk durumda yani imzası taklit edilen kişinin hiçbir bilgisi olmadığı halde cezai sorumluluk gündeme gelebilir⁴³³. Ayrıca haksız fiile

⁴²⁵ Tekinalp, “Temsil,” 41.

⁴²⁶ Karamanlioğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 110.

⁴²⁷ Karamanlioğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 110; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 321; “Alacaklı vekilinin dosyada konulu olan 09.09.2004 ve 09.11.2004 tarihli cevap dilekçesinde çek altındaki imzanın S. S. Adına vekili A. S. Tarafından atıldığı ileri sürülmüş ve vekaletnamenin dosyada konulu olduğu görülmüştür. Borçlu tarafından eşi A. S. 'e kambiyo senedi düzenlemek üzere yetki verildiği ihtilaflı değildir. Zira bu olgu gerek vekaletname içeriği ve gerekse borçlunun 15.09.2004 tarihli duruşma sırasındaki imzalı beyanı ile sabit bulunmaktadır. Mahkemece S. S. Yönünden imza incelemesi yapılmış ve sonucuna göre hüküm kurulmuştur. Oysaki, (vekaleten atıldığı) çekte açıklanmasa bile imzanın keşideci olarak ismi yazılı kişinin vekiline ait olduğu iddia edildiğine ve vekaletinin varlığı kanıtlandığına göre imza incelemesinin vekil A. S. yönünden de yapılması ve itirazın buna göre değerlendirilmesi gerekir.” (Y. 12. HD., E.2007/2399, K.2007/5299, T.20.03.2007, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/12-hukuk-dairesi-e-2007-2399-k-2007-5299-t-20-3-2007>, E.T.05.11.2022.

⁴²⁸ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 93; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 111; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 76; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 413; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 165; Tekinalp, “Temsil,” 45; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 104; Karş. Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 119.

⁴²⁹ Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 122.

⁴³⁰ Sahte imzada ismi kullanılanın haberinin olmaması da iki farklı şekilde tezahür edebilir. Burada ceza hukuku anlamında sahteliği ayırt etmek zorunludur. Zira ceza hukuku anlamında sahtelik, imzası atılanın adının kullanılmasından bir yarar sağlanmasıdır. Diğer halde ise imzası atılanın hak ve borç sahibi olacağı şekilde, onun bilgisi ve onayı olmaksızın işlem yapmaktır ki dış görünüşte bu ikisi de aynıdır. [Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 419 vd.; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 104.].

⁴³¹ Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 99; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 427.

⁴³² Karamanlioğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 110; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 41; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 111; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 408, 412 vd.

⁴³³ Eren, *Borçlar Hukuku*, 289; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 191; İnan ve Yücel, *Borçlar Hukuku*, 218; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 280; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*,

ilişkin hükümler de uygulama alanı bulabilmektedir⁴³⁴. Gerçekte hiç var olmayan bir kimse adına imza atılması halinde de senedi imzalayan kişi, senetteki taahhüdünden bizzat sorumludur⁴³⁵.

Yetkili temsilcinin kambiyo senedinin ön yüzüne iki imza atması şekliyle taahhütte bulunulması halinde ikinci imzanın aval hükmünde olup olmayacağı sorunu

Kambiyo senedi ile borç altına girilmesi için tek imza gerekli ve yeterli olduğu halde uygulamada imzanın sahtelik iddiasına karşı adli tıp araştırmasının daha net sonuçlanması maksadı ile, kambiyo senedi düzenlerken çift imza atılması yaygındır⁴³⁶.

Avalin şeklini düzenleyen Ticaret Kanunu m.701'in üçüncü ve dördüncü fıkralarında birtakım karineler öngörülmüştür. Bunlardan ilki "*poliçenin ön yüzüne atılan, muhataba yahut keşideciye ait olmayan imza aval için atılmış sayılmaktadır*" karinesidir⁴³⁷. İkincisi ise "*kimin lehine verildiği belli olmayan avalin düzenleyici lehine verilmiş olduğu*" dur. Poliçenin ön yüzüne atılan, muhatap yahut keşideci dışındaki kişilere ait imzanın aval olmasının yanı sıra imzayı atan kişi aynı zamanda "ödeyiniz" biçiminde bir ifade belirtmiş ise bu durumda yapılan işlem aval değil, beyaz ciro olarak nitelendirilmelidir⁴³⁸.

Ticaret Kanununda, gerçek kişi düzenleyen yahut kabul eden muhatapın senet üzerine iki imza atması halinde ikinci imzasının kendi kendine aval hükmünde olamayacağı öngörülmüştür⁴³⁹. Kaldı ki aksinin kabulü eşyanın tabiatına aykırıdır. Bununla beraber bir temsilcinin düzenleyen yahut poliçede kabul eden olarak imzasını atması halinde ikinci bir imza atması halinde bu imzalardan birinin temsil olunan için diğerinin kendisi için sorumluluğa yol açabileceği şüphesizdir⁴⁴⁰. Bu husus özellikle imzanın yeri bakımından önemlidir. Zira Yargıtay'a göre şirket unvanı dışına atılan

---

413; *von Tuhr*, başkası adına imza atılmasını kabul etmenin sahtekarlığa yakın ve dürüst olmayan davranışların teşviki olduğunu savunmaktadır [von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 353].

⁴³⁴ Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku* (1997), 408, 409.

⁴³⁵ Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku* (1997), 427.

⁴³⁶ Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 106.

⁴³⁷ Senedin arkasına atılan bu şekilde bir imzanın ise Ticaret Kanunu m.683/2 gereği beyaz ciro kabulü gereklidir. Aynı yönde bkz: Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 209; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 193.

⁴³⁸ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 181.

⁴³⁹ Keşidecinin poliçenin ön yüzüne attığı imzanın kendi lehine aval olduğu yönünde görüş için bkz: Tuna, *Kıymetli Evrak*, 142.

⁴⁴⁰ Karamanlıoğlu, "Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması," 102; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 228; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 106.

imzalar tüzel kişiliği bağlamamaktadır⁴⁴¹. Nitekim bu husus yargılamalarda⁴⁴², özellikle de şirket adına temsilcinin işlem yapması durumunda görülmekte olup birtakım hukuki sorunları da beraberinde getirmektedir⁴⁴³. Ayrıca ikinci imzanın üzerine sonradan “aval veren” anlamına gelen bir ibarenin yazılmış olduğu iddiası ile de karşılaşılabilir. Yargıtay, böyle bir iddianın varlığı halinde temsilcinin “aval veren” ifadesinin sonradan yazıldığını ispat etmesini aramaktadır⁴⁴⁴.

⁴⁴¹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 271; “*Senedin keşideci bölümünde şirket ve şirket temsilcisinin (aynı kişinin) elinden çıkmış iki adet imzasının bulunması halinde ve imzalayanın şirket temsilcisi olması durumunda imzalarından şirket kaşesi üzerine atılan imzanın şirketi, açığa atılan diğer imzanın da imza sahibinin şahsı adına atılmış olduğunun kabulü zorunludur. Zira, senetteki borçtan sorumlu olmak için keşidecinin tek imzası yeterli olup birden fazla imza atılmasına gerek bulunmamaktadır.*

Bu açıklamalar ışığında sorumluluk doğması için keşidecinin atacağı tek imza yeterli olup, bononun ön yüzündeki ikinci imzanın atılması zorunluluğu olmadığından şirket kaşesi dışına atılan imza aval olarak değerlendirilir. (HGK.nun 05/10/2011 tarih ve 2011/12-480 sayılı kararı).” Y.12.HD., E.2012/21222, K.2012/30223, T.18.10.2012, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/12-hukuk-dairesi-e-2012-21222-k-2012-30223-t-18-10-2012,ET.08.11.2022>.

⁴⁴² “*Bononun kambiyo senedi vasfını taşıması ve bonoda sorumluluğun doğması için, tanzim edenin imzasını ihtiva etmesi yeterli olup (TTK.nun 687.maddesi), bononun ön yüzündeki ikinci imzanın atılması zorunlu olmadığından atılan ikinci imza aval olarak değerlendirilir (TTK.nun 690,614/1.maddeleri). İkinci imzanın sorumluluğu için ad ve soyadının yazılı olması zorunlu değildir.*

Somut olayımızda, takibe konu iki adet bononun keşidecinin ... Şti olduğu, bonoların ön yüzündeki keşideci bölümüne iki adet imza atıldığı, takibin borçlu keşideci şirket ile ikinci imza sahibi D.M. aleyhine başlatıldığı görülmüştür.

Borçlu D.M. vekili temyize karşı verdiği cevap dilekçesinde, müvekkilinin senedi imzalarken şirket adına hareket ettiğini belirtmiştir. Bu durumda bono altındaki her iki imzanın da D.M.'e ait olduğu anlaşılmaktadır.Yukarıda belirtilen TTK.nun hükümlerine göre bonoda sorumluluk için tek imza yeterli olup, ikinci imza aval konumunda bulunduğundan, ismi yazılı olmasa dahi imza sahibi olan D.M.'i bonodan dolayı borçlu konumuna sokar. O halde mahkemece itirazın reddi gerekirken kabulüne karar verilmesi isabetsizdir.”Y. 12.HD., E.2010/11926, K.2010/24905, T.26.10.2010, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/12-hukuk-dairesi-e-2010-11926-k-2010-24905-t-26-10-2010,E.T.06.11.2022>.

⁴⁴³ “... şirket yetkilisi tarafından da olsa senede atılan ikinci imza, şirket kaşesi olmadan atılmış ise, burada keşideci sıfatı söz konusu olmayacağından, bu imza aval olarak kabul edilir ve bu imza sahibi borçtan şahsen sorumlu olur. Senette atılan her iki imza da şirket kaşesi üzerine atılmışsa, burada artık aval olgusundan söz edilemez.” YHGK E.2011/480, K.2011/598, T.05.10.2011, [Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 228’ den naklen].

⁴⁴⁴ “*Takip konusu bononun keşidecisi dava dışı ....., lehtar davalı .....’dir. Takip konusu bononun keşideci şirketi temsil ve ilzama yetkili olan ... tarafından düzenlendiğinde uyumsuzluk bulunmamaktadır. ....’nin incelenen sicil kaydına göre tek imza ile temsil ve ilzam edileceği anlaşılmaktadır. Bononun keşideci şirket kaşesi üzerinde iki imza ile düzenlendiği ve imzaların her ikisinin de şirketi temsil ve ilzama yetkili olan ...’a ait olduğu sabittir. Bu durumda şirket kaşesi üzerindeki imzalardan birinin şirketi temsilen ikinci imzanın ise aval veren sıfatıyla atıldığının kabulü gerekir.*

Zira bonoda, avalist olarak ...’un ismi yazılıdır. Bu da, ikinci imzanın aval için atıldığının göstergesidir. ...’un isminin avalist olarak sonradan yazıldığı yönündeki iddia da kanıtlanamamıştır. Hal böyle olunca, davacının bonodan avalist sıfatı ile sorumlu olduğu gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” Y.19.HD., E.2015/10056, K.2016/4240, T.08.03.2016, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/19-hukuk-dairesi-e-2015-10056-k-2016-4240-t-8-3-2016,E.T.06.11.2022>.

Ticaret Kanunu m.701'deki karinelerin aksi ancak senetle ispat edilebileceğinden⁴⁴⁵ ve ispat külfeti aval vermiş olduğu kabul edilen kişi üzerinde olduğundan bu durum özel önem taşımaktadır. Dolayısıyla temsilcinin bu sıfatla kambiyo taahhüdünde bulunması durumunda tek imza atmakla yetinmesi gereklidir.

2.3.3 Kambiyo taahhüdünde bulunabilmeleri bakımından ticari temsilci ve ticari vekil kavramları

Ticari temsilci

Borçlar Kanunu m. 547 ile tanımlanmış bulunan *ticari temsilci, işletmeyi yönetmek ve işletmeye ait işlemlerde işletme sahibini bu unvan altında temsil etmek üzere, işletme sahibi tarafından açık yahut örtülü biçimde yetkilendirdiği bağlı tacir yardımcısıdır*. Ticari temsilci, Borçlar Kanunu m.547'den anlaşılacağı üzere yalnız ticari işletmeler için atanabilmektedir⁴⁴⁶. Ancak ticari temsilci ticari işletmeyi değil, ticari işletmenin sahibini temsil eden kişidir⁴⁴⁷.

Ticari temsilci tayini, tacirin iradesine ve isteğine bağlı olmakla beraber, Ticaret Kanunu m.40/4 ile merkezi Türkiye dışında olan ticari işletmelerin Türkiye'de şube açabilmelerinin şartı olarak yerleşim yeri Türkiye olan tam yetkili bir ticari temsilci atanmasını öngörülmüştür.

Ticari temsil yetkisi verilmesi, Borçlar Kanunu m.40 anlamında temsil yetkisi verilmesinden farklı özellik göstermez⁴⁴⁸. Uygulamada, noter tarafından düzenlenen

⁴⁴⁵ Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 209.

⁴⁴⁶ "...esnaf faaliyetlerini yürüten kişinin, 6098 sayılı TBK'nun 40. vd. maddeleri uyarınca, kendisine, temsilci tayini mümkün ise de temsilcinin, kambiyo taahhüdünde bulunması aynı kanunun 504/3. Maddesi uyarınca, vekâlette, özel olarak yetkili kılınmasına bağlıdır.

Somut olayda, takip alacaklısı, takibe konu çeklerin, ... Noterliğinin 29.11.2012 tarih ve 29715 yevmiye sayılı vekâletnamesi kapsamında ticari temsilci ... tarafından keşide edildiğini iddia etmiştir. Takip borçlusunun, takibe konu çeklerdeki imzanın ...'ya ait olmadığı yönünde itirazının bulunmaması karşısında, başvuru bu haliyle borca itiraz niteliğindedir.

Denizli 2. Noterliğinin 29.11.2012 tarih ve 29715 yevmiye sayılı vekâletnamesinde, ...'nun ...'ya açıkça kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi vermediği görülmektedir. Takip borçlusu ...'nun, kendisinin esnaf olduğunu iddia etmesi karşısında, mahkemece, takip borçlusu ...'nun, çeklerin keşide tarihi itibarıyla, esnaf mı ticari işletme sahibi mi olduğu araştırılıp, araştırma neticesinde elde edilecek sonuca karar verilmesi gerekirken bu husus araştırılmadan yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.", Y. 12.HD. E.2016/18253, K.2017/10386, T.11.09.2017, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/12-hukuk-dairesi-e-2016-18253-k-2017-10386-t-11-9-2017, ET.27.10.2022>.

⁴⁴⁷ Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 130.

⁴⁴⁸ Bozkurt, *Ticari İşletme*, 485, 487; Kırcı, *Mümessillik*, 85, 87; Şener, *Ticari Temsilci*, 6, 85; Temsil yetkisinin verilmesinin ancak yazılı surette olabileceğine dair görüş için bkz: Hüseyin Ülgen, Ömer Teoman, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya ve F. Nomer Ertan, *Ticari İşletme Hukuku* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2008), 566; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 118.

belge eşliğinde yetkilendirme yapıldığı görülmektedir⁴⁴⁹. Bununla birlikte Borçlar Kanunu m. 547/2, ticari temsil yetkisinin ticaret siciline kaydedilmesi gerektiğini öngörmüştür. Hükmün devamında, tacirin, temsilcinin eylemlerinden sorumluluğun tescile bağlı olmadığı da ifade edilmiştir⁴⁵⁰. Dolayısıyla sicile kayıt, açıklayıcı niteliktedir⁴⁵¹.

Ticaret Sicili Yönetmeliği m.47 ile sicile tescilde, tacir tarafından temsilciye verilen vekaletnamenin noter onaylı örneği ile ticari temsilcinin, tacire ait ticaret unvanı altına atılmış noter onaylı bir imza örneğinin de sunulması gerektiği ifade edilmiştir.

Ticari temsilci tacirin güvenine dayalı olarak ancak gerçek kişiler arasından atanabilmektedir⁴⁵². Zira, tüzel kişilerde organ değişimine, işletme sahibinin müdahale edebilmesi mümkün değildir⁴⁵³. Kaldı ki aksinin kabulü, ticari temsil yetkisinin devrinin kabulü anlamına gelmektedir ki, bu hal ticari temsil yetkisinin devredilemezliği ilkesine aykırılık teşkil eder⁴⁵⁴.

Ticari temsilci tayininde genel kurala paralel olarak temsilcinin ayırt etme gücüne sahip olması yeterli bulunmaktadır⁴⁵⁵. Ticari temsilcilik, hizmet ya da vekalet

---

⁴⁴⁹ Oruç Hami Şener, *Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 263.

⁴⁵⁰ Zorunlu tescilin yapılmadığı durumda Ticaret Kanunu m.33 devreye girerek gerekli müeyyidelerin uygulanması gündeme gelir.

⁴⁵¹ Acar, "Temsil Yetkisi", 30; Sabih Arkan, *Ticari İşletme Hukuku* (Ankara: Sözkese Matbaacılık, 2019), 189; Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 132; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 487; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 361; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 118; Karayalçın, *Ticari İşletme*, 489; Pulaşlı, "Şirketler Hukukundaki Temsil ile Borçlar Kanunundaki Ticari Mümessil ve Ticari Vekil Ayrımı," 8; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 566; Şener, *Ticari İşletme*, 263; Şener, *Ticari Temsilci*, 106, 107.

⁴⁵² Arkan, *Ticari İşletme*, 189; Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2022), 456; Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 131; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 362; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 118; Poroy ve Yasaman, *Ticari İşletme*, 281; Şener, *Ticari İşletme*, 257; Şener, *Ticari Temsilci*, 60; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 568; Karşı görüşte: H.Becker, "Ticari Temsil Yetkisi (Prokura) ve Ticari Vekillerin Temsil Yetkileri I," Çev. Suat Dura, *Yargıtay Dergisi*, S.3 (Temmuz 1982), 433; Karayalçın *Ticari İşletme*, 487; Kırca, *Mümessillik*, 84; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 486.

⁴⁵³ Arkan, *Ticari İşletme*, 189; Şener, *Ticari İşletme*, 257; Şener, *Ticari Temsilci*, 60.

⁴⁵⁴ Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 456; Şener, *Ticari İşletme*, 257; Arkan, *Ticari İşletme*, 189; Karşı görüşte: Kırca, *Mümessillik*, 83-85; Fatih Bilgili, "Tüzel kişilerin Ticari Mümessilliği, Berlin Yüksek Mahkemesi' nin Bir Kararı Üzerine Düşünceler," *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* S.50, (Ocak-Şubat 2004), 41.

⁴⁵⁵ Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 458; Becker, "Ticari Temsil Yetkisi I," 433; Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 132; Kırca, *Mümessillik*, 72; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 568; Şener, *Ticari İşletme*, 258; Arkan, *Ticari İşletme*, 189; Anonim şirketlere atanacak ticari temsilciler için TTK m. 363/2' de aranan özelliklerin aranması gerektiği yönünde bkz: Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 568.

ilişkisinden bağımsız olduğu için ticari temsilci olarak işletmenin dışında biri de tayin edilebilir⁴⁵⁶.

Devlet Memurları Kanunu m. 28 uyarınca, devlet memurlarının ticari temsilci olarak atanması mümkün değildir. Bununla beraber ticari temsilci olarak görev yapmış bir devlet memurunun yapmış olduğu işlemler geçersiz olmayıp, Devlet Memurları Kanunu m.125/D-h uyarınca devlet memurunun disiplin cezası alması gündeme gelir⁴⁵⁷.

Ticari temsilci atama yetkisi, Borçlar Kanunu m.547'ye göre ticari işletme sahibine aittir. Ticari işletme sahibinden ticari işletmeyi işleten kişi anlaşılmalıdır⁴⁵⁸. Ticari işletme işleten ile işletme sahibinin çoğunlukla aynı kişi olduğu görülmekle beraber bu iki kişinin birbirinden farklı olduğu hallerde; ticari temsilci, işletmeyi işleten kişi tarafından atanmalıdır⁴⁵⁹. Dolayısıyla gerçek kişi tacire ait bir ticari işletme, kim tarafından işletiliyorsa, ticari temsilci atamaya yetkili kişi de odur⁴⁶⁰. Ticari temsilci tayini, tacire verilmiş bir hak niteliğinde olduğundan dolayı tacir sayılan kişiler⁴⁶¹ de ticari temsilci tayin edebilirken; tacir gibi sorumlu olan kişiler⁴⁶² ancak Borçlar Kanunu m. 40 anlamında temsilci atayabilirler.⁴⁶³

Ticari işletmeyi işletenin ticari temsilci atayabilmesi için fiil ehliyetine sahip olması gerektiği için, bu kişilerin bir kanuni temsilcisi bulunması halinde ticari temsilci, ticari işletmeyi işleten kişi yerine kanuni temsilci tarafından atanır⁴⁶⁴. Kanuni temsilci, ticari temsilci atarken vesayet makamının onayını almalıdır⁴⁶⁵.

Vesayet altında bulunan kimselerin işlettiği ticari işletmeler için ticari temsilci atamasının yapılıp yapılamayacağı yapılacağı tartışmalıdır⁴⁶⁶. Bizim de isabetli bulduğumuz görüşe göre Medeni Kanun m.449'da sayılan yasak işlemlerin, ticari

⁴⁵⁶ Becker, "Ticari Temsil Yetkisi I," 431.

⁴⁵⁷ Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 458; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 486; Şener, *Ticari İşletme*, 263.

⁴⁵⁸ Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 132; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 488; Karayalçın *Ticari İşletme*, 487; Pulaşlı, "Şirketler Hukukundaki Temsil ile Borçlar Kanunundaki Ticari Mümessil ve Ticari Vekil Ayrımı," 9; Şener, *Ticari Temsilci*, 11; Bu konudaki tartışmalar için bkz: Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 564 vd.

⁴⁵⁹ Arkan, *Ticari İşletme*, 187.

⁴⁶⁰ Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 457; Şener, *Ticari İşletme*, 255.

⁴⁶¹ Bkz: TTK m. 12/2, m.14/1.

⁴⁶² Bkz: TTK m.12/3.

⁴⁶³ Kırcı, *Mümessillik*, 51; Şener, *Ticari İşletme*, 255; Şener, *Ticari Temsilci*, 14.

⁴⁶⁴ Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 457; Şener, *Ticari İşletme*, 255; Şener, *Ticari Temsilci*, 11.

⁴⁶⁵ Arkan, *Ticari İşletme*, 187; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 457.

⁴⁶⁶ Detaylı bilgi için bkz: Şener, *Ticari Temsilci*, 15 vd.

temsilcinin yetkisi dahilinde olması nedeniyle, vesayet ve denetim makamının izni olsa dahi, bu kişilerin işletmelerine ticari temsilci tayin edilemez⁴⁶⁷. Bununla beraber ticari temsil yetkisinin sona ermesini düzenleyen Borçlar Kanunu m. 554'ün ikinci fıkrası, sona erme haline bir istisna getirerek işletme sahibinin fiil ehliyetini sonradan kaybetmesinin ticari temsilcinin yetkisine son vermeyeceğini düzenlemiştir⁴⁶⁸.

Ticari işletme işleten adi ortaklığa ticari temsilci⁴⁶⁹ atanması ancak tüm ortakların oybirliği ile gerçekleşebilir⁴⁷⁰.

Ticaret Kanunu m. 16/2'de tacir sayılmayacağı düzenlenen devlet, il özel idaresi, belediye, köy, kamu yararına çalışan dernekler gibi kurum ve kuruluşlar da işlettikleri ticari işletme için ticari temsilci atayabilir ve bu durumda ticari temsilci atama yetkisi tacir sayılmayan bu kurum ve kuruluşlara aittir⁴⁷¹.

Tüzel kişi tacirin söz konusu olduğu işletmelerde, ticari temsilci, bu atamayı yapmaya yetkili organ tarafından atanır⁴⁷². Anonim şirketlerde ticari temsilci atamaya yetkili organ Ticaret Kanunu m.368 uyarınca yönetim kuruludur ve bu yetki m.375'te de açıkça belirlendiği üzere yönetim kurulunun devredilemez yetkilerindedir. Limited şirketlerde ticari temsilci atama yetkisi Ticaret Kanunu m.631/1 gereği aksi düzenlenmediği sürece genel kurula aittir. Bununla birlikte şirket sözleşmesinde şirket müdürüne de bu görev verilebilir⁴⁷³. Kollektif şirketlerde ticari temsilci atanması Ticaret Kanunu m.223 dolayısıyla ancak tüm ortakların oybirliği ile mümkündür⁴⁷⁴. Tasfiye sürecinde bulunan ticaret şirketleri için ise tasfiye memurlarının da ticari temsilci atayabilmesi mümkündür⁴⁷⁵.

⁴⁶⁷ Şener, *Ticari İşletme*, 255; Arkan, *Ticari İşletme*, 187; Karşı görüşte: Kırca, *Müessellik*, 52; Pulaşlı, "Şirketler Hukukundaki Temsil ile Borçlar Kanunundaki Ticari Müessil ve Ticari Vekil Ayrımı," 9.

⁴⁶⁸ Vesayet altındaki kişilerin ticari işletmesine ticari temsilci atanamayacağını savunan görüş tarafından haklı olarak eleştirilmektedir. Bkz: Arkan, *Ticari İşletme*, 188, dn.1; Şener, *Ticari İşletme*, 256; Şener, *Ticari Temsilci*, 18.

⁴⁶⁹ Doktrinde *Güneri*, ifadenin adi ortaklığın değil, "adi ortaklığı oluşturan kişilerin temsili" şeklinde olması gerektiğine yönelik eleştiride bulunmaktadır [Güneri, "Adi Ortaklıkta Temsil," 100].

⁴⁷⁰ Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 458; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 488; Pulaşlı, "Şirketler Hukukundaki Temsil ile Borçlar Kanunundaki Ticari Müessil ve Ticari Vekil Ayrımı," 10; Şener, *Ticari İşletme*, 256; Şener, *Ticari Temsilci*, 21.

⁴⁷¹ Arkan, *Ticari İşletme*, 187; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 458; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 489; Kırca, *Müessellik*, 63; Şener, *Ticari Temsilci*, 38.

⁴⁷² Arkan, *Ticari İşletme*, 188; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 488, 489; Şener, *Ticari İşletme*, 256; Şener, *Ticari Temsilci*, 29 vd.; Pulaşlı, "Şirketler Hukukundaki Temsil ile Borçlar Kanunundaki Ticari Müessil ve Ticari Vekil Ayrımı," 10 vd.

⁴⁷³ Arkan, *Ticari İşletme*, 188.

⁴⁷⁴ Ticari temsilci atanması olağanüstü iş niteliğindedir [Arkan, *Ticari İşletme*, 188].

⁴⁷⁵ Arkan, *Ticari İşletme*, 188; Kırca, *Müessellik*, 67; Şener, *Ticari Temsilci*, 45.

Tüzel kişilerde ticari temsilci atamaya yetkisi olmayan kişilerin ticari temsili atadığı durumda bu kişinin ticari vekil kabulü gerekip, kambiyo taahhüdünde bulunması için de özel olarak yetkilendirilmesi gerekmektedir⁴⁷⁶.

Ticari temsilcinin yetkisinin kapsamı, özellikle kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi

Borçlar Kanunu “Temsil Yetkisinin Kapsamı” başlıklı 548. maddesi ile ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamını düzenlemiştir. Buna göre; ticari temsilci, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı, işletme sahibi adına kambiyo taahhüdünde bulunmaya ve onun adına işletmenin amacına giren her türlü işlemi *kendi imzası ile*⁴⁷⁷ yapmaya yetkili sayılmaktadır. Maddeden de anlaşıldığı üzere ticari temsilci oldukça geniş yetkilere sahiptir⁴⁷⁸. Bu sebeple kendisine “tacirin diğer kendisi (alter egosu)” denilmektedir⁴⁷⁹.

Borçlar Kanunu, ticari temsilcinin temsil yetkisini, kambiyo taahhüdünde bulunma dışında yapacağı işlemler için, açıkça “işletmenin amacına giren her türlü işlem” şeklinde ifade etmek suretiyle, işletme konusu ile sınırlamıştır⁴⁸⁰. Fakat bu noktada işletme amacı geniş yorumlanmalı ve işletmenin amacına uygun ve fakat işletmenin amacına ulaşabilmesine dair olağan ve olağanüstü işlemlerde de ticari temsilcinin yetkili olduğu kabul edilmelidir⁴⁸¹. Dolayısıyla, ticari temsilci işletme için

⁴⁷⁶ “Bonoyu şirket adına imzaladığı iddia edilen ...'in mahkemeye sunulan vekaletnamede, kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi yoktur. Limited şirketlerde, ticari mümessilin ortaklar kurulu kararıyla atanması zorunlu olup, şirket yetkilisi tarafından yetkilendirilen vekilin ticari vekil olarak kabulü gerekir. Vekaletnamede kambiyo taahhüdünde bulunması için özel yetkisi olmalıdır.

Bu nedenle vekaletnamesinde kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi olmayan ticari vekilin düzenlediği bonodan dolayı şirket sorumlu olmayacağından, mahkemece itirazın kabulü yerine reddine karar verilmesi isabetsizdir.”, Y. 12. HD., E.2015/33079, K.2016/9113, T.29.03.2016, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/12-hukuk-dairesi-e-2015-33079-k-2016-9113-t-29-3-2016, ET.06.11.2022>.

⁴⁷⁷ Arkan, *Ticari İşletme*, 186; Arslanlı, *Ticari Senetler*, 47; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 363; Karayalçın, *Ticari İşletme*, 488; Kırca, *Mümessillik*, 162; Şener, *Ticari Temsilci*, 118; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 565.

⁴⁷⁸ Bozkurt, *Ticari İşletme*, 485, 490; Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 133; Çatakoğlu Aydın, “Ticari Temsilcinin Kambiyo Taahhüdü,” 33; Poroy ve Yasaman, *Ticari İşletme*, 281; Şener, *Ticari Temsilci*, 8; Ticari temsilcinin geniş yetkisi, ticaret şirketlerinin yönetim kurulunun yetkisi örnek alınarak düzenlenmiştir [Becker, “Ticari Temsil Yetkisi I,” 431].

⁴⁷⁹ Çatakoğlu Aydın, “Ticari Temsilcinin Kambiyo Taahhüdü,” 40; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 365; Karayalçın, *Ticari İşletme*, 489; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 569.

⁴⁸⁰ Acar, “Temsil Yetkisi”, 31; Arkan, *Ticari İşletme*, 190; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 460; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 490; Arkan, *Ticari İşletme*, 190; Bu husustaki değerlendirmelerin detaylı bir özeti için bkz: Çatakoğlu Aydın, “Ticari Temsilcinin Kambiyo Taahhüdü,” 40 vd.

⁴⁸¹ Becker, “Ticari Temsil Yetkisi I,” 436; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 490; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 365; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 119; Şener, *Ticari İşletme*, 263.

hammadde satın alma, çalışacak işçilerle sözleşme yapma, işletmenin satış politikalarını düzenleme, işletmeye ait taşınır yahut taşınmazları kiraya verme, gerekli gördüğü halde yeni şube açma⁴⁸², işletmenin merkezinin yerini değiştirme gibi birçok yetki ile donatılmıştır⁴⁸³. Ancak yetkisini başkasına devredebileceği kararlaştırılmış olsa da yeni bir ticari temsilci ataması yapamaz⁴⁸⁴, atadığı kişi ancak ticari vekil olabilir⁴⁸⁵.

Borçlar Kanunu m.551/2’de göz önüne alındığı takdirde ticari temsilci işletme konusuna ilişkin olmak suretiyle ve Avukatlık Kanunu m.35’e istisna teşkil edecek şekilde, tacir adına dava açabilir yahut açılmış bir davayı takip edebilir⁴⁸⁶. Ayrıca ticari temsilci işletmenin devamına ve organize edilmesine yönelik birtakım tedbirleri de almaya yetkilidir⁴⁸⁷.

Borçlar Kanunu m. 548’in lafzı, ticari temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunma sınırı bakımından tartışmalıdır. Doktrinde, kambiyo senetlerinin soyutluğu gereği kanun koyucunun, kambiyo taahhüdünde bulunmaya ilişkin olarak işletmenin amacı hususunda sınırlama getirmediği görüşü⁴⁸⁸ de savunulmakta olduğu halde bizim de katıldığımız görüşe göre, ticari temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi işletme konusu işlemlerle sınırlıdır⁴⁸⁹. Zira Borçlar Kanunu m.547, ticari temsilciyi işletmeden bağımsız tanımlamamıştır.

Ticari temsilci görevini ifa ederken, yetkisini de belirtmek suretiyle kendi imzasını atmalıdır⁴⁹⁰. Ticari temsilci, yalnız işletme konularına ilişkin olarak temsilci

⁴⁸² Yeni şube açma yetkisi olmadığına dair bkz: Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 573.

⁴⁸³ Arkan, *Ticari İşletme*, 190; Becker, “Ticari Temsil Yetkisi I,” 436; Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 133; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 491; Karayalçın, *Ticari İşletme*, 489.

⁴⁸⁴ Pulaşlı, “Şirketler Hukukundaki Temsil ile Borçlar Kanunundaki Ticari Mümessil ve Ticari Vekil Ayrımı,” 9.

⁴⁸⁵ Becker, “Ticari Temsil Yetkisi I,” 437; Kırca, *Mümessillik*, 50, 128; Şener, *Ticari Temsilci*, 12; Bununla birlikte Yargıtay bir kararında özel yetkiyle ticari temsilciye ikinci bir ticari temsilci atama yetkisi verilebileceğine hükmetmiştir. (Karar için bkz. Şener, *Ticari Temsilci*, 12).

⁴⁸⁶ Arkan, *Ticari İşletme*, 191; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 460; Becker, “Ticari Temsil Yetkisi I,” 435; Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 133; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 491; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 366; Karayalçın, *Ticari İşletme*, 490; Poroy ve Yasaman, *Ticari İşletme*, 281; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 572; Şener, *Ticari İşletme*, 267.

⁴⁸⁷ Şener, *Ticari İşletme*, 263; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 460.

⁴⁸⁸ Becker, “Ticari Temsil Yetkisi I,” 437.

⁴⁸⁹ Acar, “Temsil Yetkisi”, 30; Esra Cenkci ve Mehmet Çetinkaya “Ticari Vekilin Kambiyo Taahhüdünde Bulunma Yetkisi.” *Terazi Hukuk Dergisi* Cilt:8, Sayı:86 (Ekim 2013) 25; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 460; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 365.

⁴⁹⁰ Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 457; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 362, 363; Karayalçın, *Ticari İşletme*, 488; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 565.

sıfatıyla kambiyo taahhüdünde bulunabilse bile iyi niyetli kişiler bakımından işletme konusu dışındaki işlemler için kambiyo taahhüdünde bulunulması, senedi geçersiz hale getirmez⁴⁹¹. Burada işletme sahibi, temsilcinin işlem yaptığı üçüncü kişiye karşı şahsi defii ileri sürerek Ticaret Kanunu m. 678'in devreye girmesini sağlayabilir. Yani bu durumda, ticari temsilci kambiyo taahhüdünden şahsen sorumlu hale gelir.

Ticari temsilcinin yetkisinin sınırlandırılması

Borçlar Kanunu m.549, ticari temsilcinin yetkisinin sınırlandırılmasını düzenlemiştir. Hükme göre ticari temsilcinin temsil yetkisi, bir şubenin işleri ile yahut birden çok kişinin imza atması şartı ile sınırlandırılabilir. Ayrıca bu sınırlamaların sicile tescili ve ilanı gereklidir. Üçüncü fıkra, bunlar dışında da sınırlandırma yapılabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte hükümden de anlaşılacağı üzere bunlar dışındaki sınırlamalar tescil olunamadığından iyiniyetli üçüncü kişiler açısından geçerliliği de bulunmamaktadır. Tescil ve ilan edilemeyen bu tür sınırlamalar, temsilciye verilmiş bir talimat olarak kabul edilip, tacir her ne kadar üçüncü kişi ile yapılan işlemle bağlı olsa da temsilcinin iç ilişkide tacire karşı sorumluluğu gündeme gelir⁴⁹². Tacir, bu şekilde farklı bir sınırlandırmanın bulunduğu üçüncü kişi tarafından bilindiğini ispat etmedikçe yapılan işlemle bağlıdır⁴⁹³.

Kanuni sınırlandırma

Kanun koyucu ticari temsilcinin yetkisini Borçlar Kanunu m.548/1 ile işletme konusu ile sınırlandırmıştır. Dolayısıyla, ticari temsilcinin yetkisinin en keskin sınırı ticari işletmenin konusudur. İşletme konusu dışında da ticari temsilciye yetki verilebilir. Ancak bu şekilde yetki şekle bağlı olmaksızın fakat açıkça verilmelidir⁴⁹⁴.

Ticari temsilcinin varlığının işletmenin varlığına bağlı olması nedeniyle; ticari temsilci, ticari işletmenin varlığını ortadan kaldıracak eylemlerde bulunamaz. Örneğin

---

⁴⁹¹ Şener, *Ticari İşletme*, 265.

⁴⁹² İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 122; Pulaşlı, "Şirketler Hukukundaki Temsil ile Borçlar Kanunundaki Ticari Mümessil ve Ticari Vekil Ayrımı," 4.

⁴⁹³ Arkan, *Ticari İşletme*, 195; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 368; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 122.

⁴⁹⁴ Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 367.

özel yetkili olmadığı halde işletmeyi devredemez, tacirin iflasını isteyemez, işletme üzerinde rehin hakkı tesis edemez⁴⁹⁵.

Ticari temsilci, işletmenin temel hukuki yapısını değiştirme hakkına da sahip değildir. Bu bağlamda tacirin işletmesine yeni ortak alamaz, ortaklıktan çıkarma işlemi yapamaz, şirket türünü değiştiremez⁴⁹⁶.

Borçlar Kanunu m.548/2, ticari temsilcinin açık yetki olmaksızın taşınmazları devredemeyeceğini ve bir hak ile sınırlandıramayacağını açıkça ifade etmiştir⁴⁹⁷. Taşınmaz üzerindeki bu sınırlama, tasarruf işlemlerinin yanı sıra Medeni Kanun m. 716'nın işlerlik kazanması ihtimali de göz önünde bulundurularak taahhüt işlemleri için de geçerli olduğu kabul edilmelidir⁴⁹⁸. Madde metninden de anlaşıldığı üzere, "açık yetki" ile ticari temsilci, taşınmazlar üzerinde de işlem yapabilme yetkisi kazanabilir. Açık yetki, tıpkı temsil yetkisi verilmesinde olduğu gibi hiçbir şekle bağlı değildir⁴⁹⁹.

Kanun koyucu, ticari temsilciyi, tacirin taşınmazları üzerinde işlem yapma hususunda özel yetki koşulu ile sınırlandırmış olmasına karşılık; ticari temsilcinin üçüncü kişinin taşınmazına ilişkin her türlü işlem yapması, örneğin işletme lehine aynı hak tesis etmesi, genel yetkisi dahilindedir⁵⁰⁰.

İradi sınırlandırma

Şube işleri ile sınırlandırma:

Ticari temsilcinin yetkisi, kural olarak işletmenin merkez ve tüm şubelerine ilişkindir⁵⁰¹. Bununla birlikte Borçlar Kanunu m. 549/1 ile bu yetkinin belirli şube işleri ile sınırlandırılabilmesi ifade edilmiştir. Buradan hareketle ticari temsilcinin

⁴⁹⁵ Arkan, *Ticari İşletme*, 192; Becker, "Ticari Temsil Yetkisi I," 435; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 492; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 369; Poroy ve Yasaman, *Ticari İşletme*, 281.

⁴⁹⁶ Arkan, *Ticari İşletme*, 192; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 120.

⁴⁹⁷ İşletmenin konusunun taşınmaz devri ve aynı haklarla sınırlandırmaya ilişkin olması halinde bu sınırlandırma söz konusu olmaz. Aynı yönde bkz: Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 461; Arkan, *Ticari İşletme*, 193; Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 134, dn.19; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 367; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 121; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 570; Becker, "Ticari Temsil Yetkisi I," 439.

⁴⁹⁸ Becker, "Ticari Temsil Yetkisi I," 438; Şener, *Ticari İşletme*, 270.

⁴⁹⁹ Şener, *Ticari İşletme*, 270, dn. 29.

⁵⁰⁰ Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 460, s.462; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 367; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 120; Kırca, *Mümessillik*, 121; Şener, *Ticari İşletme*, 271.

⁵⁰¹ Şener, *Ticari İşletme*, 271.

yetkisinin merkez işleri ile sınırlanabileceği de ifade edilebilir⁵⁰². Bununla beraber işletme merkezinin bulunduğu yerde bulunan iletişim ofisleri, satış mahalleri gibi yerlerle sınırlama mümkün değildir⁵⁰³. Sınırlama, üçüncü kişilerin işlem yapması konusunda hukuki güveni temin etme bakımından açık bir beyanla yapılmalıdır⁵⁰⁴.

Birlikte imza ile sınırlandırma:

Ticari işletme için atanan ticari temsilci, tıpkı basit temsilcide olduğu gibi birden fazla olmak suretiyle belirlenebilir⁵⁰⁵. Bu şekilde belirlenen ticari temsilcilerin kural olarak kendi başına temsil yetkisi bulunmaktadır⁵⁰⁶. Bu yönüyle ticari temsilciler müteselsil temsilci⁵⁰⁷ konumundadır. Bununla beraber, Borçlar Kanunu m. 549/2, oldukça geniş yetkilere sahip ticari temsilcinin yetkisinin birden çok kişinin birlikte imza atmaları suretiyle de sınırlanabileceğini ifade etmektedir. Bu sınırlama “elbirliğiyle temsil” şeklindedir⁵⁰⁸. Bu şekilde bir sınırlama özel bir hukuki işlem için değil ancak genel olarak tüm hukuki işlemler için yapılabilir⁵⁰⁹. Birlikte temsilin ancak aktif temsilde mümkün olması dolayısıyla, birlikte işlem yapması için tayin edilen temsilcilerden herhangi birini muhatap alarak yapılan bildirimler, örneğin kambiyo senedine ilişkin tek temsilciye yapılan protesto, hüküm ve sonuç doğurmak için yeterli olmaktadır⁵¹⁰.

Birden fazla ticari temsilci tayini durumunda, tacirin temsilcilerden bazılarında tek başına işlem yapma yetkisi tanınması, bazılarında da elbirliğiyle hareket etme şartı ile yetki tanımış olması da mümkündür⁵¹¹. Ayrıca birlikte hareket etme şartı ile verilen

⁵⁰² Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 463; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 368; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 121; Kırca, *Mümessillik*, 150; Şener, *Ticari Temsilci*, 251; Şener, *Ticari İşletme*, 272.

⁵⁰³ Arkan, *Ticari İşletme*, 191; Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 135; H. Becker, “Ticari Temsil Yetkisi (Prokura) ve Ticari Vekillerin Temsil Yetkileri II,” Çev. Suat Dura, *Yargıtay Dergisi*, S.4 (Ekim, 1982), 586.

⁵⁰⁴ Becker, “Ticari Temsil Yetkisi II,” 586.

⁵⁰⁵ Bkz: 1. Bölüm 1.7.3.

⁵⁰⁶ Arkan, *Ticari İşletme*, 194; Karayalçın *Ticari İşletme*, 491; Şener, *Ticari Temsilci*, 271; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 576.

⁵⁰⁷ Bkz: 1. Bölüm 1.7.3.

⁵⁰⁸ Bkz: 1. Bölüm 1.7.3.

⁵⁰⁹ Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 576.

⁵¹⁰ Arkan, *Ticari İşletme*, 194; Becker, “Ticari Temsil Yetkisi II,” 587; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 368; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 494; Karayalçın *Ticari İşletme*, 492; Kırca, *Mümessillik*, 145; Şener, *Ticari Temsilci*, 296.

⁵¹¹ Arkan, *Ticari İşletme*, 194; Karayalçın *Ticari İşletme*, 492; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 576; Detaylı bilgi için bkz: Şener, *Ticari Temsilci*, 265 vd.

temsil yetkisi beraberinde ancak belirli şube için işlem yapma yetkisi tanınmış olması da mümkündür ki bu durumda iki tür sınırlama birlikte söz konusudur⁵¹².

Ticari temsilcinin temsil yetkisinin sona ermesi

Borçlar Kanunu m. 554, ticari temsilcinin temsil yetkisinin Borçlar Kanunu m. 40 bağlamında temsilcide olduğu gibi her zaman geri alınabilir olduğunu düzenlemiştir. Bununla beraber hükümde iç ilişkiden doğan haklar saklı tutulmuştur.

Borçlar Kanunu m.554'te, ticari temsil yetkisinin sona erme nedeni olarak yalnız "geri alma" ifade edilmiş olsa da genel anlamda temsil yetkisinin sona erme nedenleri kural olarak ticari temsilci açısından da geçerliliğini korumaktadır⁵¹³. Buna karşın maddede basit anlamda temsilden farklı olarak, kendisine ticari temsilci tayin eden tacirin ölümünün yahut fiil ehliyetini kaybetmesinin ticari temsilcinin temsil yetkisini sonlandırmayacağı düzenlenmiştir⁵¹⁴.

Ticari temsil yetkisini genel kuraldan farklı olarak sona erdiren bir olgu ise, ticari işletmenin devridir⁵¹⁵. Ticari temsilci tayini güvene dayalı olduğundan kural bu olmakla beraber yine de bunun aksi kararlaştırılabilir⁵¹⁶.

Borçlar Kanunu m.550/2, ticari temsilcinin görevinin sona ermesi ile ilgili oldukça önemli bir hükümdür. Hükme göre temsil yetkisinin sona erdiği ticaret siciline tescil ve ilan edilmediği sürece iyiniyetli üçüncü kişi⁵¹⁷ ile işlem yapan ticari temsilcinin yapmış olduğu işlemler, tacir üzerinde doğmaya devam eder. Bu hüküm, gerçekten bir ticari temsil yetkisi verilmiş olması hususuna ilişkindir yani sahte bir belgeye dayanan ticari temsilcinin yapmış olduğu hukuki işlemde üçüncü kişilerin iyiniyeti korunmaz⁵¹⁸.

⁵¹² Arkan, *Ticari İşletme*, 195; Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 136; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 121; Kırca, *Mümessillik*, 151; Şener, *Ticari Temsilci*, 305.

⁵¹³ Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 136; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 497; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 369; Şener, *Ticari İşletme*, 276; Şener, *Ticari Temsilci*, 357 vd; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 577.

⁵¹⁴ Detaylı bilgi için bkz: Şener, *Ticari Temsilci*, 368 vd.

⁵¹⁵ Arkan, *Ticari İşletme*, 197; Karayalçın *Ticari İşletme*, 493; Kırca, *Mümessillik*, 192; Şener, *Ticari Temsilci*, 445.

⁵¹⁶ Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 470.

⁵¹⁷ İyiniyet ancak üçüncü kişiye durumun açıkça bildirilmesi halinde geçerliliğini kaybeder. Bkz: Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 136; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 574.

⁵¹⁸ Becker, "Ticari Temsil Yetkisi II," 588.

Ticari vekil

Ticari vekil, ticari temsilciden daha sınırlı, fakat Borçlar Kanunu m.40 ve devamında düzenlenen basit temsilciden daha geniş yetkilere sahip bir bağımlı tacir yardımcısıdır⁵¹⁹. Ticari vekil kavramı, Borçlar Kanunu m.551/1 ile tanımlanmıştır. Buna göre “*bir ticari işletme sahibinin*⁵²⁰, kendisine ticari temsilcilik yetkisi vermeksizin, işlerini yönetmek veya işletmesinin bazı işlerini yürütmek için yetkilendirdiği kişi”, ticari vekildir. Tanımdan da anlaşıldığı üzere ticari vekillik farklı türlerde karşımıza çıkabilmektedir. İşletmenin yönetimi için atanan ticari vekil genel yetkili ticari vekilken, bazı işler için atanan ticari vekil özel yetkili ticari vekildir⁵²¹. Ayrıca tıpkı ticari temsilcide olduğu gibi ticari vekil de ancak bir ticari işletme için atanabilir⁵²².

Ticari vekil, yetkisinin kapsamı kanunla çizilmiş, kanunda ticari temsilciden daha sınırlı yetkilerle donatılmış, ticari işletmenin yalnız olağan işlemlerini yapmak üzere düzenlenmiş bir iradi temsilcidir⁵²³.

Gerçek kişi tacirin işlettiği bir ticari işletmeye tacirin kendisi, kanuni temsilcisi yahut varsa ticari temsilcisi, ticari vekil ataması yapabilir⁵²⁴. Tüzel kişi tacirin işletmesi için şirket sözleşmesinde farklı bir düzenleme yoksa yetkili organ eliyle yahut yine ticari temsilci tarafından ticari vekil ataması yapılmalıdır⁵²⁵. Ticari vekilin ataması da tıpkı diğer temsilcilerde olduğu üzere şekle bağlı olmayan, tek taraflı ve varması gerekli açık yahut örtülü bir irade beyanı ile gerçekleşir⁵²⁶. Ayrıca atanacak

⁵¹⁹ Arkan, *Ticari İşletme*, 198; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 500; Cenkcı ve Çetinkaya, “Ticari Vekilin Kambiyo Taahhüdü,” 26; Karayalçın, *Ticari İşletme*, 494; Şener, *Ticari İşletme*, 281; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 580.

⁵²⁰ Ticari vekili düzenleyen maddelerde bulunan “işletme sahibi” ifadesi de tıpkı “ticari temsilci” hükümlerinde olduğu gibi “ticari işletmeyi işleten kişi” şeklinde anlaşılmalıdır. Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 137, dn. 28.

⁵²¹ Arkan, *Ticari İşletme*, 198; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 372; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 123; Şener, *Ticari İşletme*, 282; Bu ayrım “genel yetkili” ve “sınırlı yetkili şeklinde de yapılabilmektedir. Bkz: Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 581.

⁵²² Arkan, *Ticari İşletme*, 199; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 509; Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 137; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 500; Şener, *Ticari İşletme*, 283; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 581.

⁵²³ Şener, *Ticari İşletme*, 282.

⁵²⁴ Arkan, *Ticari İşletme*, 198; Şener, *Ticari İşletme*, 282.

⁵²⁵ Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 509; Şener, *Ticari İşletme*, 282.

⁵²⁶ Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 509, 510; Bozer ve Göle, *Ticari İşletme*, 137; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 372; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 123; Poroy ve Yasaman, *Ticari İşletme*, 283; Şener, *Ticari İşletme*, 283; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 581.

ticari vekilin ayırt etme gücüne sahip olması yeterli olup, ticari vekil ancak bir gerçek kişi olabilir⁵²⁷.

Ticari vekil atamasının veya atanmış ticari vekilin yetkisinin sınırlandırılmasının sicile tescili kural olarak hüküm ve sonuç doğurmaz⁵²⁸. Buna karşılık Ticaret Kanunu m.371/3 ve m.629/3 uyarınca anonim şirket ve limited şirketler için atanmış sınırlı yetkili ticari vekillerin yetkilerinin şirket iç yönergesi ile belirlenerek ticaret siciline tescil ve ilanı gerekmektedir.

Temsil yetkisinin kapsamı ve kambyo taahhüdünde bulunabilmesi

Borçlar Kanunu m.551/2 ticari vekilin yetkisinin sınırlarını göstermektedir. Buna göre ticari vekil, işletmenin olağan işlerini yapma yetkisine sahiptir. Bahsi geçen “olağan işler”, işletmenin faaliyet alanı da göz önünde bulundurulmak suretiyle; *alışılmış, olağanüstü olmayan* anlamında anlaşılmalıdır⁵²⁹. Olağan işler dahilinde bir sınırlandırma yapılması ancak bu hususun işlem yapacak üçüncü kişilere bildirilmesi ile yani üçüncü kişinin iyi niyetinin ortadan kaldırılması ile netice doğurur⁵³⁰. Kendisine belli işler için ticari vekillik görevi verilen ticari vekil ise kendisine verilen yetkinin içeriğine göre temsil yetkisine sahiptir⁵³¹. Temsil yetkisi kural olarak işletme içinde hüküm ifade eder⁵³². Ticari vekilin temsil yetkisi, kanunen herhangi bir engel olmaması dolayısıyla genel hükümler uyarınca; yer, konu, kişi, miktar gibi sınırlandırılmalarına tabi tutulabilir⁵³³. Her durumda ticari vekilin temsil yetkisi kapsamında yapmış olduğu işlemler, tacir üzerinde hüküm ve sonuç doğurur⁵³⁴. Temsil yetkisi dahilinde olmayan hususlarda ise yetkisiz temsil hükümlerince kendi sorumluluğu gündeme gelir⁵³⁵.

⁵²⁷ Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 509; Şener, *Ticari İşletme*, 284; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 581.

⁵²⁸ Arkan, *Ticari İşletme*, 199; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 501; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 372; Şener, *Ticari İşletme*, 283.

⁵²⁹ Arkan, *Ticari İşletme*, 200; Bozkurt, *Ticari İşletme*, 500; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 125; Poroy ve Yasaman, *Ticari İşletme*, 283; Şener, *Ticari İşletme*, 285; Ülgen, Teoman, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Ertan, *Ticari İşletme*, 582.

⁵³⁰ Arkan, *Ticari İşletme*, 201; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Ticari İşletme*, 510; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 372; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 123; Poroy ve Yasaman, *Ticari İşletme*, 283; Şener, *Ticari İşletme*, 286.

⁵³¹ Şener, *Ticari İşletme*, 286.

⁵³² İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 123.

⁵³³ Bozkurt, *Ticari İşletme*, 503; Şener, *Ticari İşletme*, 286.

⁵³⁴ Şener, *Ticari İşletme*, 288.

⁵³⁵ Şener, *Ticari İşletme*, 288.

Ticari vekilin temsil yetkisinin kapsamını gösteren Borçlar Kanunu m.551/2, ticari vekilin ticari temsilciden ayrıldığını, yetkisinin kapsamının daha dar olduğunu göstermiştir. Buna göre; “*Ticari vekil açıkça yetkili kılınmadıkça, ödünç para veya benzerlerini alamaz, kambiyo taahhüdünde bulunamaz, dava açamaz ve açılmış davayı takip edemez*⁵³⁶.”. Dolayısıyla ticari vekilin kambiyo taahhüdünde bulunabilmesi için ancak bu hususta özel olarak yetkilendirilmesi gereklidir⁵³⁷. Aksi halde ticari vekil yetkisiz temsil hükümlerince senetten şahsen sorumlu olur. Ticari temsilcinin özel yetki ile yapabildiği iş ve işlemleri ticari vekil, ondan daha sınırlı yetkilerle donatılmış olması dolayısıyla özel yetkisiz yapamaz⁵³⁸. Ticari vekilin kambiyo taahhüdünde bulunabilmesine ilişkin özel yetkinin verilmesi hiçbir geçerlilik şartına tabi değilken bu hususun ispat edilebilmesi bakımından yazılı şekilde verilmiş olması önem arz etmektedir⁵³⁹.

Ticari temsilci ile ticari vekilin atanması hususunda her ne kadar tescil ve ilan edilme konusunda fark olsa da ticari temsilci açısından tescil ve ilanın açıklayıcı olması dolayısıyla bu yükümlülük yerine getirilmeyebildiği için bir bağlı yardımcının ticari vekil mi yoksa ticari temsilci mi olduğu ayrımı oldukça zorlaşmaktadır. Bu durumda somut olay incelenmeli, hukuki görünüş baz alınmalıdır⁵⁴⁰.

⁵³⁶ “*Ticari vekilin kambiyo taahhüdü altına girmesi de aynı Kanun'un 551. maddesinde özel yetkinin bulunması koşuluna bağlanmıştır. Buna göre vekilin vekaletnamesinde kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi varsa asil adına bono tanzim edebilir. Bononun "vekaleten" imzalandığı yazılmasa dahi, yukarıda açıklanan kurallara göre vekalet veren, vekil tarafından imzalanan bonodan dolayı sorumludur. Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacı tarafından davalı ...'e İzmir 14. Noterliğince düzenlenen 16.11.2012 tarihli vekaletnamede açıkça kambiyo taahhüdünde bulunma konusunda borçlandırıcı yetki verilmediği görülmektedir. Bu nedenle anılan vekaletnameye dayalı olarak tayin edilen vekil tarafından düzenlenen bonodan dolayı davacının sorumlu tutulması mümkün değildir.*” Y. 13.HD. E.2016/30463, K.2019/12492, T.12.12.2019, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/13-hukuk-dairesi-e-2016-30463-k-2019-12492-t-12-12-2019, ET.25.10.2022>.

⁵³⁷ “*Takip dayanağı çekin tanzim tarihi itibarıyla uygulanması gereken 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 388.maddesi gereğince vekilin kambiyo taahhüdünde bulunabilmesi için özel yetkiyi haiz olması gerektiği gibi, ticari vekilin de böyle bir taahhüt altına girmesi aynı Kanununun 453.maddesinde özel yetkinin bulunması koşuluna bağlanmış olup, vekaletnamenin ticaret siciline bildirilip ilân edilmesi de gerekmez.*” Y. 13.HD., E.2014/17037, K.2014/22451, T.25.09.2014, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/12-hukuk-dairesi-e-2014-17037-k-2014-22451-t-25-09-2014, ET.05.11.2022>.

⁵³⁸ Bozkurt, *Ticari İşletme*, 502; Domaniç ve Ulusoy, *Ticaret Hukuku*, 373.

⁵³⁹ Acar, “Temsil Yetkisi”, 29.

⁵⁴⁰ Bozkurt, *Ticari İşletme*, 503; Poroy ve Yasaman, *Ticari İşletme*, 283; Şener, *Ticari Temsilci*, 145; “*Vurgulanmalıdır ki; yukarıda yapılan açıklamaların da ortaya koyduğu gibi bir kişinin ticari vekil mi, yoksa ticari mümessil mi olduğunun çekişmeli bulunduğu hâllerde, öncelikle, o kişiye işletme sahibi (veya işletmeyi temsile yetkili kişi) tarafından verilen yetkilerin içerik ve kapsamı dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmalıdır.*”

Temsil yetkisinin sona ermesi

Ticari vekilin temsil yetkisinin sona ermesi de diğer bağımlı tacir yardımcılarının yetkisinin son bulmasında olduğu üzere Borçlar Kanunu m.554 hükmüne tabidir. Maddede de ifade edildiği üzere ticari vekilin yetkisi, işletme sahibinin bu yetkiyi geri alması ile, fiil ehliyetini kaybetmesi yahut ölümü ile son bulur.

Ticari vekil, kendi yetkisini istifa ile de sona erdirebilir⁵⁴¹. Ticari vekilin sicile tescili ve ilan söz konusu olmadığından yetkinin son bulması da terkin ve ilan edilmemektedir. Ancak anonim ve limited şirketlerde tescili zorunlu olan sınırlı yetkili ticari vekilin Ticaret Kanunu m.31 uyarınca sicilden terkinin ile ilan zorunlu iken diğerleri için zaten sicile tescil ve ilan olanağı bulunmaması dolayısıyla Borçlar Kanunu m.550 hükmü uygulama alanı bulmaz. Bu sebeple yetki, üçüncü kişilere ne şekilde bildirilmişse geri alındığı da benzer biçimde bildirilmelidir⁵⁴².

2.4 Çek Taahhüdünde Temsile İlişkin Özel Durumlar

Çek Kanunu m.5/3, çekin temsilci aracılığı ile düzenlenmesi konusunda özel bir hükümdür. Hükme göre, *çek hesabı gerçek kişi, kendisi adına çek düzenlemek üzere bir başkasını temsilci veya vekil olarak tayin edemez*. Buna karşın maddenin ikinci fıkrasına göre, *gerçek kişinin temsilcisi veya vekili olarak çek düzenlenmesi halinde, bu çekten dolayı hukuki ve cezai sorumluluk çek hesabı sahibine aittir*. Hükümde her ne kadar gerçek kişi hesap sahibinin temsilci yahut vekil aracılığı ile çek düzenleyemeyeceği belirtilmişse de ikinci cümleden anlaşıldığı üzere böyle bir durum, çekin geçersiz olmasına yol açmayacaktır. Zira, bu şekilde düzenlenen bir çek hakkında hukuki ve cezai sorumluluğun gündeme gelebilmesi için ortada hukuken geçerli bir çek olması gerekmektedir⁵⁴³. Çek Kanunu'na bu şekilde hüküm konulması

Eğer verilen yetkiler, işletmenin hem olağan ve hem de olağanüstü nitelikteki bütün işlerinin idare edilmesine olanak tanıyan bir içerik ve genişlikte ise ortada ticari mümessilin bulunduğu; buna karşılık, sadece olağan işlerle sınırlı bir yetki verilmiş ise ticari vekilden söz edilmesi gerektiği kabul edilmelidir. Yeri gelmişken şu da belirtilmelidir ki; olağan işlerin neler olduğunun belirlenmesinde, hem işletmenin niteliği, iş hacmi gibi unsurlar, hem de yapılacak işlemlerin türü ve değeri göz önüne alınmalıdır.” Y. HGK. E.2017/1652, K.2018/1110, T.16.05.2018, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/hukuk-genel-kurulu-e-2017-1652-k-2018-1110-t-16-5-2018,E.T.25.10.2022>.

⁵⁴¹ Şener, *Ticari İşletme*, 288.

⁵⁴² Arkan, *Ticari İşletme*, 202; Poroy ve Yasaman, *Ticari İşletme*, 283.

⁵⁴³ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 267, 268; H. Ali Dural, “5941 sayılı Çek Kanunu’na Göre Gerçek Kişilerin Temsilci Aracılığıyla Çek Düzenlemesi ve Gerçek Kişi Tacirin Ticari Mümessilinin Çek

ile özellikle ceza hukuku bağlamında; karşılıksız çek keşide edilmesinde failin önceden belirlenmesi amaçlanmıştır⁵⁴⁴. Buna karşın kanun metni yalnız iradi temsili ifade etmekte ve gerçek kişi tacirin ticari temsilci yahut özel olarak yetkilendirilmiş ticari vekili açısından anlam ifade etmemektedir⁵⁴⁵.

Çek hesabı sahibinin tüzel kişi olması durumunda hesap sahibinin kendi adına çek düzenlemesi için vekil yahut temsilci tayin etmesi hali kanunda düzenlenmemiştir. Bununla birlikte Çek Kanunu'nun 2/7 ve 2/8 fıkraları birlikte değerlendirildiği takdirde tüzel kişi hesap sahibinin de kendi adına çek düzenlemesi için çek yaprağı üzerine ismi yazılı olan kişilerden başka vekil yahut temsilci atayamayacağı görülmektedir⁵⁴⁶. Yine de tüzel kişiye ait çek yaprağı üzerinde ad ve soyadı yazılı olan kişiden başkası tarafından düzenlenen çek, geçersiz olmayacak bu çekten dolayı hukuki sorumluluk çek hesabı sahibi tüzel kişiye; karşılıksız çıkan çek söz konusu olduğu durumda da Çek Kanunu m.5 uyarınca tüzel kişinin mali işlerini yürüten yönetim organı üyesi yahut bu kişinin olmaması halinde yönetim organı üyelerine ait olacaktır⁵⁴⁷.

Çek Kanunu m.2/3, velayet veya vesayet altındakiler için çek hesabı açılmasının, yasal temsilcinin imzası ile gerçekleşmesi gerektiğini öngörmüştür. Bu kişilerin ilgilisi için çek taahhüdünde bulunabilmesi ise diğer kambiyo senetlerinden farklı özellik göstermez⁵⁴⁸.

Düzenleme Yetkisi,” *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C:9, S:1 (Ocak 2010), 673; Gençtürk, “İleri Tarihli Çekler,” 120; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 69; Kendigelen, *Çek*, 130; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 289; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 389; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 413; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 46; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 294.

⁵⁴⁴ Dural, “Müessilin Çek Düzenleme Yetkisi,” 671; Kendigelen, *Çek*, 130, dn.309; Farklı bir yorum için bkz: Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 389, 390.

⁵⁴⁵ Dural, “Müessilin Çek Düzenleme Yetkisi,” 676 vd.; Kendigelen, *Çek*, 131; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 86; Karşı görüşte: Cenki ve Çetinkaya, “Ticari Vekilin Kambiyo Taahhüdü,” 26; Çağlar, Hayrettin, “5941 sayılı Çek Kanunu Hükümlerine Göre Ticaret Şirketi Yöneticilerinin, Temsilcilerinin ve İmza Yetkililerinin Çek Hesabı Açma ve Çek Düzenleme Yasağı,” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* S:1-2, C.XIII (Haziran- Aralık 2009), 3, dn.3; Pulaşlı, “Şirketler Hukukundaki Temsil ile Borçlar Kanunundaki Ticari Müessil ve Ticari Vekil Ayrımı,” 16.

⁵⁴⁶ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 268.

⁵⁴⁷ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 268.

⁵⁴⁸ Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 47; Çağlar’a göre vekil veya vasiye kanun tarafından verilmiş bir çek düzenleme yetkisi söz konusu değildir [Çağlar, “Çek Hesabı Açma ve Düzenleme Yasağı,” 3, dn.2].

Çekle kambiyo taahhüdünde ehliyet⁵⁴⁹ ve imza hususu yine diğer kambiyo senetleri ile aynı hükümlere tabidir⁵⁵⁰.

Çek Kanunu m.2/3 uyarınca çek hesabı açılırken “tüzel kişiler adına verilecek beyannamede ayrıca, tüzel kişinin yönetim organında görev yapan, temsilcisi olan veya imza yetkilisi olan kişilerin çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı bulunmadığı belirtilir. Muhatap banka; gerçek veya tüzel kişi adına açılması talep olunan çek hesaplarında bunların, sermaye şirketlerinde ayrıca yönetim organında görev yapanlar ile ticaret siciline tescil edilen şirket yetkililerinin çek hesabı açma yasağının bulunmadığı hususunu kontrol ederek, yasağın bulunmadığına ilişkin sorgulama sonucunu muhafaza eder”. Hükmün devamında, “bankalar çek hesabı açtıkları kişiler ile çek hesabı sahibi tüzel kişi ise hesap açılış tarihi itibarıyla tüzel kişi tarafından bildirilen işlem yetkililerini 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 780 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen sisteme kaydeder” denilmek suretiyle çekte zorunlu unsur olan karekodların içeriğine bu bilgilerin yüklenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Ayrıca Çek Kanunu m.2/4 ile, “hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı bulunan gerçek kişinin, yönetim organında görev yaptığı veya ticaret siciline tescil edilen yetkilisi olduğu tüzel kişiye çek defteri verilmeyeceği” hüküm altına alınmıştır.

Çek Kanunu m.2/3-4 ve m.2/8 ile tüzel kişilerin, “organında görev yapan, temsilcisi olan veya imzaya yetkilisi olan kişilerin” aracılığıyla çek düzenleyebileceği dolaylı olarak⁵⁵¹ ifade edilmiştir. Organ esasında tüzel kişinin kendisi olduğu için çekle kambiyo taahhüdünde bulunabilmesi için ayrıca temsil yetkisine gerek yoktur⁵⁵².

---

⁵⁴⁹ Çekte muhatapın yalnız banka olabilmesi, doktrinde çekte ehliyetin ikiye ayrılması sonucunu meydana getirmiştir. Buna göre çekle kambiyo taahhüdünde bulunabilme ehliyeti aktif çek ehliyeti, çekte muhatap olma ehliyeti ise pasif çek ehliyeti olarak nitelendirilmektedir [Erem, Kalpsüz ve Çelebicin, *Çek*, 49; Kendigelen, *Çek*, 55 vd.; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 1045].

⁵⁵⁰ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 271, 336; Göle, *Çek Hukuku*, 88; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 571; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyen Sorumluluğu*, 29; Kendigelen, *Çek*, 56; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 289; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 266; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 231; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 318; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 48; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 181; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 284; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 292.

⁵⁵¹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 268.

⁵⁵² Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyen Sorumluluğu*, 70; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 243; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 403, dn.14; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 48; Ayrıca bkz: 2. Bölüm 2.3.3.

Ancak taahhütte bulunanın temsilci olduğu durumda bu yetki açıkça belirtilmiş olmalıdır⁵⁵³.

---

⁵⁵³ Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 74; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 48.

BÖLÜM 3: YETKİSİZ TEMSİLDE SORUMLULUK

3.1 Yetkisiz Temsilde Genel Hükümlere Göre Sorumluluk

3.1.1 “Askıda Hükümsüz” durumda olan sözleşmede üçüncü kişinin sorumluluğu

Borçlar Kanunu m. 46'dan anlaşılacağı üzere yetkisiz bir temsil ilişkisinde, işlemin karşı tarafı olan üçüncü kişi, temsil olunanın sözleşmeyi onamadığını belirtmesine kadar sözleşme ile bağlılığı bulunan tek taraftır. Ayrıca irade sakatlığı halleri dışında bu süreçte sözleşmeden dönme hakkı kendisine tanınmamıştır⁵⁵⁴. Dolayısıyla üçüncü kişi bu süre içinde sözleşmenin ifa edilebilirlik kabiliyetini korumakla yükümlüdür. Aksi takdirde Borçlar Kanunu m.112 bağlamında sorumluluğu gündeme gelebilir⁵⁵⁵.

3.1.2 Temsil olunanın sorumluluğu

Borçlar Kanunu m.46 uyarınca temsil olunanın, yetkisiz bir temsil ile yapılan sözleşmeye onay verinceye kadar bu sözleşme ile bağlı olmadığı ifade edilse de hukukun temel ilkeleri uyarınca, özellikle culpa in contrahendo, güven sorumluluğu ve hakkaniyetin gerektirdiği durumlar söz konusu olduğunda, üçüncü kişinin sözleşmenin kurulamamış olması dolayısıyla uğradığı zarardan sorumlu olduğu görülmektedir.

Temsil Olunanın Dürüstlük Kuralı Gereği Onama Yükümlülüğü

Temsil olunanın kural olarak yetkisiz temsille yapılmış bir işlemi onama yükümlülüğü bulunmamaktadır⁵⁵⁶. Ancak bu kuralın istisnaları da vardır.

İlk istisna, bölünebilir bir edime ilişkin temsil yetkisinin sınırlarının aşılması durumunda Borçlar Kanunu m.27/2'nin kıyasen uygulama alanı bulmasıdır⁵⁵⁷. Temsilcinin yetkisini aşmak suretiyle yapmış olduğu sözleşme bölünemez edim içermediği müddetçe kısmi geçersizlik yaptırımına tabidir⁵⁵⁸. Hatta yetkinin sınırları dahilinde olan kısım onay gerektirmeksizin geçerlidir. Kaldı ki temsil olunanın bu

⁵⁵⁴ Akyol, *Temsil*, 466; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 1014; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:643, 645.

⁵⁵⁵ İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 362.

⁵⁵⁶ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 103.

⁵⁵⁷ Akyol, *Temsil*, 468; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 103; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 725.

⁵⁵⁸ Akyol, *Temsil*, 394; Belgesay, *Temsil*, 133.

sözleşmenin yetki dahilinde bulunan kısmını reddetmesi dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eder⁵⁵⁹. Yetkinin sınırları dışında kalan kısım ise onaya muhtaçtır ve yetkisiz temsil hükümlerine tabidir⁵⁶⁰.

İkinci istisna, talimata aykırı davranan temsilcinin, temsil olunan adına yapmış olduğu sözleşmede, üçüncü kişinin bu sözleşmeyi temsil olunanın talimatına uygun olarak yapmaya hazır bulunduğunu açıklaması yahut temsil olunanın zararının temsilci tarafından karşılanmaya hazır olduğunun bildirilmesi ile ortaya çıkar. Bu durumda temsilcinin kendi talimatına uygun şekilde kurulacak sözleşmeye onay vermemesi hem dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eder hem bu noktada Borçlar Kanunu m.34/2 kıyasen uygulama alanı bulur⁵⁶¹.

Üçüncü istisna ise temsilcinin işlemi yaparken, temsil olunanın vermiş olduğu talimata uyma imkânı bulamayıp; hal ve şartlar dahilinde onun için en doğru kararı kendi inisiyatifinde alması halinde ortaya çıkar. Bu halde Borçlar Kanunu m. 505 kıyasen uygulanmak suretiyle yetkisiz olarak kurulan sözleşme geçerlilik kazanır⁵⁶².

Temsil Olunanın Culpa in Contrahendo Sorumluluğu

Temsil olunan, yetkisiz temsilciye temsil yetkisi vermemekle birlikte, sözleşme görüşmelerine katılma yetkisi verdiği durumda yahut temsil yetkisi olmadan temsilcisi gibi davranan bir kişinin böyle bir hakkı olmadığına dair üçüncü kişiyi aydınlatma yükümlülüğü bulunduğu durumda bu görevini ihmal etmiş olması nedeniyle culpa in contrahendo sorumluluğu gündeme gelir⁵⁶³. Örneğin; temsilcisine vermiş olduğu talimatı hatalı bir şekilde vermişse⁵⁶⁴ yahut temsil yetkisinin aşılma

⁵⁵⁹ Akyol, *Temsil*, 452.

⁵⁶⁰ Akyol, *Temsil*, 452.

⁵⁶¹ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 725; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 38.

⁵⁶² İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 380; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 38; Belgesay, *Temsil*, 134; Belgesay, 1926 Tarihli Ticaret Kanununda “Vekaleti ticariye” olarak adlandırılan acenteye ilişkin m. 832’ ye yollama yaparak (TTK m. 110: ...işin acele nitelik taşıması nedeniyle durum müvekkilinden talimat almaya müsait olmazsa veya acente en yararlı şartlar çerçevesinde harekete yetkiliyse, basiretli bir tacir gibi kendi görüşüne göre işlemi yapar.) temsilcinin temsil olunan yararına acele karar alması gerektiği durumda yahut onayına başvurma imkanı bulamadan temsil olunan lehine yapılacak bu şekilde işlemden doğan hakların vekaletsiz iş görme hükümlerine tabi olduğunu belirtmiştir.; von Tuhr’a göre sözleşme bu durumda kendiliğinden geçerli hale gelmez ancak temsil olunanın onay verme zorunluluğu gündeme gelir. [von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 356.].

⁵⁶³ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 745; Akyol, *Temsil*, 546,549; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 330; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 994; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 651; Esener, *Temsil*, 132; Eren, *Borçlar Hukuku*, 478; Tiftik ve Şen, “Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrahendo,” 2655, 2658.

⁵⁶⁴ Durak, “Güven Sorumluluğu ve Culpa In Contrahendo,” 249.

riskinin yüksek olduğu bir durumda sınırlı yetki vermiş olup da temsilcinin bu yetkiyi aşması ile sözleşmenin tarafı olmaktan kaçınması durumunda yine culpa in contrahendo sorumluluğu gündeme gelir⁵⁶⁵. Benzer şekilde görünüşte temsil yahut katlanma temsilinin söz konusu olduğu durumlarda kurulan sözleşmeyi ifadan kaçınırsa özen borcunu ihlal etmiş olması dolayısıyla yine culpa in contrahendo sorumluluğu bağlamında iyiniyetli üçüncü kişinin menfi zararını karşılamakla yükümlüdür⁵⁶⁶. Bununla beraber temsil olunanın sözleşmeye onam vermediği durumda sorumlu olabilmesi için mutlaka kendisine yüklenebilecek bir kusur bulunmalıdır⁵⁶⁷.

Temsil olunanın ifa yardımcılarının eylemlerinden sorumluluğu

Borçlunun, bir borcun ifası hususunda başka birinden yardım alması mümkündür. Bununla beraber yardımcı kişiler kullansa dahi, borç ilişkisinden kaynaklanan tüm sorumluluk yine de borçlunun üzerindedir⁵⁶⁸. Borçlar Kanunu m.116, “Yardımcı kişilerin fiillerinden sorumluluk” başlığı altında, “*Borçlu, borcun ifasını veya bir borç ilişkisinden doğan hakkın kullanılmasını, birlikte yaşadığı kişiler ya da yanında çalışanlar gibi yardımcılara kanuna uygun surette bırakmış olsa bile, onların işi yürüttükleri sırada karşı tarafa verdikleri zararı gidermekle yükümlüdür.*” şeklinde ifa yardımcılarının eylemlerinden sorumluluk⁵⁶⁹ durumunu düzenlemiştir.

Borçlar Kanunu m.116’ya göre ifa yardımcısı olmak için borçluya tabiiyet gerekli olmayıp kendisine herhangi bir surette bir işin ifası tevdi edilen herkes ifa yardımcısı konumunda olabilir⁵⁷⁰. İfa yardımcısının borçlu ile ilişkisinin süreklilik gerektirmemesi ve yaptığı iş karşılığı bir karşılık almasının gerekmemesi sebepleri dolayısıyla; ifa yardımcısı kavramı, Borçlar Kanunu m.66 ile düzenleme bulan *adam çalıştıranın çalıştırdığı kişi* kavramından çok daha geniştir⁵⁷¹. İfa yardımcısı olmak için her durumda borçlunun bir borcun ifasının kendisine bırakılmış olması şarttır.

⁵⁶⁵ Akyol, *Temsil*, 549.

⁵⁶⁶ Akyol, *Temsil*, 238, 239.

⁵⁶⁷ Akyol, *Temsil*, 545.

⁵⁶⁸ Eren, *Borçlar Hukuku*, 1098; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 822; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:417; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 590.

⁵⁶⁹ İfa yardımcılarının eylemlerinden sorumluluk hakkında bkz: Eren, *Borçlar Hukuku*, 1097-1112; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 821- 829; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 416- 426; Rona Serozan, *Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı Borçlar Hukuku Genel Bölüm* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2014), 287-292; Haluk Tandoğan, *Türk Mesuliyet Hukuku* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010), 435-452; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 589-599.

⁵⁷⁰ Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 822; Serozan, *Borçlar Hukuku*, 288-292; Tandoğan, *Mesuliyet*, 437.

⁵⁷¹ Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 822; Serozan, *Borçlar Hukuku*, 288-292; Tandoğan, *Mesuliyet*, 437.

Dolayısıyla borcun ifası kendisine bırakılmadığı zamanlarda, çalışan da bir ifa yardımcısı sayılamaz⁵⁷².

Borçlunun ifa yardımcısının eylemlerinden sorumlu tutulabilmesi için birtakım şartların gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Bunlar; borçlu ile zarar gören üçüncü kişi arasında bir borç ilişkisi olması, borçlunun borcun ifasını yahut bu borca ilişkin bir hakkın kullanılmasını yardımcısına bir yetki ile bırakmış olması, hukuk düzeninin borcun ifasının başkasına bırakılmasına izin vermesi, üçüncü kişinin ifaya fiilen katılmış olması, yardımcı kişinin söz konusu ifa aşamasında üçüncü kişiye zarar vermesi ve sorumsuzluğu kaldıran bir anlaşmanın bulunmamasıdır⁵⁷³.

Sorumluluk için yardımcının kusurlu olması aranmamakta ancak ifa yardımcısı kullanan kişiye gerçek olmayan (farazi) bir kusur yüklenebilmesi gerekmektedir⁵⁷⁴. Gerçek olmayan kusur, borçlu kendisi bu eylemi yapsaydı, bu eylemin kendisine bir kusur olarak yüklenebilir olmasını ifade etmektedir⁵⁷⁵.

Tüzel kişilerin organları tüzel kişinin temsilcisi sayılmadığı gibi yardımcısı da sayılamaz⁵⁷⁶. Bununla birlikte tüzel kişinin organları da ifa yardımcısı kullanabilir ve bu durumda ifa yardımcılarının eylemleri sebebi ile tüzel kişinin Borçlar Kanunu m.116 bağlamında sorumluluğu gündeme gelebilir.

Kanuni temsilcinin ifa yardımcısı olarak nitelenip nitelenemeyeceği tartışılmalıdır. Zira kanuni temsilci, yetkiyi verenin iradesine bağlı bir temsilci değildir. Doktrinde her ne kadar kanuni temsilcinin eylemlerine de ifa yardımcısının eylemlerinden sorumluluk, kıyas alınarak uygulanabileceği görüşü hâkim⁵⁷⁷ olsa da kanımızca bu hususta somut olayın niteliğine ve temsil olunanın talimatlarına da bakılmalıdır⁵⁷⁸.

Borçlar Kanunu m.507 ile vekalet sözleşmesi ile yetkilendirilmiş vekilin işi bir başkasına gördürmesi hususu düzenlenmiştir. Buna göre vekalet sözleşmesinde alt

---

⁵⁷² Tandoğan, *Mesuliyet*, 439.

⁵⁷³ Eren, *Borçlar Hukuku*, 1097-1112; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 821-829; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:416- 426; Serozan, *Borçlar Hukuku*, 287-292; Tandoğan, *Mesuliyet*, 435-452; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 589-599.

⁵⁷⁴ Eren, *Borçlar Hukuku*, 1108; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 825; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:425; Tandoğan, *Mesuliyet*, 444; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 898; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 590, 597; Yardımcı kişinin fiilinden sorumluluğun bir kusursuz sorumluluk olduğu yönünde bkz: Serozan, *Borçlar Hukuku*, 284 vd.

⁵⁷⁵ Tandoğan, *Mesuliyet*, 444, 445; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 597.

⁵⁷⁶ Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 824.

⁵⁷⁷ Tandoğan, *Mesuliyet*, 439; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 595.

⁵⁷⁸ Benzer yönde: Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:421.

vekil atama yetkisi olmadığı halde bu atamayı yapan vekil, alt vekilin yapmış olduğu işlem ve eylemlerden kendisi sorumlu olmaktadır. Maddenin ikinci fıkrasında ise vekilin alt vekil atama yetkisinin bulunma durumu düzenlenmiştir. Buna göre alt vekilin eylemlerinden asıl vekil, yardımcı kişinin eyleminden sorumluluk bağlamında sorumlu olmamaktadır. Özel düzenleme gereği alt vekili seçme ve talimat verme açısından kendisine bir sorumluluk yüklenmiştir⁵⁷⁹.

Yetkisiz temsilci, temsil olunanın aynı zamanda ifa yardımcısı olduğu durumlarda temsil olunanın Borçlar Kanunu m.116 uyarınca sorumlu olduğu kabul edilmektedir⁵⁸⁰. Temsil olunanın temsilcisinin bir ifa yardımcısı kabul edildiği haller, tam yetkisizlik halinde kendisine bir ifa görevi yüklenmiş sayılmayacağı için esas olarak temsilcinin yetkisinin aşımında gündeme gelebilir⁵⁸¹. Zira yardımcı kişilerin fiillerinden sorumluluk hususunda aranan şartlardan biri, yardımcı kişinin borcun ifasına borçlunun önceden verilmiş rızası ile katılmış olma zorunluluğudur⁵⁸². Borçlu, yardımcı kişiye izin vermediği durumda yapılan eylemi onayladığını belirtse dahi durum değişmez⁵⁸³. Kendisine bir hukuki işlem yapma görevi verilen temsilci, bu görevi yaparken, çoğunlukla yetki aşımıyla, üçüncü bir kişiye zarar verirse; üçüncü kişinin temsilciye değil temsil olunana güvenerek işlem yapmış olması dolayısıyla temsil olunanın sorumluluğu gündeme gelmelidir⁵⁸⁴. Bu yönüyle esasında temsil olunanın, ifa yardımcısının eyleminden Borçlar Kanunu m. 116 uyarınca sorumluluğu da bir *culpa in contrahendo* sorumluluğudur⁵⁸⁵. Bununla birlikte yapılan sözleşme hükümsüz de olsa, temsil olunan tarafından onaylanarak geçerli hale de gelse yardımcı şahsın bulunduğu halde tazminat, Borçlar Kanunu m.116 uyarınca istenebilir⁵⁸⁶.

İfa yardımcılarının eylemlerinden sorumlulukla yetkisiz temsilden doğan sorumluluk birbiri ile yarışabilir⁵⁸⁷. Doktrinde, temsilcinin aynı zamanda ifa yardımcısı olması durumunda temsil olunandan ifa yardımcısı olması dolayısıyla

⁵⁷⁹ Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:421.

⁵⁸⁰ Akyol, *Temsil*, 549; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 515; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 136.

⁵⁸¹ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 183,184; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 137.

⁵⁸² Eren, *Borçlar Hukuku*, 1100; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 516; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:418; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 593.

⁵⁸³ Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1:419; Tandoğan'a göre vekaletsiz iş görme durumunda sonradan onama ile TBK m.116 sorumluluğu da gündeme gelmelidir [Tandoğan, *Mesuliyet*, 438; Tandoğan, *Vekaletsiz İş Görme*, 211].

⁵⁸⁴ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 183.

⁵⁸⁵ Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 183; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 515; Tandoğan, *Mesuliyet*, 436.

⁵⁸⁶ Akyol, *Temsil*, 510; Tandoğan, *Mesuliyet*, 436.

⁵⁸⁷ Akyol, *Temsil*, 550.

istenebilecek tazminat konusunda farklı görüşler bulunmaktadır⁵⁸⁸. Temsilcinin, aynı zamanda ifa yardımcısı olabilmesinin çok sınırlı şartlarda gerçekleşebildiği de dikkate alınarak tarafımızca kabul edilebilecek görüş, temsil olunan hakkında Borçlar Kanunu m.116 hükmünün tam uygulanarak, üçüncü kişinin uğradığı menfi zararı aşan zararın da giderilmesidir⁵⁸⁹.

3.1.3 Yetkisiz temsilcinin sorumluluğu

Yetkisiz temsilde, temsilcinin genel hükümler uyarınca sorumluluğu, Borçlar Kanunu m.47’de görüleceği üzere; temsil olunanın sözleşmeyi onamaması ile gündeme gelir. Taraflar, sözleşmenin kurulacağına olan inancı dolayısıyla birtakım masraflar yapmış yahut bir şekilde borç altına girmiş olabilirler. Sonrasında bu sözleşmenin kurulamamış olması dolayısıyla masraflara katlanmak zorunda kalan taraf, hakkaniyet gereği bu zararın giderilmesini talep edebilmelidir. Buradaki esas sorumluluk, sözleşmenin geçersiz olması dolayısıyla üçüncü kişinin menfi zararından⁵⁹⁰ sorumluluktur. Bununla beraber kanunun 47. maddesinde üçüncü şahsın, temsil yetkisinin olmadığını bildiği ya da bilmesinin gerektiği durumda temsilcinin bunu ispat ederek sorumluluktan kurtulabileceği de ifade edilmiştir⁵⁹¹.

Türk hukukunda yetkisiz temsilcinin sorumluluğunun hukuksal dayanağı konusunda bir hüküm bulunmamaktadır. Yetkisiz temsilde korunan, üçüncü kişinin sözleşme görüşmelerine başlamakla beraber sözleşmenin yerine getirileceğine dair güvenidir ve bu sorumluluğun hukuki dayanağı culpa in contrahendodur⁵⁹².

Culpa in contrahendo sorumluluğu kaynağını kanundan ve örf adet hukukundan alan bir sorumluluktur⁵⁹³. Bu sorumluluk sözleşmenin kuruluşunda

⁵⁸⁸ Detaylı bilgi için bkz: İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 516, 517.

⁵⁸⁹ Benzer görüşte: Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 137.

⁵⁹⁰ Doktrinde *Postacioğlu*, menfi zarar tespitinde çok dar ölçütler alınmaması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir [İlhan Postacioğlu, *Makaleler ve Karar İncelemeleri* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011), 869].

⁵⁹¹ Temsil yetkisi verilmesi herhangi bir geçerlilik şekline bağlı olmasa da yetkinin verilmesi bir hukuki işlem niteliğinde olduğu için uyumsuzluk gündeme geldiğinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu uyarınca belgeyle ispat kuralı geçerliliğini korumaktadır [Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 306].

⁵⁹² Akyol, *Temsil*, 132, 453, 522; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 87; Mehtap Ayrancı, “Yetkisiz Temsilcinin Culpa İn Contrahendo Sorumluluğu,” *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Yıl:12, S.48 (Ekim 2021), 484, 489; Durak, “Güven Sorumluluğu ve Culpa in Contrahendo,” 255, 259; Eren, *Borçlar Hukuku*, 479; Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 314; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 734; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 102, 115, 117 vd.; Tiftik ve Şen, “Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrahendo,” 2643, 2657; Yelmen, “Yetkisiz Temsil,” 438; Karşı görüş: Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:396.

⁵⁹³ Akyol, *Temsil*, 534.

yükümlülüklerine kasten yahut ağır ihmalle uymamış, yani kusuru olan kişinin karşı tarafa olan sorumluluğunun karşılığıdır⁵⁹⁴. Culpa in contrahendo sorumluluğunun borca aykırılığa ilişkin mi yoksa haksız fiile ilişkin mi olduğu tartışmalıdır⁵⁹⁵. Bazı yazarlar sorumluluğun haksız fiile⁵⁹⁶ dayandığını, bazı yazarlar borca aykırılığa⁵⁹⁷ dayandığını savunmaktadır⁵⁹⁸. Hatta sözleşme benzeri sorumluluk olduğu fikri de öne sürülmüştür⁵⁹⁹. Bu tartışmanın pratik önemi haksız fiil ve sözleşme sorumluluğunun ispat yükümü ve zamanaşımı noktasında farklı olmasıdır⁶⁰⁰.

Temsilciye yetki verilmesi her ne kadar temsilcinin fiil ehliyeti bulunmasını gerektirmese de temsilcinin sorumluluğunun gündeme gelebilmesi için fiil ehliyetine sahip olması gereklidir. Temyiz kudretine sahip olmakla beraber küçük ya da kısıtlı olan kişiler kendilerini borç altına sokamadıkları halde haksız fiil sorumluluğu her zaman gündeme gelebilir⁶⁰¹.

Yetkisiz temsilcinin sorumluluğu için elbette yapılan hukuki işlemin yetkisizlik nedeniyle geçersiz olması gerekmektedir. Zira temsil olunan henüz onamaya ilişkin beyanını bildirmediği zaman zarfında sözleşme başka bir nedenle geçersiz hale gelmişse, sorumluluğun yetkisiz temsile dayanması da söz konusu olmayacaktır⁶⁰². Bununla beraber temsilin yasak olduğu bir işleme katılan temsilcinin haksız fiil sorumluluğu gündeme gelebilmektedir⁶⁰³.

Temsil olunanın sözleşmeyi onamadığının açıklığa kavuşması ile üçüncü kişi sözleşmeye ilişkin borçlarını ifa etmişse, edimini sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri alabilir. Kanun koyucu bu hususu açıkça düzenlemiştir. Bununla birlikte onamama sonucu sözleşmenin hükümsüz olması ve temsilcinin de genel hükümler bağlamında sözleşmenin tarafı olamaması dolayısıyla verdiği şeyin ya da şeylerin mülkiyeti kendisinde kalmış olup, bunlar eğer aynen bulunmakta ise istihkak davası

⁵⁹⁴ Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 100.

⁵⁹⁵ Detaylı bilgi için bkz: Ayrancı, "Culpa in Contrahendo," 498 vd.; Esener, *Temsil*, 133 vd.; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 116 vd.

⁵⁹⁶ Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 128; Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku*, 1: 244.

⁵⁹⁷ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:649; Belgesay, *Temsil*, 14; Esener, *Temsil*, 135; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 124; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 205; Tiftik ve Şen, "Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrahendo," 2656; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 359.

⁵⁹⁸ *Durak*'a göre culpa in contrahendo sorumluluğu ne haksız fiile ne sözleşmeye ilişkindir [Durak, "Güven Sorumluluğu ve Culpa in Contrahendo," 265].

⁵⁹⁹ Eren, *Borçlar Hukuku*, 479.

⁶⁰⁰ Detaylı bilgi için bkz: Ayrancı, "Culpa in Contrahendo," 501.

⁶⁰¹ Belgesay, *Temsil*, 82.

⁶⁰² Akyol, *Temsil*, 520.

⁶⁰³ Akyol, *Temsil*, 528.

ile talep edilebilir⁶⁰⁴. Yetkisiz temsilcinin sorumluluğu on yıllık zamanaşımı süresine tabidir⁶⁰⁵.

Yetkisiz temsilcinin sorumluluğunda kusurun etkisi

Temsilcinin sorumluluğunun kusura bağlanmadığı, yetkisiz temsilin kusura dayalı gerçekleşmesi durumunda Borçlar Kanunu m.47'nin daha ağır bir sorumluluk getirmesinden açıkça anlaşılmaktadır. Burada kural, temsilcinin kusursuz dahi olsa sorumlu olduğudur. Maddede öncelikle sözleşmenin geçersizliğinden dolayı üçüncü kişinin temsilciden menfi zararının tazminini isteyebileceği ifade edilmektedir. Kanuna göre eğer kusur varsa menfi zararı aşan zarar da temsilciden talep edilebilir.

Yetkisiz temsilcinin kusurlu olması

Borçlar kanunu m.47'nin ikinci fıkrası ile yetkisiz temsilcinin kusurlu olması halinde sorumluluğu düzenlenmiş bulunmaktadır. Buna göre yetkisiz temsilci, kusuru varsa ve ayrıca hakkaniyet de gerektiriyorsa üçüncü kişinin menfi zararını aşan zararını da tazmin edecektir. Kanunda bahsi geçen "daha fazla zarar" müspet zarara karşılık gelmektedir⁶⁰⁶.

Kusurlu yetkisiz temsilci, hâkimin takdirine göre zararın aynen giderilmesine de mahkûm edilebilir⁶⁰⁷.

Üçüncü kişinin temsil yetkisinin yokluğunu bilmesi ya da bilebilecek durumda olmasının sorumluluğa etkisi

Borçlar Kanunu m. 45 ile yetkisiz temsilciye, işlemin karşı tarafının yetkisizliği bildiğini ya da bilebilecek durumda olduğunu ispat etmesi halinde sorumluluktan kurtulma imkânı tanınmıştır. Bilme yahut bilebilecek durumda olma hali işlemin yapıldığı anda söz konusu olmalıdır. Buna göre yetkisiz temsilci, kusurlu yahut

---

⁶⁰⁴ Esener ve Gündoğdu, *Borçlar Hukuku*, 313; Esener, *Borçlar Hukuku*, 281; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 206.

⁶⁰⁵ Belgesay, *Temsil*, 139.

⁶⁰⁶ Esener, *Borçlar Hukuku*, 282; Eren, *Borçlar Hukuku*, 478; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 1019; Helvacı ve Karasu, "Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğu," 203; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 737; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 177; Schwarz, *Borçlar Hukuku*, 1:396; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 205.

⁶⁰⁷ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:647; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 179.

kusursuz olması fark etmeksizin üçüncü kişinin yetkisizliği bildiğini yahut bilmesi gerektiğini ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir⁶⁰⁸.

Onamaya rağmen temsilcinin sorumluluğu

Borçlar Kanunu m.47’de temsil olunanın sözleşmeyi onaylamaması ile sorumluluğu gündeme geldiği belirtilen yetkisiz temsilcinin; onaylamaya rağmen üçüncü kişinin onay safhasının uzunluğu nedeniyle uğramış olduğu bir zararın varlığı halinde temsilciden tazminat isteyebileceği görüşü doktrinde savunulmaktadır⁶⁰⁹. Elbette ki böyle bir tazminat sorumluluğunun gündeme gelebilmesi için belli şartlar aranmalıdır. Bunlar; gecikme ile illiyet bağı dahilinde bir zarar ve temsilcinin kusurudur⁶¹⁰. Gecikme tazminatı da hukuki dayanağını culpa in contrahendo esasında almaktadır. Zira sözleşmenin kurulmuş olması, sözleşme öncesi görüşmelerden sorumluluğun sona ermiş olması sonucuna yol açmamaktadır⁶¹¹.

Temsilciden gecikme dolayısıyla alınacak tazminat belirlenirken, üçüncü kişinin durumu bilmesi yahut bilebilecek durumda olması ve üçüncü kişinin zararına kendi davranışlarının etkisi de dikkate alınmalıdır⁶¹².

3.2 Yetkisiz Temsilcinin Sözleşmenin Tarafı Olmasını Düzenleyen Özel Hükümler ve Kambiyo Senetlerinde Yetkisiz Temsile İlişkin Düzenleme

Temsil olunanın sözleşmeyi onamaması halinde sözleşmenin baştan itibaren ve herkes için geçersiz olacağı genel kural olmakla birlikte, birtakım özel kanun hükümleri ile yetkisiz temsilcinin, onamama halinde sözleşmenin tarafı olacağı da düzenlenmiştir. Özel kanun hükümlerinin saklı tutulduğu, Borçlar Kanunu m.48 ile

⁶⁰⁸ Eren, *Borçlar Hukuku*, 479; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 1001; Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku*, 331; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 181; Tiftik ve Şen, “Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrahendo,” 2660.

⁶⁰⁹ Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:646; Akyol, *Temsil*, 542; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 134; Ayrancı, “Culpa in Contrahendo,” 487; Ergün, “Yetkisiz Temsil,” 284; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 428 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 743; Tiftik ve Şen, “Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrahendo,” 2643; Yelmen, “Yetkisiz Temsil,” 443.

⁶¹⁰ Akyol, *Temsil*, 543; Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 135; Yelmen, “Yetkisiz Temsil,” 443.

⁶¹¹ Ayrancı, “Culpa in Contrahendo,” 486.

⁶¹² Aybay, *Yetkisiz Temsil*, 135; Ayrancı, “Culpa in Contrahendo,” 487; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 429, 430; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 744; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 183; Tiftik ve Şen, “Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrahendo,” 2659.

belirtmiştir⁶¹³. Buna göre, *ortaklık temsilcileri ile organlarının ve ticari vekillerin yetkisine ilişkin hükümler saklıdır.*

Borçlar Kanunu m.637/2 ile temsil yetkisi olmadan adi ortaklık adına sözleşme yapan bir ortağın, diğer ortakların hiçbiri sözleşmeyi onamazsa tek başına sözleşmenin tarafı olacağı düzenlenmiştir. Benzer şekilde Ticaret Kanunu m.108'e göre yetkisiz acentenin yaptığı işleme müvekkil tacirin onam vermemesi halinde şahsen sorumluluğu söz konusudur. Yine benzer bir düzenleme olan Ticaret Kanunu m.1406 ile yetkisiz olarak başkası adına sigorta sözleşmesi yapılması halinde yetkisiz temsilcinin ilk sigorta döneminin primlerinden sorumlu olacağı düzenlenmiştir.

Çalışma konumuzun temelini oluşturan, Ticaret Kanunu m.678, kambiyo senetlerinde yetkisiz temsil ile verilen bir taahhüdün de yetkisiz temsilcinin şahsen sorumluluğunu gündeme getireceğini düzenlemiştir.

3.2.1 Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsilcinin sorumluluğu

Ticaret Kanunu m.678'de "Yetkisiz İmza" başlığıyla yetkisiz temsile ilişkin özel düzenleme niteliği taşıyan maddeye göre, "*Temsile yetkili olmadığı halde bir kişinin temsilcisi sıfatıyla bir poliçeye imzasını koyan kişi, o poliçeden dolayı bizzat sorumludur; bu poliçeyi ödediği takdirde, temsil bulunduğu kabul edilen kişinin haiz olabileceği haklara sahip olur. Yetkisini aşan temsilci için de hüküm böyledir.*". Ticaret Kanunu m.778/2-e ve 818/1-c uyarınca poliçe hakkında düzenlenen bu hüküm bono ve çek hakkında da uygulanır.

Ticaret Kanunu m.678, ticaret hayatının gerektirdiği hız ve kambiyo senetlerinin tedavül kabiliyeti gereği Borçlar Kanunu m.47 bağlamında yetkisiz temsilcinin sorumluluğundan ayrılarak özel düzenleme yoluyla yetkisiz temsilciyi, yetkisizliğinden dolayı taahhüdü ile şahsen sorumlu kılmıştır⁶¹⁴. Yani yetkisiz temsille

⁶¹³ Kocayusufoşpaşaoğlu'na göre, evrensel bir hukuk ilkesi olan "*lex specialis derogat legi generali*" ilkesi gereği özel hüküm daima genel hükmün önüne geçer. Bu sebeple bu hükmün kanunda yer alması gereksizdir [Kocayusufoşpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 772].

⁶¹⁴ Acar, "Temsil Yetkisi", 28; Arıcı, M. Fatih, "Kambiyo Senetlerinde Temsilcinin Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdünde Bulunmasından Doğan Sorumluluk," *Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı* içinde (İstanbul: Beta Yayıncılık, 1999), 12; Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 93; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 445; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 81; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 41; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 119; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 75; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 407; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 125; Tekinalp, "Temsil," 35; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 153.

kambiyo taahhüdünde bulunan, aynen ifa ile sorumlu tutulmuştur⁶¹⁵. Bu hüküm hem iradi hem de kanuni temsil için uygulama alanı bulur⁶¹⁶.

Yetkisiz temsilcinin şahsen sorumlu olabilmesi için kendisinde aranacak şartlar

Yetkisiz temsilcinin Ticaret Kanunu m.678 bağlamında şahsen sorumluluğu için; temsil yetkisi olmamalı yahut bu yetkiyi aşmış olmalı ve senede *doğrudan temsille*⁶¹⁷ kendi imzasını atmış olmalıdır⁶¹⁸.

Yetkisiz temsilcinin senetten şahsen sorumlu olabilmesi için fiil ehliyetine yani kambiyo taahhüdü ile borç altına girme ehliyetine sahip olması gerektiği açıktır⁶¹⁹. Yetkisiz temsilci şayet fiil ehliyetine sahip değilse bu durumu “*senetteki taahhüdün hükümsüzlüğüne ilişkin def'i*” olarak herkese karşı ileri sürebilir⁶²⁰.

Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsili oluşturan durumlar

Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsil; Borçlar Kanunu bağlamında yetkisiz temsili oluşturan tüm durumlarda⁶²¹; özellikle temsil yetkisinin olmaması, yetkinin geri alınmış olması, temsil yetkisinin kötüye kullanılması, özel yetkinin gerektiği durumda yetkinin özel olarak verilmemiş olması⁶²², yetkilendirme yapan kişinin bu

⁶¹⁵ Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 772.

⁶¹⁶ Acar, “Temsil Yetkisi”, 28; Tekinalp, “Temsil,” 37.

⁶¹⁷ Böyle bir durumda temsilciye ödemesi için başvuru yapıldığında, kendi imzasından dolayı temsil yetkisinin bulunmadığını iddia etmesi mantığa uygun değildir [Acar, “Temsil Yetkisi”, 28].

⁶¹⁸ Acar, “Temsil Yetkisi”, 28; Karamanlıoğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 110; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 41; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 138; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 125; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 75, 76; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 408, 409.

⁶¹⁹ Acar, “Temsil Yetkisi”, 28; Karamanlıoğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 110; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 41; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 138; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 125; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 120; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 75, 76; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 394.

⁶²⁰ Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 394.

⁶²¹ Bkz: 1. Bölüm 1.11.

⁶²² “*Vekaletnamede özel yetki bulunmadığını kabul eden mahkemece çekteki yazı ve imzanın H...’e ait olup olmadığının üzerinde durulması, ona ait olduğunun belirlenmesi halinde, yetkisiz temsilci olarak H...’nin TTK’nın 590’ıncı madde hükmü uyarınca tek başına davacıya karşı sorumlu olduğu sonucuna varılması gerekir.*”, Y. 11.HD., E.2005/87, K.2006/97, T.16.01.2006 [Mahmut Coşkun, *Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku Bono-Poliçe-Çek* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 120].

iktidara sahip bulunmaması⁶²³, temsil edilenin belirlenmemesi⁶²⁴ gibi hususlarda gündeme gelebilir. Bununla beraber açık poliçenin anlaşmaya aykırı olarak doldurulması halinde yahut özel izin verilmediği halde yetkili temsilcinin kendi lehine kambiyo taahhüdünde bulunması durumlarında da karşımıza çıkabilir⁶²⁵. Ayrıca bir başkasının adına *sahte imza*⁶²⁶ atan kişinin de Ticaret Kanunu m.678 hükmü uyarınca senetten şahsen sorumluluğu doğar⁶²⁷. Tüm bu hallerde kanundan doğan bir sorumluluk söz konusu olduğu için, yetkisiz temsilcinin kusuru aranmamaktadır⁶²⁸.

Yetkisiz temsille kambiyo taahhüdünde bulunulması halinde askı süreci ve onama

Yetkisiz temsille kambiyo taahhüdünde bulunulması halinde de genel hükümlerde olduğu gibi “askı süreci” vardır⁶²⁹. Bu durumda temsil olunan, onama beyanı ile işlemi kendi ad ve hesabına geçerli hale getirebilir⁶³⁰. Bu onama beyanı da açık ya da örtülü olabilir. Hatta burada da görünüşte temsil yahut katlanma suretiyle

⁶²³ “TTK'nun 542.maddesi göndermesi ile uygulanması gereken aynı Kanunun 321. maddesine göre geçerli bir yönetim kurulu kararına dayanmaksızın temsilci tayin edilen kişilerin şirket adına yapacağı işlemler geçersiz olur. Zira, TTK'nun 539.maddesine göre atanan müdürler esas itibariyle ticari mümessil niteliğinde olduklarından bir başka kişiyi ticari mümessil tayin etme yetkisine haiz değildirler. Ayrıca TTK'nun 545.maddesine göre de sözleşmede aksine hüküm olmadıkça ticari mümessiller ile bütün işletmeyi idare selahiyetine haiz olan ticari vekiller şirketi oluşturan ortaklar kurulu kararı ile tayin olunabilirler.

Somut olayda şirketi temsile yetkili bulunan ... şirket adına müdür olarak atanmış, ticari mümessil atama yetkisi bulunup bulunmadığı araştırılmadan senedi imzaladığı kabul edilen ve bu kişi tarafından vekaletname ile yetki verilen

... şirket ortaklar kurulu kararı ile verilmiş şirketi borçlandırma yetkisi bulunup bulunmadığı ilgili yerlerden araştırılarak oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.”, Y. 12. HD., E.2011/12781, K.2011/30846, T.27.12.2011, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/12-hukuk-dairesi-e-2011-12781-k-2011-30846-t-27-12-2011, ET.12.11.2022>.

⁶²⁴ Tekinalp, “Temsil,” 42.

⁶²⁵ Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 137; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 125; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 163; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 406; Tekinalp, “Temsil,” 40.

⁶²⁶ Başka birinin imzasının taklit edilerek atılması, sahte imzayı oluşturur [Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 122]; Ayrıca sahte imzası bulunan da bu işleme onam vererek geçerli hale getirebilir [Karamanlıoğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 110; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 412, 413].

⁶²⁷ Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 123; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 165; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 104.

⁶²⁸ Acar, “Temsil Yetkisi”, 28; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 126; Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 210, dn.55; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 407; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 164; Tekinalp, “Temsil,” 43; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 103.

⁶²⁹ Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 39; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 53.

⁶³⁰ Akyol, *Temsil*, 462; Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 39; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 447; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 137; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 772; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 84; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 198; Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 210; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 223, 409, 411; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 164; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 53; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 154.

temsil nedeniyle sözde temsil olunanın doğrudan senetteki taahhülle bağlı olması gündeme gelebilir⁶³¹.

Yetkisiz temsilcinin şahsen sorumluluğunun kapsamı

Ticaret Kanunu m.678 ile özel olarak yetkisiz temsilcinin sözleşmenin tarafı olacağı düzenlendiği için Ticaret Kanunu m.1/2 gereği genel hükümler yalnız tamamlayıcı rol oynamaktadır. Ticaret Kanunu m.678 hükmü, Borçlar Kanunu m.47'ye göre özel hüküm⁶³² niteliğindedir⁶³³. Dolayısıyla yetkisiz temsilcinin kambiyo taahhüdünün, temsil olunan tarafından onaylanmaması; kambiyo taahhüdünü geçersiz kılmaz, üçüncü kişi bu işlemin geçersiz olması dolayısıyla genel hükümler uyarınca temsilciden sözleşmenin geçersiz olmasına ilişkin tazminat talep edemez.

Yetkisiz temsilci, yetkisizliği ne tür kambiyo taahhüdü için gerçekleştirirse sorumluluk da o yöndedir. Daha açık bir ifade ile, yetkisiz halde kambiyo senedi keşide ederse keşideci olarak, aval verirse avalist olarak, ciro yahut devir işlemi yaparsa devreden olarak sorumluluğu gündeme gelir⁶³⁴.

⁶³¹ Kendigelen, *Çek*, 137; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 137; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 120; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 222, dn.194, 411; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 104; “*Davalı banka, senedi davacı şirket kaşesi ile imzalayan Selahattin’in şirket adına temsilci sıfatıyla hareket ederek başka çekler de imzaladığını, bu çeklerin davacı şirkete kabul edilip, ödendiğini ileri sürmüştür. Yetkisiz temsilde temsil edilenin, yetkisiz temsilcinin kendi adına imza almasına ses çıkarmayarak, yetkisiz temsil imzasının sonuçlarını yüklediği durumlarda sorumluluğu vardır. Davalı banka, davacı şirketin temsil yetkisi bulunmayan Selahattin’in şirket adına keşide ettiği çekleri ödendiğini ileri sürdüğüne göre, davacı şirketin, Selahattin’in yetkisiz temsiline tahammül gösterip göstermediğinin araştırılması gerekir. Bu durumda mahkemece, davacı şirketin çekle işleyen hesabının bulunduğu bankadan Selahattin’in şirket adına keşide ettiği çeklerin ödenip ödenmediğinin sorularak, sonucuna uygun bir karar verilmelidir.*”, Y. 19. HD., E.1992/9367, K.1993/8158, T.30.11.1993, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/19-hukuk-dairesi-e-1992-9367-k-1993-8158-t-30-11-1993>, ET.06.11.2022; “*Somut olayda, şirket yetkilisinin kardeşinin daha önce de şirket adına kambiyo senedi tanzim ettiği, bunu şirketin yetkili temsilcisinin sözlü yetkilendirmesi ile yaptığı hususlarının diğer kambiyo senetlerinin ödenmesiyle sabit olduğu, eldeki davaya konu çekin de bu şekilde düzenlendiği, artık taraflar arasında teamül haline gelen bu uygulamanın üçüncü kişiler karşısında şirketi bağlayacağı, bu nedenle davacı borçlu şirketin davasının reddine ilişkin mahkeme kararının usul ve yasaya uygun olduğu kabul edilmiştir.*”, Ankara BAM, 22. HD., E.2019/1977, K.2021/1766, T.04.11.2021, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/bolge-adliye-mahkemesi/ankara-bam22-hd-e-2019-1977-k-2021-1766-t-4-11-2021>, ET.08.11.2022.

⁶³² Özel hüküm, belirli bir hükmün istisnai kuralının öncelikle uygulanması gerekliliğini ortaya koyar [Kemal Gözler, *Hukuka Giriş* (Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2015), 345].

⁶³³ Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 164.

⁶³⁴ Acar, “Temsil Yetkisi,” 29; Arıcı, “Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü,” 13, dn. 3; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 445; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 138; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 164; Tekinalp, “Temsil,” 37.

Birlikte temsil yetkisi verildiği hallerde kambiyo senedinde tüm temsilcilerin imzasının bulunmaması halinde, senette imzası bulunan kişi ya da kişiler, yetkisiz temsil hükümlerine göre sorumludur⁶³⁵. Bununla beraber birlikte imza koşuluna rağmen Ticaret Kanunu m.279'un kıyasen uygulanması⁶³⁶ ile tek başına imza atanın yaptığı işleme diğer temsilcilerin, önceden onay yahut sonradan icazet vererek işlemi yetkisiz⁶³⁷ olmaktan kurtarabilecekleri ifade edilmektedir.

Alt temsil ilişkisinin varlığı halinde, temsilcinin tayin ettiği alt temsilcinin yetkisiz olarak kambiyo taahhüdünde bulunmasında sorumluluk, asıl temsilcinin alt temsilci atama yetkisinin var olup olmasına göre değişir⁶³⁸. Şayet temsilcinin bu yetkisine dayalı olarak yetkisiz işlem yapılmışsa alt temsilci, temsilcinin alt temsilci atama yetkisi yoksa asıl temsilcinin kendisinin şahsen sorumlu olması söz konusudur⁶³⁹.

Çekte yetkisiz temsilde sorumluluğa ilişkin özel durumlar

Gerçek kişi çek hesabı sahibinin Çek Kanunu m.5/3 uyarınca kendisine temsilci yahut vekil tayin ederek kambiyo taahhüdünde bulunması halinde her ne kadar kambiyo senedinden sorumluluk çek hesabı sahibine aitse de Ticaret Kanunu m. 678 bağlamında yetkisiz bir şekilde gerçek kişi çek hesabı sahibini sözde temsille

⁶³⁵ İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 445; Kendigelen, *Çek*, 140; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 126; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 163; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 125.

⁶³⁶ Bu konuda detaylı bilgi için bkz: İsmail Kırca, "Ticaret Şirketlerinde Birlikte Temsile Yetkili Kişilerin Birbirlerine Tek Başına İşlem Yapma Yetkisi Vermeleri," *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.57, S.3 (Eylül 2008), 458 vd.

⁶³⁷ "Söz konusu çekte tek imza bulunduğu, keşideci borçlu şirketin sorumluluğunu gerektiren ikinci imzanın ise atılmamış olduğu görüldüğünden bu çekten dolayı borçlu şirket sorumlu olmadığı halde, uygulama yeri bulunmayan ciranta imzalarına ilişkin düzenlemeyi içeren T.T.K.nun 713. maddesi gerekçe yapılarak itirazın reddine karar verilmesi isabetsizdir.", Y.12. HD., E.2009/2981, K.2009/11272, T.25.05.2009, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/12-hukuk-dairesi-e-2009-2981-k-2009-11272-t-25-5-2009, ET.06.11.2022>; "Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere ve özellikle borçlu şirketin çift imzayla temsili mümkünken takibe konu çeklerin tek imza taşıması karşısında borçlunun itirazının kabulü ile takibin durdurulmasına karar verilmesi yerine, somut olay yönüyle uygulama yeri olmayan takibin iptaline karar verilmiş olmasına göre, Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, takibin iptaline ilişkin önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.", Y. HGK., E.2012/82, K.2012/247, T.28.03.2012, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/hukuk-genel-kurulu-e-2012-12-82-k-2012-247-t-28-3-2012, ET.06.11.2022>.

⁶³⁸ Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku* (1997), 411.

⁶³⁹ Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku* (1997), 411.

kambiyo taahhüdünde bulunan kişi yine çekten dolayı bizzat⁶⁴⁰ sorumlu olmaktadır⁶⁴¹. Bu noktada yetkisiz temsilcinin sorumluluğunun anlam ifade edebilmesi için muhatap bankanın ödeme için kendisine ibraz edilen çekin üzerindeki imzanın kontrolünü, kendi hesap kartonundan yahut elektronik ortamda tutması gereken kayıtlarından kontrol etmesi gerekmektedir⁶⁴². Birbirine benzer imzalar görüldüğünde muhatap bankanın ödeme yapması gerekir⁶⁴³. İmza örneklerinin çek üzerindeki imza ile farklı olması durumunda ise ödeme yapmamalıdır⁶⁴⁴. Muhatap banka ayrıca özel yetki gerektiren durumlarda bu yetkinin var olup olmadığını *basiretli bir tacir* olması sebebiyle, araştırmak zorundadır⁶⁴⁵.

Tüzel kişinin temsilcisi olarak çekle kambiyo taahhüdünde bulunmuş olması halinde muhatap banka, Çek Kanunu m.2/2-3 uyarınca önceden kendilerine verilmiş olan yetki belgelerine göre ödeme yapmaktadır⁶⁴⁶. Bununla beraber temsilci, bu yetki belgesinde bulunmayan, ticaret siciline kaydı mümkün olmayan, örneğin miktar bakımından, bir sınırlamaya tabi tutulmuş ise kambiyo senedinde hamilin güveni korunmalı ve bu çerçevede ödeme yapan muhatap banka, çek hesabı sahibine karşı sorumlu tutulmamalıdır⁶⁴⁷. Buna karşın muhatap banka yetkisizliği biliyor yahut bilmesi gerekiyorsa ve bunu ispat edebilecek durumdaysa ödeme yapmamayı tercih etmelidir⁶⁴⁸. Temsilci yetkisiz olduğu halde, muhatap banka ödeme yapmış ise, “çekte sahtecilik⁶⁴⁹” gündeme gelmeyeceğinden, Ticaret Kanunu m.812’nin uygulanması

⁶⁴⁰ “Buna göre davacı yetkisi olmadığı halde takip konusu çeki imzaladığından TTK’nun 678.maddesi uyarınca bu çek bedelinden davalıya karşı sorumludur. 5941 Sayılı Kanun’un 5/3 maddesindeki düzenleme davacının TTK’nun 678.maddesi gereğince doğan sorumluluğunu bertaraf eder nitelikte değildir. Açıklanan bu hususlar gözetildiğinde davalı vekilinin istinaf talebinin kabulü gerekmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.”, İstanbul BAM, 16. HD., E.2018/1874, K.2021/592, T.22.03.2021, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/bolge-adliye-mahkemesi/istanbul-bam16-hd-e-2018-1874-k-2021-592-t-22-3-2021>, ET.16.11.2022.

⁶⁴¹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 268, 337, 394; Dural, “Mümessilin Çek Düzenleme Yetkisi,” 673; Erem, Kalpsüz ve Çelebican, *Çek*, 66; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 82; Kendigelen, *Çek*, 131; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 47; Karşı görüşte: Cencki ve Çetinkaya, “Ticari Vekilin Kambiyo Taahhüdü,” 28; Çatakoğlu Aydın, “Ticari Temsilcinin Kambiyo Taahhüdü,” 40; Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 90.

⁶⁴² Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 392; Göle, *Çek Hukuku*, 146; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 82; Kendigelen, *Çek*, 318.

⁶⁴³ Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 268.

⁶⁴⁴ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 393; Göle, *Çek Hukuku*, 147; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 85; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 234.

⁶⁴⁵ Kendigelen, *Çek*, 309 vd.; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 267; Öztan, *Kıymetli Evrak* (2022), 285; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 234.

⁶⁴⁶ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 392, 393; Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 85.

⁶⁴⁷ Kandıralı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 85.

⁶⁴⁸ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 393.

⁶⁴⁹ Sahte çek, çekteki imza veya beyanların sahte olmasıdır [Göle, *Çek Hukuku*, 149; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 365].

mümkün değildir⁶⁵⁰. Bununla beraber, yetkisiz temsille çeki imzalayan kişinin tespit edilememesi halinde tıpkı sahte çekte olduğu gibi Ticaret Kanunu m.812'nin uygulanması en doğru çözümü oluşturur⁶⁵¹.

Yetkisiz temsille kambiyo taahhüdünde üçüncü kişinin yetkisizliği bilmesi yahut bilebilecek durumda olmasının temsilcinin sorumluluğuna etkisi

Genel Hükümler kapsamında yetkisiz temsilcinin sözleşmenin hükümsüz olmasından kaynaklı sorumluluğunun, işlemin karşı tarafınca bilindiğinin ya da bilinmesi gerektiğinin ispatlanması ile kaldırılması mümkün olduğu halde, Ticaret Kanunu m.678, temsilciye böyle bir kurtuluş kanıtı getirme hakkı bulunduğunu ifade etmemiştir. Bununla beraber doktrinde ve yargı kararlarında⁶⁵² bu durumun ispatının sorumluluğu kaldıracağı ifade edilmektedir.

Doktrinde yetkisiz temsilcinin işlem yaptığı kişinin yetkisizliği bildiğinin yahut bilmesi gerektiğinin ispatının kambiyo taahhüdünde sorumluluğa etkisi bakımından üç farklı görüş bulunmaktadır. Bunlardan ilki, üçüncü kişinin temsil yetkisinin eksikliğini ancak *bilmesi yahut ağır kusuru nedeniyle bilmemesi* durumunun

⁶⁵⁰ Göle, *Çek Hukuku*, 149; Erem, Kalpsüz ve Çelebican, *Çek*, 138; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 366; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 318; Karşı görüşte: Kendigelen, *Çek*, 337; Yazarlar yetki aşımı durumunda "sahtecilik" olmayacağı konusunda birleşmektedir.

⁶⁵¹ Göle, *Çek Hukuku*, 149; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 366.

⁶⁵² Temsilcinin senetten bizzat sorumlu tutulabilmesi için alacaklının yetkisizliği bilmemesi gerektiği yönünde: "...Yetkisiz temsilcinin anulan madde kapsamında imzası nedeniyle bizzat sorumlu tutulabilmesi için, alacaklının (hamilin) senedi imzalayanların temsil yetkisinin bulunmadığını bilmemesi gerekir... Somut olayda davalı alacaklı (hamil) davaya verdiği cevabında ve 20.2.2001 tarihli dilekçesinde, dava konusu çekin keşide tarihinde davacıların dava dışı E... A.Ş.yi temsile yetkili bulunmadığını bildiğini açıklamıştır. Bu durumda, imza edenlerin (davacıların) çekin keşide tarihinde dava dışı şirket temsile yetkili olmadığını bildiğinden dava konusu çeki dayanarak yetkisiz temsilcilerin şahsi sorumluluğuna gidilemez. Mahkemece açıklanan nedenlerle davanın kabulü gerekirken, yazılı gerekçe ile kabulüne karar verilmesi sonucu itibarıyla doğru olduğundan hükmün HUMK.'nun 438/son maddesi uyarınca gerekçesi düzeltilerek onanması uygun görülmüştür. Yukarıda açıklanan nedenlerle hükmün gerekçesi düzeltilerek ONANMASINA...oybirliğiyle karar verildi." Y. 19.HD. E.2004/13429, K.2005/7895, T.12.07.2005, <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=19hd-2004-13429.htm&kw=`2005/7895`&cr=yargitay#fm>, E.T.31.10.2022; Temsilcinin senetten bizzat sorumlu tutulabilmesi için hamilin yetkisizliği bilmemesi yahut bilebilecek durumda olmaması yönünde: "Bu durumda lehtar, bonodaki imzanın, borçlu şirket temsilcisine ait olup olmadığını veya şirketin çift imza ile temsil edilip edilmediğini bilebilecek durumdadır. Senetteki imzanın, borçlu şirket yetkilisinin eli ürünü olduğunu kontrol etmeden, bonoyu imzalayanın, şirketin yetkili temsilcisi olduğunu araştırmadan ya da imzanın huzurunda atılmasını sağlamadan bonoyu alan alacaklı itirazı kabul edilen keşideci borçlu şirkete karşı başlattığı takipte ağır kusurlu kabul edilmelidir.", Y. 12. HD. E.2015/24761, K.2016/1106, Filiz Berberoğlu Yenipınar, *İmza (Açığa Atılan- Çift İmza-Aval)* (İstanbul: Legal Yayıncılık, 2017), 15.

temsilci tarafından ispat edilmesi⁶⁵³ halinde, temsilcinin sorumluluktan kurtulacağı yönündedir⁶⁵⁴. İkinci görüş, Borçlar Kanunu m.47'nin tamamlayıcı olması dolayısıyla kanun metni uyarınca üçüncü kişinin yetkisizliği *bildiğinin yahut bilmesi gerektiğinin*, temsilci tarafından ispat edilmesi halinde temsilcinin sorumluluğunun kalkacağını ifade etmektedir⁶⁵⁵. Üçüncü görüş ise Borçlar Kanunu m.47 ile ifade bulan; yetkisiz temsilcinin, sorumluluktan kurtuluş kanıtı getirebilme hakkının kambiyo senetlerinde uygulama alanı bulamayacağı yönündedir⁶⁵⁶.

Ticaret Kanunu m.678, Borçlar Kanunu m.47'ye göre özel bir düzenleme içermektedir. Yetkisiz temsilcinin, kambiyo taahhüdünde bulunması halinde sorumluluğa ilişkin hükmün, Borçlar Kanunu'nda ifade bulan sözleşmeye onam verilmemesi nedeniyle yetkisiz temsilcinin sorumluluğunu düzenleyen hüküm ile *çatışma halinde* olması sebebiyle; kambiyo senetlerinde yetkisiz temsilden sorumluluk halinde bu özel hüküm uygulama alanı bulmaktadır. Ticaret Kanunu ile düzenlenmemiş olan hususlarda, Borçlar Kanunu maddeleri uygulama alanı bulmaktadır⁶⁵⁷. Ticaret Kanunu'nda temsilci aracılığıyla kambiyo taahhüdünde bulunmaya ilişkin m.678'den başka hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Borçlar Kanunu m.47'nin ikinci cümlesinde yer alan kurtuluş kanıtı getirme hakkı, Ticaret Kanunu'ndaki hükümlerle çatışma halinde değildir. Ticaret Kanunu m.1/2 hükmü de dikkate alınmak suretiyle aralarında çatışma olmayan ve aynı konuda düzenlenen kanun maddeleri dahi yerine göre biri diğerine üstün tutularak uygulama alanı bulabilmektedir⁶⁵⁸. Fakat Borçlar Kanunu'nun öngörmüş olduğu kurtuluş kanıtı

⁶⁵³ Ticaret sicilinin olumlu etkisine yalnız temsil olunan dayanabileceği için, temsilci ticaret siciline dayanarak bu hususu ispat edemez. [Kandırallı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 85]; Karşı görüşte: Murat Gürel, "Ticaret Sicilinin Üçüncü Kişilere Etkisi Bağlamında Kambiyo Senetlerinde Yetkisiz Temsile İlişkin Bazı Sorunlar," *Batider*, C.31, S.1, (Mart 2015), 239.

⁶⁵⁴ Poroy/ Tekinalp bu durumda TMK m.2'de düzenlenen dürüstlük kuralının devreye gireceğini ifade etmektedir. Yazarlara göre bu durumda yetkisizliğin, alacaklı tarafça bilinmesi şarttır. Bilinme ihtimali yeterli değildir. [Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 164]; Benzer görüşte: Arıcı, "Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü," 22, dn.27; Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 95; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 772; Kandırallı Karadayı, *Çekte Düzenleyenin Sorumluluğu*, 83; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 194, 95; Narbay ve Al Kılıç, "Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu," 211; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 120; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 75; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 407; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 125; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 53; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 115; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 103.

⁶⁵⁵ Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 39; Kendigelen ve Kırcı, *Kıymetli Evrak*, 138; Tekinalp, "Temsil," 47; von Tuhr, *Borçlar Hukuku*, 359.

⁶⁵⁶ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 93, 269.

⁶⁵⁷ Arıcı, "Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü," 11; Acar, "Temsil Yetkisi," 27; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 125; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 400; Tekinalp, "Temsil," 35; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 59.

⁶⁵⁸ Gözler, *Hukuka Giriş*, 345.

getirme hakkı kambiyo senedinde yetkisiz temsilciye belli koşul ve sınırlar dahilinde tanınmalıdır.

Ticaret Kanunu m.37'nin bu noktada dikkate alınması gerekmektedir. Zira hükme göre "*Tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunması hâlinde, tescil edilmiş olan gerçek durumu bildikleri ispat edilmediği sürece, üçüncü kişilerin ilan edilen duruma güvenleri korunur.*". Kanun koyucu burada tescil ile ilanın farklı olması halinde, üçüncü kişilerin gerçek durumu bildiklerinin *ispat edilmesi* ile üçüncü kişinin iyi niyetinin kaldırılacağını ifade etmektedir. Buna karşın, tescil ve ilanı zorunlu olup da bu yükümlülüğe uyulmaması halinde Ticaret Kanunu m.36/4 devreye girecek ve "*Tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir.*" hükmü gereği üçüncü kişinin durumu bilmesi yahut bilmesi gerektiği dikkate alınacaktır. Fakat bu hükümlerin ancak tescil edilebilir hususlara uygulanabilmesi⁶⁵⁹ sebebiyle yalnız sicile tescil ve ilanı mümkün olan ticari temsilcinin, temsil yetkisinin varlığı, dolayısıyla kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisinin ispatı halinde uygulama alanı bulabileceğine dikkat edilmelidir.

Kanımızca, özel yetki gerektiren hallerde üçüncü kişinin iyi niyetinin kaldırılması için genel hükümlerdeki kadar katı olunmamalı⁶⁶⁰, özellikle üçüncü kişiye senedin tedavül ve hız kabiliyetini azaltacak yükümlülükler yüklenmemelidir. Borçlar Kanunu m.47' de bahsi geçen "*yetkisiz temsilci, işlemin yapıldığı sırada karşı tarafın, kendisinin yetkisiz olduğunu bildiği veya bilmesi gerektiğini ispat ederse*" sorumluluktan kurtulacağı şeklinde düzenlemenin kambiyo senedinin tedavül gücüne olumsuz etki edeceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu halde, Ticaret Kanunu m.825/2'nin hamil ile düzenleyen arasındaki ilişkiden kaynaklanan şahsi def'inin ileri sürülebilmesini ancak "*senedi iktisap ederken hamilin bilerek borçlunun zararına hareket etmiş olması*" şartına bağlamış olması da dikkate alınarak⁶⁶¹; yetkisiz temsilciye, senet alacaklısının yetkisizliği "*bildiğini ispatladığı*" durumda sorumluluktan kurtulma imkânı tanınmalıdır.

⁶⁵⁹ İsmail Kırca, "Ticaret Şirketlerinde Temsil Yetkisine Getirilen ve Caiz Olmayan Sınırlandırmaların Üçüncü Kişilere Etkisi," *Batider* C.17, S.3, (Haziran 1994), 154.

⁶⁶⁰ Kırca "Sınırlandırma," 153.

⁶⁶¹ Gürel, "Kambiyo Senetlerinde Yetkisiz Temsil," 231 vd.; Narbay ve Al Kılıç, "Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu," 211.

Ticaret kanunu m.678 bağlamında temsil yetkisini aşan temsilcinin sözleşmenin tarafı olması

Ticaret Kanunu m.678, ikinci cümlesi ile “*Yetkisini aşan temsilci için de hüküm böyledir*” diyerek temsil yetkisini aşan temsilcinin de sorumluluğunu düzenlemiştir. Fakat hükmün ifadesi açık değildir⁶⁶².

Temsilcinin yetkisini aşmasının konu⁶⁶³ yahut miktar bakımından söz konusu olabileceği ifade edilse de burada yetki aşımı konu bakımına ilişkin bir tartışma getirmemektedir. Zira, konu bakımından yetki aşımı, temsilcinin ancak hiç yetkisi olmayan bir konuya ilişkin kambiyo taahhüdünde bulunması, yani o konuya ilişkin temsil yetkisinin hiç bulunmaması halinde söz konusu olduğu için, bu halde Ticaret Kanunu m.678’in ilk cümlesinde ifade bulan şekilde yetkisizlik söz konusudur⁶⁶⁴. Dolayısıyla bu durumda temsilci, taahhüdünden şahsen sorumlu tutulmalıdır⁶⁶⁵. Ticaret Kanunu m.678’in ikinci cümlesinde tartışma konusu olan yetki aşımı, miktara ilişkindir ve temsilci yetkisini aştığı kısımda tamamen yetkisizdir⁶⁶⁶. Bu miktardan şahsen sorumlu olacağı şüphesizdir⁶⁶⁷. Bununla beraber temsil olunanın yetki verdiği yani temsilcinin yetkili olduğu bedel için sorumluluk halinin ne olduğu konusunda hükmün ifade biçiminin belirsizliği ve bu durumun uygulamada da sık karşılaşılmayan bir durum olması sebepleri ile doktrinde farklı görüşler ortaya çıkmıştır.

Ticaret Kanunu m.678 hükmünün yalnız lafzı dikkate alınmak suretiyle ifade edilen görüşe göre, kanun koyucu sorumluluk açısından yetkisiz yahut yetki aşımı ile kambiyo taahhüdünde bulunma arasında bir fark gözetmemiştir. Kanun metninin “*yetkisini aşan temsilci için de hüküm böyledir*” ifadesinin ilk cümle ile gösterilen, hiç temsil yetkisi olmadan senede imza atan yetkisiz temsilci ile temsil yetkisini aşan

⁶⁶² Acar, “Temsil Yetkisi”, 32; Arıcı, “Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü,” 13; Bahtiyar, “Değerlendirmeler,” 73; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 197’de anılan yazar; Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 207, dn. 44; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 136.

⁶⁶³ Arıcı, “Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü,” 14; Arslanlı, *Ticari Senetler*, 65.

⁶⁶⁴ Arıcı, “Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü,” 14; Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 92.

⁶⁶⁵ Arıcı, “Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü,” 14.

⁶⁶⁶ Acar, “Temsil Yetkisi”, 27 vd.; Arıcı, “Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü,” 14, 15; Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 207; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 136.

⁶⁶⁷ Acar, “Temsil Yetkisi”, 32; Arıcı, “Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü,” 20; Narbay ve Al Kılıç, “Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu,” 207, dn. 44.

temsilcinin aynı sorumluluk esasına tabii olması gerekmektedir⁶⁶⁸. Yargıtay⁶⁶⁹,ın da dahil olduğu bu görüşe göre yetkisiz temsilci kambiyo senedinde takip kolaylığı açısından senet bedelinin tamamını ödemeli ve iç ilişki uyarınca yetkili olduğu kısmı temsil olunandan talep etmelidir⁶⁷⁰.

Doktrinde ifade edilen ikinci görüşe göre yetkisiz temsilci, temsil yetkisi olmayan kısım için kendisi şahsen ancak temsil yetkisinin bulunduğu kısım için temsil olunanla birlikte sorumlu olmalıdır⁶⁷¹.

Arslanlı' ya göre hamil, kambiyo senedini parçalayarak talepte bulunmasının zorluğu ve kanunun açık hükmü dolayısıyla yetkisiz temsilciye başvurulmalıdır⁶⁷². Bununla birlikte böyle bir durumda temsil olunanın senetteki taahhütten tamamen kurtulması da hakkaniyete uygun değildir⁶⁷³. Üçüncü kişi senetteki hakkı temsil yetkisi sınırları dahilinde temsil olunandan da talep edebilmelidir⁶⁷⁴. Temsilci her durumda yalnız miktar bakımından aştığı bedelden sorumlu olduğu için, ödemesi gerekenden fazlasını ödediği takdirde temsil olunana rücu edip bu bedeli kendisinden almalıdır⁶⁷⁵.

Doktrinde bizim de katıldığımız üçüncü görüşe göre, temsil olunan temsil yetkisi verdiği kısımdan yetkisiz temsilci ise yalnız temsil yetkisini aştığı miktardan sorumlu tutulmalıdır⁶⁷⁶.

Doktrinde *Arıcı*, birinci ve ikinci görüşü eleştirmek suretiyle bu sonuca ulaşmaktadır. Yazar, kanunun yalnız lafzı dikkate alınarak ileri sürülen ilk görüşü,

⁶⁶⁸ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak*, 92; Domaniç, *Kıymetli Evrak*, 391, 760, dn.15; Erem, Kalpsüz ve Çelebican, *Çek*, 66; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 41; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 126; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 125; Reisoğlu, *Çek Hukuku*, 53; Tekil, *Kıymetli Evrak*, 115, 135.

⁶⁶⁹ "... 6102 sayılı TTK'nın 818/3. maddesi yollamasıyla 678. maddesi (mülga 6762 sayılı TTK'nın 730/3. maddesi yollamasıyla 590. maddesi) uyarınca, temsile yetkili olmadığı halde çeke imzasını koyan kimse, o çekten dolayı bizzat sorumlu olur. Aynı durum yetkisini aşan temsilci için de geçerli bulunmaktadır. O halde, açıklanan hüküm uyarınca temsil yetkisini aşarak davaya konu çekleri keşide edenler, söz konusu çeklerden dolayı bizzat sorumlu olup bu çekler nedeniyle davalı idarenin herhangi bir sorumluluğu olmadığı gibi...", Y.11 HD., E.2016/13966, K.2017/6878, T.05.12.2017, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2016-13966-k-2017-6878-t-5-12-2017, ET.10.11.2022>.

⁶⁷⁰ Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 126.

⁶⁷¹ Arslanlı, *Ticari Senetler*, 66; Karamanlıoğlu, "Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması," 111; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 121.

⁶⁷² Arslanlı, *Ticari Senetler*, 66.

⁶⁷³ Arslanlı, *Ticari Senetler*, 66.

⁶⁷⁴ Arslanlı, *Ticari Senetler*, 66.

⁶⁷⁵ Arslanlı, *Ticari Senetler*, 66.

⁶⁷⁶ Acar, "Temsil Yetkisi", 32; Arıcı, "Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü," 20; Bahtiyar, "Değerlendirmeler," 73; Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 98; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 544; İnceoğlu, *Doğrudan Temsil*, 447; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 197; Narbay ve Al Kılıç, "Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu," 207; Tekinalp, "Temsil," 45; Tuna, *Kıymetli Evrak*, 103; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 137.

Ticaret Kanunu m.1 atfıyla Medeni Kanun m.1’de ifade bulan “*Kanun, sözüyle ve özüyle değindiği bütün konularda uygulanır.*” hükmüne dayalı olarak eleştirmektedir⁶⁷⁷. Yazara göre; Ticaret Kanunu m.678, kambiyo senetlerinin tedavül kabiliyetini artırmak amacıyla genel hükümlerden ayrılmaktadır. Bu hüküm olmasaydı, yetkisiz temsilcinin yapmış olduğu işleme onam verilmemesi halinde üçüncü kişinin kanun gereği korunmuş olması dolayısıyla, yetkisiz temsilci yalnız üçüncü kişinin menfi zararı ile sorumlu tutulabilecekti. Ticaret Kanunu m.678 hükmü de üçüncü kişiyi koruma amacı güttüğu için hükmün yorumlanmasında temsil olunanın sorumlu tutulmaması, üçüncü kişinin değil, temsil olunanın korunmuş olması sonucunu doğuracaktır. Yazar, ikinci görüşü de “müteselsil sorumluluk” sonucunun Borçlar Kanunu m.162’de ifade edildiği üzere; “*birden çok borçludan her biri, alacaklıya karşı borcun tamamından sorumlu olduğunu bildirirse*” doğacak olması ve ayrıca ikinci fıkra ile de “*böyle bir bildirim yoksa, müteselsil borçluluk ancak kanunda öngörülen hallerde doğar.*” hükmü nedeniyle haklı olarak eleştirmektedir⁶⁷⁸.

Doktrinde Acar da hükmün yorumundan yola çıkarak, istisnai bir hüküm olan Ticaret Kanunu m.678’in ikinci cümlesinin “dar yorumlanarak”, temsilcinin sorumluluğunun yalnız aştığı miktarla sınırlı olması gerektiğini belirtmektedir⁶⁷⁹. Ayrıca Acar da hükmün korumak istediği kişinin hamil olduğunu, senet bedelinin tamamından temsilcinin sorumlu tutulmasının, temsil olunanın korunması sonucunu doğuracağını ifade ederek Arıcı’nın görüşüne katılmaktadır⁶⁸⁰.

Arıcı, yetki aşımı halinde senedin ödenmesinin de Ticaret Kanunu m.709’da ifade bulan “kısmi ödeme” ile mümkün olabileceğini haklı olarak ifade etmektedir⁶⁸¹. Her ne kadar hükmün üçüncü fıkrası ile “*kısmi ödeme halinde muhatap bu ödemenin poliçe üzerine yazılmasını ve kendisine bir makbuz verilmesini isteyebilir*” şeklinde kısmi ödemenin yapıldığına ilişkin belgelendirme isteğe bağlı kılınmış ise de ispat hususunda bunun talep edilmesi ve söz konusu kambiyo senedi ile ilişkilendirilmesi neredeyse zorunludur⁶⁸².

⁶⁷⁷ Arıcı, “Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü,” 20 vd.

⁶⁷⁸ Arıcı, “Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü,” 28.

⁶⁷⁹ Acar, “Temsil Yetkisi,” 35.

⁶⁸⁰ Acar, “Temsil Yetkisi,” 35.

⁶⁸¹ Arıcı, “Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü,” 24 vd.

⁶⁸² “Borçlu vekilinin, senede mahsuben ödemeye delil olarak sunduğu 10.6.2009 ve 12.6.2009 tarihli dekontlarda takip konusu senede atıf bulunmamaktadır. Alacaklı vekilinin, ödemenin başka alacaklarına ilişkin olduğu yönündeki beyanı da dikkate alındığında, HUMK.nun 290. ve İİK.nun

Doktrinde *Acar* ve *Arıcı*'nın görüşlerine katılmakla birlikte temsilcinin yetkisini aşarak kambiyo taahhüdünde bulunmasına ilişkin yargı önüne gelen bir olayda yorum kurallarına ek olarak “ölçülülük ilkesi⁶⁸³”nin de dikkate alınması gerektiği kanaatindeyiz.

Ölçülülük, her ne kadar, özellikle kamu hukuku bağlamında, temel hak ve hürriyetlerin kısıtlanmasında⁶⁸⁴ gözetilen bir ilke olarak karşımıza çıkmaktaysa⁶⁸⁵ da bu ilkenin esas alınması, özel hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması noktasında da zorunluluk arz eder⁶⁸⁶. Ölçülülük ilkesi, bu halde hukuki ilişkide bulunan kişilerin; bu ilişkide söz konusu fayda ve menfaatlerini kıyaslamada etkin kullanılmış olacaktır⁶⁸⁷. Dolayısıyla *Arıcı*'nın ifade ettiği kanunun yorumunda “kanunun ruhunun” dikkate alınması ve *Acar*'ın ifade ettiği “dar yorum” ilkeleri, “ölçülülük” ilkesi de dikkate alınarak bir bütün halinde değerlendirilmeli hakkaniyete ve adalete ulaşmanın yolu bulunmalıdır.

Gerçekten de kanun koyucu, Borçlar Kanunu'nda yetkisiz temsile ilişkin düzenleme ile sözleşmenin hükümsüz olmasından doğan tazminat yükümlülüğünde ve özel olarak kambiyo senetleri için yetkisiz temsilcinin taahhüdünden bizzat sorumlu olmasında daima esas olarak sözleşmenin karşı tarafını yani üçüncü kişiyi yetkisiz temsil ilişkisi dolayısıyla korumayı amaçlamıştır⁶⁸⁸. Bu sorumluluğu da zarara sebep olan kişiye yani yetkisiz temsilciye yüklemiştir. Dolayısıyla, korumanın amacına uygun surette uygulanabilmesi adına ve özellikle temsilci marifetiyle taahhütte bulunulan kambiyo senedinde iyi niyetli üçüncü kişinin, temsil olunanın ödeme gücüne güvenmiş olması⁶⁸⁹ nedeniyle, zaten var olan yetkili kısmın temsil olunan tarafından ödenmesi en isabetli ve hakkaniyetli yoldur. Bazı hallerde dürüstlük

---

169-a-1 maddeleri gereği kısmi ödemeye ilişkin itirazın reddi yerine kabulü doğru olmayıp kararın bu nedenle bozulması gerekmektedir., Y.12. HD., E.2010/10958, K.2010/24504, T.25.10.2010, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/yargitay/12-hukuk-dairesi-e-2010-10958-k-2010-24504-t-25-10-2010, ET:16.11.2022>.

⁶⁸³ Ölçülülük ilkesi, “bir amaca ulaşmak için başvurulacak aracın amacın gerçekleşmesi için elverişli araçla amacın ölçüsüz bir oran içinde bulunmamasını ifade eder.” şeklinde tanımlanmaktadır. [Mustafa Alp, “Ölçülülük İlkesinin Özel Hukuk ve İş Hukukunda Özellikle de Hizmet Akdinin Feshinde Uygulanması,” *Yasa Hukuk Dergisi*, C:17, S.205 (Ocak 1999/12), 1519.]

⁶⁸⁴ Kemal Gözler, *Türk Anayasa Hukuku Dersleri* (Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2016) 75; Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Esasları*, (Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2016), 420.

⁶⁸⁵ Gaye Burcu Yıldız “Türk İş Hukukunda Orantılılık İlkesi,” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C.15, Özel Sayı 2013 (2014), 681.

⁶⁸⁶ Alp, “Ölçülülük”, 1520.

⁶⁸⁷ Alp, “Ölçülülük”, 1523; Yıldız, “Orantılılık”, 684.

⁶⁸⁸ Tekinalp, “Temsil”, 43.

⁶⁸⁹ Arıcı, “Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdü”, 23.

kuralının da göz önüne alınması suretiyle⁶⁹⁰, yetkisiz temsilcinin yetkisini aşmış olduğu kısım tüm bedele göre önemsiz miktardaysa ve ayrıca bu işlem temsilci tarafından temsil olunan lehine inisiyatif kullanılması ile yapılmışsa, temsil olunan aşan miktardaki kambiyo taahhüdüne onam vermek durumunda da kalabilir⁶⁹¹. Özellikle kur fiyatlarının önemli ölçüde değiştiği bir durumda, temsilcinin olabilecek en iyi şartlarda kambiyo taahhüdünde bulunması hali buna örnek gösterilebilir. Bu halde temsil olunanın senet bedelinden yetki aşımı sebebiyle kurtulma imkânı bulunmamalıdır.

Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsilin ileri sürülmesi ve ispatı

Temsil olunan adına yetkisiz temsille bir kambiyo taahhüdünde bulunulduğunda, temsil olunan bu durumda yetkisizliği bir def'i olarak ileri sürme imkanına sahiptir. Bu def'i *senetteki taahhüdün hükümsüzlüğüne ilişkin*⁶⁹² ve herkese karşı ileri sürülebilir mutlak bir def'i niteliğindedir⁶⁹³. Temsil olunan bu def'iyi imzaya itiraz şeklinde de ileri sürme imkanına da sahiptir⁶⁹⁴. Bu noktada hamilin iyi niyeti de önemli değildir⁶⁹⁵. Bununla birlikte temsil olunan “görünüşte temsil” yahut “katlanma suretiyle temsil” şeklinde yetki vermiş sayılırsa bu def'iyi ileri sürme hakkı da bulunmamaktadır⁶⁹⁶.

Temsil olunanın, bir kambiyo senedini kendi adına yetkisiz taahhütte bulunulduğunu bile bile tedavül etmesi halinde yetkisizlik iddiasında bulunması dürüstlük kuralına aykırı bir davranış oluşturacaktır⁶⁹⁷. Dolayısıyla bu durumda da def'i ileri sürme hakkı bulunmamaktadır.

⁶⁹⁰ Bkz. 1. Bölüm 1.11.2.

⁶⁹¹ Akyol, *Temsil*, 485; Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, 722; Kutlu Sungurbey, *Yetkisiz Temsil*, 60; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop, *Borçlar Hukuku*, 202; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 1010; Antalya, *Borçlar Hukuku*, 1:644.

⁶⁹² Acar, “Temsil Yetkisi”, 34; İmregün, *Kara Ticareti Hukuku*, 544; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak*, 138; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 220.

⁶⁹³ Acar, “Temsil Yetkisi”, 34; Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 39; Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 93; Domaniç, *Kıymetli Evrak*, 117; Karamanlioğlu, “Düzenleyenin İmzasının Bulunmaması,” 113; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 159 vd; Saibe Oktay, “Poliçede Defiler,” *Prof. Dr. Ernst E. Hirsh'in Anısına Armağan* içinde, (Ankara: Olgaç Matbaası, 1986), 344, 358; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 397; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak*, 73; Ülgen, Helvacı, Kaya ve Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak*, 74; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 67.

⁶⁹⁴ Domaniç, *Kıymetli Evrak*, 760, dn.15; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 397.

⁶⁹⁵ Oktay, “Poliçede Defiler,” 355; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 118; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 222.

⁶⁹⁶ Öztan, bu durumda “Görünüşe İtimat İlkesi” gereği temsil olunanın def'i ileri sürme hakkı olmayacağını ifade etmektedir [Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 222, dn.194].

⁶⁹⁷ Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 411.

Yetkinin var olduğu kural olarak temsilci tarafından ispat edilmelidir⁶⁹⁸.Ancak burada ikili bir ayırım yapılması gerekmektedir. Yetkisizlik iddiası, kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi kanunen kendisine verilmiş ve yetkisinin sınırlandırılma durumlarının üçüncü kişilere ileri sürülebilmesi de kısıtlanmış olan ticari temsilciye ilişkin olması halinde, yetkinin olmadığı temsil olunan tarafından ispat edilmelidir⁶⁹⁹. Özel yetki ile kambiyo taahhüdünde bulunabilecek kişinin yetkisizliğinin ileri sürülmesi halinde ise temsilcinin kendisinin⁷⁰⁰ yetkili olduğunu ispat etmesi gereklidir⁷⁰¹.

Senet alacaklısı, özel yetkilendirilmesi gereken temsilcinin yetkili olduğunu iddia ederse, bu durumu ispat etme yükümlülüğünü de üzerine almış olur⁷⁰². Bu durum, görünüşte temsil ve katlanma suretiyle temsil durumlarında gündeme gelebilir⁷⁰³.

Temsil yetkisinin varlığının ispat edileceği tarih, vade olarak gösterilen tarih değil esas olarak kambiyo senedinin tedavüle çıkmış olduğu andır⁷⁰⁴. Bu durum

---

⁶⁹⁸ Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 394, 409; Tiftik ve Şen, “Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrahendo,” 2660.

⁶⁹⁹ Acar, “Temsil Yetkisi,” 34; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 120; Karşı görüşte: [Tekinalp, “Temsil,” 47].

⁷⁰⁰ “Kambiyo senetlerini borçlu olarak imzalayan, şirket adına senetleri imzaladığını ispat edemediğinde, bu imzalardan dolayı borçtan sorumlu olur.”, Bursa BAM, 5. HD., E.2018/543, K.2019/34, T.11.01.2019, <https://www.lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/bolge-adliye-mahkemesi/bursa-bam5-hd-e-2018-543-k-2019-34-t-11-1-2019>.

⁷⁰¹ Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak, *Kıymetli Evrak*, 120; Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 76; Tekinalp ispat yükünün sorumluluktan kurtulacak olan temsil olunan üzerinde olduğunu ifade etmektedir. Bu halde temsil olunan temsil yetkisini vermediğini ispat etmek durumundadır [Tekinalp, “Temsil,” 46]; Buna karşın, Öztan’ın da ifade ettiği üzere olmayanı ispat etmek çok güçtür. [Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 76; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 410; Benzer yönde: Tiftik ve Şen, “Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrahendo,” 2660]; Acar ise bu durumda senet alacaklısının temsil yetkisinin varlığını inceleme yükümlülüğü olması dolayısıyla ispat yükünün alacaklıda olduğunu ifade etmektedir [Acar, “Temsil Yetkisi,” 34].

⁷⁰² Acar, “Temsil Yetkisi,” 34; Tekinalp, “Temsil,” 45, 48; Tiftik ve Şen, “Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrahendo,” 2660.

⁷⁰³ Acar, “Temsil Yetkisi,” 34; Tekinalp, bu durumun görünüşte temsil ve katlanma suretiyle temsil açısından olduğunu belirtmekte ve fakat özellikle ticari temsilcinin kambiyo taahhüdünde söz konusu olabileceğini ifade etmektedir [Tekinalp, “Temsil,” 47]; Biz bu görüşe, ticari temsilcinin kanunen kendisine tanınmış bir kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi olması dolayısıyla katılamamaktayız. Bu durumda temsil olunan kişi ancak ticari temsilcinin yetkisiz olduğunu ispat ederek sorumluluktan kurtulabilir [Aynı yönde: Bkz. Acar, “Temsil Yetkisi,” 34; Yıkar, *Kambiyo Senetlerinde Temsil*, 154]; Ancak Tekinalp’in ifade etmiş olduğu husus, ticari temsilcinin tescil ve ilanının yapılmadığı halde gündeme gelebilir.

⁷⁰⁴ Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 222; “Dava, şirket adına şirket yetkilisi sıfatıyla imzalandığı ileri sürülen çekler nedeniyle şahsi olarak borçlu olunmadığının tespiti istemine ilişkindir. Davacı çeklerin kendisine verilen imza yetkisi ile dava dışı ... Tic. Ltd. Şti. adına ileri tarihli olarak düzenlendiğini ve geçerli olduğunu ileri sürmüş, davalı ise davacının imza yetkisinin olmaması nedeniyle çek bedellerinden şahsi olarak sorumlu olduğunu savunmuştur. İlk derece mahkemesince yukarıda açıklanan gerekçelerle davanın reddine karar verilmiştir. TTK’nun 678.m. “Temsile yetkili

özellikle ileri tarihli düzenlenen çek konusunda önem arz etmektedir⁷⁰⁵. Zira, ileri tarihli bir çek düzenlenmesi halinde yetkili temsilcinin, çekin vade tarihinde bu yetkisi son bulmuş olabilir. Bu durumda temsilcinin haksız olarak yetkisizlik iddiası ile karşılaşması sonucu doğabilir.

Temsil yetkisinin aşıldığı iddiası da aynı esaslara tabidir. Fakat burada yine ticari temsilcilerin durumu özellik arz etmektedir. Zira ticari temsilcinin yetkisinin miktar bakımından sınırlandırılması sicile tescili mümkün olmayan bir durum olduğundan bu hususta temsil olunan temsil yetkisinin aşılması iddiasında bulunamaz.

Yetkisiz temsille kambiyo taahhüdünde bulunan kişinin hakları

Ticaret Kanunu m.678, yetkisiz veya yetkisini aşan temsilciyi senetten bizzat sorumlu göstermiş olmakla birlikte, bu kişinin poliçeyi ödediği zaman, sözde temsil olunanın ödeme yapması ile sahip olacağı haklara tıpkı onun yerinde kendisi varmışçasına sahip olacağını ifade etmiştir. Yani yetkisiz temsilci kambiyo senedinde alacaklı olmayıp, düzenleyen olarak imza atma hali dışında örneğin müracaat borçlularından biri için taahhütte bulunmuşsa ve ödeme de yaparsa artık o başvuru borçlusunun haklarına sahip olur⁷⁰⁶. Düzenleyen olarak imza atması nedeniyle

---

olmadığı hâlde bir kişinin temsilcisi sıfatıyla bir poliçeye imzasını koyan kişi, o poliçeden dolayı bizzat sorumludur; bu poliçeyi ödediği takdirde, temsil olunduğu kabul edilen kişinin haiz olabileceği haklara sahip olur. Yetkisini aşan temsilci için de hüküm böyledir.” şeklinde düzenlenmiş olup, aynı yasanın 818/1-c m. atfıla söz konusu hüküm çekler hakkında da geçerlidir. Somut olayda davacıya ... Tic. Ltd. Şti. adına vekil sıfatıyla çek düzenleme yetkisi verildiği, ancak İstanbul ....Noterliğinin ... yevmiye nolu 08.05.2012 tarihli azilnamesi ile vekillikten azledildiği tarafların kabulündedir. Dava konusu çeklerin 2013 keşide tarihli olduğu dikkate alındığında, çeklerin düzenlendiği tarihte davacının imza yetkisinin bulunmadığı sonucuna varılmaktadır. Her ne kadar davacı çeklerin 2012 yılı Mart ayında ileri tarihli olarak düzenlendiğini ileri sürmüş ise de buna ilişkin bir delil (çek teslim makbuzu vs) sunamadığından bu yöndeki iddiasına itibar edilmemiştir.” , İstanbul BAM, 12. HD., E.2018/1603, K.2019/1497, T.28.11.2019, <https://www-lexpera-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/ictihat/bolge-adliye-mahkemesi/istanbul-bam12-hd-e-2018-1603-k-2019-1497-t-28-11-2019>, ET.16.11.2022.

⁷⁰⁵ “...davaya konu çekin de bulunduğu çek koçanının 10.11.2004 tarihinde bankadan alındığı, sonraki çek koçanının ise 25.01.2005 tarihinde aynı bankadan alındığı, çekin 20.05.2005 tarihinde keşide edildiği, çeki keşide eden şirket müdürünün ise 09.05.2005 tarihinde azledildiğinin ilan edildiği dikkate alındığında, her ne kadar çeki ilişkin şirket defterinde bir kayıt bulunamamış ayrıca azil tarihinden sonra keşide edilmiş gibi görülmekteyse de ticari hayatta çekin ileri tarihli tanzim edildiği, çeklerin sırası ile keşide edildiği, bunun aksi bir durumun davacı taraf tarafından iddia edilmediği ve aksi ispatlanamadığı, bu nedenle keşideci şirket müdürünün keşide tarihinde, şirket adına işlem yapabilme yetkisine haiz olduğu gerekçesiyle davalı H.K. aleyhine açılan esastan davanın reddine, diğer davalı aleyhine açılan davanın ise davalı M.B. şirketi temsilen bu çeki imza atıldığından borç ilişkisinde taraf olma sıfatı bulunmadığı gerekçesiyle husumetten reddine karar verilmiştir. ...delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davacı vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir.” , Y. 11. HD., E.2012/13809, K.2013/12833, T.15.06.2013 [Coşkun, Kıymetli Evrak, 86].

⁷⁰⁶ Doğan, *Geçersizlik Defileri*, 96; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 41; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 127; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 410.

ödemede bulunması durumunda ise ne müracaat hakkına ne de poliçenin muhatap nezdinde bulunan karşılığı üzerinde bir hakka sahip olamaz⁷⁰⁷.

Ticaret Kanunu m.678'in düzenlemesi neticesinde kambiyo senedi alacaklısı, kural olarak temsil olunana dair bir def'i ileri süremez⁷⁰⁸. Alacaklı ancak temsilciye ilişkin def'ilerini ileri sürme hakkına sahiptir⁷⁰⁹. Buna karşılık, yetkisiz temsilci eğer halef olması nedeniyle senetten sorumlulara başvurma hakkına sahipse, bu başvuru borçluları hem temsil olunana hem de temsilciye ilişkin def'ileri ileri sürebilirler⁷¹⁰.

Yetki aşımı söz konusu olduğunda senet alacaklısı hem temsil olunana hem temsilciye ilişkin def'ilerini ileri sürme hakkına sahip olur⁷¹¹. Yetkisiz temsilcinin, yetkili olduğunu iddia ederek bunu ispat edebilen senet alacaklısı, temsil edilene ait def'ileri de ileri sürme imkanına kavuşmuş olur⁷¹².

Yetkisiz temsilcinin yetkisini aşması nedeniyle kambiyo senedindeki bedelin tamamını ödemesi gibi bir olasılıkta temsil olunana yetkili olduğu kısım için başvurma hakkı genel hükümler çerçevesinde çözümlenmelidir⁷¹³.

---

⁷⁰⁷ Doğan, *Geçersizlik Def'ileri*, 96; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 41; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 127; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 410.

⁷⁰⁸ Öztan, *Kıymetli Evrak (2022)*, 76; Karayalçın, *Ticari Senetler*, 41; Tekinalp, "Temsil," 45.

⁷⁰⁹ Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 410; Tekinalp, "Temsil," 45.

⁷¹⁰ Çamoğlu, *Kıymetli Evrak*, 39; Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 127.

⁷¹¹ Tekinalp, "Temsil," 45.

⁷¹² Tekinalp, "Temsil," 45.

⁷¹³ Kınacıoğlu, *Kıymetli Evrak*, 127; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku (1997)*, 410.

SONUÇ

Ticaret Kanunu'nun "Yetkisiz İmza" başlıklı 678'inci maddesi, bir kişinin yetkisiz temsille kambiyo taahhüdünde bulunması halinde genel hükümlerden ayrılmış ve temsilciyi bu taahhüdüden bizzat sorumlu kılmıştır. Temsil yetkisini aşarak kambiyo taahhüdünde bulunması halinde de aynı hükme tabi olacağını ifade etmiştir.

Kanun koyucunun, kambiyo senetlerinde genel hükümlerden farklı bir sonuca ulaşması, kambiyo senetlerinin niteliği gereğidir. Zira kambiyo senetleri kamu güvenine sahip ve tedavülü mümkün senetlerdendir. Kambiyo senetlerine olan bu güvenin korunabilmesi için, zaten belli şartlar dahilinde temsili mümkün bu senetlerde yapılan işlemin özel hükme tabi olması kaçınılmazdır.

Yetkisiz temsilcinin, Borçlar Kanunu'nda olduğu gibi işlem yapanın yalnız yetkisizlik sebebiyle uğramış olduğu zararı ile sorumlu tutulması elbette üçüncü kişi için yeterli güveni sağlamaktan yoksun olacaktır. Bununla beraber, temsil yetkisini aşan kişinin, Ticaret Kanunu m.678 bağlamında senedin tamamından sorumlu tutulması, hem üçüncü kişiyi koruma amacına hizmet etmeyecek, hem de taahhütte bulunduğu bedelin bir kısmı için yetkili olan temsilciyi ölçüsüz bir yaptırımla karşı karşıya bırakacaktır. Üçüncü kişi yeterince korunamayacaktır; zira üçüncü kişi, tedavül eden senedin temsil olunan tarafından ödeneceğine güvenmektedir. Ölçüsüz bir yaptırım olacaktır; zira temsilci taahhütte bulunduğu bedelin en azından bir kısmı için yetkilidir. Hal böyle olduğundan, kambiyo senetlerinin niteliği de göz önüne alınarak, yetkisiz temsilcinin yetki aşımı halinde yalnız yetkisiz olduğu kısımdan ve temsil olunanın yetki verdiği kısımdan şahsen sorumlu tutulması en hakkaniyetli sonuç olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

Çalışmamızda ayrıca, yetkisiz temsilcinin Borçlar Kanunu'nda yer alan "üçüncü kişinin yetkisizliği bilmesi yahut bilmesi gerekmesi" nin ispatıyla sorumluluktan kurtulup kurtulamayacağı incelenmiş, bu hususun şahsi def'i niteliğinde olması da göz önüne alınarak bir sonuca ulaşılmıştır. Buna göre, kambiyo senetlerinde yetkisiz temsilcinin, karşı tarafın yetkisizliğini ancak bildiğini ispat edebilmesi halinde sorumluluktan kurtulabileceği kanaatine varılmıştır. Ayrıca çalışmada yetkisiz temsilcinin imzasını ne surette atması gerektiği ve şahsen sorumluluğu için gereken diğer şartlar ve yetkisizliğin iddia edilmesi halinde ispat yükümlülükleri de ayrıca incelenmiştir.

KAYNAKÇA

- Acar, Serdar. “Kambiyo Senetlerinde Temsil Yetkisindeki Sakatlıklar ve Sonuçları.” *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:1, Sayı: 2 (Ekim 2006): 27-42.
- Akgün, Zerrin. *İcra-İflas ve Ticaret Kanunlarına Göre Kıymetli Evrak Hukuku*, Ankara: Güven Matbaası, 1964.
- Akipek, Jale, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş. *Kişiler Hukuku*. İstanbul: Beta Yayınevi, 2022.
- Akünel, Teoman. *Türk-İsviçre Borçlar Kanunu'nda İlgili İçin İşlem Teorisi*. İstanbul: Sulhi Garan Matbaası, 1975.
- Akyol, Şener. *Türk Medeni Hukukunda Temsil*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2009.
- Alp, Mustafa. “Ölçülülük İlkesinin Özel Hukuk ve İş Hukukunda Özellikle de Hizmet Akdinin Feshinde Uygulanması-Alman Hukukuna Göre.” *Yasa Hukuk Dergisi*, Cilt:17, Sayı:205 (Ocak 1999): 1519-1534.
- Antalya, Gökhan. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. 5 Cilt. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Antalya, Gökhan. *Medeni Hukuk*. 2 Cilt. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Arıcı, M. Fatih. “Kambiyo Senetlerinde Temsilcinin Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdünde Bulunmasından Doğan Sorumluluk.” *Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı* içinde, 11-28. İstanbul: Beta Yayıncılık, 1999.
- Arkan, Sabih. *Ticari İşletme Hukuku*. Ankara: Sözkese Matbaacılık, 2019.
- Arsılanlı, Halil. *Ticari Senetler Dersleri*. Ankara: Üniversite Kitabevi, 1954.
- Aybay, Mehmet Erdem. *İsviçre-Türk Borçlar Hukukunda Yetkisiz Temsil ve Hukuki Sonuçları*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2022.
- Aydın, Gülşah Sinem. “Borçlar Hukukunda Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması.”, *Türkiye Boralar Birliği Dergisi*, Cilt:33, Sayı: 148 (Mayıs 2020): 235-290.
- Ayhan, Rıza, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar. *Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2022.

- Ayrancı, Mehtap. “Yetkisiz Temsilcinin Culpa İn Contrahendo Sorumluluğu.” *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Yıl:12, Sayı:48 (Ekim 2021): 473-508.
- Bahtiyar, Mehmet. “6102 Sayılı TTK’nın Kıymetli Evrak Kitabına İlişkin Bazı Değerlendirmeler.”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:16, Sayı: 2 (Temmuz 2017): s.67-82.
- Becker, H. “Ticari Temsil Yetkisi (Prokura) ve Ticari Vekillerin Temsil Yetkileri I.” Çev. Suat Dura. *Yargıtay Dergisi*, Cilt:8, Sayı:3 (Temmuz 1982): 428-439.
- Becker, H. “Ticari Temsil Yetkisi (Prokura) ve Ticari Vekillerin Temsil Yetkileri II.” Çev. Suat Dura. *Yargıtay Dergisi*, Cilt:8, Sayı:4 (Ekim 1982): 585-599.
- Belgesay, Mustafa Reşit. *Hukuki Muamelelerde Temsil*. İstanbul: Rıza Koşkun Matbaası, 1941.
- Berberoğlu Yenipınar, Filiz, İmza (Açığa Atılan- Çift İmza- Aval), Legal Yayıncılık, İstanbul 2017.
- Bozer, Ali ve Celal Göle. *Kıymetli Evrak Hukuku*. Ankara: Sözkese Matbaacılık, 2021.
- Bozer, Ali ve Celal Göle. *Ticari İşletme Hukuku*. Ankara: Sözkese Matbaacılık, 2021.
- Bozkurt, Tamer. *Ticari İşletme Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları 2021.
- Cenkci, Esra ve Mehmet Çetinkaya. “Ticari Vekilin Kambiyo Taahhüdünde Bulunma Yetkisi.” *Terazi Hukuk Dergisi*. Cilt:8, Sayı:86 (Ekim 2013): 25-29.
- Cihan, Hulki. “Temsilci Bakımından İrade Sakatlıklarının Özellikleri.” *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:6, Sayı:2 (Aralık 2016):169-180.
- Coşkun, Mahmut. *Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku Bono-Poliçe-Çek*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Çağlar, Hayrettin. “5941 sayılı Çek Kanunu Hükümlerine Göre Ticaret Şirketi Yöneticilerinin, Temsilcilerinin ve İmza Yetkililerinin Çek Hesabı Açma ve Çek Düzenleme Yasağı.” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.XIII, Sayı: 1-2 (Haziran- Aralık 2009): 1-20.
- Çamoğlu, Ersin. *Kıymetli Evrak Hukukununun Temel İlkeleri*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2020.

- Çatakoğlu Aydın, Buket. "Ticari Temsilcinin Kambiyo Taahhüdünde Bulunma Yetkisinin İşletme Amacı/Konusu Kapsamında Değerlendirilmesi", *Terazi Hukuk Dergisi*, Sayı:185 (Ocak 2022): 30-49.
- Demir, Bahadır. "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Kapsamında Doğrudan Temsil Müessesesi", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:6, Sayı:1 (2015): 249-278.
- Doğan Özgür. *Kambiyo Senetlerinde Geçersizlik Defileri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Domaniç, Hayri ve Erol Ulusoy. *Ticaret Hukukunun Genel Esasları*. İstanbul: Arıkan Yayınevi, 2007.
- Domaniç, Hayri. *Kıymetli Evrak Hukuku*. İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1975.
- Durak, Yasemin. "Güven Sorumluluğu ve Culpa in Contrahendo." *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.25, S.1 (2017): 239-288.
- Dural, H. Ali, "5941 sayılı Çek Kanunu'na Göre Gerçek Kişilerin Temsilci Aracılığıyla Çek Düzenlemesi ve Gerçek Kişi Tacirin Ticari Mümessilinin Çek Düzenleme Yetkisi." *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:9, Sayı:1 (Ocak 2010): 667-677
- Dural, Mustafa ve Tufan Öğüz. *Türk Özel Hukuku. Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi 2022.
- Erem, Faruk, Turgut Kalpsüz ve Gürđan Çelebican. *İktisadi ve Hukuki Yönden Çek*. Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 1974.
- Eren, Fikret ve Ünsal Dönmez. *Eren Borçlar Hukuku Şerhi*. Cilt 1. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2022.
- Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2017.
- Ergün, Halit. "Türk Borçlar Hukukunda Yetkisiz Temsil Halleri ve Sonuçları." *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:11, Sayı:1 (Haziran 2016): s.271-289.
- Esener, Turhan ve Fatih Gündoğdu. *Borçlar Hukuku (Sözleşmelerin Kuruluşu ve Geçerliliği)*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2017.

- Esener, Turhan. "Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda Mümessilin Kendi Kendisiyle Mukavele Yapması." *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Sayı:1, Cilt:14, (Ocak 1957): 72-110.
- Esener, Turhan. *Borçlar Hukuku Cilt 1 Akitlerin Kuruluşu ve Geçerliliği*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1969.
- Esener, Turhan. *Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk-İsviçre Borçlar Hukuku Bakımından Salahiyete Müstenit Temsil*. Ankara: Ajans Türk Matbaası, 1961.
- Fatih Bilgili. "Tüzel kişilerin Ticari Mümessilliği, Berlin Yüksek Mahkemesi' nin Bir Kararı Üzerine Düşünceler," *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* S.50, (Ocak-Şubat 2004): 37-43.
- Gençtürk, Muharrem. "Çek Kanununda Düzenlenen Yeni Sisteme Göre İleri Tarihli Çekler Üzerine Bir Değerlendirme." *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 15, S.1-2 (Haziran 2011): 119-159.
- Göle, Celal. *Çek Hukuku*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1989.
- Gözler, Kemal. *Anayasa Hukukunun Genel Esasları Ders Kitabı*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2016.
- Gözler, Kemal. *Hukuka Giriş*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2015.
- Gözler, Kemal. *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2016.
- Güneri, Onur. "Adi Ortaklıkta Temsil." *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt:13, Sayı:146 (Ekim 2018): 97-107.
- Gürel, Murat. "Ticaret Sicilinin Üçüncü Kişilere Etkisi Bağlamında Kambiyo Senetlerinde Yetkisiz Temsile İlişkin Bazı Sorunlar." *Banka ve Ticaret Hukuku Araştırmaları Dergisi*, Cilt:31, Sayı:1 (Mart 2015): 231-250.
- Helvacı, Serap ve Bülent Karasu. "Yetkisiz Temsilcinin Hukuki Sorumluluğu." *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt:24, Sayı:1 (Haziran 2010): 197-214.
- <https://www.kazanci.com.tr/>, son erişim: 31.10.2022.

- İmregün, Oğuz. *Kara Ticareti Hukuku Dersleri (Genel Hükümler-Ortaklıklar-Kıymetli Evrak)*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2001.
- İnan, Ali Naim ve Özge Yücel. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2014.
- İnceoğlu, Murat. “Temsil.” *Prof. Dr. İsmet Sungurbey’e Armağan- Borçlar Kanunu Genel Hükümler Konferansları Cilt 1* içinde, 147-171. İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 2012.
- İnceoğlu, Murat. *Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2010.
- Kandıralı Karadayı, Merve. *Çekte Düzenleyenin Hukuki Sorumluluğu*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Karamanlıoğlu, Argun. “Kambiyo Senetlerinde Düzenleyenin İmzası ve Bulunmamasının Sonuçları.” *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:1, Sayı: 2 (Aralık 2013): 89-116.
- Karasu, Bülent. *Karşılaştırmalı Hukuk Işığında Türk Hukukunda Doğrudan ve Dolaylı Temsil*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2018.
- Karayalçın, Yaşar. *Ticaret Hukuku Dersleri II. Ticari Senetler (Kambiyo Senetleri)*. Ankara: Güzel İstanbul Matbaası, 1964.
- Karayalçın, Yaşar. *Ticaret Hukuku I. Giriş Ticari İşletme*. Ankara: Güzel İstanbul Matbaası, 1968.
- Kendigelen, Abuzer ve İsmail Kırca. *Kıymetli Evrak Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2022.
- Kendigelen, Abuzer. *Çek Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2021.
- Kılıçoğlu Yılmaz, Kumru. “Temsil Yetkisinin Açıklanması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:70, Sayı:2 (Haziran 2021): 361-388.
- Kılıçoğlu Yılmaz, Kumru. *Temsil Yetkisinin Geri Alınması (Temsilcinin Azli)*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2022.
- Kılıçoğlu, Ahmet M. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2022.
- Kılıçoğlu, Ahmet M., *Medeni Hukuk*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2021.

- Kınacıoğlu, Naci. *Kıymetli Evrak Hukuku*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1999.
- Kırca, İsmail. “Ticaret Şirketlerinde Birlikte Temsil Yetkili Kişilerin Birbirlerine Tek Başına İşlem Yapma Yetkisi Vermeleri.” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:57, Sayı:3 (Eylül 2008): 455-462.
- Kırca, İsmail. “Ticaret Şirketlerinde Temsil Yetkisine Getirilen ve Tescili Caiz Olmayan Sınırlandırmaların Üçüncü Kişilere Etkisi.” *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, Cilt:17, Sayı:3 (Haziran 1994): 149-158.
- Kırca, İsmail. “Vekaletsiz İş Görmenin Temsil Hukukunda Uygulama Alanı Bulduğu Haller.” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:44, Sayı:1 (Mayıs 1995): 443-450.
- Kırca, İsmail. *Ticari Mümessillik*. Ankara: Yetkin Yayınları, 1996.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip. *Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, Borçlar Hukuku Genel Bölüm*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2014.
- Kutlu Sungurbey, Ayfer. *Yetkisiz Temsil*. İstanbul: Yasa Yayınları, 1988.
- LEXPORA - Hukuk Bilgi Sistemi: Mevzuat, İçtihat, Literatür & Örnekler, son erişim: 16.11.2022.
- Moroğlu, Erdoğan. “Bonoda İmza.” *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, Cilt:4, Sayı:4 (Temmuz 1968): 687-757.
- Narbay, Şafak ve Şengül Al Kılıç. “Yargıtay 11’inci Hukuk Dairesi’nin 23.01.2017 Tarih ve 2017/38 Esas, 2017/444 Karar Sayılı Kararı Çerçevesinde Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu Sıfatının Belirlenmesi Üzerine Düşünceler.” (2020) 78 (1) İstanbul Hukuk Mecmuası 193. <https://doi.org/10.26650.78.1.0007>.
- Oğuzman, Kemal ve Turgut Öz. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. 2 Cilt. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2016.
- Oğuzman, M. Kemal, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir. *Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2021.
- Oktay, Saibe. “Poliçede Defiler.” *Prof. Dr. Ernst E. Hirsch’in Anısına Armağan* içinde. Ankara: Olgaç Matbaası, 1986.

- Özdamar, Mehmet, Kürşat Göktürk Mehmet Çelebi Can ve Esra Kaşak. *Kıymetli Evrak Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- Öztan, Fırat. *Kıymetli Evrak Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi, 1997.
- Öztan, Fırat. *Kıymetli Evrak Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2022.
- Poroy, Reha ve Hamdi Yasaman. *Ticari İşletme Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- Poroy, Reha ve Ünal Tekinalp. *Kıymetli Evrak Hukuku Esasları*. İstanbul: Vedat Kitapçılık 2021.
- Postacıoğlu, İlhan E. *Makaleler ve Karar İncelemeleri*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011.
- Pulaşlı, Hasan. “Şirketler Hukukundaki Temsil ile Borçlar Kanunundaki Ticari Müessil ve Ticari Vekil Ayrımı.”, *Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi*, Cilt:1, Sayı:2 (Haziran 2014): 3-22.
- Pulaşlı, Hasan. *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2021.
- Reisoğlu, Safa. *Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Beta Yayınları, 2013.
- Reisoğlu, Seza. *Çek Hukuku*. Ankara 2011.
- Schwarz, Andreas B. *Borçlar Hukuku Dersleri*. 2 Cilt. Çev. Bülent Davran İstanbul: Kardeşler Basımevi, 1948.
- Serozan, Rona. *Kocayusufoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı Borçlar Hukuku Genel Bölüm*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2014.
- Şener, Oruç Hami. “Postmortal Temsil Yetkileri ve Ticari Müessillik.” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:11, Sayı:1 (Haziran 2009):113-170.
- Şener, Oruç Hami. *Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Şener, Oruç Hami. *Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2015.
- Tandoğan, Haluk. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010.

- Tandoğan, Haluk. *Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk- İsviçre Hukuku Bakımından Vekaletsiz İş Görme*. İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1957.
- Tandoğan, Haluk. *Türk Mesuliyet Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010.
- Tekil, Fahiman. *Kıymetli Evrak Hukuku*. İstanbul: Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, 1980.
- Tekinalp, Ünal. “Kambiyo Senetlerinde Temsile İlişkin Bazı Sorunlar.” *Temsil ve Vekaletle İlişkin Sorunlar Sempozyumu Sempozyum 14-16 Haziran 1976* içinde. İstanbul: Sulhi Garan Matbaası, 1977.
- Tekinay, Selahattin Sulhi, Sermet Akman, Haluk Burcuoğlu ve Atilla Altop. *Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1993.
- Tiftik, Mustafa ve Elif Şen. “Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrahendo Sorumluluğu.” *Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt:22, Sayı:3 (Aralık 2016): 2643-2664.
- Tuna, Ergun. *Kıymetli Evrak*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayınları, 2000.
- Ülgen, Hüseyin, Mehmet Helvacı, Arslan Kaya ve N. Füsün Nomer Ertan. *Kıymetli Evrak Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2021.
- Ülgen, Hüseyin, Ömer Teoman, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya ve N. Füsün Nomer Ertan. *Ticari İşletme Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2008.
- von Tuhr, Andreas. *Borçlar Hukuku*. Çev. Cevat Edege. Ankara: Olgaç Matbaası, 1983.
- Yavuz, Cevdet. *Türk-İsviçre ve Fransız Hukuklarında Dolaylı Temsil*. İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1983.
- Yelmen, Adem. “Yetkisiz Temsil.” *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı*, Cilt:1 (2015): 429-448.
- Yıkar, Mehmet Emin. *Kambiyo Senetlerinde Temsil*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Yıldız, Gaye Burcu. “Türk İş Hukukunda Orantılılık İlkesi.” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:15, Özel S. 2013.(2014):681-707.

TURNİTİN RAPORU

20317310011-Halime Önsoy

ORJİNALLİK RAPORU

%**3**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**3**

İNTERNET KAYNAKLARI

%**1**

YAYINLAR

%**1**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

acikbilim.yok.gov.tr

İnternet Kaynağı

%**1**

2

Submitted to Atilim University

Öğrenci Ödevi

<%**1**

3

nek.istanbul.edu.tr:4444

İnternet Kaynağı

<%**1**

4

Submitted to Bahcesehir University

Öğrenci Ödevi

<%**1**

5

Submitted to Istanbul Medeniyet Āniversitesi

Öğrenci Ödevi

<%**1**

6

katalog.ticaret.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%**1**

7

doi.org

İnternet Kaynağı

<%**1**

8

Submitted to Galatasaray University

Öğrenci Ödevi

<%**1**

9

cdn.istanbul.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%**1**

10	eski.ankarabarusu.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
11	Submitted to Yeditepe University Öğrenci Ödevi	<% 1
12	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
13	www.berktas.av.tr İnternet Kaynağı	<% 1
14	dspace.akdeniz.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
15	Submitted to Istanbul Aydın University Öğrenci Ödevi	<% 1
16	yetkin.com.tr İnternet Kaynağı	<% 1
17	earsiv.sehir.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
18	Submitted to Beykent Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
19	HIZIR, Fatma. "TÜRK BORÇLAR KANUNU KAPSAMINDA ALIM VE SATIM KOMİSYONCUSUNUN TEMSİL YETKİSİ", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 2016. Yayın	<% 1

20	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	<% 1
21	acikerisim.istanbul.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
22	dosya.gsu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
23	www.emrekurt.av.tr İnternet Kaynağı	<% 1
24	Submitted to Anadolu University Öğrenci Ödevi	<% 1
25	Submitted to Dicle University Öğrenci Ödevi	<% 1
26	dspace.yasar.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
27	ÖZCAN, Zeynep Tunca. "Derneklerin faaliyetleri", İzmir Barosu, 2015. Yayın	<% 1
28	9lib.net İnternet Kaynağı	<% 1
29	acikerisim.iku.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
30	openaccess.cag.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1

31	truegitim.com.tr İnternet Kaynağı	<% 1
32	www.cag.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
33	www.jurix.com.tr İnternet Kaynağı	<% 1
34	acikerisim.medipol.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
35	daoli.getbbs.com İnternet Kaynağı	<% 1
36	koreascience.kr İnternet Kaynağı	<% 1
37	spotidoc.com İnternet Kaynağı	<% 1
38	jital.org İnternet Kaynağı	<% 1
39	www.hukukdergi.hacettepe.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
40	Submitted to Istanbul University Öğrenci Ödevi	<% 1
41	kooperatifdenetciligi.com İnternet Kaynağı	<% 1
42	www.acarindex.com İnternet Kaynağı	<% 1

43	www.e-akademi.org İnternet Kaynağı	<% 1
44	www.goksusafiisik.av.tr İnternet Kaynağı	<% 1
45	www.hukukharitalari.com İnternet Kaynağı	<% 1
46	www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
47	GÜNER, Cemil. "14 MART 1978 TARİHLİ TEMSİLE UYGULANACAK HUKUK HAKKINDA LA HAYE KONVANSİYONU", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 2013. Yayın	<% 1
48	jurix.com.tr İnternet Kaynağı	<% 1
49	ÜÇÜNCÜ, Hilal S.. "Acentenin temsil yetkisinin usul hukuku kapsamında değerlendirilmesi", Gazi Üniversitesi, 2013. Yayın	<% 1
50	Ius Comparatum - Global Studies in Comparative Law, 2015. Yayın	<% 1
51	www.hukukmedeniyeti.org İnternet Kaynağı	<% 1
52	aof.sorular.net İnternet Kaynağı	<% 1

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Halime Önsoy

Öğrenim Durumu:

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	Matematik	Atatürk Üniversitesi	2004-2009
Lisans	Hukuk	Kırıkkale Üniversitesi	2016-2020
Yüksek Lisans	Özel Hukuk	Atılım Üniversitesi	2020-

İş Deneyimi:

Çalıştığı Yer	Görev	Yıl
Birey, Modül, Final, Dershaneleri, Sınav Anadolu Lisesi	Matematik-Geometri Öğretmeni	2009-2020
Akdemir Hukuk Bürosu	Avukat	2021-

Yabancı Diller: İngilizce

Yayımlar:

Tarih: 16.12.2022